

Arnoldo Krumm-Heller

Meksikon Rosenkreuzilainen

www.teosofia.net

e-kirjat

2019

Meksikon Rosenkreuzilainen

Okkulttinen romaani

”Der Rosenkreuzer aus Mexiko”

1919

Kirjoittanut

Arnoldo Krumm-Heller

2019

Meksikon Rosenkreuzilainen

2019

Saksankielinen alkuteos

Arnoldo Krumm-Heller

Der Rosenkreuzer aus Mexiko

1919

Suomennos julkaistu Ruusu-Risti -lehdessä 1928–1932

Suomentajat K. A. -I. & J. E. P.

Suomennoksen kieliasua uudistettu

1. painos (e-kirja, pdf)

Kustantaja: Jukka I. Lindfors, Lammi

ISBN 978-952-7338-02-5

Meksikon Rosenkreuzilainen

Chapultepecin linna säteili tänä iltana kuin tuhansilla loistavilla kynttilöillä koristettu joulukuusi. Se oli kuin kosketeltavaksi kiteytynyt satu, kuin *fata morgana*, joka äkkiä ilmestyy janoisen, erämaanvaeltajan silmien eteen ilmoista laskeutuneena ja kiveksi muuttuneena.

Tämän riemuvalaistuksen aiheutti suurenmoinen juhlatilaisuus. Carranza, atsteekkien vanhan satumaan kuuluisa presidentti, vietti syntymäpäiviään.

Eihän tässä linnassa, eikä tässä puistossa sen suurempaa juhlaa voitukaan pitää. Kohdistuihan juhliminen Meksikon uuden kansanvaltion perustajaan.

Aaltoilevana merenä liikehtivät täällä loistavat ajoneuvot, valtiomiehet komeissa virkapuvuissaan, upseerit hienoimmissa loistounivormuissaan ja naiset mitä ihastuttavimmissa avokaulapuvuissaan.

Tien risteyksessä, puiston nurkkauksen edessä oli poliisilla täysi työ ylläpitää järjestystä paikalle ajavien vaunujen vilinässä. Siellä täällä hän seisautti liiallista kiirettä pitävät ajoneuvot laskeakseen jonkin valtion omistaman loistovaunun ajamaan ohitse.

Vilkkaana ja kirjavana pulppusi elämä leveillä puistokäytävillä ja suurilla loistoportaila.

Suuressa salissa odottivat jo sadat perille saapuneet vieraat sisäasiainministerin puhetta, jolla tämän oli aikomus tervehtiä presidenttiä. Uusia ja yhä uusia kuvia paljastui kokeneimmankin maailman ja ihmistuntijan silmien eteen tässä loiston ja kauneuden täyttämässä ihmisvilinässä.

Kuinka ihastuttavan kaunista ja samalla kiehtovaa olikaan katsella tätä valiojoukkoa, jonka muodostivat korkeissa asemissa olevat,

ylhäiset ja kuten monesta mukana olevasta hyvin saattoi sanoa, henkisesti kehittyneet ihmislapset. He olivat käyttäneet kaiken kekseliäisyytensä ja parhaimman makuaistinsa voidakseen toisiaan miellyttää ja luodakseen iloa toisilleen tämän ainokaisen, Venustiano Carranzan, ihastuttavan kauniissa syntymäpäiväjuhlassa.

He olivat kokoontuneet suuren, hevosenkengän muotoisen loistopöydän ympärille. Pöytäkalusto, joka periytyi keisari Maximilianin ajoilta ja joka oli täyttä kultaa, muodosti verrattoman kalliin valtioaarten. Seinäverhot, joilla Meksikon kotka kultaisena korko-ompeleena säteili, olivat hienoimmasta silkistä. Mikään linna Euroopassa, mikään Ludvig II:n loistopalatsi ei ollut tämän veroinen. Jo kauemmin kuin sata vuotta sitten sanoi Alexander von Humboldt Meksikoa palatsien kaupungiksi ja sen jälkeen eivät monet valtiolliset puolueet ole muuta tehneetkään kuin rakentaneet tällaisia palatseja.

Seurustelu sujui ensin hyvin pidättyväisenä sen syvän vaikutuksen johdosta, minkä täällä olo moneen teki, sitten yhä vilkkaampana ja vilkkaampana, mitä ylemmäksi kotiutumisen tunnelma nousi ensikertalaisen mielessä tässä ylen määrin hienostuneessa juhlassa.

Vain yksi koko tässä suuressa joukossa pysyi levottomana ja harvasanaanaisena. Se oli majuri Montenero, eräs meksikolaisen yleisesikunnan upseeri. Hän katseli melkein lakkaamatta oveen päin ikään kuin odottaen sieltä jotakuta tulevaksi, jolla oli hänelle kiireellistä asiaa.

Niin olikin. Läpi vieraiden joukon tunkeutui nyt hänen luokseen palvelija, joka tähän asti oli hoitanut tarjoilua ja ojensi hänelle kirjeen. Montenero piteli sitä ensin käsissään yllätettynä ja ilosta säteilevänä ja kuiskasi sitten hartaasti henkeä vetäen itsekseen: vihdoinkin. Sen jälkeen kääntyi hän ulkonaisesti aivan rauhallisena naapuriaan kohti ja kysyi tältä:

”Luuletteko minun voivan poistua täältä huomiota herättämättä? Olen juuri saanut kiireellisen kutsun.”

Puhuteltu näytti hämmästyneeltä ja vastasi Monteneroa epäilevästi katsellen:

”Voiko kukaan kaivata pois tästä ilon ja kauneuden Eedenistä? Ihmislapsi, ette kai Te todella aio lähteä? Ennätättehän vielä huomenna tavata naista, joka Teitä odottaa.”

”Ei, erehdytte”, Montenero vastasi päättäväisenä. ”Ei ole kysymyksessä rakkausseikkailu.”

”No, no, ette suinkaan ole menossa kaksintaisteluun”, naapuri tutkisteli uteliaana edelleen.

”Mitä joutavia”, Montenero tokaisi. ”Minun on ehdottomasti lähdettävä. En vaan tiedä, kuinka minun on meneteltävä päästäkseni täältä huomiota herättämättä.”

Hän tuijotti eteensä pureskellen huuliaan ja naputellen hermostuneena sormillaan kultareunaista pöytäliinaa. Hän ei vielä saanut päätetyksi, olisiko syytä mennä suoraan presidentin luo pyytämään lupaa poistumiseen. Vihdoin nousi hän rohkeana ja sanoi kääntyen uudelleen naapuriinsa päin:

”Olkaa hyvä ja selittäkää tavalla tai toisella poistumiseni, jos joku minua kysyy. Asia, joka vaatii minua lähtemään, on todella hyvin tärkeä, ja siksi minun on ehdottomasti seurattava kutsua. Teen mielelläni Teille joskus vastapalveluksen.”

Viimeisiä sanoja seurasi hyvin kohtelias kumarrus pöytäoverille, joka vastasi:

”Menkää siis Jumalan nimessä, jos Teillä todella on niin kiire. Teen puolestanne kaiken voitavani.”

Samassa oli Montenero jo hävinnyt paikaltaan. Hän pujotteli nopeasti pois salista välttäen matkallaan tervehtimästä ketään, joka saattaisi häntä viivyttää. Hän kiinnitti eteisessä miekan vyölleen ja kiiruhti, vartioiden antaessa hänelle tietä ja sotilaallisesti tehden kunniaa hänelle, kohti käytävää, jonka päässä olevasta ovesta hän pääsi ulos linnanpuistoon.

Leppoisa, ihana kevätilma puhalsi häntä vastaan. Hän astui suurelle verannalle ja odotti siellä hetken. Kuitenkaan hän ei nähnyt ketään, vaikka hän tarkasti katselikin ympärilleen. Silloin hän muisti, että hänen oli annettava merkki, jolloin hän vihelsi kimakasti kolme kertaa.

Samassa silmänräpäyksessä astui pensaikosta esiin vanha intiaani, ikään kuin hän vain olisi merkkiä odottanut ja sanoi:

”Hyvää iltaa, senor. Tänään on Mestarin päivä. Rosenkreuzilaiset odottavat Teitä.”

”Minne minun on mentävä?” Montenero kysyi.

”Minä saatan Teitä”, intiaani vastasi.

He kulkivat vaieten linnan takapihalla jättiläismäisten ahuehuetes-puiden alla. Monteneron mielikuviutus toimi vilkkaasti. Pitkät vuodet oli hän ilolla odottanut tätä hetkeä ja mietti nyt vain mitä tästä seuraisi. Juhlat linnassa olivat jo haihtuneet hänen mielestään.

Äkkiä intiaani seisahtui ja sanoi:

”Olemme paikalla. Pitäkää huolta, ettei kukaan meitä näe.”

Hetkeksi jäivät kumpikin paikalleen seisomaan ja jännittyneenä kuuntelemaan lähestyisikö kukaan. Sitten intiaani hypähti syrjään ja kuiskasi lujasti kalliota vasten nojaten Montenerolle:

”Seuratkaa minua.”

Tämä teki kuten käskettiin. Yhtäkkiä intiaani kumartui vetämään ketjusta. Kivi liikkui äänettömästi, kuten kiertolava teatterissa ja heidän silmiensä eteen avautui kaivoskäytävä. Siihen he astuivat. Toisen ketjun avulla kallio-ovi taas sulkeutui. He olivat nyt Cerro de Chapultepecin sisässä.

Päivittäin tämän paikan ohitse kulkee satoja henkilöitä kenenkään aavistamatta, että siinä on sisäänkäytävä vuoreen. Tässä ei ole kysymys tippukiviluolista, jotka Euroopassa avautuvat matkustajille, vaan koko kaivettu luolasto on Meksikon muinaisten

asukkaiden veistämä ja valtava todistus heidän äärettömän suuresta kestävyydestään ja taidostaan. Kukaan ei tiedä, kukaan ei aavis- ta, mitä siellä alhaalla piilee. Muinaiset atsteekit olivat jo omana aikanaan rakentaneet nykyisen hallituspalatsin alla olevat luolat vihkimystemppeleikseen. Cortez, Meksikon valloittaja ei koskaan saanut tietää, ei edes rakastetultaan, mitä siellä tapahtui, vaikkakin hän alati etsiskeli salaisuuksia. Atsteekkien tutkija, Pater Sagahun, ei myöskään tiennyt tästä mitään. Totta kuitenkin on, että tämän vuoren sisällä oli jo muinoin vihkimystemppele, jossa vielä nytkin valkoinen looshi toimii.

Montenero ja intiaani astuivat edelleen. Ensin näkivät he vain paljaita, paksuun hämärään peittyneitä seinämiä. Intiaani kysyi:

”No, mitä arvellette?”

Tähän, hänen mielestään hiukan ivalliseen kysymykseen vastasi Montenero:

”Ylhäällä oli kuitenkin kauniimpaa.”

”Odottakaapa vain hetkinen”, saattaja jatkoi. ”Saatte tänään nähdä vielä paljon ihanampaa.”

”Niinkö”, Montenero vastasi hiukan epäilevästi. ”Maximilianin vadit ja lautaset ovat kuitenkin täyttä kultaa.”

”Kultaa? Ha, ha, ha”, intiaani nauroi. ”Rosenkreuzilaiset muuttavat lyijyn kullaksi.”

He astuivat edelleen pitkin käytävää ja tulivat vihdoin suljetun oven eteen.

Intiaani kolkutti sille lujasti kolme kertaa. Sitten he kuulivat äänen sisäpuolella sanovan hyvällä espanjan kielellä:

”Seis. Kukaan vihkimätön ei saa astua tämän kynnyksen yli.”

Intiaani vastasi ainoastaan:

”Saatan oppilasta, kokelasta, joka etsii valoa, Nahuan pyhää valoa.”

”Vastaatko hänestä?”

”Mestari on käsenyt tuomaan hänet.”

Silloin avautui ovi ja he astuivat uuteen käytävän osaan. Toisella puolella oli aseistettu vartija, joka oli oven avannut ja joka nyt laski heidät kulkemaan eteenpäin.

Pian he saapuivat taas uudelle ovelle.

”Kas niin”, huudahti intiaani, ”tämä on kolmas. Vuoren sisäänkäytävän avasin itse. Toisen oven läpi päästi meidät vartija. Tässä täytyy minun peittää silmänne, muuten emme pääse eteenpäin. Ellei Teitä vihittäisi, tuon Teidät takaisin tähän paikkaan. Siitä, mitä tulette näkemään ja kuulemaan, tulee Teidän iankaikkisesti vaieta.”

Hän veti esille siteen, jonka hän asetti seuralaisensa silmille. Nyt astuivat he viimeisen oven läpi. Majuri asteli ensin hiukan varovaisesti.

”Ei ole kovinkaan helppoa kulkea peitetyin silmin”, Montenero murahti, joka edelleen astuessaan epävarmana nosti jalkojaan etsien lujaa pohjaa.

”Niin kulkevat useimmat ihmiset henkisesti sokeina kehdestä hautaan asti”, intiaani lausui.

Äkkiä kaikui heitä vastaan kysymys:

”Keitä ovat nuo uhkarohkeat, jotka lähestyvät pyhäkköä? Täältä ei kukaan palaa elävänä takaisin, jonka pelkkä uteliaisuus on tielle ohjannut. Tämä on Lucifer Nahuan valtakunta. Hän murskaa kaikki, jotka häntä lähestyvät – hän antaa elämän kaikille, jotka häntä etsivät.” Intiaani kuiskasi Montenerolle, että ääni oli Mestarin.

Montenero tunsi sitten äkkiä, ikään kuin jokin kylmä esine, metallilaatta tai jokin sellainen, olisi painettu hänen rintaansa vastaan. Se muistutti jollakin tavoin metyylieetteriä tai jotain sellaista ainetta haihtumiskylmydeltään.

”Tunteeko oppilas mitään”, Mestarin ääni kysyi edelleen.

”Tunnen läpitunkevaa kylmyyttä rinnallani”, Montenero vastasi.

”Se on ristin alastomuutta, kun ruusu siitä poistuu. Se on sielun

kylmyyttä, silloin kun se ei vastaanota Jumalan rakkautta. Se on omantunnon katumustuskaa, kun se rikkoo vanhurskautta vastaan.”

Heidän lähestyessään ääntä, joka häntä oli puhutellut, Montenero huomasi askeltonsa kumeasta kaiusta, että hän oli suuressa huoneessa.

”Mitä pyydätte meiltä”, oli seuraava kysymys.

”Etsin hengelleni valaistusta. Kaipaan tuntematonta ikuista ja tahtoisin tutkia kaiken olevaisen alkulähdettä”, vastasi päättäväisenä uusi tulokas.

”Mistä päätätte, että me voimme Teille jakaa tätä valoa ja ratkaista nuo suuret kysymykset?”

”Etsin jotakuta, joka siihen kykenisi, sillä onhan sanottu: joka etsii se löytää. Useita kuukausia sitten kuulin täällä Meksikossa toimivan valkoisen looshin, joka saattaisi vihkiä oppilaan, etsijän Nahuan salaiseen tietoon ja toivon nyt, että Te saatatte tämän kaipaukseni täyttää.”

”Eikö roomalaiskatolinen kirkko, johon Te kuulutte, ole voinut antaa etsimäännne valoa?”

”Kirkot tunnustuksineen eivät minua tyydytä.”

”Entä filosofia?”

”Ei sekään ole minua tyydyttänyt. Janoan henkisen tiedon valoa. Raamattu sanoo, kuten jo mainitsin: joka etsii se löytää. Se lisää sitä paitsi vielä: kolkuttavalle avataan. Ja vihdoinkin se sanoo: rukoilkaa, niin teille annetaan. Näihin Pyhän Sanan lupauksiin turvaan.”

”Oletteko jo jonkin verran tutkineet salaisia tieteitä”, Mestarin tiedusteli ääni edelleen.

”Olen lukenut mitä erilaisempia teoksia, kuten Eliphaz Levin, Papisin sekä Franz Hartmannin julkaisemia kirjoja. Vuosikausia olen myöskin kuulunut spiritistisiin seuroihin. Mutta kuitenkin minulta puuttuu todellinen henkinen opettaja, joka selittäisi minulle asiat ja vihkisi minut siihen, mistä koko maailma puhuu,

mutta josta se ei mitään tiedä. Sattuman kautta opin tuntemaan tämän intiaanin, joka saattoi minut tänne tänä iltana. Tutkittuana minua kauan aikaa, hän lupasi tuoda minut seuraan, joka voisi antaa minulle todellista tietoa. Olen nyt täällä. En tiedä, mitä minulle tulee tapahtumaan ja mitä tulen kokemaan, mutta aavistan, että kaipauseräni täytetään täällä. Olen väsynyt oppimiseen. Haluan nyt vihdoin tietoa.”

”Kiitän Teitä”, Mestari lausui hitaasti, ”tästä seikkaperäisestä kertomuksestanne. Tiesin, että olitte tutkineet salaisia tieteitä jo kauan ja sen tähden olen tahtonut täyttänyt. Varoitan Teitä kuitenkin viimeisen kerran, sen varalta, että uteliaisuus olisi tuonut Teidät tänne. Vihkimys on kaksiteräinen miekka. Se puolustaa ja antaa elämän vain vilpittömän puhtaille, mutta se syyttää ja tuhoaa uteliaat, jotka pyhää pilkkaavat.”

Nyt ääni kääntyi intiaanin puoleen.

”Palveleva veli. Olitteko tyytyväinen niihin tutkimuksiin, joita teitte tämän miehen elämästä?”

”Kyllä, voin puhtaalla omallatunnolla suositella häntä.”

Sitten ääni jatkoi Monteneroon käännettynä:

”Huomautitte, että sattuma oli johtanut Teidät tämän intiaanin luo. Uskotteko todella sattumaan? Sellaista ei ole. Ihmiset sekoittavat aina syyn ja seurauksen, sallimuksen ja sattuman, ehdot ja intuition. Me olemme korkeampien valtojen ja voimien välikappaleita. – Kuinka kauan olette tunteneet ystävänne, intiaanin?”

Montenero mietti. Samassa hänen eteensä levisi siteestä huolimatta kirkas valo. Tämä valo paistoi hänen lävitseen. Hän näki lihallisen ruumiinsa läpi. Ja tämän läpi hän näki sarjan omia minä-olemuksiaan ja hän huomasi jo vuosituhansien aikoina tulleensa kosketuksiin tämän intiaanin kanssa entisissä olomuodoissaan, oli elänyt ja toiminut yhdessä hänen kanssaan.

Äkkiä tämä maailma, joka häntä tiheän verhon lailla ympäröi, hävisi. Paikkaa ja aikaa ei enää ollut. Hän oli aivan uudessa olotilassa, neljännessä ulottuvuudessa. Ihana haltioitumisen tunne yllätti hänet. Mutta hänen täytyi miettiä muotoa vastaukselleen ja se kuului: ”Minä – minä en tiedä.”

Hän ei todellakaan sitä tiennyt. Hävittikö siis tämä uusi tila kaiken muiston?

”Ennen kuin otamme Teidät liittoomme”, Mestari jatkoi, ”täytyy meidän tehdä Teille eräitä kysymyksiä.”

”Milloin olette syntyneet?”

Montenero aikoi vastata, niin kuin hän olisi vastannut maallises-
sa virkakuulustelussa, jos siinä tällainen kysymys olisi hänelle tehty. Mutta ihmeellistä – tuo merkillinen tila valtasi hänet uudestaan. Kieli kieltäytyi toimimasta. Hän näki lukemattomat ruumiillistumansa, ne jotka hän jo oli elänyt ja vieläpä ne, jotka vielä olivat hänen edessään. Niinpä täytyi hänen uudelleen vastata:

”En tiedä, milloin olen syntynyt.”

Taaskin Montenero kuuli Mestarin äänen.

”Sanoitte äsken etsivänne valoa. Millaista valoa tarkoitatte?”

”Tarkoitan totuuden valoa.”

”Mikä on totuus?”

”Totuus on... Totuus on”, Montenero toisti miettien... ”Todellisuutta, olemista, ehdotonta ykseyttä luonnossa.”

”Aivan oikein. Ja mitä on valhe?”

”Valhe on petosta, totuuden vastakohta.”

”Niin... Se pitää paikkansa”, Mestari jatkoi, ”totuus on Jumalasta ja Jumalassa, eikö niin?”

”Kyllä”, Montenero vastasi. ”Petos, pettymykset ovat ihmisestä, ovat meidän itsemme luomat.”

”Aivan niin”, jatkoi selittäen rosenkreuzilainen. ”Jumala on totuus itse ja ainoastaan totuus meissä saattaa tuntea Jumalan totuuden.

Meidän täytyy, niin sanoaksemme, itse tuntea totuus, voidaksemme sen käsittää. Ainoastaan oppimalla tuntemaan todellisen itsensä saattaa ihminen oppia tuntemaan totuuden. Jumala luojana tai kaikkiallisena henkenä – muinaiset meksikolaiset olisivat sanoneet keskusauringona – on ainoa yleistotuus. Maailmankaikkeutena ilmennyt totuus on Poika ja tämän mukaan on Pyhä Henki jumallaisen itsetuntemuksen henki. Ihminen on fyysisessä verhossaan katoavainen ja vain totuus, todellinen itse hänen sisässään on ikuisen ja itsestään olemassa oleva. Päivätajuntamme tai jokapäiväinen älymme kuuluvat haihtuvaan, fyysiseen ruumiiseemme ja ovat kumpainkin erehdysten ja pettymysten alaisia. Korkeampi, henkisesti tajuntamme on sitä vastoin erehtymätön. Se on sitä tietoisuutta, joka kuuluu todelliselle itselle, katoamattomalle ”minälle”. Ja tämä on Jumalan kipinä meissä. Jokaisessa ihmisessä piilee jumallinen kipinä, mutta, jotta se heräisi tietoisuuteen, ihmisen tulee seurata määrättyä kehitysmenetelmää, jonka Te voitte meidän luonamme oppia. Tämä kipinä on jumala itse meissä.”

”Muistatteko raamatunkohdan, joka viittaisi tähän”, hän kysyi Montenerolta.

”Kyllä, Herra”, Montenero vastasi epäröimättä. ”Pyhä Paavali sanoo: ’Ettekö tiedä, että olette Jumalan temppeli ja että Hän (so. Jumalan kipinä, osanen kaikkiallisesta Luojusta, maan ja taivaan ohjaajasta) asuu teissä? Tämä kai se on.’”

”Niin, juuri tätä kohtaa tarkoitin”, Mestari myönsi ja jatkoi: ”Ajatelkaa nyt, että on kysymys kaikkiallisen Jumalan osasta ja huomattakaa, että tässä osassa siis luonnollisesti asustaa rajaton valta, joka on meidän käytettävissämme ja jonka kautta saatamme tehdä ihmeitä, kuten Jeesus lupasi. Katsokaa, kuinka selvästi nyt ymmärrämme raamatun sanat. ”Jos uskonne olisi sinapin siemenen kokoinen, niin saattaisitte siirtää vuoria.” Sillä usko, jonka pohjana on Jumalan tuntemus on valtaa. Uskoa ei ole se, mitä papit saarnaavat

ja mitä useimmat uskontojärjestelmät toistavat: sokea uskominen vieraisiin opinkappaleisiin, joista ei saa väitellä ja joiden alaisina miljoonat omaa ajatustaan käyttämättömät ihmiset laumana seuraavat, yhtä tai toista kellokasta.”

”Älkää unohtako, mitä Teille tänä iltana sanon: Usko on samaa kuin tahto. Tahto hyvään, tahto luomaan on Jumala meissä. Ihminen kykenee kaikkeen, mitä hän tahtoo, kun hän vain tahtoo sitä, mikä on täydellistä. Jokainen ihminen on polttopiste, kokoa missäpiste, jossa henkiset valo- ja voimasäteet yhtyvät ja josta ne taas uudelleen saattavat virrata ulos lähimmäisille siunaukseksi.”

”Etsitte siis totuuden valoa”, puhuja jatkoi hetken kuluttua. ”Mutta, kysyn uudestaan, mitä on totuus? Kaikkihan on kuitenkin vain suhteellista tässä elämässä yhtä ainoaa poikkeusta lukuun ottamatta, varmuutta elämän loppumisesta, kuolemasta. – Erään muinaisen temppelin sisäänkäytävän päällä oli kirjoitus: ’gnootise auton’ (tunne itsesi). Tämä merkitsee: Ihmisen tulee tutkia kaikki, mikä tähän kysymykseen sisältyy so. mistä tulemme, mitä me olemme ja mitä meistä haudan tuolla puolen tulee. Ihminen on monipuolinen olento. Häneen sisältyy kaikki, taivas ja helvetti, jumala ja luonto, ja vasta kun ihminen tuntee itsensä, hän kykenee ymmärtämään nämä käsitteet. Uskotteko Tekin jatkuvaan elämään kuoleman jälkeen?”

”Kyllä, uskon siihen. Olen yhtä varma siitä kuin nykyisestä olemisestani.”

”Kerroitte harrastaneenne spiritistisiä tutkimuksia. Luuletteko ehkä täällä tulleenne uuteen spiritistiseen seuraan”, kysyi uusi, tuntematon ääni majurilta.

Montenero ihmetteli, miksi ei Mestari itse kysynyt tätä häneltä.

Hänellä ei kuitenkaan ollut aikaa arvelemiseen, sillä häneltä odotettiin vastausta. Vähän aikaa vaiettuaan hän vastasi:

”Lienee itsestään selvää minulle, että täällä suositaan samankaltaisia pyrkimyksistä, sillä kohdistuvathan kaikki harrastukset täälläkin henkiseen maailmaan, henkisiin voimiin. Mikäli minä vasta-alkajana saatan käsittää, on erotus vain tavassa, kuinka tätä henkimaailmaa tutkitaan, eikä kysymys ole sen olemassaolon todistusten etsimisestä.”

”Aivan oikein”, jatkoi salaperäinen kysyjä. ”Emme ole niin kaukana spiritismistä, ettemme siitä mitään tietäisi, kuten tuo sokea, ihmisen henkisten voimien intohimoinen kieltäjä, jota nimitämme materialismiksi. Se, mikä meidät erottaa spiritismistä on, kuten aivan oikein huomautitte, tapa, millä tutkimme henkistä maailmaa. Emme hyväksy spiritistien tutkimustapaa, sillä he käyttävät käsityksemme mukaan hyväkseen luonnonvoimia, joita johtavia lakeja he eivät tunne ja tekevät siksi enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Spiritistisiä ilmiöitä ei voi kieltää, mutta useimmissa tapauksissa eivät ne ole niitä henkiä, joiksi he itseään sanovat. Spiritisti käyttää väärin ihmistä samoin kuin vivisektori käyttää väärin eläimiä. Hän tarvitsee välittäjää so. magneettista, henkistä ruumista, jota näkymätön henkimaailma käyttää hyväkseen ja koettaa tätä kiertotietä päästä tunkeutumaan henkimaailman piiriin. Hän tekee kuitenkin vääriä johtopäätöksiä siitä syystä, että hän on käyttänyt välittäjää väärin. Ero spiritistin ja – jotain nimeä käyttäöksemme – hermetistin välillä on seuraava: Spiritisti käyttää välittäjän itsetiedotonta puolta luodakseen katseensa toiselle puolelle. Hermetisti kehittää sitä vastoin itsessään kykyä noustakseen omassa hengessään henkimaailmaan. Spiritisti käyttää olentoja, joita ei hän itse kykene hallitsemaan, tehdäkseen niiden avulla kokeilujaan. Hermetisti jättää sitä vastoin oman ruumiinsa lähteäkseen itsetoimivana, itsetietoisena ja vapaasta tahdostaan henkisen maailman piireihin.

”Jokaisen hermetistin täytyy itsetietoisesti kehittää itsensä selvänäköiseksi. Ihmiskunta oli alkuaan tutkimuksiaan tehdessään

rajoitettu 'viiden' aistinsa käyttämiseen. Sitten tuli tiede ja keksi mikroskoopin ja kaukoputken laajentaakseen niiden avulla aistien näköpiiriä. Hermetisti, tai ehkäpä Teitä enemmän miellyttää okkultistin tai rosenkruzilaisen nimi, kehittää hänessä itsessään asuvan korkeamman minän kykyjä voittaakseen mikroskoopin ja jättääkseen teleskoopin jälkeensä.”

Kun Montenero aikoi vastata tähän, hänet keskeytti tuntemattoman kysyjän ääni.

”Teitä odottavat vielä monenlaiset koetukset, joiden kautta tahdonvoimanne ja persoonallinen kehitysasteenne määrätään. Oletko valmis täyttämään ehtomme?”

Kiihkeä halu päästä tutkimaan salatieteitä, olisi saattanut kokeleaan suostumaan mihin tahansa, mikä olisi hänen tehtäväkseen asetettu. Kuitenkaan ei hän kuulunut niiden kutsuttujen joukkoon, jotka aikaisemmissa elämässään ankaran, järjestelmällisen harjoituksen ja kokemusten kautta ovat saavuttaneet kohdan, joka oikeuttaa vihkimystä vaatimaan. Hän ei myöskään ollut niitä, jotka koko sydämellään ottavat mysteerion vastaan. Hän oli vielä aivan liian kiintynyt aistimaailmaan, eikä vielä jaksanut kieltäytyä kaikesta haihtuvasta korkeamman ja ikuisen elämän hyväksi. Siitä huolimatta hän vastasi:

”Olen valmis täyttämään kaiken, mitä minulta vaaditaan.”

”Tulkaa sitten lähemmäksi”, kuului vastaus.

Monteneron täytti nyt kuitenkin jonkinlainen merkillinen ahdistus, jota vastaan hän ei jaksanut taistella.

Side tuntui vaivaavan häntä ja esti häntä yhä kuulemasta. Hän veti sen hiukan alemmaksi, niin että oikea korva, jonka yli intiaani vahingossa oli sen sitonut, jäi vapaaksi.

Hän nousi paikaltaan, eikä oikein ymmärtänyt, mikä häntä vaivasi. Päätäväisenä hän astui kuitenkin askeleen eteenpäin totellakseen Mestarin käskyä.

Mutta... mitä tämä oli? Pohja hävisi hänen jalkojensa alta ja hän syöksyi syvyyteen, syöksyi... kuiluun, joka tuntui olevan aivan täynnä irtonaista maata. Kaikki hänen ympärillään oli maata. Ummehtuneelta haisevaa ruokamultaa ;oli tarttunut joka paikkaan hänen ruumiissaan. Se oli niin merkillisen kouriintuntuva, mutta oli kuin jokin nestemäinen olemus olisi samalla yhtynyt tähän maahan, jolla ei kuitenkaan ollut tavallisen maa-aineksen kanssa mitään yhteistä. Se piti kuitenkin paikkansa, että hän oli pudonnut kuiluun... Ja toisaalta hänestä tuntui, ettei ollut olemassa mitään aukkoa tai reikää. – Kaikki oli niin merkillistä, arvoituksellista, lumottua, selittämätöntä, tavallisille aisteille käsittämätöntä.

Aika, joka oli kulunut hänen syöksymisestään kuiluun, oli salamannopea, silmänräpäyksellinen. Ja kuitenkin se tuntui hänestä ikuisuudelta. Mitä kaikkea hän kokikaan tänä mittaamattoman lyhyenä aikana. Ikään kuin henkilö, joka syöksyy kalliolta varmaa kuolemaa kohti, näki hänkin tänä hetkenä miltei loppumattomia tapauksia omasta elämästään. Hän eli niin sanoaksemme oman elämänsä toiseen kertaan, hän toisti oman itsensä. Itsemurhaajat, jotka eivät ole aikeessaan onnistuneet, kokevat samaa. Ikään kuin elokuvissa hänelle avautui koko elämä pienimpiä yksityiskohtiaan myöten äärettömällä nopeudella.

Montenero en tiennyt, oliko hän kuollut, vai elikö hän. Vaistomaisesti haparoi hän ympärilleen ja merkillistä kyllä, sai hän kiinni jostain kouraantuntuvasta esineestä. Hän tuns selvästi, että se oli kivi, – kivi siinä maakerroksessa, joka häntä ympäröi ja johon hän näytti pudonneen. Varmaankin riippui tämä kivi irtonaisempana kuin mikään muu. Hän ei tiennyt miksi, eikä mistä syystä, mutta kuitenkin tarttui hän tähän kiveen, kuin hukkuva meressä ajelehtivaan laudankappaleeseen. Tuskin oli hän tuohon kappaleeseen tarttunut, kun vesivirta, joka pulppusi kallionhalkeamasta esille, syöksyi häntä vastaan. Ja hänestä tuntui, että hän koskettamalla

kiveen oli sen aiheuttanut. Korkeammalle ja yhä korkeammalle nousi vesi. Hän luuli pakosta hukkuvansa ja nousi, niin hyvin kuin saattoi varpaankärjille, kun vesi jo oli noussut rintaan asti ja oli kohoamaisillaan yli kaulan. Vain taivuttamalla päätään taaksepäin saattoi Montenero estää veden tulemasta suuhun.

Mutta kuinka ihmeellistä olikaan tämä vesi. Kuten äsken maa, niin näytti tämän vedenkin läpäisevän jokin merkillinen henkiolemus. Hänestä tuntui kuin kulkisi vesi hänen ruumiinsa läpi. Hän pelkäsi kauheasti hukkuvansa ja varpaat olivat jo aivan väsyneet. Jos hän vain olisi taivuttanut päätään eteenpäin, olisi hänen ollut pakko nielaista ja silloin olisi hän ollut mennyttä miestä.

Avuttomana ja neuvottomana, voimattomana ja vailla pelastuksen toivoa oli hän tätä ylivoimaa vastassa. Jalat tuntuivat jo kieltävän apunsa, mutta vielä kerran pakotti kuolemanpelko hänet varpaankärkiin nojautuen välttämään nousevaa virtaa.

Koettaessaan ylläpitää tasapainoa, tavoitteli hän kädellään kattoa pitääkseen siitä kiinni. Silloin tarttuikin hän johonkin riippuvaan ketjuntapaiseen. Kiireesti veti hän siitä ja – vesi hävisi kamalalla, arvoituksellisella nopeudella. Hän oli mielestään ikään kuin taikuri, joka sauvaansa heiluttaen tekee ihmeitä. Mutta vieläkään ei hän saanut kevennyttä, sillä veden sijasta syöksyivät nyt suuret, roihuavat, nuoleskelevat tuliliekkit häntä vastaan. Helvetillinen tuli-lieska ympäröi hänet ja uhkasi kokonaan hänet tuhota. Ei ollut mitään, joka olisi voinut häntä virvoittaa, ei mitään, joka olisi voinut häntä jäähdyttää tässä kamalassa hehkussa. Intohimoisesti koetti hän hengittää ilmaa särpimällä vilvoittaakseen nieluun.

Merkillistä. Tulellakin oli elämä. Vesi hänen ympärillään oli hetki sitten ollut henkistä, nyt tunsu hän henkeä tulellakin. Mutta kauhu vain lisääntyi. Tulen tuskat tuntuivat vielä äärettömän paljon suuremmilta kuin veden vaivat. Hän mietti pelastusta ja sydämensä hädässä muistui hänelle lapsuus mieleen. Ja hän ajatteli äitiään,

joka oli opettanut häntä rukoilemaan. Nyt kohotti hän kätensä ylös rukoukseen ja syvä huokaus pääsi hänen rinnastaan: Herra auta! Armahda minua! Herra, auta!

Ja katso. Henkäys tai pikemmin sana, joka tuli hänen suustaan rukouksen kautta näytti ikään kuin pitenevän. Näytti siltä kuin tuo apua suova voima olisi lähtenyt lausutun sanan vokaaleista. Apu tuli siis hänestä itsestään. Näiden sanojen kautta tuli hänestä oma pelastajansa, riippumaton toisista auttajista. Niin, tämä sisäinen voima, tämä henkinen pyhä tuuli puhalsi pois tulen.

Ikmeellinen hiljaisuus ympäröi hänet. Hän tunsikin olevansa yksin sisäisen Jumalansa kanssa. Hän tahtoi nähdä Hänet, katsella itseään sisäänpäin, mutta se ei onnistunut, – hänellähän oli side silmillään. Tunnustellen tarttui hän siteeseen. Hän ei ollut työntänyt sitä syrjään. Hän oli totellut intiaanin käskyä.

Silloin kuuli hän äkkiä, ikään kuin unesta heräten Mestarin äänen uudelleen häntä puhuttelevan.

”Olette kestäneet kokeen. Neljä elementtiä, tuli, vesi, maa ja ilma ovat puhdistaneet Teidät.”

Montenero kuuli nyt myöskin, ettei Mestari ollut yksin. Hän kuuli useiden ihmisten nousevan istualtaan.

”Alussa oli valkeus. Tulkoon valkeus oppilaalle.”

Ikään kuin näkymättömien käsien irrottamana putosi side hänen silmiltään ja hämmästyneenä, häikäistynä, ihmeissään huomasi hän taas olevansa loistavassa, ihanassa salissa. Häikäisevä kirkkaus ympäröi hänet, loisto, johon verrattuna Chalputepecin linnan juhlasalin komeus ja kauneus häipyivät tyhjiin. Ja ikmeellistä. Tämä valo oli elävää, hengen täyttämää, samanlaista kuin se tuli, mikä häntä kaivoksessa ympäröi. Mistähän se johtui.

Hän tarkasteli kattoa. Siinä ei ollut sähköjohtoja, ei hehkulamppuja eikä muuta sellaista nähtävänä. Valon lähdeä ei näkynyt ja kuitenkin oli sitä kaikkialla. Mutta kas. Se säteili suuresta ristikstä

Mestarin takana. Se kiersi ristin ympäri kuin seppäle. Ja kun hän lähemmin tarkasteli ristiä, huomasi hän siinä atsteekkien kalenterikiven. Ja kasvot sen keskellä olivat ruusun kaltaiset. Niin, arveli hän itsekseen, näinhän sen täytyykin olla. Niin kai on kaikkialla rosenkreuzilaisten keskuudessa. Silloin hänen katseensa tapasi intiaanin silmät. Tämä oli astunut hiukan syrjään, ja näytti hänelle sanovan:

”Eikö totta, sanoinhan teille, että tämän paikan ihanuus voittaa linnan komeuden. Katsokaa vain ympärillenne. Tunnetteko valon?”

Niin, hän tunsikin tämän valon ihanuuden. Täydellisin lamppu, minkä uudenaikainen valaistustekniikka olisi voinut keksiä, himmenisi sen rinnalla viheliäiseksi talikynttiläksi. Salin sisustuskin vastasi tätä ihanuutta. Mitä olikaan keisarillinen kultakalusto tuolla ylhäällä Carranzan linnassa verrattuna tähän valtavaan rikkautteen? Seinät, katto, pilarit, kaikki oli täyttä, säteilevää kultaa. Mistä sitä oli saatu? Mitkä kaivokset olivat voineet sitä antaa? Kuka oli kaiken tämän sommitellut, kuka niin taidokkaasti rakentanut?

Kokelas oli hämmästynyt. Hän ei tiennyt, minne ensin katsella.

Rosenkreuzilaiset olivat tahallaan jättäneet hänen käytettäväkseen tämän pienen hetken, jotta hän saattaisi koota vaikutelmansa ja syövyttää ne tässä silmänräpäyksessä itseensä, niin ettei hän koskaan niitä unohtaisi. Lopulta hänen hämmästynyt ja tutkiva katseensa kohtasi Mestarin. Tähän saakka oli hän vain kuullut tämän äänen. Hän näki edessään kookkaan, arvokkaan olennon, jolla oli hyvin hoidettu, aaltoileva parta, tuuheat, hiukan harmaantuneet hiukset, jotka kerran lienevät olleet vaaleat ja jotka luultavasti vielä nytkin loivat hänen ulkonäköönsä tuon raikkaan nuoruuden leiman. Rasmussen, se oli Mestarin nimi, oli niitä merkillisiä ihmisiä, joiden ikää on vaikea määritellä. Hän saattoi yhtä hyvin olla 60, vieläpä 70, kuin 40–45 vuoden ikäinen. Kaikki hänen piirteensä olivat jalosti muovailut, nenä, korkea otsa, ja tummansiniset,

läpätunkevat silmät, jotka säteilivät kuin bardin silmät. Hänen sukusmahtoi olla kotoisin Schleswigista tai Tanskasta, kuten jo nimikin ilmaisi.

Herra Rasmussen oli tunnettu Meksikon saksalaisessa siirtokunnassa ja neuvonantajana hän oli ansioitunut. Meksikon hallituksenkin silmissä. Häntä kunnioitettiin suuresti. Jo monen vuoden aikana hän oli hoitanut kuninkaallisen norjalaisen konsulin virkaa. Mutta ei ainoastaan norjalaisille, vaan myöskin tanskalaisille ja ruotsalaisille konsuli Rasmussenin koti oli aina avoinna. Hän asui eräässä hyvin mukavasti sisustetussa huvilassa Yuarezin siirtolassa. Yleisesti tiedettiin, että hänen tietonsa olivat hämmästyttävän laajat. Mutta kuinka hän oli saanut omaisuutensa, sitä ei kukaan tiennyt. Sanottiin, että hän oli sen perinyt. Hän omisti myöskin joitakin hopeakaivoksia pohjoisessa, mutta niistä hän välitti hyvin vähän. Tiedettiin kuitenkin niin paljon, että hän oli hankkinut omaisuutensa täysin rehellisillä keinoilla. Pankit ja tukkuliikkeet käyttivät häntä tarkastusneuvoksena. – Yhtä yleisesti ei kuitenkaan ollut tunnettua, että hän askarteli salaisten tieteiden tutkimisessa. Sitä vastoin tiedettiin, että hänellä oli korkea asema vapaamuurarilooshissa. Mutta koska Meksikossa, samoin kuin muissakin maissa, vapaamuurarit kuuluvat yleensä hienoimpiin ja ylhäisimpiin yhteiskuntapiireihin, niin oli itsestään selvä, että hän täytti jonkin korkeimmista viroista.

Montenero löi kämmenellään otsaansa huomattuaan hänet täällä alhaalla ja mietti itsekseen: ”Niin, sehän on totta. Eihän hän voinut kukaan muu ollakaan. En käsitä, kuinka en huomannut tätä jo ennen ja puhutellut häntä ennen kuin pyrin tänne. Koko hänen olemuksensa, hänen ulkonäkönsä ja kaikki olosuhteet viittaavat suoraan tänne.”

Mutta ei jäänyt aikaa pitempiin aprikoimisiin, sillä Mestari puhutteli häntä uudestaan.

”Majuri Montenero, Te olette käyneet kokeiden läpi ja kestäneet ne. Minun täytyy kuitenkin huomauttaa, että se, mitä nyt koitte, itse asiassa johtui vain tajuntanne aistiharhasta. Todellisuudessa ette ollenkaan nousseet tuoliltanne. Maa, jonka tunsitte, putoaminen, jonka koitte, vesi, johon luulitte hukkuvan, tuli, joka uhkasi Teidät tuhota, ja vihdoinkin tuuli, joka ajoi tulen pois, olivat vain aistinharhaa ja ne on vain käsitettävä vertauskuvallisesti. Meidän ei ole tarvis asettaa kokelaillemme sen suurempia kokeita, ei ole tarvis panna pyrkijöitämme koetukselle, sillä me alhaalla tuntemme ihmiset paremmin kuin he itse tuntevat itsensä. Meillä on käytettävänä aivan toisenlaisia keinoja ja menettelytapoja tunkeutuaksemme tutkimaan omantunnon salaisuuksia. Mutta vertauskuvastoa, joka Teitä ympäröi, täytyy Teidän vastedes oppia ymmärtämään.

Pidämme kokouksemme ja vertauskuvastomme salaisina, sillä olisihan aivan turhaa astua julkisuuteen ja tarjota joukoille sellaista, mitä se ei ymmärrä. – Raamattukin viittaa tähän Jumalan salaiseen viisauteen I Korintolaisepistolassa 2. luvussa 7. jakeessa, jossa sanotaan: ”Vaan me puhumme siitä salatusta Jumalan viisaudesta, jonka Jumala on ennen maailman alkua säätänyt meidän kunniamme.”

Rosenkreuzilaiset muodostavat sisäisen ja ulkonaisen piirin. Toistaiseksi olette ulkonaisen piirin jäsen. Olette kuitenkin, kuten kaikki muutkin, oikeutettu pyrkimään sisäiseen piiriin. Ulkonaisen piirin sisälle olette fyysisessä tajunnassanne astuneet. Sisäiseen seuraan astuu vain astraaliruumin ja itsestänne riippuu, onko Teillä silloin vielä nykyinen ruumiinne, vai oletteko uudessa elämässä pukeutuneet toiseen ruumiiseen. Fyysinen ruumiinne on kuin viulu, jota Teidän täytyy uudestaan oppia soittamaan. Säilyttäkää tuo jalo koneenne puhtaana ja hyvässä turvassa. Voitte itse virittää sen epäsointuiseksi ja lapset voivat ilman lupaa soittaa sillä ja särkeä

tuon ihanan koneen. Mutta älkää koskaan unohtako, että sisässänne asuva Jumala pitää tätä konettanne pyhänä. Viittaakaan taaskin Pyhään Sanaan. I Korintolaisepistolassa 6. luvun 19. jakeessa sanotaan. ”Ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen temppele, joka teissä on ja jonka te Jumalalta saitte ja ette te ole omanne.”

”Selitänkö Teille vielä jotain, majuri Montenero? Haluatteko vielä jotain kysyä? Veljet samoin kuin minä itsekkin, olemme mielellämme valmiit vastaamaan.”

”Mestari”, Montenero vastasi, ”olen jo maininnut, että kauan aikaa olen tutkinut okkulttista kirjallisuutta. Mutta en koskaan ole tehnyt sitä järjestelmällisesti. Olen lukenut sitä ja tätä sitä mukaa kuin kirjat ovat sattuneet käsiini. Sen tähden olisi minulla paljon kysyttävää, sillä monet asiat ovat minulle aivan epäselviä.”

”Mikä Teitä siis täällä eniten hämmästytti?” Mestari kysyi.

Montenero ei tiennyt sitä itsekään. Mikähän oli häneen tehnyt syvimmän vaikutuksen? Äkkiä hänet valtasi taas tuo valon yltäkyläisyys, joka rististä säteili. Silloin hän ymmärsi. Risti ja valon kirkkaus olivat eniten häneen vaikuttaneet.

”Mestari, jos saan kysyä, niin pyydän Teitä selittämään, missä suhteissa kristillinen risti ja esi-isiemme kalenterikivi ovat toisiinsa?”

”Herra majuri. Tuon kysymyksen vastaus on suuren tulevaisuuden probleeman ratkaisu. Voin vain antaa Teille muutamia viittauksia siihen:

Uskonpuhdistus, joka poisti peitteen Golgatan ristiltä, sai alkunsa isänmaastani, Saksasta. Saksalainen rotu, vanhojen germaanien uskonto, on johtanut saksalaisen hengen määrätylle kehitysasteelle. Muinaisten meksikolaisten auringonpalvelus on vanhempi ja eksoteerisesti katsoen arvokkaampi kuin kristinusko. Henkinen side yhdistää nämä kaksi täydelliseksi järjestelmäksi. Samoin kuin Kristuksen elämä esittää jokaisen yksilön elämää, niin täytyy myöskin kaikkien kansojen kulkea Vapahtajan, vihityistä suurimman,

elämän- ja kärsimysten tien. Samoin kuin hän eli, tuli ristiinnaulituksi, kuoli ja nousi ylös kuolleista, niin täytyy myöskin Saksan kansan kestätyään ristin tuskan ja tyhjennettyään kärsimysten kalkin tuossa kauheassa sodassa, nousta uuteen kukoistukseen. Tällöin ruumiillistuvat isänmaansa edestä kaatuneet sotilaat uudelleen tässä meksikolaisessa maanosassa laskeakseen perustuksen uudelle meksikolaiselle rodulle. Eräästä meksikolaista muinaiskulttuuria läheisesti muistuttavasta egyptiläisestä uskontojärjestelmästä pe-riytyy ihmeellisiä kirjoituksia, joissa kerrotaan tällaisista määrättyjen ihmisten jälleensyntymisestä toisiin maihin. Niinpä Osiriksen vihityt nimittivät itseään usein ”Pohjolan leijoniksi”, jota tekstin yhteydessä ei voida muuten selittää kuin jonkin pohjoismaisen kansan uusiksi ruumiillistumiksi. Mikäli jälleensyntyminen sinänsä on kysymyksessä, niin puhuvat siitä kaikki uskontojärjestelmät. Jeesuskin mainitsee siitä puheessaan Johannes Kastajasta jälleensyntyneenä Eliaksena. Hän sanoo: ”Jos tahdotte sen uskoa, niin hän on Elias.” Joh. 3. luvussa näemme myöskin viittauksen jälleensyntymiseen: ”Totisesti, totisesti sanon minä teille, ellei joku uudestaan synny, ei hän voi Jumalan valtakuntaa nähdä.” Hämäriä ja hyvin kiistanalaisia ovat ne Nasaretilaisen sanat, joissa hän oman jälleensyntymisensä yhteydessä puhuu koko kansan jälleensyntymisestä: ”Totisesti sanon minä teille, tämä kansa ei häviä, ennen kun kaikki tämä on tapahtunut.” – Jätän Teidän tehtäväksenne miettiä tätä kysymystä. Kaikki, mikä fyysisessä maailmassa tapahtuu on vain heijastusta useimmille luoksepääsemättömässä astraalimaailmassa. Meksiko on Saksan kanssa vuorovaikutuksessa, mihin toistaiseksi voimme vain viitata, mutta joka tulevaisuudessa tulee yleisesti tunnustetuksi.”

”Mutta itse risti, kuinka se on käsitettävissä”, Montenero tutkisteli edelleen.

Samassa silmänräpäyksessä hän näki kirkkaasti leimahtavat kirjaimet ja sanoi:

”INRI. Sehän merkitsee: Jesus Nazarenus Rex Judaeorum.”

”Me rosenkreuzilaiset”, Mestari vastasi tähän, ”selitämme sen toisin: Igne Natura Renovatur Integra, so. ”tulen avulla luonto uudistaa itsensä vahingoittumattomana”. Oikeastaan meidän tulisi sanoa ”elementtien kautta”, mutta tulette myöhemmin näkemään, että kaikki elementit sisältyvät tuleen. Sana INRI esittää traagista osaa Kristuksen elämässä jo ennen hänen julkista esiintymistään. Egyptiläisten perimätietojen mukaan se oli tekemisissä mystojen vihkimysten kanssa ja lausumalla tämän sanan aiheutettiin viiltoja ruumiiseen, tosin vain näennäisiä, sillä oikein lausuttuna teki se ruumiin tunnottomaksi. Juutalaiset kertovat ”Toldot Jesuu” -nimisessä perinnäistarinassa, että Jeesuksella oli ruumiissaan tällaisia viiltoja merkinä egyptiläisestä magiasta, – vihkimyksestä, jota he itse asiassa tarkoittivat. Syytettynä mainitunlaisesta magiasta, sanotaan samassa perinnäistarinassa, että Jeesus teloitettiin Lyydiassa. Tämä sana esittää tässä siis traagista osaa, joten ymmärrämme hyvin, minkä tähden se kirjoitettiin ristin ylle. Tämän sana muiden samankaltaisten maagisten sanojen kautta on kaikkien kansojen keskuudessa Logos ristiinnaulittu, nimittäin mystisesti ruumiiseen laskettu, niin että se toimii stigmaattisesti. Sen tähden tämän sanan lausuminen teki ruumiin tunnottomaksi. Se salli astraaliruumiin astua ulos. Muistakaa, että Herakleitos näki *tulesa* so. *hengessä* kaiken luomisen alun. Anaksimenes haki sitä *ilmasta* so. *voimasta*, Thales *vedestä* tai *aineesta* ja Empedokles luuli löytävänsä kaiken synteesin *maasta*. Kolminaisuus jää, henki, voima ja aine.

Ihmisessä asuva tuli on pyhä. Tämä pyhän hengen tuli saattaa ihmisen joko tuhota tai kehittää edelleen. Se riippuu hänestä itsestään. Joka tapauksessa hänellä on annettu täällä tilaisuus päästä lähemmin tutkimaan luonnon sisäisiä salaisuuksia. Meidät ihmiset

on jätetty toistemme turvaan. Meidän on autettava toisiamme, meitä on opetettava ja tuettava. Tästä päivästä lähtien olette Te ulkonaisen veljespiirimme jäsen.”

Sitten Mestari jatkoi kääntyen toisiin päin.

”Tahtoisin keskeyttää kokouksen hetkiseksi antaakseni veljille tilaisuuden tervehtiä vastaviihittyä.”

Montenero tunsu jo ennestään monet läsnä olevista ja hän iloitui vilpittömästi saadessaan tilaisuuden siellä täällä puristaa vanhan tuttavain tai entisen koulutoverin kättä.

Hetken kuluttua Rasmussen alkoi taas puhua.

”Rakkaat veljeni, luulen, että on jo aika lopettaa tämänpäiväinen kokouksemme ja erota. Vai onko jollakin veljellä vielä jotain sanottavaa?”

Heti eräs veli otti sananvuoron ja kysyi:

”Onko Mestarilla mielipidettä siitä kauhistuttavasta rikoksesta, joka on saattanut kaikkien pääkaupunkilaisten mielet kuohuksiin?”

Montenero tiesi heti, mistä oli kysymys. Mainitun ilkit yön selostus oli ollut kaikissa sanomalehdissä. Noin viikko sitten suuri tulipalo oli syttynyt atlantilaisessa lähetystössä Meksikossa ja se oli palanut melkein perustuksiaan myöten. Ei tiedetty, oliko palokunta hälytetty liian myöhään tai olivatko liekit päässeet valtaan salamanopeasti. Joka tapauksessa apu tuli liian myöhään, eikä palokunnalla ollut enää mitään tehtävissä.

Poliisin tutkimukset totesivat kuitenkin, että kysymyksessä oli murhapoltto ja että rikoksentehtäjä oli näytellyt osaansa. Hallitukselle oli erittäin kiusallista, että tämän rikoksen oli tehnyt meksikolaista kansallisuutta oleva palvelija, sillä siitä saattoi aiheutua selkkauksia, joiden loppua ei voinut arvata.

Palaneen lähetystön kansliahuoneessa tavattiin lähetystösihteerin hiiltynyt ruumis. Niin voitiin ainakin päätellä palamatta jääneistä puvun jätteistä, sillä ruumis oli niin pahasti runneltu, ettei

kasvoja enää voinut tuntea. Rahakaappi oli murrettu auki ja palvelija hävinnyt teille tietämättömille. Asia oli siis aivan selvä. Palvelija oli murtanut kassan. Lähetystösihteeri oli nähtävästi yllättänyt hänet, jolloin oli kenties syntynyt kova taistelu. Tämä oli päättynyt mainitun virkamiehen kuolemaan. Poliisipäällikkö oli vienyt mukanaan *corpus delictina* palvelijan nimikirjaimilla varustetun tikarin. Kaikkiin tasavallan osiin ja ulkomaille sähkötettiin, että palvelija oli pidätettävä ja lähetettävä pääkaupungin poliisiviraston käsiin. Ulkoasiainministeri oli pitänyt haudalla liikuttavan puheen, jossa hän painotti, että Meksikon hallitus mitä syvimmin valitti tapahtunutta ja tulisi tekemään kaiken voitavansa rikollisen palvelijan kiinnisaamiseksi. Tapaturman kohdanneen lähetystösihteerin vaimolle myönnettiin elinkautinen avustus. Koko joukko ihmisiä, suurimmaksi osaksi paenneen palvelijan sukulaisia oli vangittu, – hänestä itsestään kaikki jäljet olivat hävinneet, sillä Limanrian hallitus vaati ehdottomasti rikollisen rankaisemista. Asian esittäjä arveli, että rosenkreuzilaisten velvollisuus olisi auttaa hallitusta pääsemään tämän merkillisellä tavalla paenneen palvelijan jäljille.

”Niin, Mestari”, esittäjä sanoi, ”koettakaamme mentaalisella työllä hankkia valaistusta tähän asiaan.”

Rasmussen vaikenä hetkeksi ja sulki silmänsä ikään kuin keskittyäkseen henkisesti. Sitten tarttui hän leimuavaan miekkaan, jonka hän otti eräästä kaapista ja pyysi veljiä ottamaan toisiaan käsistä muodostaakseen ketjun. Sitten piirsi hän maagisen kehän läsnä olevien päiden yli lausuen hiljaisella äänellä joitakin sanoja, joita ei ainakaan Montenero ymmärtänyt ja jotka hänestä kaikuivat mantroilta.

Tässä tilaisuudessa valo himmennettiin aivan hämäräksi ja se tapahtui niin, että Mestari kaatoi muutamia pisaroita nestettä pika-riin, josta heti nousi paksu huoneen täyttävä sumu. Pienen lepo hetken jälkeen, jonka aikana kaikki näyttivät keskittävän ajatuksensa

rikolliseen, esimies huusi kolme kertaa kovalla äänellä palvelijan nimen.

Ennen seremoniaa eräs veli oli lausunut mielipiteensä, että koe tulisi onnistumaan hyvin helposti. Koska yö jo oli pitkälle kulunut, se oli todennäköisempää kuin muuten, sillä palvelija, jota ehdottomasti pidettiin murhaajana, oli nukkumassa ja sen tähden hänen astraaliruumiinsa voitaisiin helpommin saada astumaan ulos.

Tuskin Rasmussen oli huutanut nimen kolmannen kerran kun jo merkillinen suhina rupesi kuulumaan salissa. Sitten jokin sumuinen näytti olemus muodostuvan pallomaiseksi ja se taas kokoontui tiheäksi pilveksi. Jonkin ajan kuluttua läsnä olevien muodostaman piirin edessä oli selvästi näkyvä olento.

”Olette kutsuneet minut kuolleiden valtakunnasta”, se alkoi puhua, ”enkä minä voinut vastustaa teitä. Magnetisminne oli niin voimakas, että minun täytyi tulla. Minkä tähden olette häirinneet rauhaani? Mitä tahdotte minusta?”

Näitä sanoja Rasmussen oli kaikista vähiten odottanut. Hän oli valmistunut näkemään syyllisen hengen katumusta.

Moittien hän kääntyi sen tähden hengen puoleen sanoen:

”Etkö tunne mitään katumusta siitä, että murhasit herrasi, sihteerin?”

Henkiäni vastasi:

”En ole tappanut ketään. Minä en riistänyt sihteeriltä elämää, vaan hän riisti minun elämäni sitten kun hän oli ryöstänyt lähetystönsä rahat. Suunnatakseen epäilykset minuun, hän tappoi minut ja vaihtoi minun vaatteeni omiinsa.”

Tätä ratkaisua ei kukaan ollut odottanut. Kaikki hämmästyivät ja kauhistuivat tästä aavistamattomasta paljastuksesta, tästä asiain käänteestä.

Silloin Mestari nosti uudelleen miekkansa, ojensi sen kärjen henkeä kohti ja lausui käskevällä äänellä:

”Päästän sinut lumoista. Palaa takaisin ja puhdistu itseäsi. Rauha olkoon kanssasi.”

Ilmiö alkoi haihtua ja hävisi.

”Tehkäämme työ valmiiksi”, Mestari jatkoi. ”Tehkää piiri lujemmaksi ja keskittäkää kaikki ajatuksenne minuun.”

Rasmussen istuutui syvälle tuoliinsa ja alkoi hengittää syvään. Hän joutui haltiotilaan. Eräs veljistä, joka näytti ottavan johdon, sanoi:

”Kestäkää, kunnes hän palaa.”

Äkkiä kuulimme Mestarin hengähtävän syvään ja sitten sanovan vakavalla äänellä:

”Se on täytetty. Olen vaikuttanut murhaajaan. Hän antaa itse itsensä ilmi oikeuden edessä, luultavasti jo huomenna. Sen kautta syyttömät tulevat saamaan vapautensa.”

Veli, joka seisoj Monteneron vieressä kysyi tältä:

”Sanokaa, Montenero, millaista olisi meidän oikeudenkäyntimme, jos sillä usein niin sekavien rikostapausten käsittelemisessä ja ratkaisemisessa olisi käytettävissä tällaisia keinoja, eikä olisi pakotettu turvautumaan usein liian satunnaisesti todistusaineistoon ja todistajien lausuntoihin. – Esi-isiemme, muinaisten atsteekkien tuomarit käyttivät miltei jokapäiväisesti näitä salaisia voimia.”

Montenero katseli hämmästyneenä vuoroin puhuttelevaa veljeä, Mestaria, – hämmästyneenä näistä lumoavista tapahtumista ja näköaloista, joita ne avasivat, ja vastasi:

”Olen syvästi vakuuttunut tämän voiman valtavuudesta, jonka vaikutuksia minä vasta-alkajanakin olen saanut nähdä. Mitä tuomarit tulevat sanomaan, jos todellinen murhaaja huomenna ilmiantaa itsensä?”

Mestari aikoi nyt vihdoin lopettaa kokouksen, kun vielä toinen veli astui esiin ja pyysi, että käytettäisiin vielä joltakin hetkiä erään auttamisasian eteen.

”Niin”, Mestari sanoi, ”lopettakaamme tekemällä rakkaudentyö. Esitä asiiasi, rakas veli.”

”Se koskee erästä lapsivuodekuumeessa olevaa äitiä, jonka kuoleman takia isä joutuisi epätoivoon neljän alaikäisen lapsensa kanssa. Minä pyydän apuamme näille onnettomille.”

Kaikki olivat vakavina kuunnelleet näitä sanoja ja odottivat nyt Mestarin käskyä. Rasmussen nousi ja sanoi:

”Veljet, tahdomme auttaa. Muodostakaa uudelleen piiri ja auttakaa minua saamaan voimaa.”

Veljet tekivät kuten käskettiin.

Rasmussen sulki silmänsä ja kun hän vähän aikaa oli kuiskaillut käsittämättömiä sanoja ikään kuin keskustellen jonkun näkymättömän olennon kanssa, lausui hän matalalla äänellä rosenkreuzilaisille:

”Suur-Mestari on pyyntöön, suostunut ja tahtoo auttaa perhettä.”

Kun hän hetken jälkeen näytti palanneen haltiotilastaan todellisuuteen, hän sanoi:

”Nyt menkäämme, veljet. On jo myöhäistä.”

Sitten veljet muodostivat piirin rosenkreuzilaismestarin ympärille, joka muistutti siitä, että rosenkreuzilaisten velvollisuus on olla viemättä julkisuuteen mitään niitä tapauksia koskevaa, joita temppelein sisällä oli nähty. Ja hänen juhlallisesti lausutut sanansa kuuluivat:

”Vannokaa, että rikkomattomasti vaikenette kaikesta mitä täällä olette nähneet. Vannokaa, että taistelette paheita ja valhetta vastaan ja että puolustatte hyvettä. Ja vannokaa, että kohdistatte kaikki pyrkimyksenne henkenne kehittämiseen.”

Veljet kohottivat kätensä ja lausuiivat: ”Me vannomme.”

Sen jälkeen Rasmussen päätti istunnon seuraavilla sanoilla: ”Rosenkreuzilaisten kaikkiallisen veljespiirin nimeen ja tämän

näkymättömän Mestarin minulle uskomon viran nojalla, lopetan tämän kokouksen. Menkää rauhassa kukin teilleen.”

Kuin yhdellä iskulla oli juhlallinen tunnelma hävinnyt. Rasmussen lausui vielä jäähyväisiksi:

”Niin, rakkaat veljet, nyt on aika kiiruhtaa kotiin. Tänä iltana kesti myöhään. Minulla on huomenna paljon toimitettavaa valmistukseni matkalle.”

Rosenkreuzilaiset poistuivat Chapultepec-vuoresta saman käytävän kautta, josta Montenero oli intiaanin kanssa muutamia tunteja aiemmin sinne tullut. Tempelistä lähtiessä oli käytetty yhtä suurta varovaisuutta kuin sinne tullessa huomion välttämiseksi. Matkalla linnan ympäri ja puiston läpi, sitten pitkin puistokäytävää Bellevuen rautatieasemalle oli Montenerolla vielä tilaisuus kysellä yhtä ja toista Rasmussenilta. ”Tuskin olivat muut rosenkreuzilaiset poistuneet ja jättäneet Mestarin kahden uuden oppilaan kanssa, kun viimeksi mainittu jo levottomana kysyi Rasmussenilta:

”Matkustatteko, Mestari? Toivottavasti kuitenkin vasta muutamien päivien jälkeen, sillä tahtoisin vielä kuulla Teiltä paljon. Ette ollenkaan saata aavistaa, kuinka suureen kiitollisuudenvelkaan olette minut asettaneet tämän iltaisen vihkimykseni kautta. Mutta nyt kouluni vasta alkaa ja vain Teidän hyväntahtoisuutenne kautta voin saavuttaa sen, mihin jo kauan aikaa olen pyrkinyt.”

”Rakas ystäväni”, Rasmussen vastasi hyvin ystävällisellä äänellä, ”teen mielelläni kaiken mahdollisen Teidän puolestanne, mutta sen täytyy silloin tapahtua mahdollisimman pian tulevaisuudessa, sillä valmistaudun juuri pitkälle matkalle. Minun täytyy lähteä Saksaan. En ole moneen vuoteen ollut vanhassa isänmaassani, jossa minua nyt odottavat perheasioiden järjestely sekä rosenkreuzilaisjärjestö, joka vaatii läsnäoloani siellä. Me kokoonnumme joka vuosi astraalitajunnassamme. Kerran olimme Böhmissä, sitten Harzissa, Tatrassa, Tifliksessä tai täällä Jukatanissa, Perussa tai Intiassa, mutta

nyt kokoonnumme fyysisessä ruumiissamme päättääksemme niistä menettelytavoista, joihin tämän sodan jälkeen on ryhdyttävä.”

Montenero oli raskain mielin kuunnellut Rasmussenin suunnitelmia ja pyysi häntä nyt määräämään ajan ja paikan, missä hän voisi häntä tavata puhuakseen hänen kanssaan vielä kerran salatieteistä.

Rasmussen kierteli harmaata, hyvin hoidettua partaansa ja vastasi:

”Teen Teille ehdotuksen. Olen vapaa ylihuomeniltana. Mitä arvelette siitä, että tapaisimme toisemme jossain ravintolassa? Voisimme siellä vapaasti keskustella viinipullon ääressä.”

”Odottakaa hetkinen.”

Rasmussen mietti silmänräpäyksen ajan, oliko hän ehkä mahdollisesti lupautunut muualle, mutta jatkoi sitten: ”Kirjoitan Teille huomenna kortin, jossa lyhyesti määrään ajan ja paikan.”

Montenero kiitti ilomielin ja heitti sydämelliset jäähyväiset Mestarilleen.

Majuri kiiruhti kotiin ja meni levolle. Kuitenkin kaiken koetun jättämät vaikutelmat olivat niin syvät, että hän näki koko yön unta vihkimyksestään, kuten useimmat ihmiset uudelleen unessa käsittelevät niitä asioita, joita he päivällä ovat kokeneet.

*

Monteneron vaimo oli niitä naisia, jotka alituisesti saattavat sekä itsensä että muut kärsimään mustasukkaisuuden marttyyriutta. Hän ei voinut ymmärtää, että mies toisinaan saattaisi ottaa osaa johonkin, tai menisi seuraan, missä ei naisia olisi mukana. Hän luuli aina olevansa petetty, vakoili miestänsä kaikilla tavoin ja luki kaikki hänen kirjeensä päästäkseen perille jonkun naisen mahdollisesti lähettämästä kirjelistä.

Niinpä hän seuraavana aamuna, kun majuri tuskin oli herännyt, sai aikaan mustasukkaisuuskohtauksen.

”Tiedän kyllä että sinä eilen illalla olit ulkona jonkun naisen kanssa”, hän väitti, ”muuten et olisi tullut kotiin niin myöhään. Kuulin askeleesi portaissa. Mutta annahan olla, pääsen kyllä asiasta selville, ja silloin on eromme valmis. En enää kestä tätä elämää. Minkä tähden te miehet menette kanssamme naimisiin, kun mielenne vain tekee meitä pettää ja tehdä onnettomiksi? Kun kerran tahdot juosta toisten naisten jäljissä, niin miksi et jättänyt minua rauhaan vanhempieni luo?”

Mutta Montenerolla oli pää täynnä toisenlaisia asioita, eikä hänen mielensä sen tähden tehnyt jatkaa tämänkaltaista seurustelua. Päätäväisesti vei hän vaimonsa pois huoneestaan ja sanoi vakavana:

”Pyydän, että jätät minut rauhaan. En ole ollut kenenkään naisen seurassa, vaan olin taas eilen miesten kutsuissa.”

”Niin, sehän on ainainen verukkeesi, sen tunnemme jo”, hänen vaimonsa vastasi kiihtyneenä.

Majuri halusi välttää sen enempää sanaharkkaa ja meni virkaansa aamiaista syömättä. Vasta myöhään illalla hän palasi kotiin, kun hänen vaimonsa jo kauan sitten oli mennyt levolle. Väsyneenä ja uupuneena päivän rasittavasta työstä, hän nukahti pian.

Seuraavana aamuna hänen vaimonsa astui huoneeseen: ”Tässä ovat sanomalehdet ja posti.” Samalla ojensi hän miehelleen muutamia kirjeitä sekä Mestarin lähettämän kortin. Rasmussen oli kirjoittanut vain lyhyesti seuraavat sanat kortille.

”Tapaamme tänä iltana puoli yhdeksältä Colon-kahvilassa. Parhaat terveiseni.”

Valitettavasti nimikirjoitus oli hyvin epäselvä, muuten Monteneron puoliso olisi heti tiennyt, kuka lähettäjä oli, sillä hänkin tunsi tämän henkilökohtaisesti.

Montenero oli hermostuneesti temmannut kortin muiden postilähetysten joukosta lukeakseen sen ensimmäiseksi. Mustasukkaisin katsein hänen vaimonsa seurasi näitä liikkeitä. Hän tiesi riittävästi.

Hänen miehellään oli kohtaaminen – luonnollisesti naisen kanssa – Colon-kahvilassa klo 20.30 ja hän päätti tällä kertaa nostaa metelin ja sen kautta jollain tavoin saada avioero järjestetyksi.

Kiihtyneenä, nöyryytettynä hän meni makuuhuoneeseensa pu-reksien koko ajan raivosta ja suuttumuksesta nenäliinaansa. Tässä mielentilassa hänet tapasi Monteneron äiti, joka miltei joka aamu tuli tervehtimään lapsiaan.

”Joko te taas olette riidelleet”, oli äitiraukan epätoivoinen kysymys. ”Eikö teidän luonanne enää kuulekaan muuta kuin riitaa ja toraa, lapset? Milloin te vihdoinkin tulette järkiinne? Elämännehän voisi olla niin mukavaa. Tiedätkö, rakas miniä, mitä teiltä puuttuu saattaaksenne ajatuksenne pois tuollaisista mitättömyyksistä. Lapsia teiltä puuttuu.”

”Päinvastoin, äiti. Jumalan kiitos, ettei meillä niitä ole”, nuori rouva vastasi kiivaasti. ”Hyvä jumala on minua siitä varjellut. Nyt voin vielä hakea eroa.”

”Mutta rakas lapsi”, sanoi äiti rauhoitellen. ”Olethan sinä jo niin usein epäillyt väärin. Varmaan ei asia nytkään ole niin pahasti.”

”Olisit nähnyt, äiti, kuinka ihastuneena hän luki korttia, jossa eräs nainen pyysi hänet illalliselle yksityiseen huoneeseen tänä iltana puoli yhdeksältä. Mutta minä menen sinne, siitä hän saa olla varma, sillä näin en kuitenkaan salli itseäni kohdella. Voisin vaikka roiskuttaa rikkihappoa tuon naikkosen kasvoihin.”

Majurin äiti ei ollut vielä koskaan nähnyt miniäänsä näin päätäväisenä. Onnettomuutta estääkseen sanoi hän rauhoittavasti:

”Lapsi, olet liian hermostunut. Olet aivan liian kiivas ja kadotat ehkä juuri sen kautta varman todistuksen. Jos asia todella on niin, kuten väität, niin salli minun mieluummin mennä sinne. Minähän olen hänen äitinsä ja tuon hänet varmasti luoksesi.”

”Ei, äiti, menen mieluummin itse.”

Vihdoin naiset sopivat, että he yllättäisivät yhdessä uskottoman aviomiehen.

Tällä välin Montenero oli sanomalehdistä saanut tietää, että lähetystösihteeri oli vapaaehtoisesti antanut itsensä ilmi poliisille ja että kaikki oli tapahtunut, kuten palvelijan henki oli selittänyt. Lähetystösihteeri oli murhannut palvelijan ja sytyttänyt lähetystön tuleen suunnatakseen epäilykset syyttömään. Samassa sanomalehdessä julkaisi se perheenisä, jonka vaimo Rasmussenin ihmeellisen voiman kautta oli pelastunut, kiitoskirjoituksen perhelääkärilleen.

Montenero hymähti.

”Tuopa saattaa helposti koristella itseään vierailta höyhenillä. Kukaan ei saa tietää, että vaimo saa pelastuksestaan kiittää näky-mätöntä rosenkreuzilaista.”

Koko päivän oli majuri mitä parhaimmalla tuulella. Hän halusi sydämestään lähestyä vaimoaan ja teki kaiken voitavansa saattaakseen tämän sovinnolliselle mielelle, mutta kaikki oli turhaa. Hänen vaimonsa oli tänään paatuneempi kuin koskaan ennen. Lopulta hän ymmärsi, että kaikki vaivannäkö oli turhaa.

Hän meni jo hyvissä ajoin Colon-kahvilaan, missä Rasmussen odotti häntä. Tämä ojensi hänelle ystävällisesti kätensä.

Muutamien tervehdysten ja johdateltavissa sanojen jälkeen he aikoivat juuri alkaa keskustelunsa pääaiheestaan kabbalasta ja atsteekkien kalenterikivistä, kun heidän korviinsa tunkeutui eteisestä kiivas sananvaihto ylitarjoilijan ja erään naisen välillä. Montenero kuunteli ällistyneenä ja erotti vielä seuraavat sanat:

”Minun täytyy puhutella siellä olevaa herrasmiestä. Laskekaa minut sinne.”

”Herra ei halua tulla häirityksi.”

Samassa keskeytyi sananvaihto.

”Mitä tämä on”, Montenero ihmetteli itsekseen, ”ääni...”

Mutta hän ennätti tuskin nousta paikaltaan, ennen kuin ovi jo riistettiin auki ja Montenero näki kynnyksellä... äitinsä. Tämä, yhtä yllätettynä, aikoi silmänräpäyksessä vetäytyä takaisin

huomattuaan täällä naisen sijasta konsuli Rasmussenin. Mutta oli jo liian myöhäistä. Sukkelana ja oikein naisen tavalla itseään hilliten keksi hän heti uskottavan selityksen tuloonsa ja pyysi anteeksi häiritsemistään.

”Ette ensinkään häiritse, armollinen rouva, päinvastoin. Pyydän, jääkää seuraamme.”

Rasmussen ja Monteneron äiti olivat tunteneet toisensa jo vuosikausia. Herrat olivat nousseet paikaltaan ojentaakseen hänelle käntensä ja pyysivät hartaasti häntä jäämään.

Tilanne, mihin vanha rouva oli joutunut, oli vieläkin pahempi, kuin mitä herrat saattoivat aavistaa. Tuolla ulkona kadullahan odotteli hänen miniänsä, Monteneron vaimo, rakastetun naisen tuloa ja hänen tarkoituksenaan oli ollut panna tämä tilille asiasta äidin koettaessa pidättää poikaansa kahvilassa. Näin naiset olivat keskenään sopineet. Mitä oli äidin nyt tehtävä? Jos hän nyt lähtisi, saattaisi hän poikansa, kuten hän nyt näki, ansaitsemattoman mustasukkaisuuskohtauksen alaiseksi. Missään tapauksessa nuori nainen ei enää voinut kauemmin jäädä kadulle seisomaan. Hän oli hyvinkin kiusallisessa tilanteessa, mutta – uutta pelastusta miettien – hän sanoi äkkiä:

”Jään mielelläni, hyvät herrat, pyydän kuitenkin vielä saada hetkeksi poistua, sillä minun täytyy ensiksi lähettää kotiin palvelijatar, joka oli mukanani.”

”Äiti rakas, minä teen sen puolestasi”, hänen poikansa ehdotti kohteliaasti ja nousi paikaltaan.

”Ei, se ei käy päinsä, minun täytyy tehdä se itse”, äiti vastasi sisäisesti kovin kiihtyneenä.

Lopuksi päättivät he mennä yhdessä.

Kuitenkin oli kohtalo jo näytellyt osansa ja ennättänyt heidän edelleen. Vartiota pitävä poliisi oli nähnyt nuoren rouvan kuljeskelevan edes takaisin katukäytävällä ja pitänyt häntä katunaisena.

Nuori rouva oli tästä odottamattomasta kohtauksesta kiihtynyt ja antanut vastauksia, jotka poliisi käsitti väärin. Tämä vaati häntä näyttämään paperinsa osoittaakseen oliko hän tarkastuksen alainen, mutta tyytyi vihdoinkin siihen, että rouva menisi kotiinsa.

Kun eivät Montenero ja hänen äitinsä nähneet häntä katukäytävällä, ei heillä ollut muuta neuvoa kuin kysyä poliisilta oliko hän nähnyt kadulla odottavaa naista.

”Ei”, tämä vastasi. ”Niin, kyllä täällä tosin vähän aikaa sitten juoksenteli eräs naikkonen, jonka lähetin kotiinsa!”

Montenero oli heti käsittänyt tilanteen ja kun äiti oli pojalleen kertonut lähemmin asiasta, Montenero naurahti ja sanoi:

”Nytpä on pikku rouvani kerrankin saanut ansaitun rangaistuksen tyhmistä ja aiheettomista mustasukkaisuuden kohtauksistaan.”

He päättivät sitten, etteivät antaisi herra Rasmussenin huomata mitään ja menivät jälleen sisään viettääkseen iltaa yhdessä.

Oikeastaan Montenero oli iloinnut kahden kesken olostaan Rasmussenin kanssa, niin ettei hänen äitinsä tulo ollut hänelle aivan mieleen. Ainoana poikana tämä rakasti häntä kuitenkin suuresti.

Rouva Montenero oli kiihkoisa katolilainen ja oli aikoinaan surrut paljon poikansa mielenmuutoksesta, sillä tämä oli ennen ollut harras ja uskovainen Pyhän Josefin seurakunnan jäsen. Nyt hän oli antanut sielunsa spiritismin paholaiselle, arveli äiti. Itku silmissä hän sanoi kerran pojalleen, kun tämä lähti spiritistiseen istuntoon:

”Etkö tiedä, että pyhä kirkkomme pitää näitä asioita hyvin vaarallisina uskovaisten sieluille? Kuinka kauheaa onkaan äidin nähdä, että hänen ainokainen poikansa kulkee ikuista kadotusta kohti.”

”Mutta rakas äiti”, tämä oli vastannut, ”en todellakaan ymmärrä sinun suruasi ja huoltasi minusta tässä suhteessa. Etkö siis ollenkaan tiedä, että koko katolilainen kirkko perustuu tälle henkiopille ja että henget ovat toimineet aivan Vapahtajamme ajoista asti viimeisiin päiviin, vieläpä enkelit Häntä itseään palvelivat: Hänen

tarvitsi vain rukoilla Isää, niin tämä lähettäisi enemmän kuin kak-sitoista legioonaa enkeleitä Häntä pelastamaan?

Mutta mitä puhunkaan? Koko Raamattu, ensi sijassa Uusi Testamentti on täynnä kertomuksia hengistä, kuten olet lukenut *vulgata*-käännöksestä. Poista niiden vaikutus Apostolien Teoista – missä kerrotaan Jeesuksen itsensä ilmestyneen Paavalille, joka häntä vainosi – ja koko keskiajasta, jolloin pyhimykset ilmestyivät kristityille ja heitä elähdyttivät, niin mitä jääkään jäljelle koko kristinuskosta, joka ei muulle perustu, kuin juuri tälle henkiopille?

En ollenkaan ymmärrä, kuka sinussa on saanut herätetyksi tuon kiittämättömän ja vieläpä typerän vihan oppisuuntaa vastaan, jonka eittämättömänä päämääränä on yhä uusien todistusten kautta sielun jatkuvasta elämästä tukea ja voimistuttua uskoa sielun kuolemattomuuteen. Vai etkö luule, että tämä kuolemattomuus usko meidän aikanamme kaipaisi tukea, kun sen vastustajat, materialistit, enemmän kuin ennen todistavat päinvastaista ja kieltävät kaiken sen mitä tuhannet pitävät kaikista pyhimpänsä – hengen kuolemattomuuden. Nimittäen itseään ajattelijoiksi ja filosofiiksi he arvelevat jo nyt avanneensa luonnonkirjan viimeisen sivun.”

”En ymmärrä sinua, rakas äiti”, hän oli edelleen ajatuksissaan jatkanut, ”sillä olen huomannut monen todellisen papin suhtautuvan kärkevästi ja ennakkoluulottomasti spiritismiin.”

Voitonriemuisena hän oli tuonut äidilleen kirjan, jossa pyhän isän henkilöäkäri puolusti henkিতieteitä. Näistä spiritistisistä havainnoista, jotka korkeat Vatikaanin virkailijat olivat koonneet ja julkaisseet, Montenero löysi todistuksen siitä, että roomalainen kirkko oli huomannut, kuinka paljon tukea heikkenevä usko voisi saada henkiopeista, jotka itse asiassa muodostivat kristinuskon ytimen.

Monteneron harras halu oli jo vuosia ollut päästä liittymään vapaamuurarijärjestöön. Hän oli kuullut vapaamuurareista niin

paljon kaunista ja jaloa, ja koetti nyt hankkia itselleen mahdollisimman paljon vapaamuurariutta käsittelevää kirjallisuutta lukien sitä innokkaasti. Kuitenkaan hän ei ollut uskaltanut pyrkiä järjestöön välttääkseen tuottamasta äidilleen enemmän surua. Sillä tämän kuullen piti vain lausua sana vapaamuurarius, kun hän jo teki pyhän ristinmerkin ilmaan ikään kuin ajaakseen pois elävän perkeleen.

Majuri oli eräästä kirjasta tavannut ratkaisevan todistuksen siitä, että Pius IX oli vihitty vapaamuurarijärjestöön ja usein otti osaa *Justicia*-looshin työhön Santiago de Chilessä siihen aikaan, jolloin hän toimi Nuntiuksen sihteerinä Etelä-Amerikassa ja asui siellä.

”Nyt”, hän sanoi itselleen, ”ei rakkaalla äidilläni enää saata olla mitään vastaansanomista, kun paavikin on vapaamuurari.”

Mutta tälläkään kerralla ei hän ollut mitään voittanut, vaan äiti oli tullut murheelliseksi ja vaatinut häneltä lupauksen olla puhumatta asiasta enää koskaan. Montenero olikin tähän asti pitänyt sanansa ja oli jo siihen tyytynyt, ettei tämä toivo voisi täyttyä äidin eläessä.

Siinä silmänräpäyksessä, jolloin rouva Montenero tapasi nämä molemmat herrat, leimahti hänessä välähdyksenomaisesti ajatus, että taas oli kysymys vapaamuurarijärjestöön liittymisestä, sillä hän tiesi miesvainajansa ajoilta, että Rasmussen kuului tähän liittoon, ja hän piti suojeluspyhimystensä johtona sitä, että hän oli tullut oikeaan aikaan pelastaakseen poikansa.

Montenerossa oli syntynyt sama ajatus, eikä hän nyt tahtonut antaa tilaisuuden luiskahtaa käsistään taistellakseen vielä kerran asiasta äitinsä kanssa, sillä konsuli Rasmussenin läsnäollessa hän itse ainakin saisi käyttää puheenvuoroa, joka ei aina onnistunut heidän puhuessaan kahden.

Tuskin olivat he uudelleen istuutuneet, kun Montenero jo kävi kiinni katkenneeseen keskusteluun.

”Herra Rasmussen”, hän sanoi, ”kun sattuma nyt on johtanut äidin tänne, niin pyytäisin Teitä olemaan sovittelijana välillämme.”

”Mitä? Sovittelijana?” konsuli Rasmussen kysyi hämmästyneenä ja kuitenkin hymyillen. ”Äidin ja lapsen välillä ei tarvita muuta sovittelijaa kuin – äidinrakkaus yhdistettynä lapsen kuuliaisuuteen.”

”Siitä ei ollutkaan kyse”, Montenero vastasi iloisesti naurahtaen. ”Kysymyksessä ovat erilaiset mielipiteet uskonnollisissa asioissa. Äitini vaatii, että minä yhä vielä seuraisin sokeasti kirkon oppia, uskontoa, joksi hän sitä nimittää, vaikka nämä kaksi käsitettä ovatkin aivan eri asioita, ja uskoisin kaikkeen, mitä papit sanovat.

Toiselta puolen on hän antanut minulle akateemisen kasvatuksen ja salli, että saisin lukea suurten filosofien teoksia. Toiselta puolen hän taas vaatii, että tukahduttaisin itsessäni nämä tiedot ja alisuisin ehdottomasti kirkon vanhentuneisiin käsityksiin. Kun äitini näki, ettei hän voinut vaikuttaa minuun oikeaoppisilla uskonopeilla ja kun jonakin valvomattomana hetkenä sanoin, etteivät minua johtaneet papit, vaan itse Raamattu, niin osti hän itselleen *vulgata*-painoksen ja toistaa minulle nyt alituisen siitä raamatunlauseita.

Kuten tiedätte, niin mieltäni kiinnostavat salatieteet ja olisin maailman onnellisin ihminen, jos saisin tutkia Raamattuani tässä mielessä ja jos edes äitini ymmärtäisi minua tässä, sillä minun täytyy kieltäytyä kaikesta ajatuksenvaihdosta vaimoni kanssa, joka yleensä ei näistä asioista välitä.”

Rasmussen oli vaieten kuunnellut oppilastaan. Mutta äidin mielestä jo tämä johdatus oli ollut liian pitkä. Hän oli jo useita kertoja tahtonut keskeyttää poikaansa, saadakseen konsulin tukemaan omia mielipiteitään, sillä hän tiesi hyvin, ettei sivistynyt mies mielellään vastustaisi naista. Ennen kuin Montenero lopetti puheensa, sanoi hän, äitinsä puoleen kääntyen:

”Äiti, tiedän että herra konsuli voi iloita suosioistasi ja että panet arvoa hänen mielipiteilleen.”

”Jos pitää paikkansa, mitä poikanne sanoo, niin kiitän Teitä, armollinen rouva”, Rasmussen sanoi. ”Olen hyvin mieltynyt majuriin, sillä olinhan, kuten tiedätte, miesvainajanne hyvä ystävä.”

Rouva Montenero punastui hiukan. Jotain näytti tapahtuneen hänen ja Mestarin välillä.

Konsuli Rasmussen ja Monteneron isä, joka oli ollut kuollessaan jo lähes 22 vuotta, olivat paljon seurustelleet keskenään. Nuori Montenero oli silloin lukiolainen, mutta ei ollut koskaan kuullut mitään isänsä uskonnollisista tai filosofisista mielipiteistä. Nyt sai hän sattumalta tietää, että hänen isänsä oli ollut vapaamuurari, sillä Rasmussen sanoi, taaskin kääntyneenä hänen äitinsä puoleen:

”En koskaan unohda, kuinka uskollisesti ja tunnollisesti veljemme Montenero, teidän puolisonne, uhrautui vapaamuurariudelle. Hänen hyväntekeväisyytensä muodostui meille tunnussanaksi. Ja kuinka hän Teitä rakastikaan!”

”Äiti.” Rouva Montenero punastui uudelleen, sillä omatunto soimasi häntä ja häpeissään käänsi hän katseen poikaansa. Montenero kysyikin hämmästyneenä: ”Miksi et ole koskaan kertonut, että isäni oli vapaamuurari?”

Rouva Montenero hämmentyi yhä enemmän, mutta ei voinut vastata mitään, sillä Rasmussen jatkoi oppilaaseensa kääntyen:

”Minä luulin, että tiesitte sen, herra majuri. Teidän isänne oli hyvin hyvä ja innokas vapaamuurari ja harrasti sattumalta, kuten Tekin, muurarihenkisiä salatieteitä. En usko, että kenelläkään toisella meidän joukossamme ollut niin suurenmoista kirjastoa, niin arvokasta kirjakokoelmaa kuin Teidän isällänne. Muistan muutamia latinankielisiä teoksia, jotka olivat ainoita laatuaan.”

”Eikö totta, armollinen rouva”, konsuli sanoi kääntyen äitiin päin, ”Teidän puolisonne sanoi usein arvelevansa, että hänen kirjakokoelmansa olisi 80 000 pesetan arvoinen?”

Rouva Montenero ymmärsi, että hänen nyt oli tehtävä tili pojalleen ja hän katsoi parhaaksi tehdä se heti. Niinpä hän tunnusti polttaneensa rippi-isänsä kehotuksesta kaikki kirjat ja luvanneensa tälle keskeyttämättä ja aina kaikin tavoin vastustaa salatieteitä ja vapaamuurariutta, jotta hän siten sovittaisi ja hyvittäisi sen, minkä hänen miehensä papin mielestä oli rikkonut.

Monteneron äidin oli pakko kaikin keinoin välttää jatkuvaa keskustelua tästä asiasta. Hän pelkäsi miehensä ystävän oikeutettuja moitteita sekä poikaansa, jonka omaisuutta hän kirjaston arvolla oli vähentänyt. Hänhän oli aina kertonut, ettei isällä ollut kirjoja olutkaan. Hän arveli kuitenkin löytävänsä jonkinlaisen pelastuksen siitä, että hän tekisi oman poikansa naurettavaksi Mestarin silmissä tai ainakin asettaisi hänet väärään valaistukseen.

”Herra konsuli”, hän sanoi, ”kääntäkäämme lehti. Puhukaamme jostain muusta. Katsokaa, poikaani ei pidä ottaa vakavasti. Hän muuttelee mielipiteitään kuin vaatteita. Nuorena ylioppilaana hän uhrasi kaikki sunnuntainsa ollakseen alituiseen Josefin seurakunnan kokouksissa. Kuinka usein iloitsinkaan nähdessäni sen lämmön ja vakaumuksen, millä hän puolusti katolililaista kirkkoamme! En tiedä mistä johtui, että hän äkkiä muutti mieltään. Pian jäi hän pois kokouksista. Ehkäpä hän oli joutunut huonoon seuraan. Sitten hän tuli kerran luokseni väittäen kääntyneensä protestantiksi ja aikovansa antaa kastaa itsensä evankeliseen kirkkoon. Hän oli siihen aikaan vain kehittymätön nuorukainen, enkä tiennyt tuliko minun lähettää hänet lääkärin luo, jotta tämä tutkisi hänen syyntakeisuuttaan, tai rankaisisinko häntä ruumiillisesti. Vähän ajan kuluttua hän oli jättänyt tämän ajatuksen.

Ensimmäisinä vuosina kadettiopistossa ollessaan hän kuvitteli tulleensa ateistiksi. Kuinka silloin rukoilinkaan hänen puolestaan, että hän palaisi järkiinsä. Myöhemmin väittelimme sitten spiritisministä ja viime aikoina sanoi hän olevansa spiritismin vastustaja,

vaikka hän jonkin aikaa sitten oli sitä puolustanut. Nyt hän sanoo taas, ettei salatieteillä ole mitään tekemistä spiritismin kanssa.

Erään kerran väitti hän, että vapaamuurareilla on jotain tekemistä salatieteiden kanssa, toisen kerran taas, ettei se ole totta, vaan että se oli yhdistys, joka yksin omaan käsitteli eettisiä ja hyvän tekeväisyyskysymyksiä. Hän haaveilee siis tänään yhdestä, huomenna toisesta. Hänestä ei yksinkertaisesti pääse selville. Luulen, ettei hän itsekään tiedä, mikä hän on ja mitä hän tahtoo.”

Montenero ei valitettavasti voinut vastata tähän mitään, sillä tavallaan hänen äitinsä oli oikeassa.

Rasmussen, joka huomasi hänen neuvottomuutensa, kääntyi nyt aivan rauhallisena oppilaansa äidin puoleen sanoen:

”Armollinen rouva, sitä mitä nyt kerrotte pojastanne, pidän aivan luonnollisena. Niin käy melkein jokaiselle, joka etsii valoa. Luulemme löytävämmme apua ja tietoja kirjoista so. omaksumalla vieraita mielipiteitä, kunnes kautta yön pääsemme valoon ja yhä laajempine kokemuksinemme ja mitä erilaisimmissa kouluissa edelleen oppien pääsemme päämäärään, joka vastaa nykyistä kehitysastettamme.”

Näin lausueessaan oli Rasmussen jo katsellut kelloaan ja sanoi nyt:

”Valitettavasti en saata viipyä kauemmin, vaan on minun lähdettävä. Se on minusta todella hyvin ikävää, mutta toivon, että tapamme taas pian toisemme.”

He kutsuivat tarjoilijan, maksoivat laskunsa ja lähtivät.

Montenerolla olikin todella seuraavina päivinä tilaisuus puhutella Mestariaan. Hän oli tehnyt valmiiksi tutkielman kalenterikiven kabbalasta, jonka työn Mestari oli jättänyt hänelle koetyöksi ja oli koonnut seuraavan esityksen:

”Kabbala on vanhojen juutalaisten salatiede, joka on syntynyt osaksi heidän perimätiedoistaan, osaksi muista oppijärjestelmistä.

Egyptin temppelepyramideista löydettiin 22 seinämaalausta, jotka esittivät hieroglyfisiä kuvia. Yksi toisinto näistä kuvista elää vieläkin mustalaisten pelikorteissa ja he väittävät, kuten tiedetään, voivansa ennustaa tulevaisuutta. Tässä mustalaisten korttikirjassa piilee kokonainen maailmantiede pääpiirteissään.

Näitä kuvallisia tai vertauskuvallisia esityksiä tavataan myöskin vanhan ajan temppeleissä ja se viittaa kaikkien uskontojen yhtenäiseen alkuperään. Niinpä tavataan niitä veistettyinä kallioon Pääsiäissaarien (Tyynellä merellä) jättiläismäisten kuvapatsaiden jalustoissa, inkojen temppeleissä Paucortambon luona Perun ylätasangolla, muinaisten meksikolaisten pyramideissa ja temppeleissä. On myöskin todistettu, että kristillisen raamatun uskonnolliset henkilöt, roomalaisten ja kreikkalaisten jumalien nimet, atsteekkien ja inkojen papit ja johtajat esittivät luonnonvoimia. Tämä ei kuitenkaan merkitse, ettei mainittuja henkilöitä todellisuudessa olisi elänyt. Itse Kristus, samoin kuin monet muut suuret vihityt, ovat samalla kertaa sekä vertauskuvia että historiallisia henkilöitä. Apostoli Paavali myöntää, että raamatulliset henkilöt, samoin kuin Vanhan Testamentin olennot merkitsevät myöskin jotain muuta. Hän sanoo Gal. epistolassa 4. luvun 22. jakeessa, että sikäli kuin Abrahamin pojat ovat syntyneet orjatyöstä tai vapaasta naisesta, he esittävät kahta testamenttia. Tämä koskee myöskin Quetzalcoatlia, joka todella kyllä oli pappi ja kuningas, mutta samalla taru elää tähän päivään asti. Hän esittää pääosaa atsteekkien kalenterikivessä. Tämä kivi, atsteekkien kalenterikivi, on esitetty hieroglyfeinä, kuten kaikki mytologiat ja aikaisemmat filosofijärjestelmät. Se alkaa, kuten kabbalasta näemme, kolmiluvulla, joka esittää alemmaa kolmiota. Sitten näemme suuren keskuskolmion ja ylemmän nelikulmion. Kymmenen kärkeä esittää kymmentä Selirotia. Kristillinen kolminaisuus, Isä, Poika ja Pyhä Henki, esiintyy selvästi näissä kuvissa.

Meksikolaisen kalenterikiven keskustassa olevat kasvot esittävät Xiuhtecutlia, tulijumalaa tai sinistä herraa, joka samalla on tulisen ympyrän ja sinisen taivaankaaren jumala. Vanhat meksikolaiset nimittivät Xiuhtecutlia myöskin jumal-isäksi ja toisaalta taas nimettiin Quetzalcoatliksi so. Jumalan pojaksi. Tämä esittää tärkeää osaa meksikolaisessa eläinradassa. Samalla kuvataan hän myöskin Ranahuatlina, aurinkojumalan henkenä, voitaisiinpa sanoa ”pyhä-nä henkenä”. Kolminaisuus esiintyy siis meksikolaisilla vieläkin selvempänä kuin kristinuskossa.

Auringonkasvojen, elämänantajan ympärille ryhmittyy neljä olentoa, jotka ovat verrattavissa kristillisten tarujen neljään evankelistaan, jotka taas vuorostaan kuvaavat neljää elementtiä. Se kolminaisuus, joka tässä on lyhyesti kuvattuna, esittää nykyaikaisessa mielessä ainetta, voimaa ja impulssia tai materiaa, energiaa ja älyä, joka taas vastaa filosofien ruumista, sielua ja henkeä. Kalenterikivi kokonaisuudessaan esittää taas keskusaurinkoa ympäröivine alem-pine aurinkoineen.

Vanhat meksikolaiset uskoivat, kuten kabbalistitkin kaikkialliseen substanssiin ja kuvasivat auringossa kaikkiallisena henkenä elämänjakajaa, joka virtasi keskustasta koko maailmankaikkeuteen itsetietoisien yksilöiden muodostaman fluidumin välityksellä. On ilmeistä, että muinaisten meksikolaisten vihityt tunsivat atomin kaikkiallisen energian konkreettisenä ilmaisuna ja maailmankaikkeuden, kosmoksen loppumattomana vuorovaikutusten ja muotoerilaisuuksien ketjuna, joka vain näyttää olevan riippuvainen atomien erilaisista yhtymistä.”

Montenero oli kuvatessaan atsteekkivertauskuvaa selittänyt atomin koostumusta aineena, energiana ja älynä. Hän oli viitannut samoihin ehtoihin jokaisessa planeetassa ja auringossa ja oli puhunut inter- ja infra-atomisista energiasäteistä kaikkiallisena magnetismina. Hänen kuvauksensa atomin tajunnasta tai sen latenteista kyvyistä oli hyvin mielenkiintoinen.

Provosoidakseen Rasmussenia selityksiin, hän oli myös kirjoittanut tutkielman menetelmästä, jonka avulla lyijy muutettiin kullaksi. Ja muistellessaan Mestarinsa saksalaista syntyperää oli Montenero pidemmässä luvussa osoittanut vanhojen germaanien hakaristin suhdetta muinaisten meksikolaisten uxtmalristiin ja todistanut, ettei ainoastaan risti ollut olemassa jo 20 000 vuotta ennen Kristuksen syntymää, vaan myöskin, että kristillinen legenda esitettiin Meksikossa jo tuhansia vuosia ennen Kristuksen syntymää, – että vanhat intiaanit viettivät messuja, tunsivat 40-päiväiset paasto- ja katumusajat, valmistivat suitsutusta kopaalihartsista ja tarkoin tunsivat, kuten me tänä päivänä, taivaan, helvetin ja kii-rastulen, – että he palvelivat ristiä jo kauan ennen kuin Amerikka löydettiin, – että meksikolaisille ei kristinuskoa tuotu uutena, vaan että kristillinen valloittaja hävitti sen heidän keskuudestaan.

Murheelliselta Montenero-raukasta tuntui, ettei Mestarilla koskaan ollut mahdollisuutta lukea hänen huolellisesti valmistamaansa tutkielmaa.

*

Konsuli Rasmussen ei ollut enää viimeisinä viikkoina voinut ottaa osaa rosenkreuzilaisten kokouksiin, sillä hänen oli valmistauduttava matkalleen, jolle hän pian lähtikin.

Veljet viettivät hänen lähtöään juhlallisella veljesateriaalla. Konsulivirkansa hän oli jättänyt sijaiskonsulin hoidettavaksi.

Kun sanomalehdet kertoivat hänen matkalle lähdestään, hän oli jo vaimoineen kaukana aavalla merellä.

Havannasta saakka heidän merimatkinsa oli hyvin vaivaloinen. Karibian merellä nousi ankara myrsky, niin että meksikolainen höyrylaiva keinui ja huojui kuin pähkinänkuori jo vähän matkan päässä Länsi-Intian saarista.

Kaikki matkustajat olivat merisairaita ja pelkäsivät ajelehtivia miinoja. Sota oli aivan vasta päättynyt, eivätkä liittoutuneet, sen

enempää kuin keskusvallatkaan olleet ennättäneet saattaa miinojaan turvaan. Rasmussen oli päinvastoin kuin vaimonsa ja kaikki muut horjumattoman rauhallinen.

Miltei kaikki matkustajat tunsivat toisensa ja seuraa pidettiin niin hyvin kuin voitiin. Kaikesta huolimatta aika kului merkillisen nopeasti ja pian iloittiin laivan saapuvan Hampurin satamaan.

Rasmussenin perhe aikoi viipyä jonkin aikaa Hansakaupungissa.

Paitsi Berliinissä asuvaa sisarta, ei heillä ollut Saksassa sukulaisia, joiden luona he olisivat voineet oleskella.

Rasmussenin sisar oli ollut Kersten-nimisen liikemiehen kanssa naimisissa. Tästä liitosta oli syntynyt vain yksi tytär, joka sisaren kirjeistä päättäen ei tuntunut olevan aivan terve. Tarkemmin hän ei asiasta tiennyt. Sisar kirjoitti hänelle hyvin harvoin ja silloinkin vain lyhyitä kirjeitä. Tästä huolimatta hän oli ennen lähtöään ilmoittanut rouva Kerstenille tulostaan Saksaan ja pyytänyt tätä olemaan häntä vastassa laivalla Hampurissa. Nyt oli hän asunut vaimoineen jo monta päivää Hamburger Hofissa, eivätkä he vastaiseksi olleet kuulleet mitään sisaresta. Silloin he odottamatta saivat vieraakseen nuoren miehen, joka ojensi Rasmussenille seuraavan kirjeen.

”Rakas veljeni

Kuten jo usein olen kertonut, minulla on sairas tytär, jota en voi jättää yksin. Sen tähden minun ei ollut mahdollista olla sinua vastassa Hampurissa. Tämän tuojalla, lääket. kand. Bernhard Reimannilla, isäntämme pojalla, oli sattumalta asiaa Hampuriin ja hän lupasi hakea Sinut käsiinsä. Bernhard on meille hyvin läheinen ja osaa selittää Sinulle kaiken, mikä meitä koskee. Toivottavasti tulet pian Berliiniin, missä Sinua odottaa rakastava sisaresi.

Sinun

Martha Kersten, o.s. Rasmussen”

Rasmussen otti Bernhard Reimannin vastaan erittäin ystävällisesti, ja he näyttivät ymmärtävän toisiaan hyvin, mikäli eroavuus iässä, tiedoissa ja kokemuksissa sen salli.

Bernhard Reimann oli sattumalta läsnä Rasmussenin keskustellessa toisten salatieteilijöiden kanssa yliaistillisista asioista. Tämä teki nuoreen lääketieteen opiskelijaan valtavan vaikutuksen. Bernhard tuli siitä heti vakuuttuneeksi, että rouva Kerstenin sairaan tyttären, Ilsen, enosta tulisi hänen tulevien opintojensa opastaja, sillä hänkin oli jo pitemmän aikaa harrastanut okkulttisia kysymyksiä.

Vaikkakin se liikeasia, joka Bernhardin oli isänsä puolesta toimitettava Hampurissa, oli jo ensimmäisenä päivänä suoritettu, viipyi hän siellä vielä viisi päivää voidakseen keskustella Rasmussenin kanssa. Ellei hänen äitipuolensa olisi lähettänyt pikakirjettä, kysyäkseen viipymisen syytä ja sanoen isän ankarasti vaativan hänen kotiintuloaan, niin hän olisi jäänyt sinne vielä pitemmäksi aikaa.

Palattuaan Berliiniin oli Bernhard aivan muuttunut. Hän osoitti niin suurta ihastusta eno Rasmusseniin, että hänen vanhempansa tulivat todella uteliaiksi.

Rosenkreuzilaismestari ei kuitenkaan kiirehtinyt pois Hampurista. Päinvastoin häntä pidättivät siellä monet kiehtovat asiat.

Ei ainoastaan keskustelut etevien kabbalistien kanssa, vaan myöskin monet kirjakokoelmat tarjosivat hänelle runsasta tutkimusaineistoa, vaikkakin Berliinin Kuninkaallinen Kirjasto oli paljon rikkaampi kuin hansalainen. Myöskin tottumattomuus sen ilmanalan vaikutuksiin, mihin hän pitkän matkansa kautta oli siirtynyt, vaikutuksiin, jotka, kuten hän hyvin tiesi, olivat hyvin tärkeitä magneettisellakin alalla, pakottivat hänet viipymään vanhassa Hansakaupungissa vähintään parisen viikkoa. Ja kun vielä 11.–12. päivänä näistä neljästätoista sattui olemaan epäystävällinen, raaka ja sateinen ilma, niin tämä lepohetki teki hyvää Rasmussenille matkalla Berliiniin sisarensa perheen keskuuteen sekä sieltä unkarilaiselle tatralle.

Sisarensa hän oli rauhoittanut pitkällä kirjeellä.

*

Vihdoin avioparin lähtöpäivä läheni, viimeinkin.

Päiväjuna vei heidät kuin siivillä valtakunnan pääkaupunkiin, jossa he ollakseen sisarelle vaivaa tuottamatta sijoittuivat kaupungin hienoimpaan ja kalleimpaan hotelliin, Adloniin. Tässä suhteessa ei Rasmussenin tarvinnut kieltää mitään itseltään, eikä hän sitä tehnyt, vaikkakin hän kaikissa muissa elämän olosuhteissa, kuten muutkin täysimittaiset miehet, joille ihmisen ja henkisen olemassaolon syvyudet ovat selvinneet, pani äärettömän vähän merkitystä kaikkeen siihen, mikä aine-elämän lapsille on pääasia.

Jo aamulla tulonsa jälkeisenä päivänä Rasmussen kävi tervehdymässä sisartaan, eikä Bernhardkaan suostunut pysymään sieltä poissa, kun hän rouva Kersteniltä oli kuullut enon tulosta.

Rouva Auguste Reimann, Bernhardin äitipuoli, kuljeskeli kiihtyneenä edestakaisin suuressa ruokailuhuoneessa. Hänen kasvonsa olivat synkät ja kaksi syvää ryppyä kohosi nenänjuuresta korkealle otsaan.

Hän seisahtui pelästyneenä suuren pöytäkellon eteen, kun tämä alkoi lyödä neljää. Hän katsahti viisaria. Niin, todella, kello oli neljä, eikä hänen poikansa vielä ollut palannut. Kuitenkaan opisto ei kestänyt kuin kello kahteen. Hänen miehensä, kutomatehtaan omistaja, joksi hän isänsä kuoleman jälkeen oli tullut, katsoi välinpitämättömänä vaimoonsa. Hän hautoi mielessään raskaita ajatuksia, joista hänen vaimonsa ei tiennyt mitään.

Vaikka hänen avioliittoaan toisen vaimonsa kanssa ei tosin voinut sanoa onnettomaksi, hänen kodistaan puuttui paljon sellaista, mikä olisi sen tehnyt miellyttäväksi. Hänen vaimollaan ei ollut kykyä levittää lämpöä kotiinsa.

Reimannin ensimmäinen vaimo oli kuollut heidän poikansa syntyessä. Vuotta myöhemmin oli hän vienyt Augusten, nykyisen

vaimonsa, alttarille. Bernhard ei siis tuntenut muuta äitiä kuin tämän. Ja Reimannin oli myönnettävä, että hänen vaimonsa rakasti poikaa kuin omaa lastaan. Hänestä ei mikään ollut niin kiusallista kuin muistutus siitä, että tämä oli vain äitipuoli.

Tänään hänen vaimonsa näytti tavallista hermostuneemmalta. Kiihtyneenä sanoi tämä äkkiä:

”En ensinkään ymmärrä, mitä se nulikka ajattelee, kun uhraa parhaan aikansa Ilselfe. Juuri nyt kun hän opiskelee ja aikoo valmistua silmälääkäriksi, hänen tulisi käyttää aikansa paremmin. Kuinka sinä saatoitkaan hyväksyä hänen vetelehtimistään Hampurissa viime viikolla? Lopuksi käy niin, että hän reputtaa tutkinnossa – ja kaikki tämä tuon sokean tähden.”

Puolison vaietessa hän jatkoi:

”Hyvä jumala. Eihän hän enää ole lapsi. Hän on kohta kahdenkymmenen vuoden ikäinen. Ja ahkeruutta vaaditaan aina, jos tahtoo saada aikaan jotain kunnollista alalla, jonka hän – tietysti taas Ilselfen mieliksi – on valinnut. Hän hautoo mielessään sitä pakkomiellettä, että hän voisi parantaa tytön sokeuden, saattaa hänet vielä näkeväksi.”

Reimann naurahti huvittuneena.

”Oletko jo taas mielialheessasi? En koskaan tiedä mitä sanoa, kun alat jutella Ilselfestä ja Bernhardista. Anna toki asioiden kulkea omia teitään. Kaikkihan tapahtuu kuitenkin aivan toisin, kuin luullaan. Jätä vihdoinkin poika rauhaan.”

Sitten naurahti hän taas itsekseen.

”Niin, sinä naurat tietysti aina, kun minä sanon jotain. Naurat kaikelle, mitä poika tekee, sen sijaan että vihdoinkin kävisit tarmokkaasti käsiksi ja lopettaisit hänen haaveilunsa tuon kerjäläisjoukon suhteen.”

”Ketä sinä tarkoitat kerjäläisjoukolla, Auguste”, Reimann kysyi vakavan näköisenä. ”Et suinkaan rouva Kersteniä?”

”Juuri häntä tarkoitan”, rouva Reimann vastasi kiivaasti.

”Auguste! Häpeäisit käyttää tuollaista kieltä. Sinähän tiedät, että he ovat työskennelleet koko ikänsä meidän puolestamme ja jos heillä ei sen suurempaa omaisuutta ole, niin se on ensi sijassa minun syytäni. Tulen puolustamaan aina tuota rouvaa, muista se. Muuten, niin eivät he niin köyhiä olekaan. Hänen veljensä Meksikosta, joka häntä aina on tukenut, on nykyään täällä ja sanotaan, että rouva Kertsen ja Ilse ovat hänen ainoita perillisiä. Suon sen mielelläni tuolle sokealle tyttöselle. He ovatkin vain sinun silmissäsi köyhiä. Muut ihmiset pitävät heitä hyvinvoipina.”

”No, jos kaikki ihmiset olisivat hyvinvoipia siksi, että heillä on rikas veli, niin mentäisiin toki liian pitkälle. Siinä tapauksessahan voisi armollinen rouva jo pukeutua pitsivaatteisiin”, sanoi hän ivallisesti.

”Auguste, pyydän, jätä rouva Kersten rauhaan.”

Rouva Reimann naurahti taas ivallisesti ja jatkoi:

”En ymmärrä miksi aina taistelet tuon rouvan puolesta.”

”En taistele rouvan puolesta, oikaisen vain sen, minkä sinä esität väärin”, jatkoi mies rauhallisena.

”Vai niin. No – sitten kai minä erehdyn siinäkin, että Bernhard käyttää jokaisen vapaahetkensä juostakseen Ilseen luo?”

”Anna hänen sitten herran nimessä tehdä se. Hänhän opettaa lasta.”

”Opettaa? Lasta? Todellako? – Minua naurattaa. Opetusta lapselle, joka on – kuinka vanha hän onkaan? Seitsemän- tai kahdeksantoistavuotias. Niin onhan toki aikakin, että hän jotain oppisi. Mutta – kuinka kauan hän on häntä opettanutkaan? Kai yhtä kauan kuin hänellä on ikää?” ivaili hän ilkeämielisesti edelleen.

”Sekoitat leikkivuodet kouluvuosiin”, mies huomautti.

”Ja sinä sekoitat koululapset nuorukaisiin. Kummatkaan eivät enää ole lapsia ja lapsista tulee täysikasvuisia.”

”Mitä se merkitsee?” Reimann sanoi kiivastuen.

”Se merkitsee sitä, että hän hänet lopulta nai.”

”Lopeta nyt... Tietäähän Bernhard, että Ilse on sokea ja että tulevaisuus vaatii häneltä muuta. Hänen täytyy joskus hankkia itselleen varakas ja kaunis vaimo.”

Mies oli lausunut tämän huomautuksen vain vihdoinkin päätökseen rauhaan vaimostaan. Mutta tämä ei vieläkään halunnut vaieta, vaan jatkoi: ”Itse asiassa eivät nuo ihmiset meille kuulu.”

”Eipä niinkään, mutta sinä lienet unohtanut, että ennen kun minä tunsin sinut ja ennen kuin rouva Kersten meni naimisiin, te olitte läheisiä ystäviä. Vastahan minä hänen, ainoan ystävättäresi kautta opin sinut tuntemaan. Ja elimmehän sovussa vielä hänen onnettoman lapsensa ensimmäisinä elinvuosina aina hänen valittavasti liian aikaiseen kuolleen puolisonsa kuolemaan asti.”

”Oi, anna sinä kuolleiden olla rauhassa”, hänen vaimonsa huudahti.

”Teen sen. Heillä ei ole mitään tekemistä sinun huonojen tuuliesi kanssa”, Reimann jatkoi katkerasti. ”Mutta kaiken tuon olet unohtanut. Minä iloitsen Bernhardista, joka ei kevytmielisesti ole jättänyt lapsuutensa leikkitoiveria, kuten useimmat nuorukaiset, jotka eivät kyllin nopeaan ennätä herääviä sielujaan liassa ryvettä. Juuri siitä kiitan häntä. Ja onpa vieläkin kiitettävämpää, että hän uhraa vapaan aikansa onnettomalle, jonka yön hän ehkä valaisee elämänsä valosäteillä. Olen usein kuullut, kuinka tuo mitään aavistamaton lapsukainen, kun hän tuskin vielä pysyi jaloillaan, huudahti ilosta kuullessaan Bernhardin äänen ja olen nähnyt, kuinka hän väsymättä piteli kätösiään ojennettuina, että Bernhard saisi täyttää ne hiekalla. Juuri nämä ensimmäiset leikit ovat sitoneet lapset sydämellisillä ystävyyden siteillä tähän asti. Kyse on vain tästä, ja kaikki muu on turhaa luuloa.”

Lausueessaan nämä sanat hän kulki hiukan pyylevän, kiihtyneen vaimonsa ohitse ja sulki oven jälkeensä. Ulkopuolella hän sytytti

sikarinsa, painoi panamahatun päähänsä ja valmistautui menemään tehtaaseen, kun joku pitkin harppauksin juoksi portaita ylös, syöksi käytävään ja huudahti: ”Jumalan rauha, isä.”

”Hyvää päivää poikaseni. Ajattelin juuri, että sinä se olet. Pian harppaat portaat jo yhdellä hyppäyksellä”, sanoi isä nauraen. Hänen sydämensä paisui riemusta katsellessaan poikansa raikkaita kasvoja ja harmaansinisiä silmiä, joista avoin, luja tahto loisti häntä vastaan. ”Tuo tiesi, mitä hän tahtoi! Sellainen luonne kulkee määrätietoisesti tietään nuoruudestaan huolimatta”, ajatteli hän. Hän luotti suuresti poikaansa.

”Pusketko ahkerasti”, hän kysyi ohi kulkiessaan.

”Totta kai, muuten ei tohtorinarvo putoa syliini. Jotain on sen puolesta tehtäväkin. Mutta eihän se minusta niin vaikeaa olekaan.”

”Silloinhan hyvin käy. Näkemiin siis, poikaseni.”

”Näkemiin, isä.”

Ovi sulkeutui.

Bernhard meni miellyttävää hyvinvointia osoittavaan huoneeseensa. Kun hän avasi oven, kirkas auringonvalo virtasi häntä vastaan. Raskas, vihreä nahkatuoli, joka väriltään ja vivahduksiltaan tarkasti sopi hyvin kirjakaappiin ja muuhun sisustukseen, loisti tässä valaistuksessa melkein kultaisena. – Seinillä oli kauan sitten kuolleiden mestarien kuparipiirroksia. Vihreät silkkiset ikkunaverhot oli vedetty syrjään, niin että melkein saattoi kosketella ulkopuolella kukkivien lehmuksien oksia. Niiden voimakas, huumaava tuoksu täytti huoneen.

Bernhard sulki ikkunan ja veti ikkunaverhot puoleksi kiinni. Hän rakasti hämärää. Sytytettyään savukkeen hän ojentautui pitkäkseen leposohvalle väsyneenä pitkästä yötyöstä ja vaipui pian rauhalliseen virkistävään uneen.

Hän ei levännyt kauaa, ennen kuin hän taas heräsi heikkoon rapinaan. Hän hypähti nopeasti jaloilleen. Hän näki äitinsä seisovan

kirjoituspöydän ääressä Ilsen valokuva kädessään. Merkillistä, mitä kauemmin hän kuvaa katseli, sitä luotaantyöntävämmiksi muuttuivat hänen kasvonsa. Hänessä kasvoi kalvava mustasukkaisuus, jota hän turhaan yritti hallita.

”Oi, anteeksi äiti, luulin sinun menneen teekutsuille salaneuvoksettaren, rouva Wilckensin luo. Sanoit eilen illalla aikovasi mennä sinne. Olen kovin pahoillani, etten tullut sinua tervehtimään.”

Näin puhuessaan hän suuteli nöyrästi äitinsä kättä.

Tämä rypisti kulmakarvojaan ja sanoi laskiessaan valokuvan paikoilleen:

”Kunnioitus unohtuu usein, kun äidit vanhenevat ja poika kypsy nuorukaiseksi.”

”Äiti. Mistä olet saanut syytä tuollaiseen moitteeseen?” Bernhard kysyi pahoillaan. Silmät suurina hän tarkasteli äitiään. Hän pelästyi havaitessaan äitipuolensa synkän ilmeen. Oliko hän sairas vai mikä oli tähän syynä?

”Minun mielestäni nuorten tyttöjen kuvat sopivat hyvin huonosti opiskeluhuoneeseen”, sanoi äiti moittien.

”Tarkoitatko Ilse Kersteniä?”

”Kyllä, tietysti. En ymmärrä, minkä tähden tuo kuva on keskellä kirjoituspöytäsi. Luonnollisesti se vie ajatuksesi syrjään opiskelusta, suorastaan häiritsee.”

”Aivan päinvastoin, äiti rakas. Se juuri kannustaa minua.”

”Tämäkö kuva? Tuo sokea? Mitä ihmettä?” Kysymyksensä tulivat kiivaina.

”Hyvin mahdollista, etten toista onnetonta kohtaan tuntisi yhtä syvää sääliä, tai pikemmin veljesrakkautta, kuin häntä kohtaan, jota jo kapalolapsena puutarhassa nelivuotiaana kantelin sylissäni. Oi, kuinka ylpeä olinkaan, kun rouva Kersten ja sinä sallitte sen minulle ja sitten, kun opetin häntä juoksemaan...”

”Thailen muistiasi”, rouva Reimann keskeytti terävästi. ”Sehän kuuluu jo menneisyyteen.”

”Tietysti. Tahdoin sillä vain huomauttaa, että Ilse ja minä olemme kasvaneet kuin sisarukset. Hän on sitä paitsi hyvin lahjakas tyttö. Hän on musikaalinen tavalla, jota voisi sanoa aivan ihmeelliseksi. Hän soittaa korvakuulon mukaan vaikeammat sävellykset. Kuulisit vain hänen soittavan Chopinin Surumarssia tai Hääkukuetta Lohengrinistä tai muuta Wagnerin musiikkia, niin varmasti sinäkin ihailisit häntä. Samoin hän soittaa dresdeniläisen säveltäjä Bittnerin viimeisiä teoksia melkein yhtä hyvin kuin Martha Fischbach, joka kuitenkin on tunnettu taiteilija. Kuinka hän sokeana tähän kykenee, on minulle tosi arvoitus. Toisinaan hän soittaa myöskin omia sävellyksiään, niin täydellisen kauniita, että aivan hämmästy. Tämä muistuttaa minulle muuten mieleen tunnetun suuren musiikkimeedion, herra Shepardin, joka soittaa pianolla mitä ihaninta musiikkia haltiotilassa. – Ilsellä on tämän lisäksi epäilemättä lahjakas taidemaalari.”

”Älä kuitenkaan pidä minua niin yksinkertaisena, että sitä uskoisin”, äiti vastasi täynnä kiukkua.

”Ei, ei, äiti, se on todella täyttä totta.”

”Jos myöntäisinkin, että hän saattaa soittaa korvakuulolta, niin en kuitenkaan missään tapauksessa usko, että hän maalaa. Ilsehän on sokea”, äiti jatkoi vastustellen.

”Hän sanoi minulle kerran kysyessäni selitystä tähän: Te tarvitsette aina silmiänne saadaksenne jotain aikaan. Minulle on Jumala antanut sisäisen katseen, sielun silmän.”

”Sitä en ymmärrä”, rouva Reimann keskeytti kiivaasti. ”Mitä on sisäinen katse?”

Bernhardin kasvoilla väreili hymy hänen vastatessaan:

”Äiti. Maan ja taivaan välillä on paljon sellaista, mistä oppineet eivät saata uneksiakaan.”

”Senkin tiedän. Se on kaunis laastari, millä okkultistit tai spiritistit peittävät tietojensa aukot.”

Taaskin Bernhard hymyili, mutta ei ennättänyt vastata, sillä hänen äitinsä jatkoi:

”Nuo kai ovat mielipiteitä, joita Rasmussen Hampurissa sinuun istutti. Hänhän kuuluu olevan mitä suurin petkuttaja. No niin, oletpa löytänyt todella hauskan okkulttisen mestarin.”

”Ei, tuo on väärä syytös. Nuo asiat tunnen jo entuudestaan. Juuri Ilsen kautta, joka näyttää minusta olevan aivan harvinainen meedio, olen päässyt lähemmäksi tätä tiedettä. Jo viime vuonna tilasin Du Prelin, kuuluisimman spiritistisen filosofin teoksia, samoin Crookesin kirjoituksia, sitten Aksakowin, joka varsinkin ’Animismus and Spiritismus’ -nimisessä teoksessaan aineellistuneiden henkien avulla todistaa helposti vääräksi entisajan selitykset mystisistä ilmiöistä ja osoittaa, että nämä mystiset ilmiöt ovat suurimmaksi osaksi selitettävissä vain ruumiin ulkopuolella toimivien, siis kuolleiden henkien kautta. Ja sitten tuo suuri näkijä, Andrew Jackson Davis, joka jo kukaties kuinka kauan edeltäpäin ennusti maailmansodan, ja Kant, Hegel, Schopenhauer, Fiedler, jotka aivan erityisesti työskentelivät tällä alalla, – kaikki nämä ovat johtaneet minut lähemmäksi toista maailmaa ja opettaneet minut tunnustamaan luonnollisiksi ne mystiset asiat, jotka toisille ovat selittämättömiä.”

Rouva Reimann näytti ivalliselta.

”He ovat saaneet sinusta hyvän oppilaan, joka sokeasti uskoo, mitä ei näe. Minä uskon vain sitä, mitä näen.”

”Suo anteeksi, äiti, sinä olet yksi niiden monien joukossa, joista Jeesus sanoo: Ellette näe tunnusmerkkejä ja ihmeitä, niin ette usko. Mutta minä olen nähnyt ja olen kuullut ihmeitä, en vain nykyään Rasmussenin luona, vaan jo aikaisemmin Ilsen kautta. Anna minun kertoa:

Hän oli silloin vielä lapsi. Oli iltahämärä. Rouva Kersten oli tuonut meille huvimajaan ravitsevaa keittoa. Hän aikoi poistua uudelleen hakeakseen leivoksia, kun äkkiä Ilse huudahti kauhistuneena:

'Auttakaa. Pelastakaa. Hyvä jumala, kuulkaa kuinka ihmiset huutavat. Laiva uppoaa, – tuo suuri, ylväs, kaunis laiva. Kaikki juoksevat keulaan. Oi, mikä valitus. Laiva häviää. Jäävuori jakaa sen kahtia. Näen sen selvästi. Oi, kuinka äidit huutavat.'

Rouva Kersten juoksi apuun ja piteli käsivarsillaan Ilseä, joka oli pyörtynyt. Vähän ajan kuluttua hän oli taas ennallaan ja söi keittonsa ikään kuin mitään ei olisi tapahtunut. Hän ei itse ollenkaan muistanut, mitä oli nähnyt.

Viikkoa myöhemmin kaikista sanomalehdistä luettiin Titanicin kauheasta onnettomuudesta, jonka Ilse jo kaikkine yksityiskohtineen oli nähnyt."

Rouva Reiman kuunteli jännittyneenä hänen poikansa jatkaessa:

"Toisen kerran – olimme silloin kumpikin jo yli 15 vuoden ikäisiä – talutin häntä Tiergarteniin kävelemään. Myrskyn viileyttä oli ilmassa. Hän tunsu itsensä vähän väsyneeksi, minkä tähden vein hänet penkille, suuren pyökkipuun alle. Kuulin kaukaa lähenevään ukonilman pauhun ja ennen kuin aavistimmekaan rajuilma puhkesi päittemme päällä. Ilse hypähti pystyyn ja sanoi:

'Tule. Vie minut kiireesti kotiin. Äiti on peloissaan.'

Mutta kun tahdoin suojella häntä rankkaa sadetta vastaan aseuimme kolmen hyvin lähellä toisiaan kasvavan kuun alle. Salama ja ukkonen seurasivat nopeasti toisiaan. Äkkiä Ilse huudahti, tarttui suonenedontapaisesti käsivarteeni ja veti minut pois puiden lehvien muodostaman suojakatoksen alta. Suutuin tästä ja toruin häntä ymmärtämättömydestä. Silloin huusi hän itkien:

'Tahdotko sitten, että salama lyö sinut kuoliaaksi?'

Hän veti minut pois.

Tuskin olimme päässeet jonkin matkan päähän, kun salama löi siihen paikkaan, missä juuri olimme olleet."

"No, silloinhan sinun on tuota sokeaa kiittäminen elämästäsi-kin", rouva Reimann sanoi ivallisesti.

”Niin varmasti onkin.”

”Ja hän varmaankin maalasi heti koko näytelmän”, hän pilkkasi edelleen.

”Äiti. Ivasi ei totisesti ole paikallaan”, sanoi Bernhard vakavana.

”Kuinka niin? Sinähän sanoit, että hän myöskin maalaa ja – ”

”Niin, varmasti. Ja sitä olen itse sitä useammin ihmetellyt, viimeksi menneellä viikolla”, Bernhard jatkoi. ”Istuimme puutarhassa puhelemassa. Oli jo vähän hämärä. Hän piteli sylissään muutamia ruusuja. Hän otti yhden käteensä ja kysyi miltä se näytti ja mikä väri siinä oli. Sanoin, että se oli punainen.”

”Niin, sen tunnen tuoksusta”, hän huudahti, ”punaisilla on voimakkaampi tuoksu, kuin keltaisilla ja valkoisilla.”

”Siis erotat värin tuoksusta”, kyselin tiedonhaluisena.

”Niin, sen teen. Tahdoin oikeastaan tietää, kuinka ruusut ovat rakentuneet.”

Silloin kuvasin ruusun rakennetta ja kerroin, kuinka terälehti taipuu toiseen emiin ympärille. Hän hiveli notkeilla sormillaan kevyesti ruusua ja koetteli terälehteä toisensa jälkeen. Niiden ollessa irtonaisina hänen kädessään, vapauttava hymy nousi hänen kasvoilleen.

”Nyt tiedän aivan tarkkaan minkä näköisiä ne ovat. – Anna minulle paperipalanen ja teräväkärkinen kynä, niin näytän sinulle, että olen oikeassa”, hän huudahti iloisena.

Annoin heti, mitä hän halusi ja vein hänet puutarhapöydän ääreen, jolle asetin vihkon alustaksi. Sitten tartuin hänen käteensä ja panin sen paperin päälle pistäen kynän hänen sormiensa väliin. – Liikutuksesta hän veti syvään henkeään, sitten hän silitteli vasemmalla kädellään joitakin kertoja otsaansa ja ensin hitaasti, sitten hän piirsi nopeammin puoleksi auenneen ruusun, – eikä vain tämän, vaan myös varren lehtineen.

Hämmästyneenä katselin sokean ihmeellistä työtä. Taiteilija ei olisi voinut piirtää ruusua sen paremmin. Vähän ajan kuluttua hän

kysyi, olivatko ruusut sen näköisiä. Hänen sisäisen silmänsä mukaan olivat ne tällaisia.”

”Tämä on todella hyvin merkillistä”, rouva Reimann sanoi hämmästyneenä. Bernhard luuli jo kääntäneensä äitinsä mielen ja jatkoi:

”Nythän ymmärrät, että minun täytyy auttaa häntä, että minun täytyy tehdä kaikkeni päästääkseen hänet pimeydestä, hänet, joka yössäinkin näkee niin elävää muotokauneutta. Annan elämäni saadakseni hänet näkeväksi. Ja nyt minua elähdyttää uusi toivo, että eno auttaisi häntä”, Bernhard lopetti innostuneena.

”Bernhard”, rouva Reimann sanoi, ”kuinka sinä voit, juuri ennen tutkintoasi lääketieteen opiskelijana, odottaa sellaista maallikolta. Ymmärrän kyllä ihmetyksesi. Mutta siitä huolimatta et saa mennä niin pitkälle, että asetat mahdottomuuden elämäntehtäväksesi ja sen kautta ehkä ainaisen turhan tutkimisen ja miettimisen kautta menetät terveytesi. Ei, niin pitkälle ei asia saa mennä.”

”Mitä hyödyttää minua elämä, jolla ei ole tarkoitusta. Minun täytyy tehdä hänestä näkevä. Vain siinä tapauksessa, äiti, ei elämäni ole ollut turha.” Äiti katsoi poikaansa mitään ymmärtämättä. Hän pelästyi nähdessään hänet niin lujasti kiintyneenä tähän hyödyttömään ajatukseen.

”Sinä olet kuin isoisäsi, joka joutui turmiolle suunnitellessaan lentolaivan rakentamista”, hän sanoi.

”Jonka suunnitelman kaksikymmentä vuotta hänen kuolemansa jälkeen tuo verraton kreivi Zeppelin toteutti ihmiskunnan siunaukseksi”, vastasi Bernhard ylpeänä. ”Minkä tähden minun ei siis onnistuisi väsymättömän tutkimuksen kautta saada sokeana syntyneet näkeviksi? Kaikkihan riippuu tapauksista.”

Rouva Reimann katseli mieltiväisenä poikapuoleensa sanoessaan: ”Tahtoisin kuitenkin tietää, mikä on tämän – minun täytyy se sanoa – järjettömän mielijohteen kannustimena?”

”Kannustimena?” Bernhard kysyi hämmästyen. ”Mistä puhumekkaan? Juuri Ilsestä, jonka sokeus on niin kovin valitettava ja joka minut pakottaa sääliin.”

”Sääliin?” hän kysyi ivallisesti. ”Ehkäpä sinä sekoitat tämän kunnianhimoon. Muuten on aivan yhdentekevää mihinkä sinä verhoat tunteesi Ilseen.”

Polttava puna nousi hänen poskilleen, kun hän jätti poikansa nämä sanat lausuaan.

Silmät suurina Bernhard tuijotti äitiinsä. Ensi kertaa hänessä nousi viha tätä kohtaan. Oliko tuo äiti, joka kaiken sen jälkeen, mitä hän tätä oli kertonut, niin vähän häntä ymmärsi? Oliko säälintunne hänelle siis niin vieras, ettei se mitään hänessä vaikuttanut? Kuinka hän saattoikaan olla niin kyyninen, hän kysyi itseltään. Hänen otsansa vetäytyi ryppyyn, kun hänen katseensa osui Ilsen kuvaan.

”Kukaan ei voi estää minua yrittämästä kaikkeani saadakseni valoa kuolleisiin silmiisi. Minä tahdon sen”, hän sanoi ääneen itseksensä ja uhma loisti hänen silmistään.

Sitten hän ojentautui äkkiä ja tarttui päättävästi kirjoihinsa, syventyen kaikkine ajatuksineen työhön. Hänen täytyi vielä lukea asettamansa sivumäärä ennen kuin lähtisi iltakutsuille professorin luo, jonne häntä oli pyydetty.

*

Kaksikymmentä vuotta Reimannin liikkeessä palvelleen prokuristi Kerstenin leski hääräili ahkerasti puutarhassa talonsa takana. Talon omisti vielä puoleksi tehtailija Reimann, jolla oli siihen 30 000 markan kiinnitys. Tämän hän oli kuitenkin jättänyt rouvalle koskemattomaksi tämän elinajaksi. Korot, elatusapu sekä pieni pääoma, jonka hän oli vanhemmiltaan perinyt, sallivat hänen maksaa kolmikerroksisen talonsa vuokran.

Veljensä, konsuli Rasmussenin tulon jälkeen yritti hän vieläkin huolellisemmin järjestää kotiaan. Vaikkakaan veli ei asunut hänen

luonaan, vaan oli majoittunut erääseen parhaimmista hotelleista, hän tahtoi peittää juuri häneltä kaiken, mikä millään tavalla saattoi viitata liian vaatimattomiin olosuhteisiin. Näiden päivien aikana veljeä ei kuitenkaan ollut täällä näkynyt. – Hänellä oli päässä leveälierinen puutarhahattu suojatakseen itseään aurinkoa vastaan, jonka säteet kirkkaina lankesivat valkoiselle sorakivelle. Oikeassa kädessä hänellä oli niinilankoja, joilla hän aikoi sitoa irrallaan olevia tai raskaiden hedelmien painamia kääpiöpuiden oksia. Siellä täällä mehiläinen lennähti pelästyneenä lentoon ja perhonen liiteli hänen näppärien sormiensa lomitse niiden kosketellessa sorjaa liljaa tai poimiessa rikkaruohoja tuoksuvista vihanneslavoista ja sitoessaan tukipuita uhkeille ruusupensaille.

Niin, tästä puutarhatyöstä oli tullut hänelle elämänehto. Sitoessaan riippuvia oksia sai hän ajatuksensa ajetuksi siitä alituisesti kirvelevästä haavasta, joka hänen sieluaan kaivoi madon lailla.

”Äiti. – Pikku äiti. Missä olet? – Oletko täällä?”

Tytön ääni kaikui kirkkaan heleä ilman halki. Rouva Kersten jätti pelästyneenä työnsä ja hänen ruskeat silmänsä katsahivat yli vihertävän kentän siihen suuntaan, mistä huuto kuului.

”Kyllä, Ilse, minä tulen”, hän vastasi heti ja kooten nopeasti tarpeensa hän kiiruhti tyttärtään kohti, joka jo tuli puolessa matkassa häntä vastaan. Hän näki tyttärensä kasvot ilosta loistavina.

”Ajattele, äiti, tänään opetus oli niin kovin hauskaa. Bernhard kuvasi minulle Alpit niin ihmeellisellä tavalla, että luulin näkeväni ne. Hän puhui vuorenhuipuista, joilla alppitytöt viettävät kesäisiä yönsä taivasalla lehmiensä parissa. Hän kertoi heidän majoistaan, puvuistaan ja elämästään tuolla korkeuksissa. Oi, kuinka se oli ihaanaa!

Kuvat tulivat ihan eläviksi sielussani. Bernhard onkin aivan erinomainen kertoja. – Sitten kertoi hän auringosta erilaisine säteineen, aamu-, keskipäivä- ja ilta-auringosta. Samoin hän kertoi keskiyönauringon maasta. Oli merkillistä kuunnella häntä.”

Hänen ihastuttavat loistivat säteilevää onnea kasvonsa tästä puhuessaan.

Hetken kuluttua hän lisäsi surumielisenä:

”Vahinko, ettei eno ole täällä ja ettei Bernhard tänä iltana juoteta kanssamme. Hänen täytyy mennä professorinsa luo. Ja minä kun niin olin ilolla odottanut heitä molempia.”

”Tuolla nuorella miehellä on toki tärkeämpää tehtävää kuin sinun kanssasi seurusteleminen. Tiedäthän, että hän parasta aikaa suorittaa tutkintoaan.”

Äidin ääni värisi hiukan pahasta mielestä hänen näin puhuessaan. Ilse kuunteli. Sitten hän tarttui äitinsä käteen ja sanoi hiljaa heidän astuessaan edelleen.

”Minullahan ei muita olekaan kuin sinä ja Bernhard, sinä rakas äitini ja hän opettajani ja leikkiverini.”

”Leikkiajat ovat ohitse. Pojasta kasvoi mies. Pian tienne eroavat.”

”Äiti”, Ilse huudahti. ”Älä puhu erosta. Minä en voi kuunnella sitä.”

”Mutta lapsi. Ethän voi vaatia, että Bernhard uhraisi sinulle koko elämänsä. Sehän on aivan mahdotonta. Niin ei saa käydä. Hänellä on muita, suurempia velvollisuuksia. Hän kuuluu maailmalle. Hänen täytyy kamppailla elämän myrskyissä ja hänen täytyy elää miehen lailla.”

Ilsen hento ruumis värisi, ja äiti tunsu sen hänen kädestään. Sydäntä kouristi hänen katsellessaan Ilsen kalpeita pelästyneitä kasvoja. Oi, kuinka vaikeaksi tulisikaan särkeä nuo hänen lemmikkinsä vaatimattomat elämänilot. Mutta mitä hän saattoikaan tehdä? Eikö hänen pyhä velvollisuutensa ollutkin suojella onnetonta, sokeaa lasta vielä vaikeammista pettymyksistä, vielä suuremmasta onnettomuudesta, joka saattaisi koskea vieläkin katkerammin kuin hänen sanansa? Kokeneena naisena hän tiesi liiankin hyvin, että ainoastaan sääli ja vanha totuttu seurustelu veti nuorukaista hänen lapsensa luokse.

Vai olisiko jo ollut liian myöhäistä?

Tämän ajatuksen noustessa pelko heräsi äkkiä hänen silmissään. Hän avasi ne, niin kuin hänen katseensa ei olisi ulottunut näkemään koko sitä suurta onnettomuutta, joka saattoi kohdata hänen lastaan. Tätä lohduttaakseen hän sanoi:

”Ilse, mitä siitä arvelisit, jos lähtisimme enon kanssa Meksikoon? Siinä ihanassa maassa voisimme ehkä mekin olla onnellisia.”

”Kyllä, kyllä, lähdetään”, Ilse riemuitsi lisäten kuitenkin heti: ”Mutta ei ilman Bernhardia. Hänen täytyy tulla mukaan.”

Äitiraukka katseli surullisena lastaan.

”Sinun ja Bernhardin täytyy erota”, hän sanoi vakavasti. ”Opi ajoissa voittamaan itsesi, Ilse, – ajoissa. Bernhard ei enää saa tulla tänne.”

”Jätä minulle toki ystäväni, äiti”, Ilse rukoili. ”Hän on hämärän olemassaoloni valo. Hän korvaa minulle veljen. Ja hänhän antaa minulle toivoa näkeväksi tulemisesta, hän antaa minulle voimia uskoa. – Äiti, jätä minulle Bernhard. Älä työnnä häntä pois luotani. Kuolisin, jos en enää kuulisi hänen ääntään, jos minun täytyisi kadottaa hänet.”

Kyyneleet virtasivat Ilsen silmistä. Syntyä vaitiolo.

He olivat saapuneet varjoisaan, viiniköynnösten peittämään lehtimajaan. Rouva Kerstenissä taistelivat sydän ja terve järki. Tuskin kuuluva huokaus leijaili hänen lapsensa pään ylle. Ja hän painoi käden sydämelleen ikään kuin tukahduttaakseen sen rajun ahdistuksen, joka kävi yli kaiken ymmärryksen. Sitten hän sanoi rauhallisella, lempeällä äänellä:

”Saat pitää hänet niin kauan kuin Jumala sen sallii. Mutta jos kerran tulee päivä, jolloin hän itse jättää sinut, tai on ehkä pakotettu jättämään, niin, Ilse, lupaa rohkeana kantaa tuskasi, niin ettei meiltä molemmilta sydän särkyisi.”

Ilsen kädet etsivät äidin kättä, jota hän sydän täynnä kiitollisuutta suuteli.

”Rouva Kersten. Rouva Kersten”, palvelijatar huusi äkkiä avonaisesta ikkunasta.

”Tehtailija Reimannin rouva on täällä ja haluaisi mielellään puhutella rouvaa.”

Rouva Kersten kääntyi ikkunaan päin.

”Kuka haluaa puhutella minua?” hän kysyi arvelleen kuulleensa väärin. ”Rouva Reimann?”

Ilse keskeytti: ”Bernhardin äiti? Mitä hän sinusta tahtoo?”

”Niin, sitä hän ei sanonut”, palvelijatar vastasi.

”Viekää rouva vierashuoneeseen.”

Rouva Kerstenin otsaan tuli kaksi syvää ryppyä. Suun ympärillä näkyi katkera päättäväisyys. Nopein, lujin askelin hän kiiruhti entistä ystävätärtään vastaan.

Sillä välin rouva Reimann tarkasteli kiireesti erittäin kodikasta huonetta. Hän etsi katseellaan poikansa Bernhardin kuvaa, mutta ei nähnyt sitä missään. – Silloin ovi avautui ja rouva Kersten astui kynnyksen yli.

Vieraina he seisoivat toisiaan vastassa, nuo kaksi, jotka kerran olivat olleet koulutoverit, sitten yhdessä viettäneet nuoruuden ensimmäisen kukoistusajan, kunnes rikkaan Reimannin kulta heidät erotti ja Agathe Schneiderista oli tullut hänen vaimonsa. Sattumalta rouva Kersten joutui naimisiin Reimannin vähemmän varakkaan ystävän kanssa, joten nuorten rouvien ystävyys jatkui vielä jonkin aikaa.

Suuri, kaunis kissa, joka rouva Kerstenin tullessa huoneeseen oli livahtanut ovesta, nosti karvojaan, kun sen suuret, vihreät silmät sattuivat vieraaseen ja ellei rouva Kersten heti olisi astunut väliin, olisi Peter-kissa asennosta päättäen hyökännyt vieraan kimppuun.

”Mikä kauhea eläin”, rouva Reimann huudahti inhoa täynnä.

Rouva Kersten ei näyttänyt kuulevankaan huudahdusta. Vietyään pois Peterin hän pyysi rouva Reimannia istuutumaan. Lyhyen,

kiusallisen vaitiolon jälkeen rouva Kersten kysyi, mikä oli aiheuttanut hänelle kunnian nähdä luonaan rouva Reimann. Hänenhän oli pakko osoittaa kunnioitusta miesvainajansa isännän puolisoa kohtaan.

”Niin, – minä tulen lastemme tähden.”

Rouva Kersten kuunteli tarkkaan katsellen lakkaamatta rouva Reimannia.

”En ymmärrä Teitä, – lasten tähden?”

”Aivan oikein – lasten tähden”, rouva Reimann toisti.

”Ette kai kieltäne, että poikani Bernhard uhraa kaiken vapaa-aikinsa tyttärelle Ilsele ja kun hänellä on tärkeämpää tehtävää...”

”Vai niin, ymmärrän”, rouva Kersten keskeytti tumman punan noustessa hänen poskilleen.

”Minun täytyy sen tähden”, rouva Reimann jatkoi, ”pyytää Teitä kieltämään poikaani tulemasta taloonne, mikä meille molemmille olisi kieltämättä parasta.”

”Minulla ei ole mitään syytä kieltää poikaanne tulemasta kotiini, sillä hän on tähän asti aina kohdellut sekä minua että tyttärtäni hyvin kunnioittavasti ja kohteliaasti. Mutta koska asia on mielestänne tärkeä, niin kieltäkää häneltä toki itse seurustelu kanssamme. Olen Teille siitä vain kiitollinen, sillä tahdon mielelläni suojella lastani siltä tuskalta, mikä tästä voisi koitua.”

”Tietysti – niin minäkin arvelin Teidän suhtautuvan asiaan. Kuinka voinkaan otaksua, että täyttäisitte pyyntöni ja auttaisitte minua taistelussani poikapuoleni järjetöntä haaveilua vastaan?”

Pahansuovasti hymyillen hän lisäsi:

”Niin rikasta saalista ei helposti laske käsistään.”

Rouva Kersten hypähti paikoiltaan. Hän kalpeni huuliaan myöten. Suuttumuksesta värisevällä äänellä ja syrjäyttäen kaiken huomaavaisuuden, hän vastasi:

”Kuinka sinä uskallat minua näin loukata, syyttää minua noin alhaisesta, halpamielisestä ahneudesta? Oletko unohtanut, että se olin minä, joka tein sinulle mahdolliseksi päästä naimisiin rikkaan tehtaanomistajan pojan kanssa? Oletko unohtanut, missä köyhyydessä sinä äitinesi elit isäsi kuoleman jälkeen? Oletko unohtanut, kuinka silloin rukoilit minua ottamaan sinut vanhempieni kotiin, kunnes äitisi palasi sukulaistensa luota, joilta hän toivoi saavansa raha-apua? Ja kuinka hän sitten palasi – murheesta ja epätoivosta murtuneena, sillä sukulaiset olivat hänet torjuneet ja jättäneet teidät avuttomina oman onnenne nojaan. Silloin minä, arvoisa rouva Reimann, taistelin itseni kanssa omassa neitsytkammiossani. Ja sääli sinua ja äitiäsi kohtaan vei voiton rakkaudestani Reimanniin. Sillä, kuten hyvin tiedät, olin minä hänen sydämensä valittu. Minä kieltäydyin menemästä kihloihin hänen kanssaan ja käyttäydyin hänen läsnäollessaan niin pahasti kuin mahdollista vain saattaakseni sinut miellyttävämpään valoon... Niin, sitä paitsi luulottelin hänelle kärsiväni sairaudesta, jota minulla ei koskaan ollutkaan. Saisit hävetä, kun nyt syytät minua moisesta.”

”Tuo on liioittelua, – kaikki on liioittelua ja valhetta”, rouva Reimann keskeytti hänet ollen suunniltaan.

”Sinä olet unohtanut tuon kaiken. Mutta joskaan et enää tuntisi hivenenkään vertaa kiitollisuutta, niin en olisi uskonut mielenlaatuasi sellaiseksi, jona sen nyt näen. Tiedän ettei arvolleni sovellu hetkeäkään riidellä kanssasi, sen jätän muille. Mutta vielä et ole vaelluksesi lopussa. Vielä voi tulla aika, jolloin katkerasti kadut sanojasi. Äläkä unohda tätä ainoaa. Jo tässä elämässä voi tulla rangaistus. Se minkä ihminen kylvää, sen hän myöskin niittää. Kun kerran omassa lihassasi saat kärsiä ylpeytesi rangaistuksen, niin tulen rukoilemaan puolestasi. Mutta mitä muuta minä voisinkaan sinulta vaatia. Olithan omaa vanhaa äitiäsikin kohtaan yhtä ylpeä. Etkä tätiraukallesi osoittanut sitäkään viimeistä palvelusta, että hänen kuoltuaan olisit saattanut hänet hautaan.”

”Kiellän sinua kerta kaikkiaan sekaantumasta perheasioihini. Tiedän, mitä teen ja tiedän, mitä jätän tekemättä. Ja jollet sinä järjestä asiaa Bernhardin kanssa, niin ryhdyn toimenpiteisiin, jotka tulevat olemaan sinulle vieläkin epämiellyttävämpiä.”

Odottamatta vastausta hän nousi ja lähti hyvästiä sanomatta. Rouva Kerstin huusi vielä hänen jälkeensä: ”Miehesi tulee puolustamaan meitä, eikä salli tehtävän meille mitään vääräyttä.” Kauhistuneena rouva Reimann oli kuullut tuon viittauksen hänen mieheensä.

”Oi, tiedänhän sen, hänelle, tuolle kurjalle hänen rakkautensa kuului, tuolle, joka meidän rahoillamme elää. Ehkä hän tätä vieläkin rakastaa, – silloin minua on vuosikausia petetty”, hän ajatteli. ”Nyt minä ymmärränkin hänen kylmyytensä, hänen monet kyyneiset huomautuksensa, hänen ivanaurunsa. Mutta minäpä teen lopun teidän leikistänne. Minä vedän naamarin tuon vihatun silmiltä, niin että maailma näkee hänen todelliset kasvonsa.”

Hän naurahti pilkallisesti.

”Kuinka typerästi hän tekikään”, hän sanoi itsekseen, ”sanoessaan tuon miehestäni ja noustessaan edessäni niin korkealle. Pitäisihän hänen tietää, että minun vallassani on ajaa hänet pois talosta, joka kuitenkin itse asiassa kuuluu meille”, hän sanoi vielä itsekseen, kun hän lujasti yhteen puristetuin huulin ja synkin ajatuksin lähti talosta.

*

Taivas oli mennyt pilveen. Ilma oli sumuinen ja raskas ja ennusti rajuilman tuloa. Lintuparvi kierteli hitaasti ilmassa. Kaukaa kuului joku laulavan erosta ja kaipauksesta. Ilse terästi hermonsa ja kuunteli. Merkillistä, kuinka tuo laulu viilsi hänen sydäntään. Syvä murhe valtasi hänet. Äidin sanat muistuvat mieleen ja syöpyivät hänen tajuntaansa. ”Jos joskus tulisi päivä, jolloin hänen täytyy sinut jättää, niin pysy lujana”, hän oli sanonut.

Mieli murtuneena hän istui siinä kuunnellen sielunsa sanoja.

Rankka sade löi rapisten lehtimajan seiniä vastaan. Rajuilma oli jo hänen yllään.

”Ei, sitä en kestäisi. Elämäni olisi pirstaleina, jos hän jättäisi minut”, hän sanoi äkkiä.

Ajatukset kulkivat edelleen. ”Minähän kaipaankin joka hetki hänen ääntään. Ei, kukaan ei saa minulta viedä Bernhardia, ei kukaan. Hänen puhuessaan koko maailma avautuu lumoavana kauneutena sisäisen silmäni eteen. Tie, jota hänen rinnallaan kuljen, näyttää niin valoisalta, että ennenkuulumaton autuus täyttää mieleni, ja voisin pelkästä onnesta kajauttaa riemulaulun.”

Silloin ukkosen jylinä riisti hänet unelmistaan, ja hän säpsähti pelästyneenä. Mutta samassa hän kuuli äitinsä tutut askeleet, ja tämä vei hänet suojaavan katon alle.

*

Professori, tohtori Johannes Mertinin huvila oli kirkkaasti valaistu. Tupakkahuoneessa oli jo useita etevii, eri tiedekuntiin kuuluvia professoreja vilkkaassa keskustelussa ja jännittyneenä odottamassa uutta vierasta, konsuli Rasmussenia, josta kollega Mertin oli kertonut ihmeellisiä, hyvin hämmästyttäviä ja mielenkiintoisia asioita.

Talon nuori tytär, leskeksi jääneen professorin ainoa, hemmoteltu lapsi, tarkasteli vielä kerran vanhemman taloudenhoitajan kanssa pöytää, järjesteli hiukan hedelmiä, pyyhkäisi lautasliinalla siellä täällä viinilasia, joka ei näyttänyt aivan kirkkaalta, asetti kullilla täytetyt maljakot oikeaan valaistukseen, kuljeskeli hiukan edes takaisin, meni huoneesta toiseen ja jäi lopulta seisomaan kallisarvoisen vanhanaikaisen peilin eteen, joka heijasti hänen nuorekkaan muotonsa täydessä kauneudessaan.

Hän tarkasteli tyytyväisenä suuria, elämää sähköyviä silmiään, joita pitkät tummat silmäripset ympäröivät tiheinä ja joissa oli

jotain kiehtovaa. Hän kostutti keskisormea kielellään ja vetäisi useita kertoja kulmakarvojaan. Suloinen nykerönenä ja poskikuo-
pat ilmaisivat hänet aika veitikaksi. Kauniimpaa kuvaa ei saattanut
nähdä, kuin tämän raikkaan ihmiskukkasen, tämän soman tyttö-
sen. Kullankeltainen, kevyt huntumainen puku runsaine pitsiko-
risteineen, jota punaisilla ruusuilla kirjailtu silkkivyö ympäröi, ko-
hotti hänen tummaa kauneuttaan. Hän viskasi reippaasti ruskean
kiharapänsä taaksepäin ja kurkistaen ylimielisesti peiliin ja sanoi:

”Tällaisena tulen miellyttämään häntä.”

”Ketä miellyttämään? Rasmussen-loitsijaako?” nuori mies kysyi
samassa oven suusta.

”Hyi, Hans, kuinka saatoitkaan noin säikäyttää minut”, Elfride
sanoi, jonka nenänjuureen nousi kaksi pientä ryppyä. Ne kiihotti-
vat nuorukaisen kiusanhalua vielä enemmän, sillä tuo vakava ilme
ei ensinkään sopinut tytölle. Tämä aikoi nopeasti juosta serkkunsa,
Hans von Reichenaun ohitse, joka kuitenkin sulki tien eikä laske-
nut eteenpäin.

”Ohoh, luulitko pääseväsi? Vastaa ensin kiltisti, lapsi”, nuori
mies kiusasi nauraen. ”Ketä siis tahdot miellyttää? Et kai missään
tapauksessa vanhaa Rasmussenia? Sano nyt, kuka on tuo onnelli-
nen? Kenenkä aiot vangita?”

”En ainakaan sinua”, tyttö vastasi vihoissaan.

”Niin, sen olen jo kauan tiennyt. Ei sinun sitä tarvitse toistaa.
Mutta kuka on se onnellinen? Tai pikemmin se onneton, jota halu-
at miellyttää? Puhu nyt vaan suoraan.”

”Se ei ensinkään kuulu sinulle.”

”No, hyvä on, sinä pikku villikissa. Se onkin aivan yhdenteke-
vää. Minun puolestani voit mielistellä vaikka tuota loitsijaa. Hän-
hän saattaa tehdä itsensä nuoreksi kuten Faust. Silloin tulee sinusta
Gretchen. – Mutta kuule”, hän sanoi hetken kuluttua katseltuaan
tyttöä hehkuvien silmin, ”sievä pikku serkku sinä kuitenkin olet, sii-
nä kai ei liene mitään muuttamista, – tekisi mieleni syödä sinut.”

”Älä pidättelevä minua, Hans. Anna minun mennä. Minulla on tekemistä”, hän pyyteli. ”Pian nyt, laske minut.”

Hän työnsi poikaa olkapäistä, mutta Hans ei liikkunut paikaltaan. Hän nauroi iloisesti, eikä vielääkään laskenut menemään.

Silloin Elfride kiivastui taas:

”Sinä tulet aivan sietämättömäksi, Hans.”

”Jos vasta siksi tulen, niin, Jumalan kiitos, en vielä ole sellainen”, hän vastasi rohkeasti.

”Hans, etkö kuule, tahdon päästä”, tyttö toisti raivoissaan jalkaa polkien.

”Niin oikein. Tuollaisena miellytät minua, Friedel. Nyt saat mennä.”

Hans astui syrjään. Vihoissaan tyttö ei enää katsahtanutkaan häneen, vaan aikoi poistua huoneesta. Äkkiä hän kuitenkin seisahdtti miettiväisenä ja kääntyi taas serkkuunsa päin. Sitten kysyi hän odottamatta pakotetun ystävällisellä äänellä:

”Kuule! Sanohan, tunnetko Bernhard Reimannin?”

”Vai niin, siinäpä onkin jänis jyväkasassa. Siispä halusitkin miellyttää Bernhardia?”

Sitten hän nosti sormen otsalle ja kertasi kahdesti miettiväisenä:

”Reimann? Reimann?”

”Niin, aivan oikein. Kyllä tunnen hänet. Hänhän taitaa olla oikea kirjatoukka. Hän tunteeikin Rasmussenin parhaiten. Nyt ymmärrän. Sen tähden hän tänä iltana tulee tänne.”

”Vai niin”, tyttö kysyi miettien.

Sitten nuorukainen sanoi ikään kuin tahtoen kääntää keskustelun muualle:

”Ketä muita tänne tulee tänä iltana?”

”En tiedä, Hans. Uusi taloudenhoitajattaremme, rouva Granfeld sanoi, että tänä iltana tulee tavallista enemmän vieraita.”

Samassa ovi avautui. Professori Johannes Mertin astui huoneeseen muutamien muiden herrojen seuraamana.

Nuoret vaikenivat ja kääntyivät heitä kohti.

”Isä, sinähän se olet”, Elfride huudahti ja juoksi ilosta säihkyvä-
nä hänen luokseen, syleili isäänsä ja painoi suukon hänen poskel-
leen kokonaan välittämättä herroista, jotka olivat tulleet hänen mu-
kanaan huoneeseen. Heistä jokaisesta tuntui kuin iloinen lintunen
olisi lentänyt sydämeen. Nuoren tytön luonnollinen välittömyys
huvitti heitä niin, että kaikki purskahtivat iloiseen nauruun.

”Olisipa hauskaa, jos tuollainen suloinen tytär yllättäisi minut-
kin”, vanha, naimaton professori Malzahn hymyili kultaisten silmä-
lasiensa takaa.

”Rakas kollega, on oma syysi, että nyt saat vain katsella, kun toi-
sia suudellaan”, hänen ystävänsä, salaneuvos Schilling, kiusaili. ”Jos
olisit mennyt naimisiin, olisi sinulla ehkä kuusikin tyttärtä ja eh-
käpä jo lapsenlapsiakin, jotka vuorottain hyppäisivät suutelemaan
kaljua päätäsi.”

Kaikki nauroivat. Ainoastaan vanha leikin aiheena oleva oppi-
nut mutisi jotain sopimattomasta huomautuksesta ja aikoi vastata
samalla mitalla, kun rouva Granfeld ilmoitti herra Rasmussenin
tulosta.

Kaikki katsahivat toisiinsa. Professori Mertin sanoi:

”Kas, siinä hän onkin.” – Hän avasi vierashuoneen oven ja kut-
sui herroja astumaan sinne. Samassa Rasmussen astui huoneeseen
pääoven kautta Bernhard Reimannin seuraamana.

Nuori lääketieteen kandidaatti astui ensimmäisenä vanhaa pro-
fessoria vastaan. Ojentaen tälle kätensä hän lausui kumartaen:

”Hyvää iltaa, herra professori.”

”Hyvää iltaa, herra Reimann.”

Sitten hän asettui Rasmussenin ja professorin väliin:

”Saanko esitellä herrat toisilleen, – herra konsuli Rasmussen,
herra professori Mertin.”

Sen jälkeen esiteltiin muut herrat ja professori pyysi läsnä olevia
istuutumaan.

Bernhard oli Hampurista palattuaan kertonut mitä ihmeellisimpiä asioita Rasmussenista ja oli sanonut professori Mertinille arveliansa, että tämä rosenkreuzilainen todella oli oikea taikuri. Hän oli Hampurissa omin silmin nähnyt, kuinka konsuli sulatti lyijyä ja teki siitä kultaa. Hänen tietonsa mahtoivat olla ihmeelliset ja hän hallitsi voimia, joita kukaan muu ei tuntenut.

Yliopiston professorien kesken Rasmussenin vierailu oli ollut päivän keskustelunaiheena ja kaikkien uteliaisuus suuntautui konsulin okkulttisiin voimiin. Professorin mielestä ei kuitenkaan ollut soveliasta heti vieraan tultua taloon ja oven sulkeuduttua hänen jälkeensä pyytää näiden arvoituksellisten kokeiden esittämistä. – Hän pyrki sen tähden kiertoteitä tuon merkillisen miehen suosioon.

”Herra konsuli, olen iloinen saadessani lausua Teidät tervetulleeksi kotiini tänä iltana ja pidän sitä erityisenä kunniana. Oppilaani, herra Reimann, on kertonut niin paljon Teistä ja maastanne. Hän on aivan tulessa ja liekeissä Meksikosta puhuessaan. Hän kertoo vain matkustamisesta sinne ja aikoo ottaa meidät kaikki mukaansa.”

Rasmussen oli tyytyväisesti hymyillen ja päättään nyökäten kuunnellut professorin tervehdystä ja vastasi nyt hänkin leikkiä laskien:

”Niin, onhan Meksiko puolen viidettä kertaa Saksanmaata suurempi ja tarvitsee vielä siirtolaisia. Me meksikolaiset otamme Teidät vastaan avosylin.”

”Te olette synnyltänne saksalainen, herra konsuli, eikö totta?” salaneuvos Schilling sanoi keskeyttäen keskustelun, ”ja nyt meksikolainen, siis niin sanoakseni kolmen valtakunnan kansalainen? Alkuaan saksalainen, sitten meksikolainen monivuotisen oleskelunne perustalla tuolla puolen ja norjalainen konsulivirkanne kautta?”

Salaneuvos Schilling tunsi selittämätöntä kaunaa Rasmussenia kohtaan ja oli tehnyt edellä mainitun huomautuksen tämän moninkertaisesta kansallisuudesta loukkaavalla äänellä. Ollakseen vieläkin selvempi, hän lisäsi:

”Mutta tuollaiset seikkailut kai eivät liene niinkään harvinaisia noissa rajattomien mahdollisuuksien maissa.”

Rosenkreuzilainen ei helposti joutunut tasapainosta. Hän vastasi arvokkaasti ja tyyneästi:

”Voitte arvostella asiaa kuinka haluatte. Olen syntyjään saksalainen ja jään siksi ajatuksiltani ja tunteiltani. Liikeasiani sekä monet muut seikat, joista en tässä lähemmin voi mainita, kahlehtivat minut jo vuosia sitten Meksikoon. Vaikkakaan ei kohtalo, tai onneni, miksi sitä nimittäisittekään, minua enää pidättäisi Meksikossa, jäisin kuitenkin sinne asumaan, sillä Meksiko on maailman paratiisillisin maa. Ilmastonsa tähden, joka on ikuinen kevät ja mitä ihanimpien hedelmiensä ja kukkiensa tähden voi sitä todella nimittää Eedeniksi. Meksikon asukkaat ovat kunnollista, eteenpäin pyrkivää väkeä, jotka ovat rehellisen taistelun kautta saavuttaneet valtiollisen ja yhteiskunnallisen vapautensa.”

Professori Mertin oli vihoissaan Schillingille, joka sekaantumisensa kautta johti keskustelun pois siitä päämäärästä, jonka hän itse halusi sille antaa. Hän keskeytti nyt vuorostaan Rasmussenin sanoen:

”Olen lukenut Sehlerin teoksia ja lääkärinä on minua kiinnostanut se, että meksikolaisten jumalaistarustossa on viitattu syfilikseen.”

”Niin, herra professori, Meksikon muinaisjäännökset, sen temppelirauniot ja sen pyramidit osoittavat meille toisen Egyptin olemassaolon. Arkeologia on aina ollut keppihevoseni. Mutta tämä tiede on Meksikossa vielä kapalossaan.”

Salaneuvos Schilling ei vieläkään voinut rauhoittua, vaan katsoi velvollisuudekseen kohdistaa Rasmusseniin toisenkin iskun. ”Herra konsuli, olemme joutuneet pois asiasta.”

”Niinkö”, Rasmussen ihmetteli.

Mutta salaneuvos ei antanut häiritä itseään, vaan jatkoi:

”Uskallanko kysyä, kuinka olette saaneet tämän toimenne?” Rasmussen olisi voinut keskeyttää hänet lyhyeen, mutta siihen asia oli hänen mielestään liian vähäpätöinen. Sen tähden hän vastasi tyyneesti:

”Kuten herrat tietänevät, saksalaisia kunnioitettiin siellä suuresti ennen sotaa ja heille tarjottiin usein hyviä konsulin virkoja. Niinpä minäkin edeltäjäni kuoleman jälkeen otin vastaan kunniakonsulin toimen, kun Kristianian ulkoasiainministerivirastosta minua yhä uudestaan siihen pyydettiin. Sitä varten ei minun tarvinnut olla Norjan alamainen, jota, kuten tiedätte, vaaditaan vain virkakonsuleilta. Se, että minusta tuli Meksikon alamainen, johtui vain saksalaisten ulkomaanlakien epätäydellisyydestä, sillä ne tähtäävät vain siihen, että henkilö, joka ei ole merkinnyt nimeään saksalaisten virastojen kirjoihin, on kadottanut oikeutensa valtakunnan alamaisuuteen. Pidän itseäni saksalais-meksikolaisena ja osoitin kyllä viime sodan aikana, kuinka mielelläni astun taisteluun niin hyvin Saksan kuin Meksikon puolesta.”

Myöskään eräälle läsnä olevalle teologille, pastori Brommille ei keskustelu Schillingin ja Rasmussenin välillä ollut mieleen ja auttaakseen professori Mertiniä hän esti Schillingiä jatkamasta keskustelua kysyen:

”Kuinka on oikeastaan kristinuskon laita Meksikossa? Valtionuskonto kai on katolinen? Mutta olen lukenut lähetystiedonannoista, että amerikkalaiset ovat perustaneet useita evankelisia kirkkoja ja että käännytystyötä tehdään suurella menestyksellä ja siunauksella intiaanien keskuudessa.”

”Niin, herra pastori, meidän intiaanimme kääntyvät kaikki. Lähetysaarnajilla on loistava menestys. Tunnen erään metodistin, joka raamatunviisautensa ja evankeliumin levittämisen kautta on hankkinut itselleen kaksi suurta maatilaa, joista pienempi on neljännesmiljoonan arvoinen. Siinä näette, mihin lähetysrahat jäävät, herra pastori. En kuitenkaan halua loukata ketään lausumalla halventavia mielipiteitä lähetystyöstä, mutta tahdon vain huomauttaa, ettei lähetystyö ulkomailla yleensä ole sellaista, millaiseksi sanomalehdet täällä kotimaassa sitä kuvaavat. On maita, kuten esimerkiksi Afrikka, missä on välttämätöntä levittää kristinuskoa, jotta sinne voitaisiin levittää kulttuuria. Toisissa maissa sillä voidaan taas tehdä haittaa.”

”Niinkö? Tämän kuulen ensi kertaa. Kristuksen oppi ei vielä koskaan ole tuottanut haittaa.”

”En sitä ole sanonutkaan, herra pastori. Olen vain lausunut mielipiteitäni siitä tavasta, millä sitä levitetään, ja väittänyt, että lähetysaarnajat olivat ennen aikaan enimmäkseen heidät lähettäneiden valtioiden toimihenkilöitä.”

”Niinkö”, pastori sanoi hämmästyneenä. ”Voitteko antaa tästä todistuksen?”

”Todistuksenko? Satoja. Ajatelkaa vain englantilaisia lähetysaarnajia Intiassa.”

Nyt professori Mertin toivoi taas löytäneensä sopivan aasinsillan. Hän oli päättänyt, ettei hän enää jättäisi tilaisuutta käsistään päästäkseen vihdoinkin puhumaan Rasmussenin salaisista voimista. Häikäilemättä hän sekoittui sen tähden keskusteluun:

”Niin, puhutte juuri Intiasta, herra konsuli. Sehän on myös niin arvoituksellinen maa. Olen lukenut fakiireista, jotka antavat haudata itsensä elävältä ja jotka saattavat lohtia puita kasvamaan maasta. Sitä kai Tekin pidätte hölynpölynä?”

”En sano siten. Meksikolaisilla intiaaneilla, varsinkin Jukatanista olevilla, on myöskin maagisia voimia, joista me täällä Euroopassa emme tiedä mitään.”

”Sehän on taikauskoa”, pastori Bromm väitti, ”lastenhoitajan satuja pikku lapsille. Teologia opettaa meitä inhoamaan kaikkea sellaista.”

”Mitä sanoo teologia? Herra pastori, suokaa anteeksi avomielisyyteni, mutta näen tässä taas todistuksen siitä, ettei teologiaa tutkita ennakkoluulottomasti. Ei kaikki se, mistä ei ihmisillä täällä Euroopassa ole aavistustakaan, ole taikauskoa ja satuja.”

Professori Mertin oli epätoivoissaan peläten, että pastori alkaisi väitellä Rasmussenin kanssa ja koetti taas johdattaa keskustelua uuteen suuntaan. Mietittyään hetken hän päätti koettaa yhdistää pastorin ja konsulin ajatusjuoksun.

”Olen lukenut kuuluisasta jumalanäidin kuvasta Meksikossa, Guadalupen Neitsyeestä. Kerrotaan, että tuo nainen kilpailee suurella menestyksellä lääkäreiden kanssa.”

Salaneuvos Schilling, jonka mieli teki aina lakaista tieltään kaikki muut ihmislapset, arveli nyt voivansa antaa pienen pistoksen pastori Brommille, joka myös tuntuisi Mertinissä, isännässä. Hän sekaantui taas keskusteluun ja esitti kuuntelijoilla kuvauksen Lourdesin pyhiinvaelluspaikasta sekä erakkonaisesta Mariasta.

”Katsokaa, kuinka uskovaisten joukot sinne vaeltavat. Ja todella kuuluu parannuksia siellä tapahtuvan. Siitä voivat lääkärit jotain oppia.”

”Sitä en ensinkään epäile”, lääketieteen professori Mertin huomautti. ”Väsyttävät päivämarssit raittiissa ilmassa, uusi elämäntapa, hyvä ruoka hotelleissa sekä kylvyt ihmisille, jotka eivät koskaan muuten tule veden kanssa tekemisiin, – kaikki tämä aikaansaa ihmeitä. Rukoukset ovat sitten jonkinlaisena lisänä, kuten saippua pesuammeessa.”

Pastorin teki jo mieli poistua. Hän piti lääkärin huomautusta loukkaavana ja sen kuuntelemista virkaansa sopimattomana. Mutta uteliaisuus kuulla lähempää Rasmussenista sai hänet vielä kestämaan.

Rasmussen oli muiden mukana kuunnellut keskustelua ja sitten kun oli kysytty hänen mielipidettään Lourdesin jumalanäidistä, hän vastasi lyhyesti ja päättäväisesti:

”Olen aivan vakuuttunut näiden uskonnollisten terveyslähteiden ihmetöistä siinä tapauksessa, että ”ihmeellä” tarkoitamme jotain, joka ei ole jokapäiväistä, jotain harvinaista. Vertaan ihmishengen toimintaa sähköpatteriin. Voimme määritellä aivopatterimme voiman, mentaalisen energiamme aivan samalla tavalla kuin sähkönkinkin. Mitä kiinteämmin ihminen suuntaa ajatuksensa määrättyyn kohtaan, sitä enemmän mentaalivoimaa hän kehittää ja lähettää itsestään. Samoin kuin 10 tai 20 sähköpatteria kehittävät enemmän voimaa kuin yksi, niin vaikuttavat 20 tai 100 ihmisen samalla kertaa lähetetyt ajatukset yhteen kohtaan keskitettyinä enemmän kuin yhden ihmisen ajatukset. Lourdesin jumalanäidin kuvan ympärillä kiertää elämän- ja parantamisen voimia, joita tarvitsevien ja sairaiden luja usko vetävät luokseen.”

”Tuo kai on suurimmaksi osaksi mielikuvitusta, vailla tieteellistä perustaa”, salaneuvos Schilling keskeytti. ”Tunteehan nykyajan tie-de aivan tarkalleen voimansynnyttämisen. Vai luuletteko Te, herra konsuli, että mainitsemanne voimat ovat yliluonnollisia?”

”Ei missään tapauksessa. Minä en yleensä tunnusta mitään luonnontieteen ulkopuolelta. En tunnusta mitään metafysiikkaa. Minun käsitykseni mukaan kaikki on fyysistä, jopa sielu ja henki-kin on mielestäni saatettava sopusointuun fyysisten lakien kanssa.”

”Tällä osoitatte siis olevanne materialisti.”

”En toki. Olen päinvastoin aivan vakuutettu spiritualisti, vielä-pä metafysiikkokin, mutta vain siinä mielessä, että käsittelen aivan

erityisellä rakkaudella asioita, joita meidän tulee tarkastella sisäisellä olemuksella, hengen silmällä.”

”Ettekö siis koskaan ole ajatellut tätä asiaa tosietieteelliseltä kannalta? Katsokaa, minä olen lääkärinä tottunut käsittelemään kaikkia asioita käytännön kannalta”, jatkoi professori Mertin. ”Tunustan päteväksi vain sen, minkä olen voinut todistaa itselleni ja minkä tunnetut auktoriteetit ovat todistaneet.”

”Niin, rakas herra professori”, Rasmussen lausui. ”Mutta näitä asioita tutkiessanne ette pääse kovinkaan pitkälle turvautumalla tavalliseen tieteeseen ja auktoriteettiuskoon. Eihän nykyaikainen tietemme ole muuta kuin olettamusten, hypoteesien, haaveilujen, teorioiden ja auktoriteetteihin perustuvien arveluiden luoma kudos, jossa joka hetkellä näemme ristiriitoja. Tämähän koskee erityisesti sisätautien lääkeoppia, herra professori. Salatieteet ovat tässä paljon tavallista tiedettä edellä. Ne eivät rajoitu yksinkertaisesti viiteen aistiin, vaan niiden henkinen tutkimuspiiri on paljon laajempi ja juuri spekulatiivisella tiellä.”

”Mitä on spekulatiivinen?” professori Mertin kysyi. ”Minä pyytelen tosiasioiden tasolla. En mitenkään voi ryhtyä spekulatiivisiin. Kaikista mieluiten olen tekemisissä ilmiöiden mekaniikan kanssa. Ei voi puhua kahdenlaisesta tieteesestä, eksaktisesta tieteesestä ja salatieteesestä. Joko on jokin asia tiedettä ja silloin on se eksaktista. Jollei se sitä ole, ei se myöskään ole tiedettä.”

”Jossakin mielessä olette oikeassa, herra professori. Yleensä me ihmiset kiistelemme vain sanoista ja käsityksistä. Salatiede merkitsee minulle tutkimatonta, sitä aluetta, joka on vielä yleisölle, samoin kuin yliopistojen edustajille salainen, mutta jota tutkitaan suljetuissa kouluissa ja salatuissa paikoissa.

Tavallinen tutkija pyrkii laajentamaan yleisen tieteen valoa, mutta tämä valo ei vielä tunkeudu tuntemattomaan pimeyteen. Mitä laajemmaksi tämä valo leviää, sitä suuremmaksi tulee myös

rajoitetun pimeyden piiri. Tosiasiat ovat tieteen luurakenne. Spekulaatiot ovat ehdottomasti sen henki. Tosiasiatkin voivat viedä harhaan. Sehän teidän täytyy lääkärinä myöntää. Teidän tieteesännehän vallitsee todellinen empirismin kaaos, sillä siinä vuotaa ehtymätön menetelmien ja parannuskeinojen virta. Vähintään kerran kuukaudessa esiintyy jokin uusi keino, jonka vaikutusta pidetään suurenmoisena, kunnes toinen, uusi keino yhtä äänettömästi nousee sen sijalle taas vuorostaan joutuen saman kohtalon alaiseksi. Onko Teidän sisätautien oppinne tiedettä, rakas herra professori? Minun käsitykseni mukaan tulee tieteen ehdottomasti perustua jatkuvaan kehitykseen ja johdonmukaisuuteen, kuten yleensä luonnontieteet ja matematiikka. Tämänpäiväinen samoin kuin eilinenkin lääketiede on keinojensa käytön suhteen aivan yhtä naurettavan sekava, kuin se olisi Molieren ja hänen karrikatyyrejiin varten tehty.”

”Teillähän on voimakkaat epäilykset lääketiedettämme kohtaan, herra konsuli.”

Salaneuvos Schilling oli jo liian kauan odottanut hetkeä, jolloin hänkin pääsisi jotain sanomaan.

”Sama koskee varmaan kaikkia luonnonparantajia, magnetisimilla ja vesihoidoilla parantavia sekä homeopaatteja ynnä kaikkia muita -paatteja.”

Yleistä naurua.

”Nykyään puhutaan myöskin psykopaateista. Kai Tekin lukeudutte niihin”, lisensiaatti Bromm kysyi konsulilta.

”Pidän koko ihmistä yhtä tärkeänä, niin ruumista kuin henkeä. Sen tähden lukeudunkin koulukuntaan, jota eivät herrat lääkärit vielä lainkaan tunnusta. Eikö Albrecht von Haller lausunut juuri näitä sanoja: ”Luonto ei ole ydin, ei kuori: se on kaikki samalla kertaa.” Mutta koska huomaan, että henkinen puoli on voitolla, koska näen, kuinka kovin laaja se on, niin pidän välttämättömänä ensi sijassa kiinnittää huomiota henkisiin tutkimuksiin.”

”En ole vielä löytänyt ruumiista mitään henkistä, vaikka j olen leikannut monta ruumista”, professori Mertin sanoi kuivakiskoisesti.

”Kuollessa ruumiissa ette tapaa mitään henkistä, herra professori, mutta sairastuoteen ääressä sitä tapaatte. Ajatelkaa vain, kuinka ihanaa on tältä kannalta havaita, kuinka valkoiset verisolut toimivat elimistössä, kuinka ne piirittävät vereen tunkeutuneita pikkuolioita ja tekevät ne vahingottomiksi. Atomi taas on ihme maailma pienoiskoossa, jolla kuitenkin on oma älynsä, vaikka se vain on ihmishengen tai kiven osanen. Salatiiede tutkii keinoja, joiden avulla päästäisiin hallitsemaan atomissa asuvaa voimaa, ohjaamaan ja käsittelemään sitä mielen mukaan. Johdamme luonnon ilmiöt takaisin mekaniikkaan, mutta tunnemme tämän tekniikan lait.”

Vain Bromm, Schilling, professori Mertin sekä rosenkreuzilainen Rasmussen olivat ottaneet keskusteluun osaa ja isäntä piti jo asiaansa kadotettuna. Hän oli toivonut illasta aivan toisenlaisia. Hän olisi mielellään suonut, ettei Rasmussenia niin usein olisi keskeytetty tai että hän olisi tarjoutunut esittämään joitakin taikatemppujaan. Useat vanhemmat herrat, joista keskustelu oli tuntunut pitkäveteiseltä, olivat siirtyneet sivuhuoneeseen, ja Bernhard Reimann, nuori Emmerich, Hans von Reichenau olivat yhdessä menneet verannalle ja sytyttäneet siellä savukkeensa.

Elfriede, jonka nuorta perhosmieltä koko keskustelu hyvin vähän oli kiinnittänyt ja joka sitä paitsi ei kuullut eikä nähnyt muuta kuin nuoren Reimannin, vaatimattomine, ylhäisine ja miellyttävine olemuksineen, hengähti keventyneenä päästyään huomaamatta pujahtamaan huoneesta verannalle, jossa ihana tähtitaivas kaareutui hänen ylleen. Täällä Elfriede saattoi ujostelematta hakea serkkunsa seuraa saadakseen siten tilaisuuden jutella Reimannin kanssa.

Professori Meriin oli myöskin huomannut, kuinka monet vieraat olivat lähteneet huoneesta, ja keskeytti sen tähden yleisen seurustelun sanoilla:

”Hyvät herrat, emmekö lähtisi hetkiseksi verannan kautta puutarhaan? Tuolla ulkona on niin ihana ilma ja voisimmehan jatkaa siellä keskusteluumme. Sillä aikaa taloudenhoitajattareni, rouva Grünfeld, kattaa illallispöydän.”

Isännän ehdotus otettiin mielihyvällä vastaan. Rosenkreuzilainen astui ensimmäisten joukossa verannalle.

Elfriede oli asettunut Bernhardin ja Hans von Reichenauin väliin ja kuori pöydältä mukaansa tuomaa appelsiinia, kun hänen isänsä toisten herrojen seuraamana astui hänen luokseen. Hän oli juuri poistamaisillaan muutamia appelsiinin siemeniä kodastaan, kun rosenkreuzilainen lähestyi häntä seuraavin sanoin:

”Ettekö Te, armollinen neiti, antaisi minulle hiukan ihanasta hedelmästäne?”

Elfriede hämmästyi hiukan tästä merkillisestä pyynnöstä, mutta käänsi asian leikiksi vastaten:

”Tietysti, herra konsuli. Kas tässä, olkaa hyvä.”

”En minä paljon pyydäkään, vain siemenen.”

”Mutta sitähan ei voi syödä”, Elfriede huudahti nauraen. ”Mitä sillä aiotte tehdä?”

”Sen saatte kohta nähdä.”

Tämän keskustelun houkuttelemana melkein kaikki muut vieraat olivat kokoontuneet rosenkreuzilaisen ympärille. Tämä kysyi Elfriedeltä vapaata, mullalla täytettyä kukkaruukkua osoittaen:

”Onko tämä ruukku vapaa, saanko ottaa sen?”

”Kyllä, herra konsuli, ottakaa vain, mutta älkää vaivautuko istutamaan siementä, sillä se ei tule itämään.”

”Ehkäpä minä onnistun paremmin kuin Te, rakas pikku neitiseini. Emmekö koettaisi?”

”Minun puolestani kyllä, herra konsuli.”

Rasmussen kääntyi sitten toisten herrojen puoleen:

”Herra professori, toivon, ettette luule minun valmistaneeni tätä multaa tai tehneeni sopimusta tyttärenne kanssa?”

”Ei, ei, herra konsuli, tunnen ruukun, sillä olen itse pannut mul-
lan siihen.”

”Pyytäisin nyt herroja olemaan mahdollisimman hiljaa. Mikään kysymys, mikään puhe ei saisi häiritä minua.”

Kaikki olivat jännittyneinä kokoontuneet rosenkreuzilaisen ympärille, joka oli pistänyt siemenen maahan ja nyt piteli kukkaruuk-
kua molemmin käsin, ikään kuin aikoen lämmittää sen sisältöä. Äkkiä hän sulki silmänsä ja kuiskasi rukouksen. Sitten hän ojen-
tautui ja piteli siunaten käsiään ruukun yllä, puhaltaen multaan useita kertoja. Kaikki katselivat siihen tuijottaen. Äkkiä se rupesi liikkumaan ikään kuin sieltä ryömisi esille mato tai koppakuoriai-
nen. Ei, se oli jotain vihreää, se olikin kasvi, ensin itu, joka aukesi. Neljän minuutin kuluttua oli noussut pieni puu, joka sitten kasvoi niin nopeasti, että saattoi suorastaan nähdä, kuinka se kasvoi milli-
metrin toisensa jälkeen.

Salaneuvos Schilling hymähti. Ikään kuin hän tuntisi tuon tem-
pun, hän tarttui pastori Brommin käsivarteen ja vei hänet syrjään.

”Tiedättekö, mitä tuo on, rakas herra pastori?”

”En”, jumaluusoppinut vastasi. ”Tässä eivät asiat ole oikein. Tuolla ihmisellä on perkeleellisiä voimia.”

”Humpuukia”, salaneuvos väitti ylenkatseellisena vastaan. ”Tuo on aivan luonnollinen asia. Mies osaa hypnotisoida. Hän on lu-
monnut meidät näkemään kasvin. Todellisuudessa sitä ei ole en-
sinkään. Jos minulla nyt olisi valokuvauskone, niin ottaisin siitä kuvan. Silloin näkisitte, ettei siinä olisikaan koko ruukkua.”

Sitten he kääntyivät jälleen katsomaan koetta. Rasmussen näytti hiukan uupuneelta, veri oli noussut hänelle kasvoihin. Hän hengitti syvään ja sanoi huoaten:

”Kas niin, neiti. Tämän pikku puun jätän Teille muistoksi. Vahinko, ettei pohjoinen talvi salli sen antaa Teille hedelmiään. Mutta hoitakaa sitä kuitenkin. Tämän kesän yli se kyllä kestää.”

Pastori katseli hämmästyneenä salaneuvos Schillingiä. Joukko-suggestio-teoria ei siis pitänytkään paikkaansa, koska Elfriede saattoi pitää kukkaruukun.

Kaikki olivat hiljaa.

Toisten hämmästyksistä läheni kauhua, pelästystä. Puolestaan toisille, joiden teoreettiset korttitalot niin äkkiä olivat sortuneet heidän silmiensä edessä, heräsi jonkinlainen salainen kauna rosenkreuzilaista kohtaan.

Ainoastaan Elfriede, joka ei sen enempää ajatellut, kuinka äärettömän ihmeellinen rosenkreuzilaisen teko itse asiassa oli ollut, tunsikin iloa lahjasta.

Professori Hans Mertin toipui ensimmäisenä hämmästyksestä. Hän oli aivan ihastuksissaan, sillä hän oli aivan varma siitä, ettei tässä ollut kyseessä minkäänlainen petos tai silmänkääntötempu. Mutta hän oli käytännön mies, kylmäverinen viimeiseen asti. Äkkiä hän muisti, että Reimann oli kertonut rosenkreuzilaisen Hampurissa muuttaneen lyijyn kullaksi ja rauhallisena hän kääntyi nyt Rasmussenin puoleen sanoilla:

”Herra konsuli, Te olette saaneet minut vakuuttuneeksi. Minä kumarrun tosiasian edessä. Sallikaa minun vain tehdä yksi kysymys: Onko kullanteko yhtä yksinkertaista kuin tämä?”

Rasmussen hymähti.

”Se on paljon yksinkertaisempaa. Sen voi jokainen lapsi oppia viidessä minuutissa.”

”Tulkaa”, professori Mertin jatkoi, pannen kätensä Rasmussenin olalle. ”Pöytä on katettu. Tulkaa selittämään meille hiukan alkemiaa.”

Kaikki astuivat uudelleen saliin ja istuutuivat loistavasti katetun teepöydän ääreen. Professori Mertin lausui nyt:

”Kas nyt, herra konsuli, alkakaa nyt kertoa, kuinka kultaa valmistetaan. Tahtoisin auttaa valtiota maksamaan sotakulut.”

Rasmussen hymähti itsekseen, joi sitten suuren kulauksen teetä ja sanoi kääntyen vieraitten puoleen:

”Hyvät herrat. Saanko vastaukseksi kertoa jutun, jonka vanha ystäväni Franz Hartmann usein kertoi, kun häneltä kysyttiin, kuinka kultaa valmistetaan?”

”Kyllä, kertokaa.”

”Eräs oppilas kävi kerran Franz Hartmannin luona. ”Mestari, sanoi hän, antakaa minulle viisasten kivi ja opettakaa kultanvalmistamisen taito.” Mestari antoi hänelle pienen pussillisen punaista pulveria ja kehotti ripottamaan sitä kiehuvaan tinaan, joka samassa muuttuisi kullaksi. Vain hyvin vähän pulveria riittäisi tähän. Mutta se oli vain ripoteltava hyvin hitaasti siihen noin kolmen, neljän minuutin aikana ja yhdellä ehdolla. Sine qua non, toimituksen aikana ei saisi ajatella lainkaan sarvikuonoa.”

”Mitä”, kysyi oppilas, ”oletteko aivan tosissanne?”

”Kyllä aivan tosissani. Tehkää niin.”

”Hyvä on, teen sen.” Oppilas meni, yritti uudestaan ja yhä uudestaan, mutta ei onnistunut. Hän ei voinut sille mitään, hän ajatteli aina vain tuota onnetonta sarvikuonoa. Vihdoin hän palasi mestarin luo ja häntä moitti sanoen:

”Olette syynä siihen, etten saata valmistaa kultaa. Ellette olisi puhuneet minulle sarvikuonosta, niin en olisi koskaan tullut ajatelleeksi tuota eläintä.””

”Siis, hyvät herrat”, Rasmussen sanoi kääntyen professori Mertinin puoleen, ”tässä on ohje.”

Pastori Bromm sanoi: ”Tuopa oli loistava pila.”

”Suokaa anteeksi, herra liseniaatti”, Rasmussen jatkoi vakavana. ”Se, minkä kerroin ei ollut pila vaan totisinta totta. Jos oppilaalla olisi ollut ajatukset niin hallussaan, että hän olisi voinut

poistaa niistä muiston mestarin huomautuksesta, niin hänellä olisi myöskin ollut voimaa valmistaa kultaa. Koettakaapa hyvät herrat olla edes muutaman sekunnin ajan mitään ajattelematta, niin huomaatte, ettette kykene siihen. Minä voin tehdä sen ja sen tähden kykenen aikaansaamaan ilmiöitä, joita kuitenkin esitän vain poikkeuksina ja korkeammasta käskystä.”

Viimeiset sanat olivat tehneet läsnä oleviin syvän vaikutuksen.

Yleinen hiljaisuus vallitsi, eikä kukaan enää uskaltanut puhua Rasmussenille mitään.

Professori Mertin ei laiminlyönyt lausua kiitoksensa rosenkreuzilaiselle hauskasta illasta ja pyysi häntä suomaan anteeksi, jos hän itse tai joku muu herroista kysymyksillään tai vastauksillaan oli loukannut häntä.

Rasmussen ja Reimann poistuivat ensimmäisinä seurasta toisten jäädessä vielä vaihtamaan ajatuksia mielenkiintoisen illan johdosta.

*

Rouva Reimann halusi rauhoittua kiivastumisestaan rouva Kersteniä kohtaan ja palasi sen tähden kotiinsa kiertotietä. Tällä kertaa hän järjesti erikoisella huolella miehensä huoneen, asetti vielä parhaita makeisia, sokeroituja metsämansikoita, miehensä lempimarjoja, pieneen maljaan tuoreen ruusukimpun viereen.

Hän hymyili jo etukäteen voitosta, jonka hän luuli vilpillisyytensä avulla saavansa. Hän luuli tuntevansa miehensä. Tämä juoksisi uudelleen verkkoon nähdessään kuinka hartaasti ja sydämelisestään hän tätä hoivailisi. Miehen rakkaus riippuu kerta kaikkiaan vatsasta, ajatteli hän, senhän tietävät kaikki. Miksi siis juuri hänen miehensä tekisi poikkeuksen, hän, jolla aina oli hyvä ruokahalu ja joka maiskutteli kieltään tuntiessaan hyvän paistin tuoksun. Tämä menettely vaikuttaa usein miehiin aivan hämmästyttävällä tavalla.

Hänen miehensä oli odotettavissa minä hetkenä tahansa. Milloin hän ylimalkaan tuli kotiin, sitä ei hän tiennyt. Hän ei viime aikoina ollut enää välittänyt siitä. Hehän olivat jo kauan kulkeneet omia teitään. Niin, jotain vierasta oli selvästi heidän välillään, jostain, mikä piti heidät loitolla toisistaan.

Rouva Reimannin silmät synkkenivät hänen tuijottaessaan tyhjyyteen ja ajattellessaan tätä.

Silloin rouva Kersten ilmestyi äkkiä hänen sisäisen silmänsä eteen. Tämä oli juuri äsken ikään kuin huutanut hänelle vasten kasvoja olevansa hänen miehensä sydämen valittu ja nyt tahtoi hän vangita häneltä pojankin.

Tuollainen...

Ajatus jäi kesken. Ovi tempaistiin auki ja hänen miehensä seisoi häntä vastassa katsellen hämmästyneenä päästä kantapäähän.

”Läsnäoloni näyttää ilahduttavan sinua hyvin vähän”, rouva Reimann aloitti pilkallisesti nauraen. ”Olen joka tapauksessa hämmästynyt.”

Hän keskeytti äkkiä.

”Vai onko jotain erikoista tapahtunut”, hän kysyi lyhyeen.

”Mitä olisi tapahtunut? – Ei mitään.”

”Ethän muuten ole käynyt minun huoneessani pitkiin aikoihin – ja vielä näin myöhään.”

Hän ei ensinkään huomannut, millä huolella pöytä oli katettu. Ruusujakaan hän ei näyttänyt huomaavan.

”Puhu vain, – mitä sinulla on asiaa?” hän kiirehti. ”Minun täytyy tänään vielä kirjoittaa muutamia kirjeitä. Joudu siis, ole hyvä.”

Rouva Reimannin oli nähtävästi hyvin vaikea pysyä rauhallisena.

”Onko sinulla tänään niin kova kiire päästä minusta eroon”, hän sanoi ilkeästi. ”Muistan ajan, jolloin hait seuraani.”

Hän naurahti väkinäisesti.

”Niin, naura sinä vain. Teidän miesten luona elää vanhemmiten aivan syrjässä.”

Hämmästyneenä moitteesta hän katsahti vaimoonsa.

”Mistä olet saanut sellaisia ajatuksia? En minä ainakaan ole antanut sinulle aihetta tuollaisiin epäilyksiin. Sinulla on kaikkea, mitä haluat, rikkautta ja terve, kunnan poika.”

Rouva Reimann huomasi, ettei hänen menetelmänsä onnistunut ja että hänen oli pakko keksiä toinen sotajuoni vaikuttaakseen mieheensä.

”Niin, olet oikeassa”, hän jatkoi hetken mietittyään, ”olen kiittämätön... Mutta omistanko sinut kokonaan...” Hän voihkaisi hiljaa teeskennellen näin sanoessaan.

”Mutta olen sairas, todella sairas ja sen tähden sinun täytyy antaa minulle anteeksi.”

Hämmästyneenä kuunteli hänen miehensä.

”Sinäkö olet sairas?”

”Niin, tietysti olen sairas.”

”Ovatko hermosi taaskin liiaksi ärtyneet?”

”Saattaa olla niin. En nähtävästi oikein kestä suurkaupungin ilmaa, melua, ääntä päivästä toiseen. Öisinkin herään pelästyksestä.”

”Matkusta sitten johonkin rauhalliseen paikkaan, missä hermosi taas pääsevät tasapainoon. Lääkärimme kyllä neuvoo sinulle hyvän paikan.”

Hän tuijotti eteensä.

”Ei, en lähde. Minun täytyy jäädä Berliinin läheisyyteen.”

”No, sitten...”

”Meillähän on vielä pieni huvilamme Schmargendorfissa. Siellähän voimme asua”, sanoi hän keskeyttäen miehensä. ”Se on rauhallisessa paikassa niittyjen ja metsien keskellä ja onhan siinä niin ihana puistokin.”

”Mitä?... Sehän ei käy päinsä”, mies keskeytti pöydästä nousten. ”Se ei ollenkaan käy päinsä. Tuo pieni huvila on rouva Kerstenin.”

”Rouva Kerstenin”, toisti hänen vaimonsa näytellen hyvin hämmästynyttä ja lisäsi sitten: ”Niin kauan kuin me, sen oikeat omistajat, emme sitä tarvitse.”

”Omistajat? Emme ole sen omistajia. Talo on rouva Kerstenin. Hänen miehensä on eläessään ostanut sen minulta.”

”Vai niin? Sitä et koskaan ole minulle sanonut!”

”Enkö olisi sitä sanonut? Sinähän tiedät varsin hyvin.”

”Onko siis tuo hypoteekkilainakin, josta kerran puhuit, jo maksettu? Sinullahan oli vielä verrattain suuri summa taloon kiinnitetynä?”

”Niin, siitä hän maksaa minulle korkoa.”

”Sinun täytyy sanoa irti tuo laina”, rouva Reimann sanoi äkkiä kovasti. ”Siten pääsemme taas huvilaan käsiksi. Olemme sen velkaa pojallemme.”

Hän katseli rouvaansa terävästi.

”Onko tuo vakavassa mielessä sanottu? Minäkö sanoisin irti rouva Kerstenin kiinnityksen?”

”Niin, tietysti. Miksi et?”

”Älä ajattelekaan sellaista. Luulen, ettet ole oikein järjissäsi.”

”Eikö siinäkään tapauksessa, että vaadin sitä terveytteni nimessä?”

”En siinäkään tapauksessa.”

”Rouva Kerstenin kävisi huonosti. Ajattele toki, että hän muutti sinne nuorena vaimona ja synnytti siellä onnettoman lapsensa. Siellä hänen sokea lapsensa oppi juoksemaan, leikkimään, niin että hän tuntee jokaisen tien, jokaisen polun. Hän löytää jokaiseen kolkkaan talossa. Minä veisin tuolta jo ennestään säälistä...”

Rouva Reimann naurahti sydämättömästi.

”...maan jalkojen alta, katkaisisin hänen elämänsä, koska hän miehensä kuoleman jälkeen on pienessä puutarhassaan kasvattanut vihanneksia, hedelmiä ja kaikkea sellaista, mitä hän tarvitsee

elatukseseen. Ei, ei, se olisi sydämetöntä, sitä en voi tehdä. Sitä paitsi se olisi kiittämätöntä hänen miesvainajaansa kohtaan, joka toimi tehtaassani kunnollisena, omantunnontarkkana virkailijana, niin että jo joidenkin vuosien kuluttua saatoin antaa hänelle prokuuran. Sitä paitsi hän oli sanan parhaimmassa merkityksessä ystäväni. Kuolinvuoteensa äärellä vannoin hänelle olevani aina hänen jälkeenjääneille omaisilleen oikeamielinen neuvonantaja ja tämän lupauksen aion ehdottomasti pitää. Huomaa se! Sitä paitsi olen järjestänyt kummankin eliniäksi hypoteekkilainan, jota ei voi irtisanoa.”

”Mutta hänen täytyy lähteä sieltä pois”, rouva Reimann huusi miehelleen vastaan. ”Hänen täytyy. Hän voi pyytää rikasta lankoaa, tuota meksikolaista, tuota Kroisosta, josta hän on pitänyt niin paljon elämää, ostamaan itselleen talon”, huohotti hän. ”Hänellähän kuuluu olevan rahaa kuin roskaa. Mutta luonnollisesti hän kieltäytyy siitä ja sallii vieraiden ihmisten pitää huolta hänen sisarestaan.”

Huomattuaan suunnittelemansa sairauden jäävän vaille huomiota hän osoitti nyt vihansa aivan peittelemättä.

”Olen vannonut sen itselleni. Tuon naisen täytyy lähteä sieltä pois.”

Reimann katsahti häneen silmät selällään. Hän rupesi epäilemään vaimonsa järkeä.

”Niin, hänen täytyy”, tämä huusi uudelleen. ”Vai luuletko sinä, että vielä aion kärsiä salaisia kohtaamisiaanne?” Tämä selitti asian ja Reimann ymmärsi, mitä hänen vaimonsa tarkoitti.

”Oletko aivan hullu, aivan järjiltäsi?”, hän huudahti kiivastuen. Rouva Reimann ei joutunut hämilleen miehensä vihasta.

”Oi, minä tiedän kaiken. Minua eivät enää juttusi ystävydestä ja muusta sellaisesta joutavasta enää petä. Hän on rakastettus”, huusi hän. ”Hän on sinun rakastajattaresi ja nyt hän tahtoo vielä valloittaa poikani tyttärelleen.”

Silloin Reimann ei enää voinut hillitä itseään.

Suuttumuksesta vavahtaen hän huusi: ”Kiellän sinua puhumasta tuollaiseen äänensävyyn naisesta, jota kaikki kunnioittavat. Saisit hävetä tuollaista ilkeämielistä epäilystä naisesta, joka kieltäytyi ja-losydämisesti omasta onnestaan sinun tähtesi.”

”Haha! Jotta hän sitä lujemmin sitoisi langat selkäni takana”, hän kiukutteli.

”Halvasta halvinta on kiittämättömyys ja... valittaisin suuresti, jos minun olisi pakko lukea sinut sellaisten luonteiden joukkoon” sanoi mies taas rauhallisella, tyynellä tavallaan. ”Mutta”, hän lisäsi korottaen uudelleen ääntään, ”varo itseäsi pingottamasta jouta liian kireään. Se saattaisi katketa – ja sinun tähtesi valittaisin sitä suuresti.”

”Siihenkö nyt on tultu, että uhkaat minua häätämällä?” hän huusi, koko ruumiin vavistessa, ”tuollaisen... tuollaisen tähden...” Äkkiä hän purskahti epätoivoiseen itkuun.

Reimann jätti hänet rauhaan. Hän huomasi vaimonsa ärtyisyyden olevan sairaaloista. Sen tähden hän sanoi vähän ajan kuluttua sääliä:

”On kai parasta, Auguste, että menet vuoteeseen. Kiihottuneet hermosi tarvitsevat lepoa.” Nämä sanat lausuessaan hän talutti kiihkeästi itkevän, kaikesta päätellen hysterisen vaimonsa tämän omaan huoneeseen.

Seuraavat päivät kuluivat hitaasti ja yksitoikkoisesti. Oli ikään kuin yö olisi niellyt tuon illallisen riidan. Kumpainkaan puoliso ei ottanut asiaa puheeksi. Rouva Auguste Reimann vältteli nyt miestänsä enemmän kuin tähän asti. Häntä kiusasi sisäisesti se, että hän oli näin paljastanut itsensä miehelleen.

Nyt hänen miehensä ymmärsi varmaan, ettei sairaus, vaan mustasukkaisuus, ollut hänen kannustimenaan. Hän tiesi vihaavansa Kersteneitä ja tulisi tekemään voitavansa riistääkseen Bernhardin

sokealta tytöltä. Sitten käänsi hän uudelleen ajatuksensa rouva Kersteniin.

”Oi, tuota naista!” Hän seisoi ikkunan ääressä ja pureskeli huulensa verille. Hänen sisässään oli synkkä kaaos, joka esti jokaisen paremman ajatuksen nousemasta pinnalle. Poikaansa hän ainakin aikoi estää seurustelemasta Kerstenien kanssa. Mutta kuinka, millä keinoin?

”Hyvä Jumala! Onko siis minun tahtoni äitinä niin heikko, etten voi käyttää sitä hyväkseni?” hän ajatteli.

Taas hän tunsi sen seinän, mikä erotti hänet pojastaan. Äitipuoli-käsite ei ollut kaiuton, tyhjä sana. Hän etsi siltaa, joka veisi hänet pojan luo. Hänen kasvonsa vääntyivät aina kun hän huomasi jonkin keksimänsä keinon tehottomaksi. Myrskyisä levottomuus vei hänet pois ikkunan äärestä. Äkkiä hänessä heräsi ajatus. Hänen kasvonsa kirkastuivat. Hän tahtoi uskoutua professori Mertinille, poikansa opettajalle, jolla oli tähän suuri vaikutusvalta. Juuri näinä päivinä, ennen tutkintoa, oli sopiva aika. Hän löytäisi kyllä oikean tavan parantaa poika typerästä kiintymyksestä sokeaa tyttöä kohtaan ja kun nämä kahleet ensiksi olisi katkottu, hän olisi kyllä äitinsä puolta ja vaatisi isältään hypoteekkilainan irtisanomista.

Niin, tämä oli ainoa pelastuskeino ja tämän avulla hän saattaisi jäädyttää kostoaan. Tuo typerä henkilö tulisi varmaan hänen luokseen pyytämään anteeksi loukkaustaan. Eikö ollut aivan ennenkuulumatonta, että rouva Kersten meni huoneesta jättäen hänet itsensä seisomaan keskelle lattiaa kuin tyhmän hanhen ja vielä huusi jälkeensä olevansa hänen miehensä valittu? Kuinka mielettöntä olikaan muistuttaa tuo asia hänen mieleensä! Olisihan rouva Kerstenin pitänyt tietää, kuka heistä kahdesta oli voimakkaampi, sillä antaahan raha omistajalleen valtaa.

Hän heilutti niskaansa ja silmissä loisti voitonriemu, katsahtaen jalokivillä koristettua kelloaan hän huudahti:

”Vielä on aikaa. Ellen erehdy, herra professorin vastaanotto on juuri näihin aikoihin.”

Hän teki nopean päätöksen ja soitti palvelijatarta auttamaan pu-
keutumisessa.

Hän jätti sanan miehelleen ja pojalleen siltä varalta, että he tie-
dustelisivat häntä palvelijattarelta, että hän oli mennyt ystävättä-
rensä, salaneuvoksetar Wilckensin luo.

Sitten lähti hän kiireesti ja luottavaisesti hymyillen matkalle.

*

Lukukausi oli juuri loppumaisillaan, viimeiset tutkinnot olivat edessä ja professori Mertin, joka antoi usealle oppilaalleen lisätun-
teja valmistukseen heitä tutkintoa varten, oli kaksin kerroin rasit-
tunut. Tähän aikaan ylimääräinen työ ja riittämätön yöuni saivat hänet kiihtyneeksi ja huonontuuliseksi. Hänellä oli juuri vastaan-
ottoaika.

Rouva Reimann astui odotushuoneeseen ja istuutui odottavien potilaiden joukkoon.

Professori Mertin otti sairaat vastaan numerojärjestyksessä ja rouva Reimann oli viimeinen. Hän mietti itsekseen, olisiko parempi esiintyä sairaana ja sen ohella päästä keskustelemaan pojastaan vai olisiko parempi mennä suoraan asiaan, joka oli tuonut hänet tänne? Hermostuneena nousi hän kerta toisensa jälkeen paikaltaan, kuljeskeli edes takaisin ja istuutui sitten taas pystymättä tekemään päätöstä. Hänestä odotusaika tuntui loputtomalta.

Viimeinen odottaja oli juuri jättänyt vastaanottohuoneen toisen oven kautta ja professori Mertin astui valkoisessa leikkauspuvus-
saan odotushuoneeseen sanoen:

”Nyt, armollinen rouva, olkaa hyvä. Te olette kai viimeinen?” Hän osoitti tälle tuolin ja jatkoi hyvin virallisella äänellä: ”Kas niin, mikä Teitä vaivaa?”

”Herra professori, ei ole kysymys minusta. Minä tulen poikani tähden.”

”Niinkö? Mikä sitten vaivaa nuorta miestä? Ettekö voineet tuoda häntä mukaanne?”

”En, herra professori.”

”Kertokaa sitten, mikä häntä vaivaa. Ehkäpä asia järjestyy ilman hänen läsnäoloaan.”

”Ei, herra professori. Poikani ei ensinkään ole sairas.”

”Mitä sitten tahdotte minusta, armollinen rouva”, hän kysyi jonkin verran pahastuneena ja pettyneenä.

”Poikani on oppilaanne, herra professori, Bernhard Reimann.”

”Niinkö? Nyt ymmärrän”, professori Mertin huudahti. ”Olen sangen iloinen saadessani tutustua teihin. Mutta Teidän ei ensinkään tarvitse olla levoton, armollinen rouva, voitte olla aivan huoleton. Poikanne ei tarvitse minun apuani. Hän tulee suorittamaan loistavasti tutkintonsa. Hän on parhaimpia oppilaitani.”

”Ei, ei herra professori. Nyt ei ole kysymys tutkinnosta, vaan eräästä suhteesta, jonka poikani on solminut.”

”Vai niin? Suhteesta?” Mutta sitten hän ajatteli: ”Mitä se minua liikuttaa?”

Jotain sanoakseen hän vastasi:

”Niin, niin sellaisia ovat nuoret, rouva Reimann. Mutta tuollaiset asiat ovat yleensä ohimeneviä. Pian hän alkaa toimia lääkärinä ja silloin hän unohtaa neitosen.”

”Ei, herra professori. Hän on aivan liian syvästi kiintynyt tuohon naiseen. Suokaa anteeksi, mutta tahtoisin selittää Teille asian lähemmin.”

Vähäinen uteliaisuus lienee ollut siihen syynä, että professori salli Bernhardin äidin kertoa hänelle asiasta.

Rouva Reimann kertoi sen vanhalle professorille hysteerisen hermostuneella tavallaan niin laajasti kuin mahdollista. Ensin hän

kertoi oman elämäntarinansa, sitten kaikki Kerstenin perheen asiat, niin että professori Mertin jo kolmatta lausetta kuunnellessaan sai kyllikseen eikä kiinnittänyt kertomukseen huomiota kuin silloin tällöin luullessaan lopun olevan käsissä.

Hän näytti kyllä kärsimättömyyden merkkejä, mutta rouva Reimann ei ensinkään näyttänyt huomaavan, kuinka pitkäväteiseltä asia professorin mielestä tuntui ja että tämä piti sitä kalliin aikansa varastamisena. Professori käytti hyväkseen rouva Reimannin ensimmäistä hengitystaukoa keskeyttääkseen hänet.

”Olen pahoillani, armollinen rouva, mutta minun täytyy sanoa, etten missään tapauksessa voi sekaantua oppilaitteni yksityisasioihin. Olen sen tähden hyvin pahoillani, etten voi auttaa Teitä, ja pyydän saada olla asiasta syrjässä. Katsokaa, armollinen rouva, kaikki ajatukseni ovat nykyään tutkinnoissa.”

”Niin, herra professori, mutta...”

Mertin oli jo kyllästynyt. Hän ei tahtonut enää kuulla mitään, eikä antanut rouva Reimannille sananvuoroa.

”Rouva Reimann, mieleni on paha, mutta... pyydän... pyydän...” Huomatessaan sen vastenmielisyyden, mikä nyt jo aivan selvästi ilmeni professorin kasvoissa, oli rouva Reimannin pakko jättää asiansa sikseen.

Lähtiessään huoneesta hän oli punastunut aina otsaan saakka.

*

Tällä aikaa oli Bernhard käynyt Elsaä tervehtimässä. Hän tahtoi vielä ennen tutkintoa kertoa päätöksestään lähteä laivalääkäriinä Meksikoon. Hän tapasi sokean tytön käsitöineen puutarhassa. Jo kahdenkymmenen askeleen päästä tämä tunsi rakastettunsa tervehdyksen. Hän nosti päätänsä kuunnellen:

”Bernhard... Bernhard. Hyvä, että tulit, olen juuri ajatellut sinua.”

”Niinkö, Ilse? Se mahtoi olla poikkeustapaus?”

”Ei, Bernhard, sinähän tiedät, että ajattelen sinua aina. Istuudu tuohon vierelleni ja jatka kertomustasi eteenpäin. Eilen keskeytit kertoessasi Tlaxcaian senaatista, missä muinaiset meksikolaiset pitivät jonkinlaisia valtiopäiviä. Sano, Bernhard, vieläkö se kaupunki on olemassa? Tuo Meksiko mahtaa todella olla erittäin kaunis maa. Eikö mielesi tekisi pian oppia tuntemaan sitä? Jospa suunnitelmamme joskus toteutuisivat ja pääsisimme lähtemään sinne.”

”Juuri siitä aioin tänään sinulle kertoa, Ilse. Lähden sinne jo parin viikon kuluttua.”

”Yksinkö, Bernhard?”

”Niin, yksin, Ilse.”

”Lasket leikkiä, Bernhard.”

”En mitenkään. Kuule minua.”

Ja nyt Bernhard alkoi kertoa merimatkasta, toiveistaan tutustua siellä kuumien maiden tauteihin, halustaan nähdä Meksikon suuria sairashuoneita jne.

Mutta Ilse tuli yhä surullisemmaksi sillä hän ei voinut ajatella olevansa ilman Bernhardia kokonaisia viikkoja. Äkkiä yritti hän käsivarsillaan ilmassa haroen tarttua Bernhardin käteen.

Bernhard ymmärsi liikkeen ja tuli hänen avukseen. Hän huomasi kyynelien nousseen Ilsen silmiin. Tyttö takertui häneen kouristuksenomaisesti ja sanoi: ”Bernhard, minun Bernhardini, et saa jättää minua yksin. Rakastan sinua.”

Bernhard oli aivan ihmeissään Ilsen tunteenpurkauksesta. Syvä myötätunto heräsi hänessä. Hellyyttä täynnä hän nosti huulilleen lumivalkoisen käden, jossa siniset verisuonet näkyivät. Harras onnentunne valtasi tytön ja hänen kasvonsa säteilivät otsaan saakka.

”Lapsi kulta. Olenhan aina luonasi, vaikka olisinkin matkojen päässä. Etkö sitä tiedä?”

Hän katseli tytön hehkuvia kasvoja, joilla silmäripset lepäsivät kuin tumma suruharso. Hänen sydämeensä koski. Hän ajatteli

Elfrieden ruskeita tähtiä, jotka tuona iltana olivat katsoneet häneen niin lupaavasti. Oi, minkä tähden juuri nämä valot puuttuivat Il-sen suloisista kasvoista? Minkä tähden hänen tähtensä olivat iäksi uponneet yön pimeään?

”Ilse rakkain”, huudahti hän tuskaisesti. ”Menen sinun puolestasi elämän taisteluun. Sinä olet se valkoinen kukka, jonka tähden elän ja kuolen. Jos minun ei ole sallittu tuoda sinulle valoa, kuten olen luvannut, niin ei elämällä ole minulle mitään arvoa”, sanoi hän hiljalleen syleillen häntä.

Ilse kumarsi päätänsä ja ikään kuin pyhän ilmestyksen johdosta syntyneet kyyneleet, kostuttivat ruusuja hänen sylissään. Bernhard näki, kuinka hänen norsunluunvärinen rintansa nousi ja laski liikutuksesta. Silloin hän kohotti tytön leukaa ja suuteli niitä kosteita helmiä, jotka riippuivat hänen silmäripsissään. Tämä oli heidän ensimmäinen suudelmansa. Puutarhasta kulkeutui heidän luokseen lintujen riemulaulu ja sirkan sirinä. Ilse ei kuullut mitään. Hänen omassa sielussaan kaikui valtava humina, soitto ja laulu, että se peitti kaiken muun. Hänen sydämessään oli rakkaus syttynyt, – kevät oli herännyt.

”Jospa voisit nähdä minut, kuinka onnellinen silloin olisinkaan.”

Tuskallinen hymy väreili hänen kasvoillaan.

”Kuka sanoo, etten näe sinua? Näen sinut sielusi kautta, joka minulle puhuu. Äänesi sointu muovailee minussa kuvasi. Äänesi on pehmeä ja joustava ja kuitenkin täynnä voimaa. Sen mukaan täytyy sinun ulkomuotosikin olla kovin miellyttävän. Ja – ihmeellistä kyllä – usein näen sinut todella, – nytkin kuvasi nousee aivan selvänä sieluni silmien eteen. Miten se tapahtuu, sitä en itsekään osaa selittää. Se on niin selvä, että saattaisin piirtää sen kuten ruusut ja muut kukat. Sano kannatko tänään harmaata pukua?”

”Kyllä. Kuinka on mahdollista, että näet sen?”

”Näen vaalean tukkasi, joka tänään nousee pystyyn tottelemattomina kiharoina.”

”Niin, niin.”

”Ja näen suoran, kauniin nenäsi.”

”Niin, suora se on, eikä taida olla rumakaan.”

Äkkiä tyttö synkistyi ja hypähti pelästyneenä pystyyn huudahtaen:

”Oi, näen suuren vaaran uhkaavan sinua. Bernhard, pyydän sinua, älä matkusta.”

”Toivottavasti ennustat tässä tapauksessa väärin.”

Ääni oli hiukan vakava, vaikka hän yrittikin kääntää asian leikiksi.

Taaskin Ilse huudahti kovalla äänellä peittäen kasvonsa käsillään:

”En tahdo nähdä mitään. Ei. En tahdo nähdä mitään. Oi, Jumala. Ei vain sitä. Ei sitä.”

Hänen koko ruumiinsa vapisi. Hänen kasvonsa vääntyivät, ja hän hengitti läähättäen.

”Oi, kuinka kauheaa tämä kaikki on.”

Hän oli mahtanut nähdä kauhistuttavan kuvan. Bernhard oli kuulemastaan niin liikuttunut, ettei hän voinut puhua mitään. Vaieten hän otti tytön kainaloonsa ja talutti puutarhaan päin.

Tuulen henkäystäkään ei tuntunut. Ilta-aurinko paloi taivaalla hehkuvan punaisena. Sen kultaisessa valossa nuo kaksi astuivat pitkien puutarhan kukkareunaista tietä.

”Ilse! – Rakkain!” Näillä sanoilla Bernhard rikkoi äänettömyyden. ”Olemme kahden, enkä tiedä mitä seuraavat päivät tuovat mukanaan. Ehkäpä en saa tilaisuutta puhella yksin kanssasi. Lupaa sen tähden minulle eräs asia, Ilse. Et saa niin antautua näiden mystisten asioiden valtaan.”

Ilse, joka yhä vielä oli näkemänsä näyn valtavan vaikutuksen alaisena, kuunteli.

”En voi tehdä mitään sen puolesta tai sitä vastaan. Ja sitä paitisi kiitän Jumalaa siitä, että hän antaa yöhöni näitä henkisen näkemys hetkiä.”

”Hyvä. – Mutta lupaa ainakin, että jos jotain näetkin, niin et ajattele sitä sen enempää.”

”Kyllä, sen lupaan.”

”Hyvä on. Ja sitten, Ilse, älä unohda, että minä aina ajatuksissani olen luonasi ja usko lujasti siihen, että kun palaan luoksesi teen kaikkeni saadakseni sinut näkemään ja onnistunkin siinä varmasti. Usko siihen, Ilse, niin kuin uskot Jumalaasi. Ja sitten vaadin sinut palkaksi vaimokseni. Tahdon omistaa sen, minkä olen voittanut ja tahdon säilyttää sinut kalleimpana aarteenani elämäni loppuun asti.”

”Mutta jos ei se sinulta onnistu”, tyttö kysyi hiljaa. ”Pyydätkö minut siinäkin tapauksessa vaimoksesi? Minut, sokean?”

Sydän löi niin että rinta oli haljeta tätä kysymystä tehdessä. Syntyi äänettömyys. Mies ajatteli jälleen Elfriedin ruskeita, nauravia silmiä, joissa paloi elävä tuli.

”Miksi et vastaa?” Ilse kysyi tuskaisena.

”Koska huomaan epäilystä kysymyksessäsi.”

”Ei, en epäile taitoasi, vielä vähemmän tahtoasi, mutta tiedän, että suurimmatkin tutkijat usein ovat turhaan etsineet arvoitusten ratkaisua, kunnes he ovat kuolleet etsimiseensä. Niin voisi sinullekin käydä.”

”Helppoa se ei ole”, hän sanoi masentuneena Ilsen epäilyksestä.

”Ei, helppoa se ei ole. Siis jään odottamaan, kunnes onnistut suuressa tehtävässäsi.”

”Suostuisin heti pyyntöösi, mutta niin tehdessäni on kuin hiltisisin intoani tutkia asiaa, kun ottaisin palkintoni jo etukäteen. Minua kiihottaa kaksinkertaisesti ponnistuksiin tieto, että saan haltuuni jalokiven väsymättömien ponnistusteni kautta, ja luulen, että olen oikeassa.”

”Niin kai oletkin”, Ilse jatkoi äänessään hieno katkeruuden häivähdys.

”Rakas, ole järkevä”, Bernhard vastasi, häneltä ei jäänyt huomaamatta Ilsen äänen sävy. ”Tiedäthän hyvin, että sinä olet kalleinta, mitä minulla on. Sinun on työni ja elämäni.”

Hän veti tytön luokseen ja sinetöi uudelleen tämän hiljaisen valansa pitkällä, kuumalla suudelmalla.

Samassa rouva Kersten astui nopeasti heidän luokseen sivukäytävää pitkin. Hän oli nähnyt heidät matkan päästä ja aikoi nyt tulla kutsumaan heidät lehtimajaan, minne illallinen oli katettu. Hänen otsansa oli rypyssä ja silmät katselivat pelästyneinä lasta. Sitten hänen katseensa kääntyi moittivasti Bernhardiin päin. Hän aikoi puhua, mutta ei löytänyt sanoja. Vihdoin hänen sydämensä purkautui katkeriin, vakaviin sanoihin:

”Bernhard. Tulkaa. Minun on puhuttava kanssanne.”

Sanomatta enää sanaakaan hän tarttui Ilseä kädestä ja vei hänet talon vieressä olevalle penkille.

”Odota tässä, kunnes palaan”, hän sanoi.

Tultuaan Bernhardin kanssa huoneeseen, hän sulki ensin avoimaisen ikkunan, jotta ei sanaakaan siitä, mitä hänellä oli nuorukaiselle sanottavaa, kuuluisi ulos.

”Niin, Bernhard”, hän aloitti tuskaisella äänellä, ”valitettavasti se on tapahtunut, mitä aavistin.”

Bernhard, joka ei tuntenut tehneensä mitään väärää, kysyi:

”Suokaa anteeksi, rouva Kersten. Olen aivan hämmästynyt, sillä en todellakaan tiedä.

”...jättäkää kaikki puolustelut”, hän keskeytti. ”Olette käyttäneet väärin luottamustani saattaessanne lapseni pois järjiltään. Täytyyhän teidän myöntää käyttäytyneenne tunnottomasti, kun petollisen käytöksenne kautta teette jo ennestään onnettoman tytön vieläkin onnettommaksi. Tiedättehän yhtä hyvin kuin minäkin, ettei avioliitto voi tulla kysymykseenkään.”

Bernhard aikoi vastata tähän jotakin, mutta rouva Kersten esti häntä siitä.

”Eikä siinä kylliksi, että äitinne loukkasi minua alhaisilla syytöksillä, vaan Tekin loukkaatte minua. Minun tyttäreni ei ole Teidän leikkikalunne”, hän sanoi katkerasti. ”Olen pahoillani, että minä nyt juuri tutkintonne edellisenä iltana ja ennen lähtöänne olen pakotettu kieltämään Teiltä tulemasta talooni.”

Bernhard oli kalvennut huuliaan myöten.

”Kunniani tähden minun täytyy se tehdä”, hän jatkoi, ”sillä yksinäisenä naisena minun täytyy välttää epäilyksiä jo lapsenikin tähden. Tiedätte kyllä, että naisen kunnia on kuin peili. Jo henkäyskin sen himmentää.”

Kiihkeästi katsoi hän nuoren miehen pelästyneisiin kasvoihin. Mykkä tuska paloi tämän silmissä.

”Rouva Kersten, pyydän, sallikaa minun lausua vain yksi sana.”

”Puhukaa.”

”Toivon, etten ole ajatuksissanne niin langennut, ettette enää usko sanojani.”

Rouva Kerstenin vaietessa hän jatkoi:

”Olette vain nähnyt, rakas rouva Kersten, että syleilin ja suuteilin Ilseä. Tämä leimaa minut silmissänne kevytmieliseksi ihmiseksi. Jos tämä olisi tapahtunut aistillisessa mielessä, olisitte oikeassa. Mutta valitan suuresti, että ette kuullut edelläkäypää keskusteluumme. Luulen että siinä tapauksessa olisitte kohdelleet minua lempeämmin. Pidän itseäni tästä päivästä lähtien Ilsen kihlattuna. En koskaan tule menemään naimisiin kenenkään muun kuin Ilsen kanssa, tapahtukoon mitä tahansa.”

Rouva Kersten aikoi keskeyttää, mutta hän jatkoi lujasti:

”Mikään valta maailmassa ei saata minua estää tästä. Vain yhden asian olen Ilsele luvannut, sen, etten pyydä häntä vaimokseni, ennen kuin minun on onnistunut antaa hänelle näkönsä jälleen.”

”Lapsi raukka”, rouva Kersten sanoi katkerasti hymyillen, ”siinä tapauksessa hän ei koskaan tule menemään naimisiin.”

”Kyllä, rouva Kersten”, Bernhard vastasi luottavaisena, ”aion tutkia tätä tapausta ja toivon, että veljenne Meksikosta tulee minua auttamaan tässä suhteessa.”

Rouva Kerstenin kasvoille levisi epäuskoinen hymy, kun hän jatkoi vakavalla äänellä:

”Minulla ei luonnollisesti ole mitään tahtoaan vastaan väittämistä, kuitenkin vaadin sitä yhtä, että tästä lähtien ette Ilseä tapaa. Mitä taas kihlaukseen tulee, niin lienette siitä kanssani yhtä mieltä, että se on jäätävä salaiseksi. Ei kukaan, kuuletteko Bernhard, ei kukaan saa tietää siitä mitään. Joka tapauksessa Te olette vapaa ja niinpä jättäkäämme tämä asia tulevaisuuden varaan. Toivon, että arvostelette oikein suhtautumiseni tähän asiaan ja että eroamme ystävinä.”

Näin sanoen hän ojensi nuorukaiselle kätensä ja jatkoi: ”En todella voi enkä saa toimia toisin. Minun täytyy tuottaa tyttärelleni syvää tuskaa, mutta minun täytyy myöskin pitää Teidän parastanne silmällä. Sillä teidän elämänne ei ole sitä varten, että sitoisitte sen sokeaan tyttöön. Elätte nyt vielä taivaita tavoittavassa nuoruudessa. Kun ensin kypsytte ja opitte erottamaan todellisen rakkauden myötätunnosta ja huomaatte, ettette ole mieltänne muuttaneet, niin otan teidät vastaan rakkaana poikanani.”

Näin sanoen hän ojensi uudelleen ikään kuin anteeksi pyytäen nuorukaiselle kätensä, johon tämä juhlallisesti tarttui.

”Kiitän Teitä siitä suuresta, jalosta päätöksestä, jonka ilmoititte nyt minulle. En voi enkä saa lausua mitään sitä vastaan. Vakuumtan ainoastaan, että Ilse tulee aina olemaan elämäni kannustimeksi, kunnes olen päämääräni saavuttanut. Ja nyt kai sallitte, rouva Kersten, että lausun Teille, samoin kuin Ilselekin, hyvästit. Teen sen luultavasti pitkäksi aikaa, koska meidät ensin erottaa matkani ja sitten Teidän toivomuksenne.”

Hän kumarsi ja suuteli kunnioittavasti rouva Kerstenin työn kovettamaa kättä. Sitten hän astui ulos puutarhaan lausuakseen Il-selle jäähyväiset. Mutta mitä tämä oli? Penkki oli tyhjä. Hän meni tuttuun lehtimajaan. Mutta ei löytänyt tyttöä sieltäkään. Sitten hän meni lehtikujaan. Ilseä ei näkynyt missään.

Rouva Kersten lähestyi. Hänkin etsi tyttöä turhaan. He kutsuivat häntä nimeltä. Talon ulkopuoleltakin etsittiin häntä. Viimein jotkut naapuritkin kiiruhtivat avuksi. Kaikki huudot olivat kuitenkin turhia.

Rouva Kersten oli aivan suunniltaan. Missä lapsi saattoi piileskellä? Hän oli varmasti lähtenyt yksin liikkeelle, astunut väärälle tielle ja sokeana eksynyt.

”Mutta – oi Jumala – ei kai hän liene mennyt sillalle”, hän ajatteli. ”Siinä tapauksessa hän on pudonnut veteen, hukkunut.”

”Menkää sillalle. Minun lapseni on pudonnut veteen”, rouva Kersten huusi niin kovasti, että se kuului kauas.

Bernhard, jonka otsalle nousi tuskanhiki, syöksyi eteenpäin. Pian hän oli ennättänyt sillalle. Katse – hyppäys, ja kun rouva Kersten valittaen saapui paikalle, piti hän jo Ilseä voimakkailla käsi-varsillaan ja ui hänen kanssaan läheiselle rannalle. Ilse oli todella selvänäköisen kohtauksen vallassa noussut paikaltaan ikään kuin unessa ja astunut sillalle johtavalle tielle. Harha-askel oli saattanut hänet syöksymään veteen. Bernhard oli, jumalan kiitos, saapunut paikalle oikeaan aikaan.

*

Rouva Reimann, joka turhaan oli toivonut professori Mertinin vaikuttavan poikaan, palasi kotiin entistä synkemmällä mielellä. Hän oli saavuttanut juuri päinvastaisen. Jos hänen poikansa nyt saisi tietää vierailusta, tulisivat äidin ja pojan välit niin kireiksi, ettei mikään valta maailmassa enää selvittäisi niitä. Tilanne voisi tulla

vieläkin pahemmaksi, jos poika nyt onnistuisi tutkinnossaan. Silloin hän olisi tohtori Reimannina tullut itsenäiseksi. Harvoin hän näinä päivinä olikaan kotona. Siellä täällä alkoi vastikään loppunut sota kyteä uudelleen, eivätkä suunnitellut ihanteet vähempääkään vaativien mielestä näyttäneet täyttyvän. Bernhardkin oli unelmoinut oikeamielisestä kansojen liitosta.

”En saata katsella äänettömänä, kuinka kaikkialla vielä kuohuu ja palaa bolshevismmin yhä levitessä”, hän sanoi.

Hänessä itsessään oli palo, joka pakahdutti sydäntä, ajatteli rouva Reimann. Mutta kukaan ei välittäisi siitä. Jokainen kulki yksin omaa tietään.

Sisäistä vihaa täynnä hän taisteli kyyneleitä vastaan. Raivoissaan hän polki jalalla pehmeää lattiamattoa. Mistä johtui, ettei kukaan, ei edes hänen miehensä, ymmärtänyt häntä, ei edes tahtonut ymmärtää häntä vaan aina moitiskeli häntä? Mistä johtui, että hänen mielestään oli aivan yhdentekevää, mikä poikaa veti tuon sokean tytön puoleen, ja että hän kehui ja kiitti sitä, mitä hän itse, äitinä, piti vaarallisena ja sopimattomana? Rouva Reimann ei ensinkään ajatellut aikojen vakavuutta, – sitä, että jokaisen kodin yläpuolella vielä leijaili Damokleen miekka, joka milloin tahansa saattoi tehdä lopun tulevaisuudensuunnitelmista ja kaikenlaisista erimielisyyksistä perheen keskuudessa. Hän oli niin tuon intohimoisen vihansa vallassa, että kaikki muu tuntui vähäpätöiseltä, ajan suuret tapahtumatkin häipyivät hänen mielestään.

Samassa ovi avautui ja Bernhard astui kuolonkalpeana kynnyksen yli kykenemättä lausumaan sanaakaan. Hän tunsu vielä käsivarrellaan kuolemaan asti säikähtäneen taakkansa painon. Vielä muutama hetki ja Ilse olisi ainaiseksi jättänyt tämän maailman.

Hän ei huomannut, kuinka äiti rakastava hymy huulillaan astui hänen luokseen, eikä kuullut tämän levottomia kysymyksiä. Hän näki ainoastaan Ilsen kalmankalpeat kasvot, joiden ympärillä pitkät, vettä valuvat hiukset kiersivät mustina käärmeinä.

”Mikä sinun on Bernhard, olet aivan kauhean näköinen. Sinähän olet kuumeessa. Pelkäätkö tutkimista? Sehän ei ole tarpeellista.”

Tultuaan luo huomasi hän Bernhardin aivan märäksi.

”Mitä on tapahtunut?” hän huusi.

”Illelle tapahtui onnettomuus. Olen kantanut hänet vedestä”, poika vastasi suunniltaan ollen.

Äidin tuijottaessa häneen pelästyneenä tapahtuman johdosta hän jatkoi:

”Tohtori ei vielä tiedä, jääkö hän elämään, sillä hän lepää aivan kuin kuolleena ja tuskin hengittää. Oi Jumala, ja minun täytyy ehkä lähteä pois, enkä saa enää nähdä häntä.”

Näitä sanoja lausueessaan kyyneleet vierivät hänen silmistään ja hän vaipui voimattomana tuolille.

Ensi kertaa rouva Reimann näki poikansa itkevän lapsuusvuosien jälkeen ja se tapahtui tuon sokean tytön tähden. Hänen omasta mielestään kuitenkin jokaisen järkevä ihmisen tulisi iloita, jos maailmaan jäisi yksi vähemmän tuollaisia onnettomia räpäleitä.

Hän ei ymmärtänyt poikaansa. Vasta nyt hän käsitti, kuinka lujalle Kerstenien verkot olivat kiertyneet. Hänestä oli huojentavaa, että kohtalo täten tuli hänen avukseen.

Hän saattoi tuskin peittää iloaan sanoessaan:

”Kuinka tuo saattaa sinua noin liikuttaa? Rouva Kersten pääsisi taakastaan, jos Ilse kuolisi.”

Oliko tuo hänen äitinsä, joka puhui noin rakkaudettomasti, ilman minkäänlaista tunnetta? Ei, hän ymmärsi sen vasta nyt. Noin saattoi puhua vain vieras ihminen, äitipuoli. Eikö hän siis lainkaan ymmärtänyt, että Ilse kuului hänen elämäänsä? Että hän Ilsen kautta aikoi tulla mestariksi, – mieheksi, josta koko maailma puhui? Ja nyt hän sanoi hänelle nuo kauheat sanat.

Kauhuissaan hän hypähti pystyyn.

”Äiti”, häneltä pääsi hammasten välistä. ”Ellet sinä olisi äitini, sanoisin: Voi tuollaista tunteen julmuutta!”

Sitten hän syöksyi huoneesta sanomatta enää sanaakaan. Hän kuuli vain äitinsä kaamean naurun. Sanat jäivät häneltä kuulematta.

*

Bernhardille koittivat nyt vaikeat viikot. Hän oli saanut professori Mertiniltä aiheen tutkielmaansa, joka hänen oli laadittava tohtorinarvoaan varten. Oli selvää, että professori antoi kandidaatille, jota erikoisesti kiinnosti silmätautioppi, tehtävän juuri tältä alalta, tarkemmin sanottuna silmäpeilihavainnoista keskikorvan märkimisen yhteydessä.

Bernhard kävi työhönsä käsiksi suurella innolla. Hän tahtoi suorittaa siitä parhaalla mahdollisella arvosanalla.

Hän oli jättänyt tutkielmansa professorille ja ilmoittautunut tutkintoon.

Tutkintopäivät lähestyivät ja koittivat. Vaatimukset olivat ankarat, mutta Bernhard sivuutti onnellisesti salakarit.

Hänen oli poistuttava rehtorin virkahuoneesta hetkeksi, jotta tutkijat saivat keskenään vaihtaa mielipiteitään tutkittavasta. Bernhard mitteli kärsimättömänä pitkää käytävää, kunnes ylivahtimestari tuli häntä vihdoon noutamaan.

Oli selvää, että Bernhard iloitsi kuullessaan tutkijalautakunnan puheenjohtajalta saaneensa arvosanakseen ”summa cum laude”. Hän puristi kiittolisena professori Mertinin kättä ja kiiruhti viemään omaisilleen iloista sanomaa.

Kotona häntä odotti kukkurapäinen juhlapöytä, juhllaisuudet ja sukulaisten sekä tuttavien vierailut, jotka luonnollisesti olivat tämän tärkeän tapahtuman seurausta.

Nuori Reimann aloitti nyt muutamien päivien kuluttua välttämättömät vieraskäyntinsä, joihin hänen oli ilmoittauduttava hyväksyttynä lääkärinä.

Ensimmäiseksi hän meni opettajansa, professori Mertinin luokse. Elfriede tuli häntä jo ovella vastaan, ojensi kätensä ja huudahti:

”Vihdoinkin saan teidät taas nähdä? Luulin teidän matkustaneen!”

Bernhard tuli hämilleen tytön äänessä soivasta ilosta.

”Kuulin, että halusitte tavata isää, mutta hän on luoja kiitos vielä poissa. Onnittelen muuten cum lauden johdosta. iloitsen siitä kanssanne. Istukaa toki! Teidän täytyy myöntää minulle puolisen tuntia ajastanne.”

”Ei mikään ole minulle sen mieluisampaa”, Bernhard vastasi ja katsoi hymyillen puhujan innosta hehkuviin kasvoihin ja ilakoiviin, ruskeisiin silmiin, jotka tähän asti olivat säilyneet kaikelta surulta.

Auringonsäteet leikkivät hänen tukallaan ja vaaleansininen, kevyt puku, joka taipuisasti verhosi hänen ruumistaan, antoi aavisituksen nupullaan olevasta kukkeudesta. Bernhardille tuli kuuma. Johtuiko se keskipäivän helteestä vaiko viinistä? Hän ei sitä tiennyt.

”Oletteko todellakin kaivannut minua?” hän kysyi hiljaa, jotakin sanoakseen.

”Tietenkin olen”, Elfriede myönsi avomielisesti. ”Olihan ilta, jolloin Rasmussen teki ihmeitä, niin mieluisa.”

”Ahaa – siksikö, te ajattelitte vain tätä rosenkreuzilaista?” Bernhard kysyi ärsytellen.

”Ei, en ole voinut unohtaa teitä.”

”En todella tiedä mistä tällainen ansio minulle tulee”, Bernhard vastasi sydän jyskyttäen.

”Pitääkö sitten kaikki ansaita?”

”Kyllä – oikeastaan!”

”Ah, jättäkää tuo filosofointinne!” Elfriede vastasi nyrpeissään, ”voidaanhan antaa ja ottaa kysymättä, onko se myöskin ansaittu.”

Bernhard nauroi huvittuneena. Hän on kuin kirjava perhonen, jonka auringonpaisteessa hohtavia siipiä ihailee”, hän tuumi itseksensä.

”Te ette kai tänä aikana ole kaivannut minua?” Elfriede kysyi uhitellen.

”Olenhan toki, olen usein ajatellut teidän silmiänne”, Bernhard vastasi äänessään alakuloinen sointu, joka oli kummallisessa ristiriidassa hänen aurinkoiseen ilmeeseensä.

Veri syöksähti Elfrieden ohimoihin. Samassa professori Mertin astui huoneeseen.

”Ahaa, herra tohtori Reimann! Aiotte siis pois maasta. Meksikon matkanne on loistava ajatus, tuokaapa meillekin tullessanne parintiaania.”

Elfrieden kasvoille lehahti säikähdys. Hän loi Reimanniin tuskan kylläisen kysyvän katseen.

”Se on minulle opintomatka, josta myöhemmin koituu paljon hyötyä. Olen vain tullut lausumaan teille, herra professori, sydämellisimmät kiitokseni kaikesta mitä olen teiltä luennoillanne saanut, ja toivon, että voin myöhemmin tointani harjoittaessani kääntyä puoleenne.”

”Teidän täytyy tulla pian takaisin! Teidän täytyy!” Elfriede huudahti, niin että isä katsahti häneen kummissaan.

Tyttö käänsi päänsä pois päin. Bernhard ei saanut nähdä hänen silmiinsä pulpahtaneita kyyneliä.

Professorin kasvoille tuli vakava ilme. Hänelle selvisi, että hänen tyttärensä oli rakastunut nuoreen Reimanniin. Hän siveli harmaata partaansa ja kääntyi sitten Bernhardin puoleen.

”Voitte olla varma, että pidän teidät aina muistissani.”

”Minä ennen kaikkea!” Elfriede huudahti kesken puhetta. Professori Mertin hämmentyi ja katsoi kummastellen tyttärensä.

”Sehän on selvää! Onhan herra Reimann yhteinen ystävämme!”

”Kiitän teitä, herra professori, kunniasta, jota tulen aina pitämään arvossa”, sanoi Reimann kumartaen.

”Tiedän sen. Mutta lapset! Istumme tässä kuivin suin. Elfriede, pyydäpä rouva Grunfeldiä järjestämään meille lounaan ja pullon portviiniä. Onhan teillä vielä aikaa, hyvä Reimann?”

”Vielä hetkinen, jos sallitte”, Bernhard vastasi silmäten kelloaan. Elfriede oli noussut täyttäkseen isänsä pyynnön. Hän oli sisimmässään iloinen, että Reimann jäi vielä joksikin aikaa.

”Häntä minä rakastan, juuri häntä”, hän tuumi poistuessaan. Hän ei epäillyt saavansa vastarakkautta. Olivathan kaikki hänen toiveensa tähän asti toteutuneet. Miksi ei tämäkin? Isällä ei ollut mitään Reimannia vastaan. Olihan tämä rikas ja hyvästä perheestä. Hänen oli saatava selko siitä tänään, jo tänään. Eikö hän ollut romaaneistakin lukenut ensi silmäyksen sytyttämästä rakkaudesta ja pikaisesta kihlauksesta? Miksi ei tässäkin voisi käydä niin? Kun vaan Reimann ei olisi niin arka – hän saisi olla vähän tuttavallisempi! Pitäisihän hänen jo huomata vähemmästäkin.

Rouva Grünfeld tuli vaivalloisesti häntä vastaan. Häntä oli jo pitkän aikaa vaivannut nivelreuma.

”Teidän pitäisi huolehtia erittäin hyvästä lounaasta portviinin kera, kolmelle hengelle, käskee isä sanoa, ja pian sittenkin!”

”Vai niin? Hän kai pyytää sitä?”

”No niin!” Elfriede eli ainaisessa epäsovussa rouva Grünfeldin kanssa, jolla aina oli hänessä jotakin moittimisen aihetta, ikään kuin hän olisi ollut kapalolapsi, vaikka hän oikeastaan oli jo kihlautumisillaan.

Rouva Grünfeld oli pian kattanut pöydän vilpoiselle parvekkeelle – kylmiä leikkeleitä, paistia, munia ja sardelleja – kaikkea tätä hän talossa oli. Portviinipullo oli jääsangossa jäähtymässä. Elfriede, joka oli käväissyt puutarhassa, toi kimpullisen ihanalta tuoksuvia, punaisia ruusuja pöydälle. Yhden niistä hän oli kiinnittänyt tukkansa koristeeksi.

Hän kiiruhti odottavien luo.

”Hyvät herrat! Saanko pyytää – juhlimme nyt uutta tohtoria.” Elfriede tarttui isänsä käsivarteen ja iski veitikkamaisesti silmää Bernhardille.

Ruoka ja viini maistuivat Bernhardista sitäkin maukkaammalle, kun hän oli aamusta alkaen syönyt vain vähän ja kurkkukin oli tullut kuumuudesta kuivaksi.

Voimakas viini kirvoitti pian hänen kielensä. Elfriede tuntui hänestä suorastaan lumoavalta. Hän katsoi arkailematta tytön ihaniin silmiin, jotka säteilivät onnesta.

”Eikö totta isä! Sinullehan tuottaa suurinta onnea tehdä minut onnelliseksi?” tyttö virkahti äkkiä ilman aihetta.

”Luonnollisesti! Toivon kuitenkin samaa sinustakin!” isä vastasi naurahtaen.

Tytön nuori veri kuohahteli yhä kiihkeämpänä suonissa ja hänen mielikuvitustaan askarruttivat alati hänen lukemansa lemmenteikkailut.

”Varmastikin teidän isänne täyttää jokaisen toiveenne, sikäli kuin se on hänelle mahdollista, sillä eihän jokaisella ole niin kaunista, viehättävää tytärtä”, vastasi Bernhard kohdistuen hehkuvat silmänsä tyttöön. Tämä lehahti punaiseksi kuin ruusunsa.

”Hän rakastaa minua!” hän riemuitsi itsekseen, ”hän rakastaa minua!”

Mertin kuunteli. Nuorukaisen äänensävyssä oli jotakin outoa, joka tuntui arveluttavalta.

”Haluaisinpa tietää, minkä toiveen saisin täyttää!” hän sanoi siten kääntäen katseensa Elfriedeen.

Tyttö etsi apua Bernhardin silmistä. Kun tämä vaikenä, hän virkoi naivia uhmaavasti:

”Eikö sinun päähäsi pälkähä, etten ole enää lapsi, ja että nuoren tytön onneen kuuluu muutakin kuin kauniita vaatteita, konsertteja

ja kylläinen vatsa? Onhan muitakin asioita, jotka ovat jokapäiväisten nautintojen ulkopuolella!”

Professori kuunteli hämmästyneenä tyttärensä syytöstä. Hänen silmänsä aukenivat. Ei, niin ei voinut lapsi puhua. Se oli rakastettua kaipaavan hillittömän sydämen parkaisu. Ja kuitenkin se todisti enemmän itsepintaisesta uhmasta kuin kypsyneestä naisesta. Hän tunsi kipeästi sen, ettei tytöllä ollut äitiä, joka olisi osannut ohjata heräävän sielun pyrkimykset oikealle tielle.

Hän yritti lohduttautua ajattelemalla: ”Onhan hän vielä keskenkasvuinen työnhupakko.”

”Tyttö, mikä sinua tänään vaivaa? En ymmärrä sinua”, hän sanoi oudoksuen. ”Luulen, ettei tämä hetki ole sopiva sellaisiin puheisiin ja toivomuksiin.”

”Juuri nyt”, Elfriede väitti. ”Huomennahan se on myöhäistä, eikö totta, herra Reimann?”

Puhuteltu säpsähti. Hän tuskin tiesi, mitä tyttö kysyi. Hän oli siksi hämmästynyt, että hän olisi vastannut myöntävästi millaiseen mielettömyyteen tahansa.

”Niin tietysti – tietysti! Niin”, Bernhard soperteli, jonka pää tuli yhä painavammaksi. ”Huomenna se on jo myöhäistä. Armollinen neiti on täysin oikeassa!” Luoja yksin tiesi, mikä oikeastaan oli myöhäistä ja miksi.

Elfriede liikahti levottomana tuolillaan.

”Ja tekin istutte ja odotatte, että tähdet tipahtaisivat taivaasta! Ja että minun on annettava jokainen sana teidän suuhunne!” huudahdi hän hermostuneesti.

Ovikello kuului soivan, ja pian sisäkkö toi professorille kortin.

”Suokaa anteeksi, herra Reimann, vain hetkinen”, hän sanoi kortin luettuaan ja poistui salonkiin, missä häntä odotti vanhahko herra.

”Luojan kiitos”, Elfriede ajatteli, ”vihdoinkin kahden!” Hän tuskin itsekään tiesi miten suoriutua tästä omituisesta tilanteesta.

”Mitä sitten toivotte, neiti?” Reimann kysyi istuutuen tämän viereen.

”Ettekö tiedä sitä?” Hänen silmänsä osoittivat tavatonta hämmästyttä, kun Bernhard hymyili.

”Mistä minä sen voin tietää? En, en osaa lukea ajatuksia.”

”Ettekö ole sydäntenkään tuntija?” Elfriede pilkkasi.

”Kuinka niin?”

”Silloin – silloin teidän toki pitäisi minua ymmärtää”, tyttö kuis-kasi heikolla äänellä.

Bernhard taivuttautui tytön puoleen, niin että tämän tukassa hehkuvan ruusun tuoksu tulvehti voimakkaana hänen sieraimiinsa.

”Enkö sitten voi täyttää toivomuksianne?” Bernhard intti jota-kin sanoakseen.

”Kyllä – vain te sen voitte tehdä.”

Elfriede katsoi häneen suurilla, tummilla silmillään rukoilevas-ti, kiihkeästi.

Asia alkoi valjeta Bernhardille. Ei ollut aikaa miettimiseen. Äk-kiä hänessä kuohahti kiihkeä halu, veri aaltoili kuumana kautta ruumiin... hän ei tiennyt, miten se tapahtui.

Elfrieden silmissä oli jotakin lumoavaa, joka häivytti hänestä pois tietoisuuden. Vaistomaisesti, aivan kuin toinen, vieras henki hänessä olisi toiminut, hän äkkiä kietoi käsivartensa tytön hennon vartalon ympäri, riuhtaisi hänet puoleensa ja suuteli intohimoises-ti, miltei tiedottomasti, hänen silmiään.

Elfriedelle oli aina ollut ominaista antautua tunteittensa vietä-väksi. Hän ei ollut milloinkaan oppinut hillitsemään sielunliikkeit-ään. Hänetkin näytti vallanneen sama kuume kuin Bernhardin. Hän tarttui Bernhardin päähän ja painoi hänen huulilleen poltta-van suudelman.

Silloin ovi aukeni. Professori Mertin pysähtyi kuin naulittuna kynnykselle ja katseli edessään olevaa näkyä.

Elfrieden oli pitänyt kuulla isänsä askeleet. Hän kääntyi tämän puoleen pelottomasti ja sanoi katsannoltaan puoliksi hämmentyneenä puoleksi onnellisena:

”Isä! – – – Isä! – – – Me rakastamme toisiamme! – – – Olemme kihlautuneet!”

”Oletko hullu?”

Maailma pyöri Bernhardin silmissä. Häntä huimasi. Mitä hän saattoi tehdä? Vastustaako Elfriedeä? Tunnustaa professorille, ettei hän rakastanut tämän tytärtä? Että tämä suudelma oli vain hetkellinen, tiedoton mielijohde? – – Pitihän hänen jotakin sanoa. Anteeksipyyntökö! Hän ei löytänyt sanoja. Jokin tuntui kuristavan hänen kurkkuaan.

Asia tuntui professoristakin kiusalliselta. Mutta mitä tehdä! Hän ei tahtonut jatkaa aloittamaansa sävyyn – olihan toki vasta tohtoriksi tullut Reimann loistava vävyehdokas. Hän tulkitsi lopulta Reimannin kiihtymyksen johtuvaksi tämän kiintymyksestä hänen tyttärensä ja sanoi sitten lyhyesti:

”No lapset, kylläpä se kävi nopeasti! Mutta luulen, että olisi ollut parempi ensin kysyä minun mielipidettäni, ja niinpä voi kihlaus, jota tyttäreni niin mielellään näyttää toivovan, odottaa jonkin aikaa. Palatkaamme asiaan uudelleen, kun olette palannut Meksikosta, herra Reimann. Toistaiseksi asia saa jäädä meidän kolmen keskeiseksi.”

Bernhard tunsu selvenevänsä. Vähitellen hänelle selvisi tyhmyys, jonka hän oli tehnyt, ja että hän oli nyt kaksissa salakihloissa.

Niin, missään tapauksessa ei kukaan saanut sitä tietää, ei ainaakaan Ilse, hänen Ilsensä! Hänen todellisen morsiamensa kuva oli juuri nousemassa hänen sielunsa silmien eteen, kun professori jatkoi.

”Tiedänhän, että olette kunnan mies, Reimann. Ja jos te todella rakastatte tyttärtäni ja Elfriede Teitä, niin minulla ei ole mitään sitä vastaan.”

Bernhard oli yhä poissa tasapainosta ja sai vain tankatuksi: ”Kiitos, kiitos, herra professori.”

Sitten hän otti hattunsa, sanoi hyvästit molemmille ja poistui.

Kadulla hän olisi voinut juosta kaikki vastaantulijat kumoon. Hän ei nähnyt mitään ympärillään. Kun hän oli päässyt kotiin, tapaus palasi uudelleen hänen mieleensä, ja nyt se alkoi jo tuntua naurettavalta. Yhtäkaikki hän ei voinut käsittää, miksi hän oli voinut sillä tavalla unohtaa itsensä. Rakastiko hän sittenkin Elfrideä? Ei! Mahdotonta! Hän rakasti vain Ilseä. Tämä ihana viaton, hento ihmistäimi, joka siihen asti oli aina ollut hänelle kaikki kaikessa, sai yliotteen hänen sydämessään. Mutta kuinka hän pääsisi vapaaksi ansasta, johon hän itse kevytmielisesti oli mennyt?

Oli onni, että hän oli jo päässyt tutkinnoistaan. Nyt ne olisivat olleet vaikeita suorittaa. Hän eli mielikuvituksessaan vielä kerran kohtauksensa Ilsen ja Elfrieden sekä näiden vanhempien kanssa. Muutamia päiviä sitten hän oli pyytänyt Ilsen kättä, ja tänään hänelle tuotti päänvaivaa hänen opettajansa ja tulevan appensa alttius. Bernhard tunsu olevansa miltei moniaviainen – olihan hänellä todellisuudessa kaksi morsianta.

Miettien ja ajatellen hän seiso kirjoituspöytänsä ääressä ja sive-li ohimoitaan. Äkkiä ovelta kuului koputus ja palvelustyttö ojensi hänelle kirjeen.

Hän ei tuntenut käsialaa. Kuoressa oli pienelle paperiarkille kirjoitettuna:

”Rakas Bernhard!

Isän on tänä iltana mentävä kokoukseen. Rouva Grünfeldkin on kaupungilla. Tule puoli yhdeksältä, olen aivan yksin. Tuhannen suudelmaa! Morsiamesi Elfriede.”

”Morsian – mitä hullua! Ei tule kysymykseenkään! En enää astu jalallanikaan siihen taloon!” olivat Bernhardin ensimmäiset ajatukset, ja hän viskasi vihaisesti kirjeen pöydälle. Sitten hän kuitenkin malttoi mielensä ja ajatteli:

”Ei – on sentään parasta, että menen sinne. Saanhan tilaisuuden selvittää asian kahden kesken. Niin, sanon hänelle kerta kaikkiaan, etten rakasta häntä, etten voi häntä rakastaa, ja että sydämeni kuuluu Illelle!”

Iltapäivä tuntui hänestä loputtoman pitkältä. Hän ei nauttinut päivällistä eikä aamiaista kotona vaan kierteli ympäri eläintarhaa, ja pitkästä kävelymatkasta uupuneena hän sovittuna aikana astui Mertinien taloon.

Elfriede otti hänet vastaan todella hurmaavassa asussa. Hän oli pukeutunut vaaleanpunaiseen silkkipukuun, jonka viekoitteleva leikkaus ilmaisi yhä tehostetummin hänen viehättävän ruumiinsa muodot. Huoneen täytti aisteja hämmentävä sireenin tuoksu.

Kun Bernhard saapui, hänen poskensa lehahtivat ruusunhohdoiksi. Hän astui tulijaa vastaan, painautui tämän puoleen ja hehkuvat, liekehtivät suudelmat saivat Bernhardin heti unohtamaan vakaat päätöksensä. Hän oli kuin lintu, jonka käärme oli lumonnut katseellaan.

Elfriede toi juomia ja ennen kuin Bernhard aavistikaan, alkoholi oli saanut yliotteen hänestä.

Keskikaton kruunun neljä ylintä lamppua lähettivät valkoista valoa, alin punaista. Elfriede oli pian sammuttanut valkean valon, molempien tulenpunainen aistihuuma tuli yhä palavammaksi, ja sitten tapahtui, mitä tapahtuman piti.

— — —

Elfriede oli nyt peruuttamattomasti hänen.

Bernhard ei ollut tiennyt aikaisemmin, miten hänelle oli käynyt, – nyt, kun hän oli nauttinut maallista rakkautta, tuntui hänen tekonsa sitä räikeämmältä, sitä kamalammalta, sitä kaduttavammalta.

He olivat molemmat eroottisen lumouksen edesvastuuttomia uhreja. Hänen mieleensä nousi vastenmielisyys tätä nuorta tyttöä kohtaan, joka ei kuitenkaan näyttänyt kärsivän samoista syistä, vaan vaati yhä uusia ja entistä polttavampia suudelmia.

Inho itseään, tyttöä ja koko tilannetta kohtaan valtasi lopulta Bernhardin, ja hän riistäytyi Eifrieden syleilystä ja syöksyi hyvästelemättä ulkoilmaan.

*

Oli melkein keskiyö, kun hän saapui takaisin huoneeseensa. Jo matkalla hänen tekonsa seuraukset olivat nousseet uhkaavina kuvina hänen mielikuvitukseensa. Vaikkakin hän tunsi toimineensa vieraan, pirullisen vaikutuksen alaisena, hän ei voinut vapautua katumuksestaan.

”Mihinkähän Elfriede ryhtyy?” oli kysymys, joka tuon tuosta tuli hänen mieleensä. ”Luultavastikaan hän ei paljasta isälleen asioiden todellista laitaa, vaan kenties uskottelee tälle minun viettelleen hänet tai vielä pahempaakin. – Mitä professori Mertin tekisikään? Vaatisi ainakin minua ottamaan Elfrieden vaimokseni.”

Sitten hän näki sielussaan kaiken sen, mitä tästä tulisi sääliittävän Ilse raukan osalle, näki, kuinka tämän sydän murtuisi. Hän luuli jo kuulevansa äitien oikeutetut nuhteet ja näkevänsä isänsä vihan hänen uskottoman kevytmielisyytensä takia.

Sisäinen ääni kuiskasi silloin hänelle, että hän oli ehkä vaarantanut koko tulevaisuutensa. Jos hän nyt voisi rakastaa Elfriedeä, niin ehkä kaikki selviäisi avioliitolla. Mutta tämä ei ollut mahdollista. Hän tunsi voittamatonta vastenmielisyyttä tätä aistillista tyttöä kohtaan. Hän ei tiennyt minne paeta epätoivoissaan ja katumuksessaan. Ainoa toivo oli vielä pikainen Meksikon matka. Nyt ei ollut muuta mahdollista kuin rauhoittuminen.

Hän alkoi riisuutua mennäkseen levolle, kun hänen silmiinsä osui yöpöydälle asetettu Rasmussenin kirje. Hän tiesi heti, mistä siinä oli kysymys. Siinä oli vastaus hänen viimeiseen kirjeeseensä, eräänlainen mestarin opetuskirje oppilaalleen. Sen sisällys oli seuraava:

”Parhain tohtori Reimann!

Olin sängen iloinen kuullessani Teidän suoriutuneen loistavasti tutkinnostanne, ja onnittelen Teitä uudesta arvonimestänne toivottaen samalla onnea ja kaikkea menestystä vastaiselle toiminnalenne. Suotakoon Teidän tulla oikeaksi samarialaiseksi kärsivää ihmiskuntaa kohtaan, apostoliksi, joka täynnä palavaa intoa suorittaa jalon tehtävänsä.

Tästä kuitenkin enemmän seuraavassa kirjeessä. Nyt haluan vastata vapaamuurariutta käsitteleviin kysymyksiinne, ja lausun jo nyt Teidät tervetulleeksi tämän järjestön jäsenyyteen.

Tiedätte, että olen vapaamuurari. Olen sitä täydestä vakaumuksestani. Vapaamuurariuden kanssa on tultava yhdeksi, jotta sitä oppii rakastamaan ja arvostamaan. Teidän itsenne on pyrittävä looshiin, sillä me vapaamuurarit emme milloinkaan kuuluta maailmalle olemassaoloamme. Emme ole niin kuin muut yhdistykset, jotka tyrkyttävät kutsujaan asiaankuulumattomille. Emme kehota liittymään joukkoomme. Mistä siis johtuu, että aattemme siitä huolimatta vetää niin monia puoleensa? Salaperäisyyskö siinä houkuttelee? Muista yhdistyksistä tiedetään etukäteen niiden toiminnan sisällys ja tarkoitus, vapaamuurariudesta ei julkisuudessa edes tiedetä, merkitseekö se jotakin määrättyä toimintaa itse elämässä, vai onko se vain salaperäisiä voimia tutkivien seura. Teette oikein kysyessänne, kuinka voi liittyä järjestöön, jonka tarkoituksesta, sisällyksestä ja merkityksestä ei mitään tiedä.

Sanon Teille, mikäli se on mahdollista, mitä vapaamuurarius on ja merkitsee. Se ei ennen kaikkea ole muuta kuin korkeampaan

ja täydellisempään tähtäävä elämänkoulu, joka vaatii sielullista ja henkistä kehitystä todelliseksi mieheksi, kokonaista ja eheää persoonallisuutta. Koko sielultaan ja kaikilta tahdonvoimiltaan on oltava vapaamuurari antamatta minkään johdattaa itseään harhaan. Ihmiset, jotka parhaavat vapaamuurariutta, eivät milloinkaan ole hyviä ihmisiä. He ovat useimmiten sellaisia, jotka on erotettu tai joilta on evätty pääsy järjestöön. Varokaa näitä ihmisiä. He ovat joko uskonnollisia fanaatikkoja, joilla on huono omatunto, tai niitä, joilla on menneisyydessään jokin musta tahra.

Ihmistyö täällä elämässä on vain puolinaista, ja toimintamme vapaamuurarina tulee myöskin pysymään vain pyrkimyksenä täydellisyyteen, mutta samalla ulottuen kauas maallisen olemassaolomme tuolle puolelle.

Vapaamuurarijärjestössä jokainen yksilö leimataan renkaaksi ketjuun, jolla on tärkeitä, koko ihmiskuntaa koskevia tarkoitusperiä täytettävänä. Jos tämä edellytys pitää paikkansa, tulee teidänkin pyrkimyksenne päästä järjestön jäsenyyteen saamaan perustelunsa. Teidän on vaikutettava ja toimittava itse puolestanne ja vuodatettava muihin ihmisiin tätä luomisvoimaa, jotta hekin oppisivat todellisen elämisentaidon.

Tämä henkinen toiminta on vapaamuurariudessa pääasia, ei veljien taholta osaksemme tuleva avuliaisuus ruumiillisen hyvinvointimme jatkumiseksi. Se, joka etsii luotamme yksinomaan tällaista tukea, pysyköön kaukana meistä, jotta hän säästyisi monilta pettymyksiltä. Todellinen vapaamuurari tahtoo olla vain tukipylväs yhteisessä rakennuksessa ja kannatella sitä voimiensa mukaan.

Oma voima, sellaisena kuin se tässä omakohtaisessa työssä esiintyy, on siis pääasia samoin kuin omien kykyjen kehittäminen. Tässä mielessä vapaamuurarius on tarkoitettu ihmiskunnan tempelin rakentajien vapaaksi kouluksi.

Te huomautatte kirjeessänne, että tällainen vapaamuurariuden toiminta sisältää hyökkäyksen useita uskonnollisluontoisia asioita vastaan, taistelun kirkollisuutta ja jumaluusoppia vastaan. No – miten asiaa katselee.

Älköön kuitenkaan kiellettäkö, ettei se, joka haluaa täyttää moraalisesti suuria tehtäviä, saa eri tahoilta vastustusta osakseen. Missä höylätään, siellä on lastujakin. Tämä yhteenotto kuuluu kuitenkin kaikkeen elämään, sillä elämä itsessään on taistelua jaloimmassa mielessä, taistelua, johon liittyy voimakas teko ja viisaus. Niin, meidän on taisteltava monenlaista vanhentunutta, jäykistynyttä, luutunutta vastaan, ja siihen tarvitaan rohkeutta. Mutta elämä ei ole vain taistelua, vaan se on myös yhtä rakkauden kanssa. Vain taisteleva rakkaus voittaa vastustelevan, ei milloinkaan raaka väkivalta.

Taistelu ja rakkaus ovat pyrkimystemme päätekijät, ja vain ne antavat pohjimmaisen perustan itsehillinnälle ja jalostumiselle. Se, joka ei hoivaa ja alati toteuta tätä rakkautta, ei ole oikea vapaamuurari, ei mikään elämäntaitaja sanan jaloimmassa merkityksessä, sellainen, joka haluaa edistää ihmiskunnan yhteiskunnallista asemaa ja onnea edistyksen puitteissa. Myöhemmin opitte oikein arvostamaan ajatusta työskentelevän rakkauden koko kantavuudesta erityisessä yhteistyön muodossa. Miten siinä menettelemme, se on järjestömme salaisuus. Tässä suhteessa vapaamuurariudella on salaisuutensa, niin kuin jokaisella perheellä on omat sisäiset asiansa, joita ei paljasteta ulkopuolisten nähtäviksi. Looshimmeikin ovat sellaisia perheitä ja edellyttävät jäsentemme sydämellistä ystävyyttä keskinäisessä suljetussa piirissään. Koska tässä ovat kyseessä sisäiset asiat, ei vielä mikään niin sanottu salaisuuksien kavallus ole paljastanut ulkopuolisille näiden tapojen syvempää merkitystä eikä heikentänyt niiden sielullista vaikutusta järjestön jäseniin.

Kirjeessänne viittaatte Leo Taxilin kirjaan. Tämä mies oli omien tunnustustensakin mukaan huijari, joka tavoitteli paavillista suosiota sekä varallisuutta.

Vapaamuurarius oli tosin varhaisempina vuosinaan liittynenä mystiikkaan, mutta se on, kuten katolinen kirkkokin, kadottanut tämän mystisen tiedon avaimen. Yhtäkaikki ovat eleusilaiset mysteerit on löydettävissä kätkettyinä järjestömmen symboliikasta. Palaan tähän vielä myöhemmin.

Sen opetusmenetelmiin ja käsitystapoihin nähden on olemassa keskuudessamme eri suuntia, niin kuin rakennustaiteessakin on erilaisia tyylejä. Mutta rakennustyyliemme sisäinen olemus paljastuu vain vilpittömille ja hyvämaineisille miehille, jotka katse avoimena käyvät käsiksi elämäntehtäviinsä.

Mitä taas uskonnolliseen tai maailmankatsomuskysymykseen tulee, niin voin ilmoittaa, että saksalaisessa vapaamuurariudessa on kaksi pääsuuntaa, nimittäin kristillinen ja niin sanottu humanitäärinen. Kristillisissä loosheissa on ihanteena kiinteä suhde Jeesuksen persoonaan, sellaisena kuin se ilmenee raamatun saduissa ja kertomuksissa, kun taas 'humanitääriset' asettavat etusijalle yleisinhimillisen hyvän.

Näihin liittyy vielä kolmas, salatieteellisten looshien suunta. Nämä kokoontuvat vain poikkeustapauksissa, siis sangen harvoin. Lopuksi on olemassa uskonnollisesti täydellisesti tunnustuksettomien suunta, jota tavataan etupäässä romaanisissa valtioissa. Se, ettei tämä suunta ole yhtynyt humanitääreihin, johtuu siitä, että jälkimmäiset, ainakin vielä jokin aika sitten, säilyttivät teistisen perustansa, uskonsa kaikkivaltiaaseen, kaiken luoneeseen Jumalaan. Nykyään niissä vallitsee täydellinen valistuskirjallisuuden henki. Nykyään alati lisääntyvät todistukset tuonpuoleisen elämän todellisuudesta ovat esiintyneet heihin vaikuttamatta, kun taas herkemmin tunteville on jo aikoja sitten selvinnyt, että aikansa eläneillä kirkkollisilla opinkappaleilla ja menneiden vuosisatojen teologisilla oppilauseilla on ollut sentään jonkinlainen perusta.

Mitä taas tulee sosiaaliseen kysymykseen, jota koskettelitte kirjessänne, niin eräs ranskalainen runoilija sanoo: 'On olemassa järjestys, joka on kaikkein paras. Se ei ole nykyään vallitseva, vaan se on järjestys, jonka tulisi olla koko ihmiskunnan siunaukseksi ja onneksi.' Yhteiskunta tuntee vaistomaisesti tarpeensa. Muurarin velvollisuus on nyt toteuttaa tämä järjestys, antaa se ihmiskunnalle. Se voi syntyä vain silloin, kun jokainen ihminen opastetaan itsekasvatukseen, niin kuin vapaamuurariudessa tehdään, ja näin saavutetut tulokset siirretään kaikkien yhteiseksi hyödyksi. Vapaamuurarius on ainoa laitos, jossa yksimielisyys, onni ja rakkaus vallitsevat. Vapaamuurariuden henkinen temppelin rakennustyö tähtää yhdeltä puoleltaan yksilöllisen jumaltajunnan kehittämiseen, jotta jokaisesta jäsenestä tulisi ihmiskunnan suuren temppelin rakennuskivi. Jos mielenlaatu, joka vapaamuurariudessa vallitsee, leviäisi kaikkialle, ihmiskunta olisi onnellinen ja sosiaalinen ongelma ratkaistu. Vapaamuurarius ei ole mikään erillisuskonto, vaan se on uskonto sellaisenaan, tai sanoisimmeko paremmin uskonnollisuutta. Se ei ole mikään filosofinen järjestelmä, vaan itse filosofia. Koko sen vertauskuvasto viittaa aina sisäiseen ihmiseen, ei niin kuin uskonnolliset järjestelmät, jotka etsivät jumalaa vain ihmisten ulkopuolelta kaukaisista pilvistä.

Saksalainen vapaamuurari Bischoff sanoo: 'Otettakoon huomioon, ettei looshikasvatus koske abstraktia ihmiskuntaa, joka ei ole missään suhteessa yksilön ominaisuuksiin, vaan konkreettista, sellaisena kuin se ilmenee erillisessä persoonallisuudessa, ja siinä se voidaan parhaiten saada kehittymään. Ainoastaan konkreettinen on tässä todellista, hyvää. Kaiken jumalallisen on kehityttävä sellaisesta kuin se on olemassa yksilöllisessä erikoisuudessaan, jos on kyseessä todellisen ihmiskunnan kehittäminen.'

Vapaamuurarien salaisuuksia koskevaan kysymykseenne minun on tunnustettava, että sillä todella on salaisuuksia. Annan tästä

esimerkin. Tiedätte, että kaikki salaiset seurat tarvitsevat tunnussanoja. Kavaltajat voivat hyvinkin ilmaista sellaiset sanat, mutta tällä oleellinen salaisuus ei suinkaan ole paljastettu, sillä se on sanojen oikeassa lausumisessa, niiden omalaatuudessa korostuksessa, ja tätä ei milloinkaan voida paljastaa ja oppia, sillä lausuminen on täysin yksilöllistä, ja jokaisen muurarin täytyy itse löytää ja selvittää se. Sellaisten sanojen maaginen voima on suunnattoman suuri. Äänet voivat saada aikaan aineellisia ilmiöitä, kuten fysiikka osoittaa. Jos hienoa hiekkaa sirotellaan lasilevyille ja tämä saadaan jousenvedolla värähtelemään, syntyvät ns. Kladнын sointikuviot. Ne todistavat, että kutakin säveltä vastaa määrätty, aineellisesti ilmaistava kuvio. Tietänette myös, että jos soitatte viululla määrätyn sävelen, niin toinen samassa huoneessa oleva soitin, esim. piano, antaa saman äänen. Äänen mekaaninen vaikutus rytmiin yhdistyneenä voi nousta suorastaan rajattomiin vaikutuksiin. Jos sotilasosasto kulkee ponttonisilta, täytyy tahti sekoittaa, sillä muutoin silta luhistuisi kasvavien heilahtelujen voimasta.

Kaikki tämä todistaa siitä vielä vähän tunnetusta ja suurenmoisesta äänen ja rytmin voimasta, joka tekee myös mainitsemani vapaamuurariuden salasanat merkityksellisiksi. Mutta ihmisen, joka käyttää niitä, täytyy olla puhdas, siksi pyrkijöistä valitaankin vain kelpoimmat.

Niin kuin jo sanoin, ei tämänkaltaisia salaisuuksia enää sanottavasti viljellä vapaamuurariudessa. On muutamia poikkeuksia, joihin tekin toivottavasti kuulutte ja jotka omistautuvat tähän hiljaiseen tutkisteluun ja siten tulevat ihmiskunnan opastajiksi.

Koska Goethe kykeni kirjoittamaan Faustinsa, Mozart Taikahuilunsa ja Wagner Nibelungen sormuksensa, täytyi heidän olla 'vihittyjä'. Heillä oli tietoa näistä voimista, joilla on vapaamuurariudessakin osuutensa. Mutta ne tulevat aina säilymään harvojen käsissä, jotka voivat niiden avulla nousta aavistamattomiin korkeuksiin ja erityiseen vaikutusvaltaan.

Kysymykseenne järjestöme poliittisesta toiminnasta vastaan esittämällä otteen erään johtavan saksalaisen mestarin selostuksesta:

'On kuulunut ääniä, jotka ovat varoittaneet omaksumasta välinpitämätöntä suhtautumista poliittisiin tapahtumiin, ja meidän on väitetty olevan täysin takapajuisia, koska pidätymme esittämästä poliittista uskontunnustusta ja ottamasta osaa poliittiseen elämään.

Tällöin sekoitetaan ilmeisesti kaksi asiaa, nimittäin vapaamuurariloohshit yhdistyksinä ja niiden yksityiset jäsenet yksilöinä. On itsestään selvää, etteivät poliittiset tapahtumat jää yksityisiltä vapaamuurareilta huomaamatta sen enempää kuin muiltakaan ihmisiltä, jotka eivät ole suorastaan typeriä. Yhtä ilmeistä on, että looshien yksityisillä jäsenillä, samoin kuin minkä tahansa muun epäpoliittisen yhdistyksen jäsenillä, esim. lauluseuran tai tieteellisen yhdistyksen, on poliittiset mielipiteensä, ja he myös saattavat kuulua johonkin puolueeseen ja harjoittaa poliittista toimintaa. Looshille tämä on yhdentekevää, kunhan tämän jäsenen eettiset käsitykset eivät ole ristiriidassa järjestöme periaatteiden kanssa. Jos näin kuitenkin sattuisi, tästä ei ole vastuussa hänen poliittinen kantansa, vaan hänen luonteensa.

Emme voi sanoa, että siveellisyys on jonkin puolueen yksityisomaisuutta, vaan ymmärrämme asian niin, että jokainen ihminen voi ja hänen tuleekin olla siveellinen olento poliittisesta vakaumuksesta huolimatta.

Näin ollen politiikka on täysin työalueemme ulkopuolella, ja torjumme jyrkästi yritykset saattaa se tähän keinotekoisesti. Se ei voisi tapahtua tekemättä vahinkoa varsinaiselle tarkoituksellemme, ja poliittinen harrastus tulisi aina olemaan oleellisesti vieras aines, joka häiritsee taikka ehkäisee eettisten tehtäviemme täyttämistä. Monien romaanisten maiden vapaamuurarius, joka valitettavasti on harhaantunut siveellisistä päämääristään ja joutunut poliittisen elämän vanaveteen, on tästä pelottava esimerkki. Se on lakannut

olemasta vapaamuurariutta siinä merkityksessä, jonka me sille annamme, olkoonpa, että se onkin säilyttänyt ulkonaiset muotonsa.

Vaikkakin siis eristämme looshityömme kaikesta poliittisesta harrastelusta, ei luonnollisesti mikään estä jäseniämme ottamasta tuttavallisessa seurustelussaan puheeksi poliittisiakin asioita. Poliittisten riitakysymysten pohtiminen olkoon kuitenkin kaukana kokoushuoneistamme, kuten emme myöskään suvaitse piirissämme dogmaattisia ja tunnustuksellisia riitaisuuksia.

Näette siis tästä, että vapaamuurariuden suhde dogmatiikkaan, kirkollisuuteen ja esivaltaan, ei ole suinkaan vaarallista laatua. Seuralla on jo sellaisenaan, lukuun ottamatta mystisiä seikkoja, niin ihanteellisia ja kauniita päämääriä, että kaikkien puhtaiden ja hyvien ihmisten tulisi siihen liittyä. Eihän tarvitse omistautua mystisille piireille, ellei halua. Seura ei ennen kaikkea halua muuta kuin jaloa ihmisyyttä. Siksipä, vaikkakaan ketään ei saa houkutella liittymään, vastaan Teidän suoraan kysymykseenne: Kyllä, tulkaa järjestöön!

Te voitte siellä tulla ihmiseksi, jollainen haluatte olla, ja looshin veljet ovat tässä Teidän tukenanne.

Teilläkin on omat virheenne, koska kukaan ihminen ei ole täydellinen. Mutta jos Teillä on lujaa tahtoa tulla jaloksi ihmiseksi, löydätte veljistänne auttajat.

Painakaa mieleenne tämä kaunis kehoitus:

'Pyri aina kokonaisuuteen,

Ja ellet itse voi tulla kokonaiseksi.

Liity palvelevana renkaana kokonaisuuteen.'

Teidän Rasmussen R. C."

Niin kuin kaikki Rasmussenin kirjeet, tämäkin antoi Reimannille paljon ajattelemisen aihetta, ja elleivät edelliset tapahtumat olisi vieneet hänen sielunrauhaansa, eivät nämä rivit olisi laskeneet häntä rauhaan.

Elfriede säteili onnesta, vaikkakaan hänen hiljainen kihlattunsa, niin kuin hän Bernhardia nimitti, ei ollut antanut itsestään elonmerkkiä muutamaan viikkoon. Ehkäpä tämä oli luonnostaankin niin vaitelias, kuten kaikki suuret luonteet – ja kuuluisuus hänestä varmasti vielä tulee, sen oli isäkin sanonut, ja tämä tiesi aina mitä sanoi. Mutta se, ettei hän saanut puhua kihlauksesta kenellekään, ei edes serkulleen Hansille eikä rouva Grünfeldille, se ei häntä miellyttänyt. Hän mietti kuinka käännyttää isä puolelleen. Muutoin Hans kuvitteli olevansa ainoa kosija, koska oli vihjaillut siihen suuntaan.

Ei – hän halusi päästä Reimannin vaimoksi. Hän oli professorin tytär ja professori piti hänenkin miehestään tulla, ei mikään maalaispoika Hansin tapaan. Häntä nauratti jo ajatuskin, että hän tulisi käyskentelemään jollakin Jumalan hylkäämällä maatilalla, menemään hameet hartioille vyötettyinä navettoihin ja puuhailemaan keittiössä ja kellareissa!

”Ei Hans, minusta ei milloinkaan tule karjapiikaa! Minä olen Bernhardin morsian!” pääsi häneltä ääneen. ”Tuulet sen kuulkoot, että minä olen hänen morsiamensa!”

Puutarhaportti narahti, ja Hans, jonka kanssa hän äsken ajatuksissaan oli seurustellut, tuli joutuisasti häntä kohden.

”Sinähän juokset kuin hevosesi olisivat pillastuneet!” huudahti Elfriede nauraen. Hans von Reichenau seisoి samassa hänen vieressään kasvot hehkuen. Kohdistaan mustat silmänsä tyttöön hän kysyi lyhyesti:

”Onko totta se, mitä äsken lausuit ääneen, ennen kuin tulin puutarhaan?”

Elfriede etääntyi säikähtäen ja katsoi puhujaan silmät suurina.

Tuollaisena hän ei vielä milloinkaan ollut nähnyt serkkuaan. Tämä tuntui hänestä aivan vieraalta, läähättäessään tuossa hänen edessään ja tuijottaessaan häneen lakkaamatta tutkivilla silmillään.

”Enhän voi tietää, ovatko hevosesi pillastuneet”, vastasi Elfriede väkinäisesti naurahtaen.

”Joutavia!” Hans sähähti. ”Kysyin, onko totta, että sinä olet Reimannin morsian?”

Elfriede tunsi sydämensä iskevän yhä rajummin.

”Oletko sitten kuullut sellaista?” hän kysyi.

”Nopeasti”, Hans ahdisti. ”Sano totuus!”

”Ja vaikka niin olisikin, niin mitä se sinuun koskee?” tyttö vastasi uhmaten.

”Kyllä, aika lailla. Äitisi lupasi kuolinvuoteellaan meidät toisillemme, silloin kun sinä vielä olit kapalossasi. Me kuulumme yhteen Elfriede, eikä kukaan vieras saa tulla meitä erottamaan!”

Tytön vastustushalu kasvoi yhä. Hän nauroi pojan sukkeluudelle, niin kuin hän sitä nimitti.

”Sinä naurat – mutta se on sittenkin totta. Kysy isältäsi, hän on sen minullekin sanonut.”

Elfriede tuli vakavaksi. ”Isänikö sinulle? Minulle hän ei ole puhunut sanaakaan? Vain sinulle?”

”Koska vielä olet ollut liiaksi lapsellinen.”

”Sitten olette molemmat tehneet suuren erehdyksen, jonka te – etenkin sinä – saatte nyt sovittaa. Minä olen Bernhard Reimannin morsian. Isäni suostui siihen, että häämme vietetään hänen palatuaan Meksikosta. – Kas niin! Tyydy siihen!”

”Mutta minä en tyydy siihen!” Hans huudahti. ”Isäsi on ensin itse sanottava se minulle. Minun on saatava selvyyttä!”

”Muuten voisit ennen kaikkea muuta kysyä minulta, haluanko sinut, tunnenko mitään mielenkiintoa sinua kohtaan. Pidän tietysti sinusta serkkunani ja ystävänäni, mutta miehenäni – ei milloinkaan, sellaisena et tule kysymykseenkään!”

Hans tuijotti tyttöön hämmästyneenä. Oliko tämä se villikissa, jonka hän oli halunnut kesyttää? Oliko tämä oikukas Elfriede?

Tyttö näytti kokonaan muuttuneen. Hetken kuluttua hän kysyi käheästi:

”Onko tämä viimeinen sanasi, Elfriede?”

Ihmeellistä, miten tämä kysymys koski tyttöön. Hän katsoi puhujan ohitse puutarhaan. Kukkivan omenapuun lehvis-tön alla suhahti orava pitkin runkoa, niin että lehdet kahisivat, ja punertavarintaiset satakielet hyppelivät oksalta oksalle iloisessa lemменkarkelossaan.

Aurinko oli painautumassa taivaanrantaan kohden ja valoi kai-ken ylle kultaista hohdettaan.

Tytön itsepintaisesti vaietessa Hans uudisti kysymyksensä:

”Elfriede, kuule mitä sanon, onko se sinun viimeinen sanasi?”
Kun vastausta ei kuulunut, jatkoi hän puhuttaan:

”Oletko unohtanut lapsuusaikamme leikit, jolloin olimme olevi-namme mies ja vaimo? Näen sinut vieläkin nuorena äitinä nukkeasi hyväilemässä, mikä täytti jo pojansydämeni oudolla kunnioituk-sella sinua kohtaan. Ja vähitellen rakkaus juurtui yhä syvemmälle sydämeeni, niin etten voi enkä halua elää ilman sinua. Sinä tiedät, että olen sangen rikas. Hoivaan sinua kuin kuninkaan lasta. Asetan kaikkeni sinun jalkoihisi. Sinä tunnet vanhempieni avarat, suuret ritaritilat, joiden ainoa perillinen minä olen. Ne ovat kaikki sinun, vain sinua varten. – Siksi olen opetellut maanviljelystäkin, ja olen siitä suuresti iloinnut. Olen yhtä varma, että sinäkin, joka niin rakastat luontoa, siihen pian mieltyisit.”

Tyttö katsahti Hansiin silmissään ihmettelyä.

”Minua hämmästyttää, että vasta tänään puhut minulle rakkau-destasi.”

”Onko sen sanominen kaikkein tärkeintä? Etkö sitten ole huo-mannut, miten rakas olet minulle?”

”En, Hans! Olen Reimannin morsian.”

Hans von Reichenau naurahti katkerasti. ”Tämähän on miele-töntä, Elfriede!”

”Ei, puhun vakavissani”, Elfriede voihkasi.

Kuului askeleita. Molempien katseet suuntautuivat portille. Professori Mertin palasi opetustoimistaan.

”No, lapset.”

Kun molemmat vaikenivat, katsahti hän heihin tarkemmin.

”Mikä teitä vaivaa? Oletteko taas riidelleet?” hän naurahti.

”Eno – minä – minä –” Hans änkytti ja pyyhki hikeä otsaltaan. Mertin katsoi sisarenpoikaansa hämmästyneenä.

”Mikä sinulla on, poika?”

”Ah niin – niin – aivan oikein – parhaat onnitteluni!” Hans von Reichenau sai sanotuksi.

”Onnittelusi? Mistä? Syntymäpäivänihän on ollut jo aikoja sitten. Tiedäthän sen.”

”Elfrieden kihlauksesta!” Hans huudahti.

”Elfrieden kihlauksen johdosta? Oletteko hupsuja! – – – Ja sinä sitten uskot siihen?”

”Hän on itse sanonut olevansa Reimannin morsian.”

”Niin, sen olen sanonut”, tyttö vahvasti uhmaten, ”vai oletko jo unohtanut, että esittäydyimme sinulle kihlautuneina? Äskettäin vain esitit vaatimuksenasi, että liittomme oli pidettävä salassa. Mene ja tiedä sitten, minkä vuoksi!”

Professori Mertin naurahti.

”Aivan niin – aivan oikein – tämä tapahtui päivänä, jolloin Reimann kävi luonamme jäähyväiskäynnillään ja jolloin hän myöntyi humalapäissään kaikkeen, mitä vain ehdotit. Silloin ilmoitit sinä minulle kihlauksestanne – eikä hän – enkä minä luonnollisestikaan ottanut sitä vakavasti. Uskon, ettei Reimann enää tiedä mitään koko asiasta.”

”Tämä on inhottavasti sinun puoleltasi, isä, suorastaan inhottavasti tehty”, tyttö huudahti kiihtyen. ”Asia on vakava ja pysyy sellaisena. Otan miehekseni Reimannin enkä ketään muuta, sillä hyvä!”

”Olepa nyt vihdoinkin rauhallinen ja kuuntele”, isä jatkoi puhettaan. ”Minulla on sinulle vielä kerrottavana Reimannin kihlaukseen liittyvä pieni jälkinäytös. Äskettäin kävi nimittäin luonani Reimannin äiti pyytäen minua vaikuttamaan poikaansa, jotta tämä jättäisi erään nuoren tytön rauhaan, koska tämä on sokea. Tytön sokeuden takia hän antautui silmälääkäriksikin voidakseen nimittäin parantaa tämän. Luonnollisesti sanoin hänen äidilleen, etteivät ylioppilaiden yksityisasiat liikuttaneet minua, sikäli kuin ne eivät vahingoittaneet ylioppilaskunnan mainetta ja arvoa. Jokaisella ylioppilaallahan on oma kultansa. Minulla olisi paljon työtä, jos mukautuisin jokaisen äidin vaatimuksia noudattamaan. Sen vain voin luvata hänelle, etten puhu mitään hänen käynnistään. Nyt, kun huomaan, että pikku Elfriede yhä pitää kiinni päähänpistostaan, minun pitänee kertoa tästä kilpailijattaresta, ja toivon sen auttavan.”

Elfriede oli kuunnellut lisääntyvällä kiihkolla. Isän sanoja ei voinut epäillä. Hänen poskensa alkoivat punottaa häpeästä – häntä oli petetty – Reimann siis löi laimin hänet sokean tyttönsä takia. Nyt hän tiesi syyn. Hän päätti yhtäkaikki pitää kiinni oikeuksissaan viimeiseen saakka.

”Mitäpä tuosta, jos nuorella miehellä, joka lisäksi on ylioppilas, on rakastettunsa, se ei minua liikuta. Mutta nyt, kun minä olen hänen morsiamensa, hän varmasti jättää moiset hullutukset”, hän sanoi yrittäen lohduttaa itseään.

Hans naurahti suuttumustaan hilliten. Sitten hän kuitenkin sanoi näyttävänsä huutia sille, joka yrittää siepata häneltä hänen serkkunsa. Ei, jokaisen oli näytettävä korttinsa, muuten tapahtuu onnettomuus – ja nyt oli Elfriede pelannut vilpillisesti. Hän oli yksin juhlinut ennenaikaista kihlaustaan, sillä Reimann ei suinkaan ollut tullut tuona aamuna täysin selvänä heidän luokseen. Hän oli itse tavannut hänet ensimmäisinä aamunhetkinä, he olivat juhloneet erojaisia muiden toverien kanssa, ja jo silloin Reimann oli

nauttinut viiniä enemmän kuin yhden lasin ja myöhemmin lisää Mertinien luona.

”Tietysti jokainen nuori mies viettää silloin kanssasi kihlajaisia, jos sinä juokset hänen syliinsä. Kas niin, serkkukulta, paiskaa kättä ja unohdetaan kihlausilveilysi. Tule, ole kerrankin järkevä.”

Hansin suostuttelu näytti saavan Elfrieden toisiin ajatuksiin, hän oli jo tarjoamaisillaan kätensä, kun uhma vielä kerran syttyi hänessä.

”Ei!” hän huudahti ja tempasi kätensä takaisin. ”Tahdon ensin tietää missä asemassa olen ja mitä tekemistä tuolla sokealla on asian kanssa.”

”No hyvä, minä odotan”, Hans vastasi huoahhtaen helpotuksesta, sillä nyt hänellä oli jälleen toivoa.

”Ja äitini määräyksestä haluan myös kuulla.”

Mertin alkoi kuunnella. Mitä? Oliko Hans puhunut jotakin? Hän katsoi tähän kysyvästi.

”Olen kertonut siitä Elfriedelle, koska luulin hänen sen tietävän”, Hans vastasi.

”Se mitä häneltä kuudit”, isä sanoi, ”on äitisi toivomus, koska hän rakasti teitä molempia, kun olitte pieniä. Sinä olit kolmivuotias hänen kuollessaan. Päätin kuitenkin antaa sinun itse valita elämäkumppanisi, ja siksi vaikenin tästä. Olisin puhunut tästä vain siinä tapauksessa, että valintasi olisi osunut Hansiin. En kuitenkaan hyväksy kihlaustasi Reimannin kanssa. Perusteluni kyllä tunnet.”

”Joka tapauksessa minun täytyy pyytää, ettet vastusta minua, vaikka pitäisinkin itseäni Reimannin morsiamena siihen asti, kunnes olen saanut selvyyden tuosta sokeasta tytöstä. Käyn rouva Reimannin luona keskustelemassa asiasta.”

”Tee se minun puolestani, sehän on kuitenkin sivuseikka. Pääasiaa et kuitenkaan näy haluavan ymmärtää, nimittäin että Reimannin itsensä on kaikkien muodollisuuksien mukaisesti pyydettävä

minulta sinun kättäsi, ellei hän sitä ennen ole valinnut jotakin toista; vasta silloin voi kihlaus tulla kysymykseen.”

Elfriede ymmärsi isän olevan oikeassa, ja tämä suututti häntä Hansin takia, joka oli ollut koko ajan mukana.

”Se on minulle yhdentekevää”, hän sanoi kuitenkin. ”Mutta maalaista minä en nai!” Hän juoksi kyyneliään pidättäen pois.

”Anna hänen raivota itsensä tyhjiin, Hans! Hänhän on vielä naiivi tytönheilakka. Kun ensimmäinen myrsky tyyntyy, palaa hän varmasti sinun luoksesi. Sydämensä sopukassa hän kuitenkin sentään rakastaa sinua. Pettyisin pahasti, ellei näin olisi, enkä halua sitä uskoa. Mutta jotakin sinun täytyy minulle luvata, Hans. Jos kuitenkin kävisi toisin kuin toivomme, niin kestä miehekkäästi se, mitä ei voi muuttaa, ja ole aina minun rakas poikaseni.”

Mertin ojensi hänelle kätensä, johon Hans sydämellisesti tarttui. ”Kiitos, eno rakas! Toivottavasti kaikki vielä kääntyy parhain päin.”

Hans von Reichenau poistui Mertineiltä.

*

Viikkoja oli vierähtänyt.

Bernhardin lähtö tuli yhä lähemmäksi.

Viimeistä edellisenä iltana hän oli vakavasti päättänyt mennä entisen opettajansa, professori Mertinin luokse ja samalla lopullisesti selittää Elfriedelle, ettei tämän tarvinnut kiinnittää mitään toiveita häneen.

Hän oli mennyt tällaisissa päätöksissä Mertineille mutta ei tavannut isää ja tytärtä kahden kesken, vaan eräiden professorien ja rouvien seurassa.

Elfriede näytti olevan jotenkin hämillään; hänelle oli varmastiakin tapahtunut jotakin erikoista, taikka sitten hän suunnitteli jotain mielellään.

Bernhard ei kuitenkaan voinut kysellä eikä myöskään antaa mitään selitystä vierailunsa päätarkoituksesta. Hän oli jo ehtinyt

muutaman kerran vihjailla, ettei Elfriedellä ja hänen isällään ollut syytä odottaa hänestä mitään erikoisempaa, mutta aina tuli jotakin muuta väliin, ja lopulta hänen täytyi sanoa hyvästit, koska hän kauemmin viiptyessään olisi tehnyt itsensä naurettavaksi.

Ojentaessaan kätensä Elfriedelle antoi tämä hänelle vaivihkaa kirjelijun. Hän olisi mieluummin ollut ottamatta, mutta hän ei myöskään voinut paljastaa Elfriedeä seurueen silmien edessä. Hän työnsi kirjeen lukematta taskuunsa päättäen samalla jättäytyä myöhemminkin tietämättömäksi sen sisällöstä.

Kun hän oli tullut kotiinsa, painosti häntä kiusallisesti tunne siitä, ettei hän ollut selvittänyt asioitaan Mertinien kanssa, ja tämä ajatus piti häntä pitkän aikaa valveilla. Hän oli kuitenkin iloinen siitä, että velvollisuus kutsui hänet matkalle, sillä kahden päivän kuluttua hänen oli oltava Santanderissa.

Matka kävi halki Ranskan. Häneen tekivät masentavan vaikutuksen raunioiksi ammutut kaupungit, jotka kauhea sota oli tuhonnut. Ilahduttavampia ja rauhanomaisempia kuvia tarjosivat hänelle maisemat, joita hän sai nähdä, kun juna kulki Pyreneitten vuoristoseutujen kautta.

Santanderiin tultuaan hän meni viipymättä suuren höyrylaivayhtiön konttoriin. Hänet otettiin erittäin ystävällisesti vastaan, ja ylilääkäri, tohtori Ortiz-Rivas ilmoitti hänelle hänen velvollisuutensa laivassa, esitteli hänet virkatovereilleen ja neuvoi hänet laivalääkärin huoneeseen, josta nyt oli tuleva hänen työmaansa.

Bernhard katseli, nyt tarkkaan uutta ympäristöään, pukeutui meri-upseerin virkapukuunsa ja pysähtyi peilin eteen katselemaan hahmoaan. Hän silitti käsillään rinnuksiaan saadakseen takkinsa sileäksi, mutta huomasi jättäneensä lompakkonsa siviilipukunsa taskuun. Etsiessään sitä hän tunsi saavansa jotakin sormiinsa.

”Mitä ihmettä? Tosiaankin, tämähän on kirje, jonka Elfriede painoi erotessamme kouraan. Miten sen niin unohdin?”

Hän repäisi nyt kuoren auki ja luki paperille kirjoitetut muutama rivit. Ne saivat hänet kalpenemaan, sillä ne viittasivat heidän viimeiseen yhdessäolonsa, joka ilmeisesti oli ollut kohtalokas.

”Sinun on ehdottomasti otettava minut vaimoksesi, niin pian kuin mahdollista, sillä muutoin ihmiset huomaavat.”

Bernhard oli kuin kivettynyt ja tuijotti herkeämättä näihin sanoihin.

Laiva voi lähteä millä hetkellä hyvänsä. Kirjoittamiseen ei enää ollut aikaa.

Hän ajatteli kauhuissaan, minkä vaikutuksen hänen tekonsa saisi aikaan hänen omaisiinsa ja tuttaviinsa.

Huomattuaan, ettei hän voinut sillä hetkellä tehdä mitään asian hyväksi, hän päätti jäädä odottamaan järjestääkseen asiansa kotiin palattuaan.

Oli mitä oli, Elfriedeä hän ei kuitenkaan ottaisi vaimokseen. Hänelle voitaisiin määrätä suuret elatuskustannukset, mutta kukaan ei voisi häntä pakottaa avioliittoon. Mutta se häväistys.

Hänen mielessään pyöri kuvitelmia siitä, kuinka tämä tapaus vaikuttaisi hänen tulevaan uraansa. Eikö professori Mertinistä tulisi hänen pahin vihollisensa lääkärin toimenkin harjoittamisessa? Ja miten suhtautuisivat tähän hänen vanhempansa, rouva Kersten ja etenkin Ilse?

Varsinkin viimeksi mainitun ajattelemisen tuotti hänelle tuskaa. Hän ei todellakaan voinut tehdä muuta kuin odottaa. Tapahtuman takia ei tätä matkaa voinut pilata.

Hän ei voinut tuntea katumusta tekonsa johdosta. Yksikään ääni ei soimannut häntä Elfrieden viettelemisestä. Hän tunsu pikemminkin itsensä vietellyksi. Miksi luonto oli antanut hänelle tämän salakavalan sukupuolivietin suomatta hänelle samalla kertaa väliettä sen vastustamiseen?

Virkatehtävät eivät antaneet hänelle aikaa synkkiin mietteisiin. Velvollisuus kutsui häntä tarkastamaan välikannen ja toisen luokan matkustajat ylilääkärin hoitaessa miehistön ja ensiluokan matkustajat.

Höyrylaiva, El Cid nimeltään, oli jo muutaman päivämatkan päässä Santanderista. Tohtori Reimann opetteli innokkaasti espanjankielen alkeita, sillä hän tuli potilaittensa kanssa huononlaisesti toimeen. Helpotukseksi hänelle kuitenkin oli, että ylilääkäri oli opiskellut joitakin lukukausia Saksassa ja puhui jokseenkin ymmärrettävää saksaa.

Aina sininen, pilvetön taivas soi matkustajille ja palveluksestaan vapaalle palveluskunnalle usein tilaisuuden huvituksiin. Bernhard istui kuitenkin mieluummin komentosillalta löytämässään sopesa ajatuksiinsa vaipuneena. Milloin hän ei ollut hengessään Ilsen luona, keskusteli hän ajatuksissaan Rasmussenin kanssa ja puristi kätensä nyrkkiin, kun hänen mieleensä sattui tunkeutumaan Efrieden kuva. Hän kirjoitti päiväkirjaa, minkä hän palattuaan aikoi näyttää Ilself. Siinä hän kuvaili matkaansa pieniä yksityiskohtia myöten, lentokalatkin, jotka tuon tuostakin seurailivat laivaa liidellen sen molemmin puolin.

Suurimpia vaikeuksia tuotti tohtori Reimannille puutteellinen kielitaito, mutta onneksi matkustajien terveydentila oli oivallisen sään ansiosta mitä parhain. Välikannellakin, minne aina hiipii monenlaisia taudinituja, vallitsi rauha.

Vihdoinkin maata.

Höyrylaiva lähestyi Kuuban saarta.

Tavaroiden purkautuminen ja lastaus Havannassa vei useita päiviä, ja Bernhardilla oli kylliksi tilaisuuksia ihailla Antillien pääkaupunkia. Ennen kaikkea häntä hämmästytti katujen ja aukoiden odottamaton siisteys, joka espanjalais-amerikkalaisen sodan jälkeen vielä oli lisääntynyt.

Komeat istutukset, palatsit, suuret tupakka- ja sokerivarastot, kaikki huokuivat puhtautta. Myöskin asukkaat vastasivat tätä ulkonaista vaikutelmaa, ainakin kaupungin sisäosissa. Rakennustapa ja talojen sisustus vaikutti Bernhardiin kummastuttavalta. Mattoja ei tunnettu; lattia oli laskettu shakkilaudan tapaan mustanvalkoisilla marmoriruuduilla. Hyvinvoivat naiset istuivat keinutuoleissa leyhytellen viuhkaansa ja katsellen nuorimpien lastensa leikkiä. Kaupungin keskiosan kadut olivat epämiellyttävän kapeita ja pimeitä, mutta sitä miellyttävämpiä olivat uuden kaupunginosan eurooppalaismalliset kadut.

Suurin osa matkustajista, enimmäkseen espanjalaisia, poistui Havannassa. Bernhardin käsiteltäväksi jäi vain kaksi potilasta, muuan nuori ranskalainen ja eräs madridilainen matkailija, joihin oli kumpaiseenkin osunut Amorin myrkytetty nuoli. Molemmat olivat kuitenkin parantumassa.

Täältä matka jatkui Progresoon, Jukataniin niemimaan satamakaupunkiin. Täälläkin Bernhardilla oli tilaisuus käydä maissa tutustumassa paikan luontoon ja ihmisiin. Näin hän aikoi tehdä Vera Cruzissakin ja täältä pistäytyä katsomassa Meksikon pääkaupunkia, tulevaa toimintapaikkaansa, mutta hänen aikeensa esti ylilääkäri, joka halusi itse käydä tervehtimässä sukulaisiaan. Nuoremman lääkärin oli siis jäätävä alukselle. Näin kävi myöskin Tampicossa, missä hänellä oli täysi työ johtaessaan laivan desinfiointia ja rokottaessaan välikannenmatkustajia. Tämä oli hänelle katkera pettymys. Mieli murheissaan hän näki laivan höyrytessä Eurooppaan päin kaipaamansa Meksikon rannan vähitellen häipyvän tai vaanrannan taakse.

*

Entä mitä sillä välin tapahtui kotimaassa?

Elfriede oli päättänyt, niin kuin näimme, ottaa selkoa Bernhardin ja Ilsen suhteesta. Tästä saattoi epäilemättä rouva Reimann parhaiten antaa tietoja.

Sanottu ja tehty. Hän meni Reimannien asuntoon ja antoi sisäkölle käyntikorttinsa pyytäen tätä erityisesti jättämään sen armon rouvalle, jottei se joutuisi herra Reimannille.

Rouva Reimann ei muistanut milloinkaan kuulleen Elfriede Mertinin nimeä.

”Kysykää toki, mitä hän tahtoo!” hän sähähti palvelijattarelleen. ”Teidän on aina otettava selkoa ihmisten toivomuksista. Nykyään hän on suorastaan hukkaa avunpyytäjien tulvaan.”

”Suokaa anteeksi, armollinen rouva, mutta hän ei näytä sellaiselta. Hän on erittäin hienosti puettu nuori nainen. Hän näyttää sangen viehättävältä.”

”Mitä joutavia, viehättävältä! Olet maalta, etkä tunne kaupunkilaiskerjäläisiä.”

Tyttö poistui. Muutamien minuuttien kuluttua hän palasi ilmoittaen, että nuori nainen halusi keskustella rouvan kanssa jostakin tärkeästä asiasta. Hän on professori Mertinin tytär.

Rouva Reimann säikähti iloisesti ja oli vähällä pudottaa lattialle käsille ottamansa paketin.

”Kas, kun en tullut tuota ajatelleeksi! Aivan oikein – Mertinhän oli poikani opettaja! Kutsukaa hänet salonkiin!”

Hän loi pikaisen silmäyksen peiliin, koska hän halusi aina esiintyä edukseen vieraita vastaanottaessaan.

”Hyvää päivää.”

”Nimeni on Elfriede Mertin”, olivat tytön ensimmäiset sanat hänen astuessaan huoneeseen.

Rouva Reimann hämmästy suloudesta tytön, joka tervehdyksen jälkeen ilmeisesti oli hämillään. Hän yritti kuitenkin poistaa tämän tunteen sanomalla:

”En tiennyt, että teidän herra isällänne on niin kaunis, aikuinen tytär.”

Elfriede hymyili.

”Ja miten voin teitä auttaa?” rouva Reimann kysyi.

”Tulen, armollinen rouva, asiassa, joka on – haluaisin sanoa – sangen kiusallinen”, Elfriede sai tykyttävin sydämin sanotuksi.

Kummallista – hän tuskin rohkeni katsoa naiseen, joka oli Bernhardin äiti. Hänestä tuntui, kuin hänen ei tarvitsisi sanoa mitään – ikään kuin nämä silmät voisivat lukea kaikki hänen ajatuksensa läpitunkevilla katseellaan. Hänet valtasi väkisinkin epävarmuuden epämiellyttävä tunne.

”Niin, ja –?”rouva Reimann kysyi hymyillen rohkaisevasti.

”Onko Bernhard – anteeksi – aioin sanoa, teidän herra poikanne, puhunut teille mitään kihlauksestaan?” Elfriede sai vihdoin puserretuksi huuliltaan.

Rouva Reimannin silmät osoittivat hänen hämmästystään. Hänen kasvonsa jäykistyivät.

”Kuinka? Hänen – kihlauksestaan – sokeanko kanssa? Mistä tiedätte?”

”Ei, minun kanssani!” Elfriede huudahti kiihtyneenä.

Nyt hän kertoi rouva Reimannille kihlaustarinansa ja sen, ettei hänen isänsä ollut siihen suostuvainen, ennen kuin Bernhard oli kaikkia muodollisuuksia noudattaen pyytänyt hänen kättään. Hän halusi myöskin kuulla enemmän suhteesta, joka oli Bernhardin ja tuon sokean tytön välillä.

Ei kulunut tuntiakaan, kun Elfriede jo tiesi enemmänkin kuin mitä oli tarpeen. Se, mitä hän kuuli, oli rouvan sairaalloisesti kiihtyneen mielenkuvituksen vääristelemää ja korostamaa. Tämä oli myös esittänyt Elfriedelle toivomuksen, että hän menisi itse sokean tytön luokse ja esittäisi itsensä Bernhardin morsiamena. Silloin toki tuo työnhupakko jättäisi haaveensa. Rouva Reimann antoi samalla Elfriedelle rouva Kerstenin osoitteen.

Tämä poistui otettuaan sydämelliset jäähyväiset.

*

El Cid kulki kohti Euroopan rantoja.

Oltiin toukokuun lopussa. Kesäkuun 10. päivänä Bernhardin oli määrä saapua kotimaansa kamaralle. Syyskuun puolivälissä oli Rasmussen luvannut palata Tatra-Lomnitzista, ja Bernhard iloitsi jo etukäteen siitä että sai opiskella salatieteiden alkeita itse mestarin opastuksella. Hän oli tilannut koko joukon kirjoja ja toivoi löytävänsä ne kotoaan.

Silloin piti myös Ilsen parantamisen alkaa. Hän oli puhunut tästä muutamia kertoja rosenkreuzilaisen kanssa, mutta ei ollut vielä saanut lopullista vastausta.

Oli jo saavuttu Biskajan lahteen. Meri ei nyt ollut yhtä rauhallinen kuin menomatalla. Laiva oli keinui aika lailla aallokossa, mutta useimmat matkustajat eivät yleensä olleet ensikertalaisia ja teettivät laivalääkäreille vain vähän työtä.

Espanjalais-meksikolaisen laivayhtiön tapana oli jo ennen sotaa ollut pitää laivassa matkustajille läksijäisjuhlat. Kapteeni tarjosi toisena päivänä juhla-aterian matkustajilleen, ja seuraavana päivänä kutsuivat nämä vuorostaan kapteenin kunniavieraakseen. Juhliminen, jota ei laivassa suinkaan halveksittu, kohosi tällöin huippuunsa.

Bernhard oli luvannut tanssia eräiden naisten kanssa. Oltiin vielä pöydän ääressä. Kapteeni oli kohottanut lasinsa ja päätti juuri puheensa:

”Ja nyt hyvät naiset ja herrat, pyydän teitä yhtymään kanssani kolminkertaiseen – –”

Hän ei päässyt loppuun, sillä ankara jymähdys vavisutti koko laivan runkoa.

Kimakat naisäänet kaikuivat päällimmäisinä. Ulkoa kuului joku huutavan: ”Kattila on räjähtänyt!”

Naisten ja lasten tuskanhuudot olivat sanoinkuvaamattomia, syntyi hirveä sekasorto. Kaikki tahtoivat kiireimmän kaupalla päästä salista, ja koko ihmisjoukko syöksyi suinpäin oviaukolle. Eräs äiti näytti kokonaan menettäneen harkintakykynsä, sillä hän tarttui kiihtynyt ilme silmissään kolmivuotiaaseen lapseensa ja sinkosi sen pyöreästä ikkunasta mereen.

Onnettomuus sai lisäksi tuolit, joita huoneessa oli paljon, kasaantumaan oviaukkoihin, kun niitä viskeltiin sinne tänne, ja tämä vain kiihdytti ihmisten ponnistelua. Nyt jo jaeltiin nyrkiniskuja oikealle ja vasemmalle. Naiset tarroutuivat miehiin, repivät näiden vaatteita, ja kapteenin ääni, joka kehotti mielenmalttiin ja rauhallisuuteen, kaikui kuuroille korville. Ruokasalin pää- ja sivuovet olivat tukossa. Kuolleita ja henkitoreissaan makaavia oli vaipunut maahan, ja yhä ihmiset juoksentelivat valitellen sydäntä särkevästi pois pääsyä etsien.

Kapteenin oli ehdottomasti päästävä kannelle. Bernhard ja hän koettivat päästä laipiossa olevasta valoaukosta kannelle. Nuori lääkäri kiipesi pöydälle, iski ruudun rikki ja heilautti itsensä pois huoneesta. Hän ojensi kapteenille kätensä ja veti tämän perässään.

Kannella vallitsi tavaton sekaannus.

Kapteeni jakeli revolveri kädessä käskyjä laivamiehilleen veneiden laskua johtaen. Espanjalainen miehistö oli saman kauhun vallassa kuin matkustajatkin; jokainen ajatteli vain itsensä pelastamista. Eräät matkustajat, jotka apua anoen kääntyivät heidän puoleensa, työnnettiin raa'asti syrjään. Mitään ei ollut enää pelastettavissa. Kaksi venettä oli matkustajien ajattele mattomuuden takia pudonnut veteen ja ajautunut pois.

Nyt nähtiin, ettei onnettomuus ollutkaan johtunut kattilaräjähdyksestä, vaan ajelehtivasta miinasta, joka oli osunut laivan keula puoleen. Suuresta, ammottavasta aukosta virtasi nyt vesi kammottavalla voimalla laivan sisäosiin.

Rautainen jättiläisruho alkoi jo vähitellen vajota. Veneitä ei saatu enää vesille. Cidillä vallitsi rajaton sekasorto. Raivoisa taistelu pelastusveneistä ei ollut vielääkään tauonnut, vaikka oli yhdestoista hetki käsissä. Kolmestatuhannesta matkustajista oli korkeintaan kuusikymmentä pelastettu, sillä vain kaksi täyteen lastattua pelastusvenettä pyrki hiljaisella vauhdilla pois uppoavan laivan pyörteistä. Kolmas kaatui täydessä lastissa kumoon, koska taistelu et sielläkään ollut lakannut. Ainoa, joka vielä alistuneena odotti kohtaloaan, oli espanjalainen kapteeni, joka kädet ristissä seisoi komentosillalla. Bernhard nojasi kalmankalpeana kaiteeseen ja tuijotti kauhistunein katsein viimeisen etäännyvän pelastusveneen jälkeen. Hän ei ollut ottanut osaa hirvittävään taisteluun, sillä sen tuloksettomuus oli ollut siksi ilmeinen.

Yhä vielä entisen suuruuden ja ihanuuden merkkinä liehui Meksikon lippu mastossa. Kaikki muu, ihmiset, eläimet, rikkaus, turhamaisuus, ylellisyys, oli jo painunut märkään hautaansa.

Taasen vallitsi hiljaisuus... Meressä ui vielä kolme ihmistä, kapteeni, Bernhard ja eräs stuertti. He olivat viimeisellä hetkellä hyppäneet uppoavasta laivasta.

Neljäntenä päivänä onnettomuuden jälkeen tuli kaksi venettä pieneen espanjalaiseen satamaan, toinen klo 11 aamulla, toinen klo 8:n tienoissa illalla. Muutamia matkustajia oli kuollut matkalla, ja heidät oli heitetty mereen. Kolmestatuhannesta matkustajasta oli pelastunut vain 48. Ensimmäisinä julkaisivat tietoja kamalasta onnettomuudesta Madridin sanomalehdet, ja muutamien tuntien kulluttua tieto siitä oli levinnyt yli koko maailman.

Wolffin toimisto oli ilmoittanut Berliinin sanomalehdissä, että matkustajia oli pelastunut neljäkymmentäkahdeksan, mutta että vielä oli ehkä odotettavissa kolmas vene, jossa myös toivottiin olevan tohtori Reimannin, joka oli ollut onnettomuusaluksessa laivalääkärinä. Seuraavana päivänä oikaistiin uutista arvelulla, että tohtori Reimann todennäköisesti sittenkin oli hukkunut.

Bernhardin isään vaikutti viimeinen tieto järjestyvästi. Hän ei voinut sitä uskoa, hän ei voinut käsittää, että hänen lapsensa, hänen toivorikas poikansa, joka vielä muutamia viikkoja sitten oli terveenä seisonut hänen edessään, voisi tuottaa hänelle tällaista murhetta. Hän saapui kotiinsa sielullisesti ja ruumiillisesti murtuneena. Rouva Reimanniinkin tieto vaikutti järkyttävästi.

”On hämmästyttävää”, ihmiset sanoivat keskenään nähdessään Reimannin, ”kuinka suru saattaa murtaa ihmisen ruumiillisetkin voimat. Vanha Reimann on muutamassa päivässä tullut harmaapääksi. Häntä tuskin voi tuntea, kun hän hoiperteli kotiinsa sulkeutuakseen siellä huoneeseensa. Hän tahtoi olla yksin, hän ei voinut eikä halunnut kuulla lohdutusta. Suunnaton tuska, joka niin äkkiä oli tullut hänen rintaansa raastamaan, oli tehnyt hänet ihmisaraksi.”

Niin kuin aina tällaisissa tapauksissa, sukelsi tuon tuostakin toivo epätoivon raskaan taakan alta. Tuntui houkuttelevalta ja lohdulliselta ajatella, että sittenkin olisi kyseessä vain erehdys.

”Entäpä, jos Bernhard sittenkin palaisi!”

Päiviä oli kulunut. Reimann ei ollut ottanut ketään vastaan. Eräänä iltapäivänä hän päätti puoliksi vielä tuskansa huumaamana mennä tervehtimään Kerstenejä.

Tavattoman kylmää talvea oli vihdoinkin seurannut kevät. Mantelipuut aukaisivat taas valkoiset kukkansa. Ensimmäinen neitseellinen vihreys peitti pensaitten oksia. Puutarhoista ja pelloista nousi tuore maan tuoksu. Berliinin vilkkaimmilla kaduilla myytiin orvokkeja ja kirjavia kevätesikkoja. Parvekkeille istutettiin ensimmäiset kukat laatikkoihin ja ruukkuihin.

Reimann näki määränpäättään lähestyessään rouva Kerstenin ahertavan puutarhassaan. Hän möyhensi sarkojaan, painoi vispilänvarrella kuohkeaan multaan kuoppia ja peitti niihin pavun pavulta. Kumarassa kyykkiminen oli alkanut väsyttää hänen selkäänsä,

hän suoristi itsensä tuon tuostakin ja heikosti huohtaen hieroi käsiään lonkkaansa.

Herra Reimann seisoi vielä aidan ulkopuolella, kun hän kuuli sokean Ilsen kärsimättömästi kysyvän:

”Äiti, oletko jo pian valmis?”

”Haluatko jotakin, lapsi?” rouva Kersten kysyi työtään keskeyttämättä.

”Hyvää päivää!” Reimann keskeytti molemmat.

Rouva Kersten pyörähti ympäri.

”Hyvää päivää, herra Reimann!”

Molempien ääni kuului alakuloiselta.

”Mitä sanotte onnettomuudesta?” Reimann aikoi jatkaa, kun rouva Kersten kehotti häntä vaikenemaan laskemalla etusormensa suulleen ja elein ilmaisi, ettei Ilse tiennyt vielä mitään Bernhardin kuolemasta. Äiti ei ollut saanut rohkeutta esittää lapselleen jobinpostia.

”Pikku Ilse, menepä keittiöön ja pane kahvi kiehumaan, jotta herra Reimann saa kupin kahvia.”

Vasta, kun sokea oli kadonnut, voi rouva Kersten lausua valittelunsa onnettomuuden johdosta, joka oli kohdannut heitä molempia.

Hänen mielestään oli nyt tarpeetonta salata Bernhardin suhdetta Ilseen. Hän kertoi Reimannille, kuinka hän oli yllättänyt tämän pojan, ja Bernhardin isä, jolla poikansa eläessä olisi ollut paljon suhdetta vastaan, voi nyt ainoastaan vakuuttaa, ettei hänellä olisi ollut mitään Ilsen ja Bernhardin avioliittoa vastaan.

Molemmat päättivät nyt ilmoittaa sokealle raukalle onnettomuuden sanoman.

He istuutuivat sitten pian kahvipöytään, ja rouva Kersten sanoi tuokion kuluttua:

”Ilse, sinun täytyy olla rohkea, herra Reimannilla on sinulle ikävä uutinen. Ajattelepa, Bernhardia on kohdannut ikävä onnettomuus, hän voi kuollakin.”

Sokea ei ollut vastannut sanaakaan, hän tuli kalmankalpeaksi ja näytti pyörtyvän. Reimann oli hypähtämäisillään apuun, kun rouva Kerstin muisti samanlaista sattuneen ennenkin ja rauhoitti häntä sanomalla:

”Antakaa olla, hän tulee parhaiten entiselleen itsekseen ollen.” Silloin vääntyivät Ilsen kasvot tuskalliseen ilmeeseen, ja hän alkoi puhua kuin unessa:

”Hyvä Jumala! Millainen hämminki! Millainen pelästys! Kaikki ihmiset huutavat apua! Jokainen haluaa pelastaa itsensä ja raivaa tieltään toverinsa! Hyvä Jumala! Tuollahan on Bernhardkin! Hän ui vielä! Hän pääsee puupölkylle! Oi, nyt hän on turvassa! Pieni alus korjasi hänet!

Minä näen hänet hänen rakkaat, tällä hetkellä huolestuneet piirteensä. Ja nyt, Bernhard, miten hymyiletkään ja kuiskaat: Ilse... Bernhard, etkö näe, että yössämme loistaa tähtiä? Lemmentähtiä. Ne johtavat meidät yhteen, niin ettemme milloinkaan enää eroa.

Kuuletko, Bernhard? En jätä sinua, minä olen sinun... Tahdon kantaa ilot ja surut vierelläsi...”

Tyttö värisi koko ruumiiltaan. Hänen kasvonsa kirkastuivat vähitellen iloiseksi hymykksi. Sitten hän vaikeni. Hän näytti nukkuvan.

Herra Reimann ei tiennyt, mitä sanoa tästä tunteenilmaisusta.

Rouva Kersten sen sijaan tunsii tyttärensä salaperäisen olemuksen ja kertoi herra Reimannille, että tämä sai äkkinäisestä järkytyksestä usein tällaisia kohtauksia, jolloin hänessä ilmeni selvänäköisyyttä ja jolloin hän kuvaili menneisyyden tai tulevaisuuden tapahtumia.

”Niin, minä olen kuullut sellaisista mediumistisista henkilöistä”, Reimann sanoi, ”ja voin myös käsittää ilmiön mahdolliseksi. Sitä vain en ymmärrä, että Ilse näkee nyt sen, mikä on jo muutamien viikkojen päässä ajassa takanapäin.”

”Olette oikeassa, sitä en ole tullut ajatelleeksi”, rouva Kersten vastasi, ”mutta kysynpä häneltä itseltään. Kuunnelkaa, hän vastaa!”

Rouva Kersten tarttui Ilseä kädestä ja puhutteli tätä: ”Ilse... Ilse... kuuletko?”

”Kyllä... kuulen”, tämä vastasi hiljaisella, etäisellä kuiskauksella ja jatkoi sitten:

”Kaikki elämäntapahtumat painavat merkkinsä astraalivaloon ja etenevät rajattomiin niin kuin aallot tyvenen järven, joka putoavasta kivistä on joutunut väreilemään.

Nyt on henkeni tässä tilassa äärettömästi nopealiikkeisempi ja siirtyy tapahtumahetkeen. – Näetkös äiti, menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus eli aika ja paikka ovat katoavan olemassaolon käsitteitä eivätkä ole olemassa meidän henkeämme varten. Siksi me meediat ja vielä paremmin eno Rasmussen, rosenkreuzilainen, voimme tutkia menneisyyttä ja lukea tulevaisuutta kuin avointa kirjaa.”

Tyttö oli tullut huomattavan kalpeaksi, ja rouva Kersten pelkäsi, ettei häntä enää saataisi hereille. Hän katsoi tyttöönsä huolissaan ja huudahti sitten ääni jännityksestä vapisten:

”Ilse! ...Ilse, tule tajuihisi! Ilse, pikku rakkaani, vastaa minulle!”

Ilse aukaisi vihdoinkin puoliuunessa silmänsä ja siveli hiljaa otsaansa.

”Äiti! Äiti! Miksi kutsuit minua? Olin Bernhardin luona.” Pian hän heräsi unitilastaankin. Hän katseli ihmetellen ympärilleen ikään kuin tottuakseen ympäristöönsä.

Sitten hän huudahti äkkiä kiihkeästi:

”Teidän ei tarvitse enää kertoa mitään. Äiti! Rakas äiti, minä olen nähnyt hänet! Hän on pelastettu. Nyt hän on minun. Välilämme ei ole enää mitään estettä.”

”Kuulitte sen nyt, herra Reimann. Ilse on sanonut, että Bernhard on pelastettu, ja te voitte uskoa siihen.”

*

Ilse oli ollut viime aikoina sairaana.

Oli jo kulunut kolme kuukautta siitä, kun Bernhard hävisi. Kalpeana kuin valkoinen ruusu lepäsi nuori tyttö usein tuntikausia mukavassa nojatuolissa, jonka herra Reimann aikoinaan oli lahjoittanut Ilsen sairaalle isälle. Tässä tuolissa istuen tämä rintatautiinainen mies oli eräänä kevätpäivänä huokaissut viimeisen kerran. Nyt se oli Ilsen sairassijana. Se oli ihanan aurinkoisen sään takia tuotu ulkoilmaan. Tuuli leyhytteli keveästi hänen olkapäilleen ja ohimolleen valahtaneita hiuskiehkuroita. Hänen valkeat kätensä lepäsivät toimettona sylissä. Häntä olisi voinut luulla madonnaksi, joka maailman unohtaen oli tuudittautunut omiin ihaniin ajatuksiinsa.

Rouva Kersten oli mennyt kaupungille asioille. Vuokralaiset, joita yhä kallis aika ahdisteli, saattoivat tuon tuostakin hänet puolaan vuokrien suorituksissa.

Kevyt hymy vilahti Ilsen kasvoilla. Silloin tällöin liikkuivat hänen huulensa kuin hiljaisessa yksinpuhelussa. Hän risti kätensä ja rukoili ääneensä: ”Taivaallinen Isä, Sinä, jota kaikki ihmiset ylistävät, katso sydämeni ahdinkoa! Varjele häntä vaaroissa, suojele häntä sairaudesta, tuskista ja kuolemasta!

Jumala, Sinä, joka tähtiä johdat, miten kaukana olenkaan yöni pimeydessä! Kaukana kättesi töistä, jotka ovat ihmeitten ihme.

En voi enkä saakaan tuomita, ja kieltäydyn mielelläni valosta, kunhan vain suot minulle ystäväni! – – –”

Hän ei ehtinyt edemmäksi. Keskellä rukoustaan hän kuuli äkkiä nopeita askeleita.

”Kuka siellä on?” huudahti hän tuolistaan huolestuneena, koska hän ei tuntenut tulijaa äidikseen. Askeleet lähenivät. Hän kutsui hädissään palvelustyttöä.

”Antakaa olla, neiti”, ääni kuului sanovan aivan hänen vierestään. ”Äitini ei ole täällä. Haluatte puhutella häntä?”

”En, vaan tyttäätä, Ilse-neitiä.”

”Se on nimeni”, Ilse sanoi rauhoittuen. ”Ja mitä haluatte minusta? Kuka olette? Valitettavasti en voi nähdä teitä. Olen sokea. Mutta äänestänne kuulen, että olette nuori, ehkäpä minun ikäiseni.”

Elfriede Mertin oli kuvitellut kilpailijattarensa toisenlaiseksi. Kummallinen liikuttuneisuus tunkeutui hänen mieleensä ja sai hänen silmänsä kostumaan, kun hän näki edessään Ilsen hennon vaaleat, plastiset piirteet. Tämä tuntui hänestä miltei ylimaalliselta istuessaan siinä hänen edessään mustassa, yksinkertaisessa puvussa ja läpikuultavat kädet valkoisten liljojen lailla sylissä. Hänestä tuntui kuin hänen pitäisi hyvällä ja lohdutella sokeaa sen tuskan vuoksi, jonka hän tälle aikoi tuottaa. Ilsen suuret, loistottomat silmät herättivät hänessä syvää sääliä. Eivätkö ne olleet kuin himmeät, hiomattomat timantit? Kuinka ne loistavatkaan, jos niihin joskus tulee näkemisen ihana kyky!

Hänen ajatuksiinsa syöksähti äkkiä Bernhardin kuva. Hän näki hengessään, kuinka tämä tavoitteli tuon ylimaallisen, vaalean tytön suosiota, kuinka hän hyvällen silitti näitä kultaisia kiharoita. Mustasukkaisuuden käärme sukelsi esiin ja vaimensi hänen sydämensä parhaimmat ailahdukset. Hän ei enää nähnyt Ilsessä onnetonta ihmistä, vaan kilpailijattarensa, joka sokeudesta huolimatta oli hänelle vaarallinen.

”Valitan, että minun täytyy sanoa teille epämieluisia”, hän aloitti katsoen Ilsen ohitse kukkasarkaan. Hän ei uskaltanut sanoa sokealle suoraan, että Bernhard oli kerran kuulunut hänelle.

”Puhukaa vain, neiti. Mikä olikaan nimenne?”

Elfriede vastasi sanojaan ylpeästi korostaen:

”Aivan oikein, unohdin esitellä itseni. Olen Elfriede Mertin, professori Mertinin tytär ja herra Bernhard Reimannin entinen morsian.”

Ilse säpsähti. Hän oli kuullut vain yhden nimen. ”Bernhard Reimannin morsian!”

”Mitä te olitte?” hän huudahti säikähtäneenä.

”Kuulettehan sentään; olin Bernhard Reimannin morsian.”

”Morsian? – – Bernhard – – Bernhard” Ilse tapaili hämmentyen. Kylmä hiki kihosi hänen ohimolleen. ”Se ei ole totta, se on valhe! Sanokaa minulle, että valehtelette”, huusi Ilse ja yritti päästä ylös tuolistaan. Hänen heikot hermonsa eivät kuitenkaan kestäneet tällaista iskuja. Hän vaipui melkein tajuttomana takaisin tuoliinsa.

Kun Elfriede näki, minkä vaikutuksen hänen sanansa olivat tehneet, pyrki hän kiireen kaupalla pakoon välttääkseen mahdollisia tilintekoja.

Hän työnsi puutarhaportin auki ja kohtasi rouva Kerstenin, joka juuri palasi kaupungilta. Hän katsoi hämmästyen vieraan kiihtyneisiin kasvoihin.

”Mitä haluatte?” hän ehti pahaa aavistaen kysyä.

”En mitään!” Elfriede huudahti jouduttaen askeleitaan. Silloin kuului puutarhassa tuskanhuuto.

”Äiti! Äiti!”

Elfrieden valtasi säikähdys. Hän työnsi rouva Kerstenin syrjään, syöksyi kadulle, hypähti ohitse hiljaa ajavaan taksiautoon ja ilmoitti käheällä äänellä kuljettajalle osoitteensa.

*

Reimann istui jo varhaisena aamuna konttorissaan ja laski, – laski. Epävakaat taloudelliset olot olivat aiheuttaneet valtavan mulistuksen hänen tehtaassaan, koska hänen kutomonsa ei saanut riittävästi raaka-aineita. Myös suuri joukko hänen työläisiään sekä myy sään oli muuttanut maasta korkeiden verojen takia.

Hän laski kynän syrjään. Hänen ajatuksensa eivät tahtoneet tänään seurata numeroita, jotka olivat hänen edessään. Ainoan pojan menetyks oli tehnyt häneen liian järjestyttävän vaikutuksen.

Silloin aukaistiin ovet varovaisesti ja vanha konttoripalvelija Friedrich, joka oli tehtaan palveluksessa harmaantunut, astui sisään.

Hän toi joukon kirjeitä, jotka hän hyvää huomenta toivottaen laski isäntänsä pöydälle.

”Tässä on eräitä kirjeitä ja sisään kirjoitettavaa postiin vietäväksi ja tällä maksuosoituksella noudatte pankista 6 000 pesetaa”, Reimann sanoi.

Friedrich lähti asioille ja isäntä silmäili saamaansa postia. Neljätoista asiakasta peruutti tilauksensa. Viisi tavaranhankkijaa ilmoitti olevansa kykenemätön toimittamaan raaka-ainetta viimeksi voimassa olleeseen hintaan. Hinnat olivat nousseet viisinkertaiseksi. Toiset jouduttivat hankintaa, ja eräät uudet asiakkaat tilasivat niin ja niin paljon.

Reimannin päätä pyörrytti. ”Ellen saa raakatavaraa, täytyy minun sulkea liikkeen”, hän ajatteli.

Hänen entinen kirjanpitäjänsä ja nykyinen prokuristinsa astui sisään.

Kello oli täsmälleen yhdeksän. Ukko tuli ja meni aina lyönnilleen. Kaiken pienimmätkin seikat, hän teki kellon mukaan.

Hänen jälkeensä saapui joitakin nuoria naisia, jotka menivät huoneisiinsa ja nuori sydäntautinen kirjeenvaihtaja.

Eräät vanhemmat työläiset puhuivat Reimannille heidän palkkojensa korottamisesta. Tämä syventyi uudelleen laskelmiinsa. Silloin tuli vanha kirjanpitäjä jälleen hänen huoneeseensa tuoden kirjan hänen eteensä. Hän osoitti tiliasemaa ja sanoi:

”Jos tällä tavalla mennään tänä vuonna eteenpäin, niin saamme panna ovemente lukkoon! Ja muut – lakkauttavat maksujaan! Ja meidän pitäisi vielä kirjoittaa heille kiitoskirjeitä! Heitä täytyy pitää aisoissa, uhata vaikka oikeudenkäynnillä. Te olette liian hyvántahainen, herra Reimann, ja annatte kaikki anteeksi. Te unohdatte, että laiskat asiakkaat käyttävät tätä hyväkseen jättämällä laskunsa maksamatta puhtaasta ylimielisyydestä!”

Reimannin kasvot synkistyivät.

”Ei saa sanoa kaikkia asiakkaita, joita sodanjälkeinen pulakausi estää täyttämästä sitoumuksiaan, muutta mutkitta laiskoiksi.” Hän ajatteli itseään ja omaa asemaansa.

”Täytyy osata mukautua aikaan ja ottaa asiat sellaisina kuin ne ovat. Ylimenokausi on sotaakin pahempi. Valitteluilla ja riitelyillä ei saada voittoa.”

”Luonnollisesti ei ole minun asiani antaa teille neuvoja”, myönsi prokuristi harmistuneena. ”Varjelkoon! Halusin vain varoittaa teitä ajoissa suuresta armeliaisuudestanne. Tehkää aivan mielenne mukaan – luonnollisesti!”

Hän paukautti kirjan kiinni ja meni paikalleen.

Reimann laski. Numerot kasvoivat ja täyttivät hänen ajatuksensa. Summat, jotka hänen vielä oli selvitettävä kuukauden viimeiseen päivään mennessä, jos aikoi säilyttää luottonsa, nousivat sa-toihin tuhansiin.

”Ei Lüders sentään ole aivan väärässä!” tuumi hän. ”Hän tuli vain väärään aikaan, kesken tärkeimpiä laskujani.” Olihan hän jo tarpeeksi velassa. Tuossa olivat hypoteekkivekselit, jotka joka hetki katkeroittivat hänen elämänsä. Ei, näin ei saanut jatkoa! Hän siveli mietteissään viime aikoina tuntuvasti harmaantunutta tukkaansa.

Hän pohti ja tuumiskeli.

Rahaa hänen oli saatava, mutta mistä ja miten? Eikö hänen liikkeensä ollut kaiken epäilyksen yläpuolella? Jos hän oli rehellinen itselleen, oli hänen myönnettävä, että hän oli lähes kymmenen vuotta saanut taistella, koska hän oli ollut aina kyllin hyväuskoinen ottaakseen osaa ystäviensä vekseleihin, joita he eivät milloinkaan lunastaneet. Hän oli takauksiin menettänyt jo kokonaisen omaisuuden. Tätä ei luonnollisesti kukaan tiennyt, ei edes hänen vaimonsa. Hän saattoi pitää päänsä ylpeästi pystyssä. Kaikki tiesivät, että hän, jos kukaan, oli kunnianmies kiireestä kantapäähän. Ihmiset olivat narreja, irtisanoessaan juuri nyt hypoteekkilainansa!

Tällaisena aikana, jolloin rahalla ei ollut mitään arvoa. Mitä tehdä? Hänen mieleensä tuli vanha kirjanpitäjä, jonka esityksen hän äsken oli keskeyttänyt. Hetkisen mietittyään hän painoi sähkönappulaa. Ovelta kuului pian nenä-ääni kysyvän:

”Mitä haluatte, herra Reimann?”

”Herra Lüders!” Hetkisen kuluttua tuli vanha kirjanpitäjä uudelleen.

”Kutsuite minua?”

”Kyllä. Istuutukaa.”

”Olen ajatellut sitä, mitä äsken minulle sanoitte. Ette ole niinkään väärässä. Meidän on hankittava rahaa, se on selvää. Käräjöimiseen ei tällaisena aikana maksa vaivaa ryhtyä. Tiedättehän, että laiha sopu on parempi kuin lihava riita.”

”Niin, se on totta”, Lüders myönsi työntäen silmälasit otsalleen.

”On parasta sopia ihmisten kanssa, mikäli se käy päinsä”, Reimann arveli, ”ja kirjoittaa velkojillemme, että me olosuhteiden perusteella mielellämme suostumme osamaksuun ja pyydämme saada vastauksen ehdotukseemme kolmen päivän kuluessa. Mitä siitä sanotte?”

”Niin, – – miksi emme voisi”, Lüders sanoi mieltien. ”Parempi olisi kuitenkin, jos puhuisimme vain puolesta määrästä emmekä osa-maksuista.”

Synty hiljaisuus. Molemmat ajattelivat. Kuului vain seinäkellon tikitys ja kirjoituskoneiden naksutusta viereisestä huoneesta, missä neitokset istuivat.

”Kuinkahan olisi” Lüders alkoi, ”jos kävisimme käsiksi toisenlaisiin asioihin?”

Reimann kuunteli uteliaana.

”Emme voi jättää tehdastamme seisomaan. Tilatkaamme koneita, ja asia on selvä, – Koska armeijakin on nyt palautettu sotakanalta, on työttömiä miehiä ja naisia yllin kyllin. He voisivat jälleen ryhtyä entisiin toimiinsa.

”Nähkääs, herra Reimann”, Lüders jatkoi ehdotustaan. ”Rahtilaivojen puute tulee vielä jatkumaan jonkin aikaa. Vedenalaiset veneemme upottivat vuosikausia suuria höyrylaivoja. Mutta ellemme voi saada puuvillaa, niin miksi emme koettaisi turvetta ja nokkosen kuituja. Olen nähnyt Dahlemin kasvitieteellisessä puutarhassa pidetyssä näyttelyssä näistä valmistettuja kudontatuotteita, ja ne ovat suorastaan, suurenmoisia.”

Reimann antoi ehdotuksen vaikuttaa itseensä. Hetkisen kuluttua hän virkkoi:

”Lüders, asia ei ole hullumpi. Ajattelin sitä jo kerran. Mutta on otettava huomioon, että yritykseen tarvitaan erikois- ja ammattitietoja, ja useimmiten saa maksaa suuret oppirahat.”

Molemmat olivat taasen vaiti. Sitten esitti Reimann lopputuloksensa:

”Emme voi tehdä mitään, en löydä mitään keinoa.”

”Jaa, jos haluatte, niin voimme jo tänään suorittaa valmistavia toimenpiteitä; mitä pikemmin, sitä parempi meille”, Lüders tuumi.

”Niin, kyllä minun puolestani. Mutta tässä on kaksi vastakkaista seikkaa, tilaukset ja koneet. Onko meidän ensin hankittava koneet vai uusia tilauksia? Nähkääs, meidän olisi vanhoille asiakkaillemme ilmoitettava suunnitelmistamme sekä tiedusteltava, haluavatko he ottaa pumpulikankaan asemesta vastikekangasta. Nyt voisimme ehkä ostaa halvallakin koneita, jotka ovat kotoisin toimintansa lopettaneista tehtaista.”

”Niin arvelen minäkin, herra Reimann. Meidän ei tarvitse heti ostaa uusia koneita, tulemme toimeen vanhoillakin, ja työläisiä, jotka ovat ennen olleet samankaltaisissa töissä, on kylliksi. Odotta-kaapa – luulen voivani käyttää hyväksemme erästä suhdetta, – on näet kyseessä tuttavuus erään aikaisemmin tällä alalla toimineen tehtailijan kanssa.”

”Hyvä, tehkää mitä voitte”, Reimann sanoi. ”Vielä yksi juttu, hyvä Lüders. Tämä koskee tulevaisuutta. Ja vaikka voisın ansaita miljoonia, niin on kuitenkin tällä hetkellä...”

Reimann solmiutui sanoissaan ja katsoi samalla Lüdersiä jännittynein kasvonilmein.

”Ymmärrän. Asema on tällä hetkellä vakava”, Lüders myönsi. ”Niin, meidän on kai koetettava hankkia rahaa ennen koneita.”

Taas keskeytti keskustelun hiljaisuus, jolloin molemmat tuijottivat eteensä mietteissään. Äkkiä Lüders kysäisi:

”Paljonko sitten, tarvitsemme rahaa, herra Reimann?”

Sanaakaan sanomatta Reimann työnsi hänen eteensä kaksi irtisanottua hypoteekkirjaa, jotka hän otti salalokerostaan. Lüders laski lasit silmilleen ja tuijotti asiakirjoihin.

”Hitto soikoon?” hän huudahti lukiessaan. ”Tämäpä jotakin! 140 000 ja 120 000, se on yhteensä 260 000 pesetaa, tosiaankin upea summa!”

”Pienempi on taloani vastaan, suurempi kolmas kiinnitys tehdastani vastaan”, sanoi Reimann otsaansa rypistäen.

Lüders mietti.

”No niin, mitenkähän olisi liiketoverin laita?”

”Liiketoverin?” Reimann toisti hämmästyen.

”Niin, miksi ei? Luulen, että sellaisen voisimme heti saada tehtaaseemme. Nykyään on paljon ihmisiä, jotka eivät tiedä, mitä tehdä sotavoitoillaan. – Ehkäpä hiljainen osakas, joka sijoittaisi 300 000 pesetaa 8 prosentin korolla? Halvemmallalla emme nykyään saa rahaa.”

”Kahdeksan prosenttia!” Reimann hämmästyi. ”Mutta ajatelkaahan toki!”

”Halvemmallalla emme voi saada”, Lüders toisti. ”Ja lopultakin – mitä sitten on kahdeksan prosenttia, jos voimme laskea hyväksemme kaksisataa prosenttia?”

”Käytätte suuria sanoja”? Reimann sanoi.

”Miksi en? Näette kyllä, että olen oikeassa:”

Reimann ajatteli itsekseen.

”Mitä teemme?” Lüders kysyi, jolla ei suinkaan ollut mitään lisäansiota vastaan, minkä hän aikoi samalla itselleen hankkia.

Reimann suostui lopulta huokaisten. Tähän asti hän oli ollut liikkeensä ainoa omistaja ja sitä hoitaessaan harmaantunut, ja nyt vielä pitäisi tulla vieraan siihen osalliseksi? Se ei tuntunut miellyttävältä, ja se herätti hänessä monenlaisia ajatuksia.

Entäpä jos kaikki kävisi hullusti? Jos kuitenkin saataisiin ulkomailta halpaa puuvillaa? Mitä silloin tapahtuisi?

Silloin hän ei ainoastaan olisi hankkinut kalliita koneita, vaan myöskin punonut itselleen 300 000 markasta ja 8 prosentin korosta köyden mihin hirttäytyä.

Hänen huuliltaan nousi taas huokaus.

”Se tuntunee teistä raskaalta? Vai kuinka?” Lüders kysyi, joka Reimannin kasvoista näki tekemänsä ehdotuksen vastenmielisyyden. ”Ei yhtiötoverin tarvitse olla mukana elinikänsä. Asetamme määrääjän.”

”Se on totta. Minun on tehtävä, mitä asianhaarat vaativat.”

Hän nousi seisomaan, katsoi kelloa ja sanoi työntäessään yksityiskirjeen taskuunsa:

”Tehkää nyt oma osuutenne asiassa, hyvä Lüders. Suostun kaikkeen.”

Lüders meni paikalleen. Hänen kasvoistaan ei kukaan voinut päätellä, miten tärkeä keskustelu hänellä oli ollut isäntänsä kanssa. Sillä välin käveli tehtailija väsyneenä kotiinsa.

Hän pysähtyi äkkiä maanalaisen rautatien luo ja jäi tuumimaan, mennäkö yksin tein tervehtimään vanhaa ystäväänsä Bergmannia, joka asui Schmargendorfissa. Voisihan käydä, että tämä jonka hän ennestään tunsikin kunnon mieheksi, auttaisi häntä kiinnityslaina-

asiassa. Sitten hän myöskin voisi käydä katsomassa rouva Kersteniä ja ottaa selvää pikku Ilsen voinnista. Sairaana tilassa oli kuulemma tapahtunut käänne huonompaan päin, mikä oli sitonut hänet vuoteen omaksi. Vaikkakin hänen vaimonsa oli häneltä salannut onnettomuustapauksen, jossa Bernhardin kerrotaan pelastaneen Ilsen, niin oli, herra Reimann kuitenkin aina selvillä siitä, mitä Kersteneillä kulloinkin tapahtui.

*

Aluksi Reimann oli luottanut Ilsen selvänäkökykyihin. Päiviä ja viikkoja kului kuitenkin ilman että onnettomuuden uhriksi joutuneesta pojasta kuului pienintäkään elonmerkkiä. Onnettomuuksien ankarasti murjomalle isälle ei jäänyt muuta vaihtoehtoa kuin tyytyä kohtaloonsa niin hyvin kuin taisi. Hänen kotonaan oli Bernhardin häviämisen jälkeen perhe-elämä tullut entistä kylmemmäksi. Puolisot tuskin puhuttelivat toisiaan. Reimann koetti, mikäli mahdollista, suunnata ajatuksensa liikeasioihin, jottei sydänsuru olisi saanut hänessä liiaksi valtaa. Hän tunsu yhä vetoa Kersteneihin. Nyt häntä sitoi näihin ihmisiin yhteinen suru.

”Olikohan kohtalon sormi havaittavissa siinäkin, että tämä nainen, joka olisi voinut tulla hänen vaimokseen jos olisi kuunnellut sydämensä ääntä, nyt oli sokean tyttären äiti ja hän kadonneen pojan isä?”

Hän meni päättäväisesti päämääräänsä, mutta hän ei vielä ollut varma etsiäkö Schmargendorfissa ensin ystävänsä Bergmann vai pistäytyäkö Kersteneillä. Hänen askeleensa ohjautuivat itsestään rouva Kerstenin luo.

Hän näki jo talon edessään. Se oli puutarhassaan täysin köynnöskasvien peitossa. Avoimesta ikkunasta kuului ulos pianonsoittoa.

Reimann jäi seisomaan kuunnellakseen. Soittaja esitti ihmeen hyvin Schubertin unelmia. Niissä kaikui kaipausta, rakkaudenhaaveilua.

Hän aikoi jäädä rappujen kaidepuuhun nojaten kuuntelemaan, kun rouva Kersten astui ikkunaan sulkeakseen sen. Hän huomasi vieraan ja tervehti tätä.

”Herra Reimann!” kuului huudahdus, ja Ilse keskeytti soittonsa.

Hän oli ainoa, joka ei vielä ollut heittänyt kaikkea toivoa... Hänellekin tuli sentään toisinaan hetkiä, jolloin hän epäili, että Bernhard olisi hyvinkin voinut antaa itsestään elonmerkkejä, jos hän kerran oli hengissä. Niin, hänellä oli hetkiä, jolloin hän suri tätä kuolleena.

Reimann asteli sisään. Rouva Kersten otti hänet sydämellisesti vastaan.

”Miten hauskaa, että käytte taas meitäkin katsomassa. Ilse ja minä keskustelimme koko eilispäivän Bernhardista, ja hän väittää yhä poikanne elävän ja lähettävän aivan pian sanoman. Myöskin Unkarissa asuva veljeni on Ilsen kanssa yhtä mieltä. Hän kirjoitti minulle pitkän kirjeen täynnä lohdutuksen sanoja ja vakuutti, että Bernhard varmasti saapuu. En ole kertonut Ilsole tästä kirjeestä, sillä en halua vahvistaa hänen toivoaan, jos se kuitenkin pettäisi lopulta.”

”Niin, rakas ystävätär”, Reimann jatkoi, ”onnettomuus tulee harvoin yksin. Niin on minullekin käynyt viime aikoina.”

”Miten niin?” rouva Kersten kysyi ihmeissään. ”Onko vaimonne sairas?”

”Ei, siitä ei nyt ole kysymys. Liikeasiani ovat viime aikoina suju-neet huonosti.”

”Niinkö?”

Rouva Kersten muisti, ettei hän vielä ollut maksanut Reiman-nille viimeisiä korkojaan. Hän katsoi kysyvästi miehensä työnan-tajaan.

”Menevätköhän hänen liikeasiansa niin huonosti? Onko hän to-siaankin pulassa, vai tuliko hän ainoastaan minua kehottamaan?”

Hänen suora luontonsa pakotti hänet kysymään.

”Tulitteko viimeisten korkojen takia?”

Reimann tunki tehneensä suuren virheen ja katsoi rouvaan hämmästyneenä.

”Minäkö – korkojen takia? Enhän toki – todellakaan en! Jos niitä kävisin hakemassa, tulisin viimeksi teidän luoksenne! En tullut etsimään rahaa, vaan lohdutusta. Aina kun olen menettänyt kaiken toivoni Bernhardin paluusta, vaikuttaa Ilsen läheisyys minuun rauhoittavasti. Minun tarvitsee vain kuulla lapsen ääni, kun jo tunnen poikani sielun. Siksi tulit tänään luoksenne.”

Rouva Kersten ei ollut kuitenkaan vielä voinut unohtaa edellä käyneen liikeasiakeskustelun vaikutusta ja luuli huomaavansa Reimannin sanoissa vain eräänlaisen anteeksipyyntöä. Hän halusi kuulla lisää Reimannin liikeasioista ja kysäisi siksi:

”Tehtaanne kärsii varmaan raaka-aineiden puutetta? Ja taloudellinen tilanne on saattanut monet asiakkaanne maksuvaikeuksiin?”

Reimann hämmästytti kysymyksistä. Hän tunki itsensä epävarmaksi. Oliko hänen liikkeensä asemasta jo liikkeellä huhuja? Tämä päähänpisto vaivasi häntä ilkeästi. Siksi hän kysyikin haluttomasti:

”Mistä voitte näin päätellä, rouva Kersten?”

Puhuteltu ymmärsi heti osuneensa oikeaan.

Tehtaanomistaja mietti silmänräpäyksen. Rehellisellä tunnustuksella hän ehkä voi kumota mahdolliset puheet ja tarpeettomat juorut, ja siksi hän kertoikin avoimesti nykyisestä asemastaan, keskustelustaan prokuristi Lüdersin kanssa ja aikomuksestaan etsiä itselleen liiketoveri, joka voisi antaa hänen tehtaalleen uuden suunnan

Rouva Kersten oli kuunnellut tarkkaavaisesti mutta kuvitteli tilanteen todellista huonommaksi sekä lupasi suorittaa korot. Reimann puolustautui uudelleen:

”Ei, rouva Kersten! En todellakaan tarvitse tätä vähäpätöistä summaa! Teidänkään portaittenne ohitse ei taloudellinen siirtymäkausi suinkaan ole mennyt jälkiä jättämättä. Teilläkin on vuokralaisia, jotka ovat muuttaneet muualle tai suorastaan maasta ja siksi tahdon mieluummin odottaa.”

Reimann oli lausunut viimeiset sanansa miltei pyytäen. Hän oli saanut taas entisen rauhallisuutensa.

”Kiitos, herra Reimann! Mutta minulla on todellakin rahasumma kotonani. Olisin suorastaan kiitollinen, jos viitsisitte ottaa sen mukaanne. Osoitatte sillä ystävällisyyttänne ja samalla säästätte minulta pankissa käynnin. Tiedättehän – tyttäreni takia minun on vaikea poistua kotoani.”

Hän otti rautaisesta lippaasta, jota hän säilytti kirjoituspöydälleen, rahat ja antoi ne Reimannille.

”Aivan niin kuin haluatte. Jos voin tehdä mieliksenne, niin otan ne mukaani.”

Hän työnsi rahat taskuunsa ja sanoi sitten:

”Minun on kuitenkin nyt lähdettävä. Työhalua minulla ei ole kylläkään tänään.”

”Jääkää toki hetkiseksi luoksemme”, rouva Kersten vaati. ”Ilse saa soittaa teille jotakin. Hän soittaa viime aikoina niin ihmeellisiä improvisaatioita, suorastaan taivaallisia melodioita.”

Rouva Kersten huomasi, että Reimannilla oli päällystakkinsa vielä yllään, ja hän pyysi tätä riisumaan sen.

Reimann vilkaisi kelloonsa.

”Vain puolituntinen, jos niin haluatte.”

”Tottahan toki!”

Hän otti päällystakkinsa yltään. Rouva Kersten tarjosi hänelle nahkatuolin ja istuutui häntä vastapäätä. Hänen silmänsä harhailivat ympäri huonetta, jonka yksinkertainen mukavuus miellytti häntä suuresti. Sitten hänen katseensa jäi rouva Kersteniin. Tahtomattaankin hän vertasi tätä omaan vaimoonsa.

”Niin – tuo olisi tosiaan sopinut hänelle paremmin – suoraluonteinen ja rehellinen kun oli lukuun ottamatta yhtä ainoaa valhetta, jota hän ei milloinkaan antanut rouva Kerstenille anteeksi, – koska hän oli sen takia tullut onnettomaksi. Kuinka tämä nainen saattoikaan hänelle uskotella olevansa pahasti keuhkotautinen, vaikka näin ei suinkaan ollut laita.” Hän ei tiennyt, että hänen entinen rakastettunsa oli tästä valheesta kärsinyt.

Reimann tunsu äkkiä, että hän rakasti yhä rouva Kersteniä. Hänellä ei ollut rohkeutta tunnustaa sitä tälle. Hänen täytyi kuitenkin sanoa jotakin.

”Kertokaa minulle, rouva Kersten, kuinka vietätte täällä päivänne. Kertokaa, mistä keskustellette Ilsen kanssa. Muuten, kuinka tämä lapsi nyt voi?”

Rouva Kersten taivutti päänsä alas ja hänen silmiinsä ilmestyi sumuharso.

Reimann huomasi nyt hänen kärsivän. Kenen takia? Oliko Ilse vakavasti sairaana? Vai mikä oli hänen silmistään näkyvän tuskan syy?

Molemmat havahtuivat kuullessaan ovelta kahinaa ja haparointia. Ilse siellä astui empien yli kynnyksen.

”Ah siellähän sinä olet! Minun ei olisi pitänyt jättää sinua niin pitkäksi aikaa yksin. Hyvä, että tulit”, sanoi rouva Karsten nousten ja vieden tyttärensä istumaan viereiseen tuoliin. Reimann tuijotti tytön kalmankalpeisiin kasvoihin, joissa silmiä ympäröivät tummat varjot. Oliko tämä lapsi, jota hän eräänä päivänä vertasi puutarhan punaiseen ruusuun? Tyttö, joka sairaudestaan huolimatta saattoi niin iloisesti nauraa? Mistä oli ilmestynyt tuo karkea juonne hänen suunsa ympärille? Oliko hänen sielunsa herääminen, pyrkimys valoon ja aurinkoon, niin voimakas, että hänen ruumiissa hento kuori oli murtua siitä? Vai oliko tässä jokin uusi sairaus? Samako, joka oli tytön isällä ollut? Hän nousi ja tarttui tämän kapeaan, pehmeään käteen.

”Älkää suuttuko, rakas lapsi, jos häiritsen rauhaanne”, hän sanoi myötätunnolla, ”Tulin vain kysymään teidän ja teidän rakkaan äitinne vointia.”

Hetkisen mietittyään Ilse vastasi:

”Minun on hyvä olla, minua ei vaivaa mikään.”

Reimannia kummastutti, ettei Ilse tänään kysynyt mitään Bernhardista, mitä hän sentään olisi odottanut.

Rouva Kersteniä ihmetytti sama asia. Äkkiä hän muisti kohtauksensa Elfriede Mertinin kanssa, ja hän ehätti sanoa ennen Ilsen kysymystä:

”Niin, herra Reimann, mitä meidän pitikään kysyä. Bernhardhan kuuluu olleen kihloissa erään professorin tyttären kanssa?”

”Mitä sanottekaan! En ole kuullut mitään sellaista. Kihlausko? Minun poikani? Varmaankin minun vaimoni päähänpistoja.”

Rouva Kersten näki kyynelten tunkeutuvan Ilsen silmiin ja että keskustelu koski häneen.

”Minäkin luulen sen olevan vain turhaa puhetta”, hän vastasi, ”on parasta, että jätämme asian.”

”Seis”, sanoi Reimann, ”mikä tytön nimi on?”

”Elfriede Mertin”, Ilse vastasi nyt ääni vapisten. ”Elfriede Mertin, professori Mertinin tytär.”

Reimann nousi seisomaan, otti käsille päällystakkinsa ja veti sen taskusta sanomalehden. Hänen katseensa lipui yli ilmoituspalstojen. ”Niin, tässähan on sama nimi. Lukekaapa!”

Siinä oli mustalla valkoiselle:

”Vihitty: Elfriede Mertin ja Hans von Reichenau.”

*

Samalla aikaa kun vanha Reimann jälleen poistui Kerstenien asumuksesta, muutti vastavihitty aviopari hienosti sisustettuun huoneistoonsa Kurfurstendammin ja Knesebeckstrassen kulmataloon. Nämä olivat Hans von Reichenau ja hänen puolisonsa.

Elfriede säteili onnea. Hän oli nyt Hans-serkkunsa puoliso, ja tämä ei ollut häilyönä samppanjan onnellistuttamassa tilassaan huomannut mitään Elfrieden harha askeleen seurauksia.

Kun Bernhard kuukausia sitten oli lähtenyt pitkälle matkalleen välittämättä Elfriedestä, oli tämä saanut viettää monta huolentäyteistä, epätoivoista yötä. Useasti hän oli hiipinyt eläintarhaan pimeään tullen sekä aikonut hukuttautua Spreen kanaviin, mutta itsesäilytysvaisto oli ollut voimakkaampi, ja joka kerta hän oli masentuneena palannut kotiinsa. Apteekista hän oli saanut hankituksi itselleen arsenikkiakin. Hän oli kirjoittanut jäähyväiskirjeen isälleen ja tunnustanut tälle kaiken. Joka kerta hänen rohkeutensa petti. Kenelle hän voi uskoa polttavan salaisuutensa? Eräänä päivänä hän halusi tyhjentää sydämensä erälle tädilleen, toisena mennä lääkäriin. Lopulta hän oli rouva Grünfeldin vaatimuksesta, jonka oli täytyntä huomata, että jotakin oli hullusti, tunnustanut tälle kaiken mutta pyytännyt samalla polvillaan rukoillen, pitämään sen ehdottomasti omana salaisuutenaan.

Rouva Grünfeld oli sitä mieltä, ettei yksikään ihminen huomaisi mitään, jos Elfriede ja Bernhard menisivät naimisiin heti jälkimmäisen palattua. Silloin tuli äkkiä tieto merionnettomuudesta ja Bernhardin kuolemasta. Rouva Grünfeld tapasi tuona aamuna Elfrieden masentuneena ja kynelehtivänä. Tämä ei itkenyt Bernhardia, jota hän ei milloinkaan ollut rakastanut, vaan epätoivoista tilaansa, mihin hän itse oli itsensä kevytmielisytydessään ajanut.

Rouva Grünfeld yritti lohduttaa tyttöä äidillisesti ja selitti olevan kaksi mahdollisuutta: hän voi ensiksikin kertoa Hans serkulleen kaiken ja pyytää tätä ottamaan hänet siitä huolimatta vaimokseen, ja toiseksi Elfriede voi mennä erään kättilön luokse apua anomaan...

Elfriede hyökkäsi ensimmäisen vaihtoehdon. Hans von Reichenau olisi liian ylpeä huoliakseen hänestä sen jälkeen ja kertoisi vielä asian hänen isälleen ja koko maailmalle.

Tyttö päätti etsiä naisen, jonka osoitteen rouva Grünfeld oli hänelle antanut. Sitten hän oli useita päiviä maannut vuoteessaan kovassa kuumeessa, antamatta isänsä tai kenenkään vieraan lääkärin tutkia itseään. Hän ei olisikaan voinut tehdä muuta, sillä jokainen lääkäri olisi heti huomannut hänen tehneen rikoksen itävää elämää vastaan.

Parannuttuaan hän osasi taitavasti lähennellä Hans von Reichenauta, ja tänään – viekas nainen oli voittanut – hän oli tämän vaimo!

*

Ajurinrattaat pysähtyivät Reimannin asunnon eteen. Niistä nousi työpukuinen mies ja pysähtyi vaunujen ovelle auttaakseen vanhaa herraa kadulle.

”Kiitos, monet kiitokset! Tulkaa huomenna tehtaaseeni! Tässä on korttini. Ellen satu olemaan siellä, ilmoittautukaa prokuristilleni, herra Lüdersille, niin saatte häneltä palkkionne. Ilmoitan tästä hänelle heti puhelimitse.”

”Kiitoksia, herra, kiitoksia!”

Avatessaan Reimannille ulko-oven hän kysyi, tarvitseeko tämä apua rappuja kulkiessaan.

”Otan hissini. Voin muuten jo paremmin. Kiitos!”

Nuori mies nosti hattuaan, toivotti parantumista ja poistui.

Rouva Kerstenin luona käytyään Reimann oli tavannut myöskin ystävänsä Bergmannin ja saanut lohdutusta tukalaan asemaansa. Tuntia myöhemmin hän oli kotimatalla ja ajoi tällöin kaupunkiradalla Charlottenburgin asemalle. Asemalta poistuessaan hän näki Friedrichstrasselle kokoontuneen paljon ihmisiä, jotka kiivaasti keskustelivat sosialisoinnista ja lakkoliikkeistä. Nuori kommunisti piti innostuneesti puhetta kaivosten yhteiskunnallistuttamisesta ja vaati, että hallituksen oli erotettava kaikki virkamiehet ja insinöörit. Samaa hengenvetoon hän puhui myöskin maatilusten

jaosta ja maanviljelyksen luovutuksesta työläisten käsiin. Reimann kuunteli puhetta välinpitämättömänä, mutta hän havahtui, kun puhuja mainitsi kutomatehtaatkin. Hämmästykseseen hän nyt huomasi kiihottajan olevan hänen omia työläisiään.

Mieskin oli huomannut isäntänsä ja häveten alkoi puhua kapitalisteja puolustellen. Lähellä seisovat työläiset hämmästyivät aluksi, mutta alkoivat sitten esittää äänekkäitä vastalauseitaan. Tämä ei antanut häiritä itseään, vaan jatkoi puhettaan, kunnes äkkiä joku vieressä seisovista miehistä sinkautti hänen päähänsä kalikan. Tämä oli kuin merkki yleiseen mellakkaan. Samassa lähestyivät muualta saapuneet meluavat joukot ja näiden jälkeen ryhmä Reinhardtin rykmentin sotilaita. Eräs sotilas heitti käsikranaatin joukkoon, joka samassa joutui silmittömän pakokauhun valtaan. Reimann joutui ihmispyörteeseen ja kaatui. Muuan nuori mies nosti hänet ja vei syrjään, ja Kantstrassella he tapasivat ajurin, joka otti heidät kuljetettavakseen.

Hissin pysähtyessä Reimannin asunnon kohdalle kuuli tämä ulos asti palvelustyön kanssa riitelevän vaimonsa äänen.

Hän astui yli kynnyksen, riisui hitaasti päällystakkinsa ja meni sitten ruokailuhuoneeseen.

Hän lysähti istumaan ja sulki silmänsä kuin uupunut, tuntematta kuitenkaan tarvetta nukkua. Hän ei voinut ajatella, niin huumautunut hän oli tapahtumista. Palvelustyttö tuli ja laski höyryävän kulhon katetulle pöydälle. Heti tämän jälkeen tuli hänen vaimonsakin. Palvelustyttö poistui taas itkettynein silmin. Reimann näki mitä hänen ympärillään tapahtui, mutta hän ei sitä sanottavasti tajunnut. Vasta kun hänen vaimonsa huudahti hänelle tavallista kovempaan, harmistuneena miehensä myöhästymisestä, aukaisi tämä silmänsä ja tuijotti puhujaa hajamielisenä.

Nyt vasta tämä säikähti.

”Mikä sinua vaivaa? Näytät niin kummalliselta. Onko jotakin tapahtunut?”

*

Reimann oli useissa lehdissä ilmoittanut haluavansa liiketoveria. Prokuristi Lüders odotti kärsimättömästi herraansa. Eräs Gerach oli ilmoittanut haluavansa ryhtyä osakkaaksi, mutta ei vielä ollut käynyt neuvottelemassa. Lüdersillä oli edessään sopimuspaperit valmiina allekirjoitettaviksi, mutta vaikka hän olikin ne laatinut, ei hän halunnut ottaa lopullisia sopimuksia omalle vastuulleen.

Reimannin tehdashuoneen edustalle pysähtyi auto. Siitä nousi solakka, hieno herra, jolla oli yllään arvokkaat turkit, ja kysyi eräältä työläiseltä tehtaan konttoria.

”Tästä suoraan, sitten oikealla puolella olevia rappuja ylös”, vastasi puhuteltu.

Herra jäi kuitenkin seisomaan avoimelle ovelle ja silmäili koneita. Hän astui kiinnostuneena lähemmäksi ja kyseli yhdeltä ja toiselta työläiseltä eri koneiden tarkoitusta, työvoiman säästöä ja muuta asiaankuuluvaa. Sitten hän kierteli ympäri huonetta ja tutki sen juurta jaksain. Koneet tuntuivat hänestä liian vanhoilta, eivätkä työläisetkään olleet erityisen kurinalaisia. Huoneessa ei näkynyt myöskään työnjohtajaa.

Päätään pudistaen hän nousi kuluneita rappuja. Nukkuivatko täällä kaikki? Hän ei kuullut minkäänlaista huminaa taikka kalketta, joka olisi osoittanut työtä tehtävän. Sitä paitsi oli hämärää ja pilaantuneen öljyn katku takertui hänen kurkkutorveensa. Gerachin täytyi yskäistä muutaman kerran.

”Kuka siellä on?” karkea ääni huusi pimeydestä.

”Miksei täällä ole valoa? Täällä voi taittaa kätensä ja säärensä!”

”Ette te vielä mitään ole taittanut, koska vielä kykenette tuolla lailla puhumaan.”

”Jättäkää tuollaiset puheenne ja sanokaa, missä on herra Reimannin konttorin ovi.”

”Seisotte sen edessä.”

Hän kuuli oven kolahtavan kiinni ja poistuvien askeleitten kaihua. Kauppaneuvos Gerach ojensi kätensä eteenpäin ja sai käteensä ovenkahvan. Hän koputti. Hetkisen kuluttua ovi aukaistiin. Päivänvalo häikäisi aluksi hänen silmiään.

”Mitä haluatte, hyvä herra?” kysyi nuori, kalpea mies nenäänellään.

”Tässä korttini. Ilmoittakaa minut herra johtajalle.”

”Kyllä, herra.”

”Sanokaapas nuori mies, onko täällä tavallista, että vain asiaa ymmärtävät löytävät ovet? Täällähän ei näe kättään pidemmälle.”

”Ei herra, tavallisesti siellä on valoa, mutta tänään on sähkövirta katkaistu joidenkin johtovikojen takia. Siksi suurin osa työläisiämme ei voi olla työssä, koska koneet käyvät sähköllä.”

”Vai niin – vai niin!” Herra Gerachin kasvot kirkastuivat hänen kuullessaan tämän selityksen. Heti tämän jälkeen kuultiin rapuista varovaisia askeleita. Avainta kierrettiin lukossa, ja Reimann astui päällystakkiinsa kääriytyneenä huoneeseen.

Kirjeenvaihtaja poistui.

Gerach kumarsi jäykästi ja kysyi: ”Onko minulla kunnia puhutella herra tehtailija Reimannia?”

”Kyllä, se olen minä. Missä asiassa tulette?”

”Näin, että haluatte liikkeeseenne osakasta.”

”Aivan niin, aivan oikein. Saanko pyytää teitä huoneeseeni?”

Reimann aukaisi konttorin oven ja opasti vieraansa sisään. Huoneesta tuulahti vastaan kuuma ilma, ja riisuessaan päällystakkiansa hän huomautti:

”Teille tulee varmastikin liian lämmin ollaksenne. Ettekö mieluummin halua riisua takkianne?”

Gerach noudatti kehotusta.

”On harmillista pitää tehtaassaan kouluttamatonta työvoimaa. He eivät osaa edes lämmittää. Suonette siksi anteeksi.”

”Tottahan toki!” Gerach vastasi hymyillen ja lisäsi sitten: ”Tapanani on aina ollut ottaa tarkoin selkoa eri asianhaaroista, ennen kuin otan jonkun palvelukseeni taikka teen muita sopimuksia.”

Reimann katsoi miestä suoraan silmiin.

”Ettekä ole milloinkaan saanut katua valintaanne?”

”En milloinkaan.”

”Siinä tapauksessa te olette niitä, joita sanotaan onnenpojiksi. Minulla on sama tapa, mutta minun on sanottava, että minua on usein petetty.”

Reimann painoi nappia ja sanoi sisään astuvalle kirjeenvaihtajalle: ”Sanokaa herra Lüdersille, että hänen on tultava tänne kirjoineen.”

Kauppaneuvos tiedusteli edelleen liikkeen asemaa, ja Lüders astui sisään laskien pöydälle pinkan raskaita kirjoja. Kun Reimann oli esitellyt herrat toisilleen, laski Lüders päällikkönsä eteen kirjat sekä laajan tilauskirjan.

”Minun ei tarvitse huomauttaa”, Reimann aloitti, ”että molemmin puolin noudatetaan mitä ankarinta vaiteliaisuutta, vaikkakaan välillemme ei syntyisi sopimusta.”

”Se on luonnollista. Liikemiesten kesken tätä tuskin tarvitsee huomauttaa”, Gerach vastasi nousten seisaalle ja tutustuen pääkirjan sisältöön. Hän selaili sitä lehti lehdeltä, ja Lüders, joka seisoi vieressä, selitti hänen huomiotaan herättäneet kohdat. Lüders ei voinut havaita pienintäkään liiketuksen värettä miehen kasvoissa. Tämä oli niitä ihmisiä, joita hän vertasi salalokeroon, joka sulkee kaiken sisäänsä ilmaisematta mitään ulospäin. Reimann katseli vieressä toimitusta sekavin tuntein.

Mitä hyödyttävät tilaukset, jos kerran puuttuu raaka-ainetta! Ja korkeat hinnat ylittävät sitä paitsi kaiken voiton. Tähän

mennessä hän ei vielä ollut saanut mainittavaa ylijäämää. Tässä eivät auttaneet vanhat koneetkaan, jotka hän aikoja sitten oli hankkinut. Hän ymmärsi, että Lüders oli tässä laskenut väärin ja houkutteli häntä yhä uusiin yrityksiin. Nyt hänelle selvisi, että vain osakas, joka voi sijoittaa huomattavan suuren summan yritykseen, saattoi hänet pelastaa. Hän katsoi yli lasiensa kauppaneuvokseen. Tämä ei häntä miellyttänyt, mutta hän tunsu verensä kuohahtavan ajattellessaan seurauksia, jotka tulisivat, ellei hänen onnistuisi saada tarvitsemaansa yhtiötoveria.

Gerach painoi kirjan kiinni aivan kuin henkilö, joka haluaa sanoa: ”Asia on minulle aivan merkityksetön.”

Miesten katseet kohtasivat toisensa.

”Niin, herra Reimann”, kauppaneuvos sanoi. ”Se on kaikki sievää ja selvää. Mutta asia on silmissäni saanut uuden vivahduksen. Se on minusta vielä liian nuori, ei vielä kylliksi koeteltu.”

”Kuinka niin?” Reimann kysyi. ”Asiahan puhuu itse puolestaan. Katsokaapa näitä tilauksia. Yksistään purjekangasta satoihintuhansiin, ja tässä – herra Lüders, tuokaahan tänne rahtikirjat!”

Lüders poistui ja palasi kädessään pieni paketti.

”Tässä näette, herra kauppaneuvos, summat, jotka tähän mennessä on maksettu raaka-aineesta. Ja nyt odotan taasen kuitu-, kivennäisöljy- ja paperilähetystä, samoin nahkaa, mikä on kalleinta kaikista. Niin kuin sanottu: tilauksia ei meiltä puutu.”

Gerach mietti hetken. Sitten hän kysäisi:

”Ja paljonko pääomaa luulisitte tarvitsevanne?”

”No, se riippuu siitä, missä määrässä me nyt ja vastedes haluamme toimittaa tilauksia.”

”Aivan oikein. Sanokaamme siis 350 000 pesetaa. Ja paljonko korkoja?”

”Niin, se riippuu oikeastaan jaosta. Jos annatte rahat minulle ilman sitä, niin saatte luonnollisesti vastaavat korot. Jos sen sijaan

olette osakkaana, niin sisältyy korkojen suoritus jo tähän. Mutta jos vain lainaisitte minulle rahat, sanokaamme vaikka kahdeksi vuodeksi, niin suorittaisin teille puolet enemmän korkoina.”

”Hyvä. Sanon siis: Linaan teille pääoman enkä tule osakkaaksi. Mitä takuita sitten voisitte minulle antaa? Ymmärrättehän –? Entä paljonko tehtaassa on kiinnityksiä?”

”140 000 pesetaa”, Reimann vastasi.

”Koskeeko tämä koneitakin?”

”Ei, ne on hankittu myöhemmin eivätkä kuulu tehtaaseen. Varsinaisesti olen harjoittanut kutomateollisuutta.”

Gerach oli syyttänyt havannasikarin ja puhalteli nyt hienoa savua sieraimistaan. Sitten hän sanoi mietittyään

”Olette myöskin talonomistaja, niin kuin minulle kirjoititte?”

”Kyllä. Asun läntisessä kaupunginosassa.”

Hetken vielä puhuttuaan puoleen ja toiseen Gerach nousi ja sanoi pukeutuessaan turkiksiinsa:

Ilmoitan teille päätöksestä seuraavan kolmen päivän kuluessa.” Reimann ja Lüders katsahtivat toisiinsa ikään kuin lukeakseen kasvoista toistensa mielipiteen Gerachista.

Molemmat olivat yhtä mieltä siitä, ettei kauppaneuvos tullut kysymykseen. Kun Reimann ei puhunut mitään, antoi Lüders harminsa purkautua.

”Näin heti kohta, mikä hän oli miehiään. Menee ja tutkii ensin läpikotaisin leivän ennen kuin sivelee sille voin. Mokomaa en minä ottaisi! Jos vain joutuisimme korkojen suorituksessa pulaan, niin tuo kyllä kuristaisi meidät henkihieveriin. Ilmoituksemme johdosta on ilmoittautunut pari muutakin.”

Lüders veti taskustaan kaksi kirjettä ja näytti ne Reimannille.

”Kas tässä! Eräs herra Schröder – kummallista, kirjeen päiväys on aikaisempi kuin meidän ilmoituksemme – ja tässä eräs rouva

talonomistaja Schmeckel. Naiselle kirjoitin ja kutsuin hänet tänne kello viiden ja kuuden välillä. Herra Schröderiä pyysin saapumaan jo yhden ja kahden vaiheilla.”

Reimann ponnahti ylös tuolistaan.

”Mitä? Oletteko kutsunut tuon rouvan? Se vielä puuttuu. En halua joutua hysteeristen naisten hallittavaksi, jotka panevat kaiken ylösalaisin! Ei tule kysymykseenkään! Naiset kelvatkoot taloudenhoitoon ja kevyeen konetyöhön, mutta johtoasemaan ei nainen toisesta kelpaa! Jos hän tyytyisi ainoastaan ansioonsa, niin se ehkä kävisi päinsä, mutta luonnollisesti hän sekaantuu joka asiaan. Ei! Tuollaisesta olen saanut tarpeekseni.”

Lüders peräytyi.

”Hyvä, soitan heti rouvalle, että hänen on tarpeetonta tulla. Se riittänee.”

Lüders poistui. Reimann jäi selailemaan saapuneita kirjeitä. Eräitä tilauksia oli tullut, sitten myöskin valituskirjeitä sen johdosta, ettei tilauksia oltu suoritettu ja uhkauksia peruuttaa tilaukset, ellei lähetys tapahtunut vähintään viikon kuluessa. Sitten noita iänikuisia karhuamiskirjeitä maksamattomien laskujen johdosta. Reimannin veri nousi päähän mieliharmista.

Alhaalla olivat vanhat käyttökelvottomat koneet, joiden käyttöhihnat murtuivat kuin tulitikut ja joiden ruuvit olivat öljyn puutteesta ruostuneet. Edellisen päivän iltana hän oli ollut katsomassa, kuinka vain äärimmäistä varovaisuutta noudattaen kaksi niistä saatiin toimimaan. Ja kuitenkin ne olivat muutama kuukausi sitten käyneet moitteettomasti. Tuhannet työläiset olivat menneet Ranskaan ja Belgiaan rakentamaan uudelleen sodan hävittämiä kyliä ja kaupunkoja, ja tämän johdosta olivat palkat nousseet viikoittain. Hänen oli mukauduttava vaatimuksiin, muutoin hän olisi saanut jäädä yksin harmittelemaan tyhjään tehtaaseen.

Kaiken lisäksi halusi hallitus luovutettavaksi kolmekymmentä prosenttia yksityisomaisuudesta sotakorvausten maksuun, ja seuraavan kuun puoliväliin piti ensimmäisen erän olla suoritettu.

Hänen ystävänsä, jolle hän oli kirjoittanut kiinnitysvelkansa johdosta, vastasi ystävällisesti mutta huomautti, ettei odotusajan pidentäminen enää tullut kysymykseen. Samalla hän neuvoi Reimannia tekemään konkurssi-ilmoituksensa.

Reimann vaipui synkkiin mietteisiinsä. Näytti tuiki mahdottomalta selviytyä tilanteesta. Yhtenä keinona tosin vielä oli se, että hän luovuttaisi tehtaansa velkojilleen ja ryhtyisi toisten palvelukseen. Eihän hänellä enää ollut poikaansaakaan, joka olisi antanut hänelle intoa yrittää pysytellä omin neuvoin pystyssä.

Hänen ajatuksensa keskeytti oven aukeneminen.

Lüders tuli huoneeseen ja esitti herra Schröderin notaariksi. ”Notaariko”, tuumi Reimann. ”Tuo tulee varmaan velkojieni puolesta. Nyt on pidettävä pää kylmänä.”

Notaari Schröder oli ryhdikäs, pieni herra, jonka kasvot loistivat sulaa hyväntahtoisuutta.

”Herra Reimann, tulen neuvottelemaan kanssanne eräästä asiasta”, olivat hänen ensimmäiset sanansa.

Hän otti kaikessa rauhassa sikarikotelonsa taskustaan ja tarjosi näitä Reimannille.

”Kiitos, herra notaari. Olen juuri äsken polttanut.”

”Mikä vahinko, ne ovat kunnan hollantilaisia.”

Hän pyöritteli sikaria sormissaan, syytti sen sitten ja alkoi savua puhallellen puhua:

”Sanon teille kiertelemättä, herra Reimann, mikä asia minut tänne on tuonut. Otaksutte varmaan, että tulen velkojienne asioissa? En! Tuon teille liiketoverin. Eräs monivuotinen ystävä, joka parastaikaa on ulkomailla, on valtuuttanut minut neuvottelemaan kanssanne.

Kummallista! Hän ei anna mitään tarkempia ohjeita, vaan yksinkertaisesti ilmoittaa, että sijoittaisin liikkeeseen 400 000 pesetaa. Tähän liittyisi sitten viiden prosentin korko – kaikki erään naisen hyväksi.

Saan joka päivä tehtäviä suorittaakseni, mutta minulle ei milloinkaan ole sattunut näin lyhytsanaista asiakasta. Mutta eihän se käy niin yksinkertaisesti päinsä, minun täytyy ensin ilmoittaa hänelle tilanteesta ja kaikista tarvittavista asianhaaroista. Mies ei halunne noin vain ostaa sikaa säkissä. Äskettäin kirjoitti minulle eräskin henkilö samalla tavalla. Minä noudatin määräystä, ja kuitenkin sain jälkeensä kuulla moitteita, etten ollut tarpeeksi ottanut asiasta selkoa.”

”Niin, herra notaari”, vastasi Reimann. ”Olen aivan samaa mieltä. Ottakaa ensin selkoa liikkeen tilasta. Annan teille empimättä haluamanne tiedot. Voitte olla varma siitä, että vanhemmiltani perimäni tehdas on vuosien kuluessa saanut luotettavan ja kestävä perustan. Ei ole myöskään epäiltävä sitä, että tehdas voidaan jälleen tilausten lisääntyessä nostaa entiselle asteelle. Nykyään on minulla, niin kuin monilla muillakin, paljon vaikeuksia.” Reimann ojensi notaarille hypoteekki-velkakirjat ja pyysi Lüdersiä noutamaan kirjanpitoluonnoksen, jotta vieras saisi mahdollisimman selvän käsityksen.

Notaari Schröder korjasi silmälasejaan ja tutki kotvan papereita Reimannin ja Lüdersin odottaessa ääneti tutkimuksen tulosta. Lopulta vieras työnsi paperit syrjään ja sanoi Reimannille:

”Minulla on monivuotinen kokemus tällaisissa asioissa. Sikäli kuin huomaan, olette juuri käännekohdassa. Jos teidän tehtaanne myydään, voitte tyydyttää ainoastaan osan velkojistanne, kun taas neljäläsadallatuhannella markalla voitte saada liikkeenne hyvään kuntoon. Minun puolestani on asia siis ratkaistu. Huomenna

laadin sopimuksen, ja pyydän teitä saapumaan toimistooni neljän aikaan iltapuolella. Siihen mennessä saan työnantajani valtakirjan ja saan tietää naisen nimen.”

Notaari puristi miesten kättä ja poistui.

Lüders katsahti päällikköönsä muistaen edellisen keskustelun ja sanoi hymyillen:

”Kas vain! Kuitenkin nainen.”

Reimann ei enää ollut tapahtumien tasalla ja hän vastasikin tähän hajamielisesti:

”Tuli mitä tuli, minä menen kotiini. Jos jotakin erikoista tapahtuu, soittakaa sinne.”

Tuskin Reimann oli saapunut kotiinsa, kun tehtaasta tuli puhelinsoitto.

”Lüderskö? – – Mitä hän sitten tahtoo? – – Niinkö? Sehän on mahdotonta. – – No, sanokaa rouva Kerstenille, että tulen heti. Kuulkaapa! Sanokaa, onko hänellä tyttärensä mukanaan? – – Yksinkö? Kiitos – – Tulen siis heti sinne.”

Herra Reimann sieppasi uudelleen hattunsa ja palasi tehtaaseensa, missä rouva Kersten oli häntä odottamassa.

”No rouva Kersten! Te täällä? Onko tapahtunut jotakin erikoista?” Rouva Kersten kaivoi käsilaukustaan esiin kirjeen.

Reimann katsoi häneen hämmästyen. Äkkiä hänen päähänsä iski ajatus. Hän tarttui rouva Kersteniä kädestä:

”Onko teillä tietoja Bernhardista?”

Rouva Kersten ei näyttänyt odottaneen kysymystä ja vastasi levollisesti:

”Ei. Nyt on kyseessä toinen asia. Kas tuossa! Lukekaa itse!”

Reimann levitti kirjeen auki ja luki sen puoliääneen. Se oli rouva Kerstenin veljeltä, konsuli Rasmussenilta, joka pyysi sisartaan menemään notaari Schröderin luokse, koska tämä oli saanut tehtäväkseen laatia Reimannin tehdasta koskevan sopimuksen. Se oli laadittava rouva Kerstenin nimeen.

Reimann ei vielä ollut lopettanut lukuaan.

”En käsitä sitä lainkaan, herra Reimann”, rouva Kersten keskeytti hänet. ”Mainitsin tosin eräässä kirjeessäni veljelleni, että te ette ollut tyytyväinen nykyiseen tilanteeseen, mutta tämä ei ole minun syytäni. Tulin siis pyytämään anteeksi, jos olen tehnyt vääryyttä kertomalla salaisuuksia.” Rouva Kersten näytti todellakin olevansa pahoillaan.

”Hyvä ystävä! Älkää surko. Minua päinvastoin ilahduttaa että niin teitte. Ajatelkaa, äsken täällä kävi notaari Schröder, ja me pääsimme tässä asiassa yksimielisyyteen. Minä tarvitsin liiketoveria, ja olen iloinen saadessani sen teistä. Nyt voin jälleen iloisena ryhtyä töihini.”

”Katsokaa, mitä veljeni sanoo. Minun pitäisi mennä asianajajan luokse saamaan neuvoja, luetuttamaan joitakin pykälää tämän takia. Minä en välitä mokomasta. Jätän koko asian teidän huostaanne. Ajatelkaa kuitenkin ensin itseänne!”

Reimann ojensi kätensä rouva Kerstenille sanoen:

”Kiitos tästä jalomielisyydestänne! Niin, huomenna siis tapaamme toisemme notaarin luona.”

*

Bernhard oli hypännyt kapteenin ja stuertin kanssa mereen. Hän koetti voimakkain vedoin poistua uiden uppoavan laivan kurimuksesta, mutta pian hänen voimansa alkoivat ehtyä. Hän huusi turhaan veneessä olijoille. Nämä onnettomat kamppailivat yhä keskenään, koska sellaiselle määrälle ei riittänyt tilaa. Koko joukon tuho oli lähellä, elleivät kaikki toimineet yhteisvoimin toistensa pelastukseksi. Hylätyn valtasi kammottava pelko. Hän näki laivan aaltojen voimasta katoavan meren syvyyteen kumealla kohinalla. Enempää hän ei voinut katsella. Hän vajosi jo kerran pinnan alle, mutta nousi taas pinnalle. Hän jännittäytyi uuteen

voimanponnistukseen ja näki vihdoin lähellään ajelehtimassa kuumoon kaatuneen pelastusveneen. Vihdoin, monien turhien yritysten jälkeen hän pääsi kölille ja heittäytyi siihen pitkäkseen poikkiteloin. Hän makasi siinä puolitajuttomana. Jonkin aikaa siten oltuaan hän kohottautui ja asettui hajareisin veneen harjaile. Hän silmäili nyt ympärilleen – vain taivasta ja vettä! Mitään ei näkynyt ennen niin mahtavasta aluksesta, eikä ketään onnettomuustovereista ollut näkyvissä. Hänen ajatuksensa viivähtivät hetkisen Illessä ja isässä, siirtyivät sitten urhoolliseen kapteeniin, joka velvollisuudelleen uskollisena oli viimeisenä syöksynyt uppoavasta laivasta meren nieltäväksi. Nuorekas elämänhalu ja entinen rohkeus alkoivat kuitenkin jälleen palata, ja ne saivat hänet miettimään keinoja kuinka pelastautua ajelehtimasta aavalla merellä. Voiko hän antaa merkkejä ohikulkevalle laivalle, jos sellainen sattumalta ajaisi onnettomuuspaikan lähettäviltä? – Aurinko teki jo laskuaan. Hetkisen se heilui taivarrannan yläpuolella hohtavanpunaisena mutta häipyi vihdoin siltoineen ulapan äärimmäisen viivan taakse, jättäen hylätyn ihmisen kohtalonsa ja pimeän yön huomaan.

Ulkoisten, tarkkaavaisuutta puoleensa vetävien ilmiöiden häviössä muistuttivat nyt nälkä ja etenkin ankara jano olemassaolostaan. Yö kului hiljaisessa tuskassa. Toisinaan Bernhard huusi ääneen apua, mutta samassa hän huomasi sen turhaksi. Aamu koitti, meri välkehti nousevan auringon väreilevässä kullassa. Toivo heräsi uudelleen, kun hän kaukana näki höyrylaivan savun. Ympärillä uiskenteli laivanjätteitä. Hän onki käsiinsä lankunpalan, kiinnitti siihen paitansa ja heilutti sitä niin korkealla kuin taisi. Savujuova kuitenkin etääntyi ja häipyi lopulta näkymättömiin. Tästä huolimatta Bernhard jatkoi hätälippunsa heiluttamista, ikään kuin se olisi ollut viimeinen ja ainoa pelastuskeino.

Toisen kerran hänen huomionsa kiintyi pisteeseen, joka näkyi liikkuvan pitkin merta. Mikähän se oli? Laiva se ei ollut, koska

minkäänlaista savua ei noussut. Piste läheni kuin valas, mutta sekään ei se voinut olla. Hän heilutti yhtäkaikki epätoivoissaan lippuaan. Ihmeellistä, piste suureni suurenemistaan, ja hämmästykseseen hän näki sen olevan sukellusvene. Sen miehistö oli huomannut hätämerkin ja suunnannut kulkunsa ajelehtivaa pelastamaan. Pian olivat reippaat amerikkalaiset merisotilaat nostaneet hänet alukseen, ja hän vaipui aurinkoiselle kannelle lopen uupunena kestämistään ponnistuksista. Sukellusvene jatkoi matkaansa päämääränään Marseille. Ei kestänyt kauan, ennen kuin se kohtasi matkallaan portugalilaisen höyrylaivan, joka kulki Lissabonista Kapkaupunkiin. Reimann siirrettiin sukellusveneestä tähän, ja kapteenin hytissä hän sai rauhassa toipua onnettomuuden seurauksista. Hän vaipui miltei heti uupuneen tajuttomaan uneen, josta hän heräsi vasta seuraavana päivänä. Hän tunsu tulevansa toimeen ilman apua ja lähti ulos jaloittelemaan. Hän kohtasi rakastettavan kapteenin ja kiitti tätä ystävällisestä kohtelusta sekä käyskenteli pitkän laivaa nauttien taas auringosta ja raikkaasta meri-ilmasta. Kapteeni sai nyt kuulla tarkan selostuksen haaksirikosta ja selitti sitten kertojalle, että tämä ei voinut poistua laivasta ennen kuin vasta Kapkaupungissa. Edellisenä päivänä tämä olisi käynyt päinsä Kap Verden saarilla, mutta Bernhard oli silloin vielä ollut liian heikko. Bernhard sanoi jäävänsä mielellään laivaan ja antavansa palveluksiaan milloin vain tarvittaisiin.

Laiva lähestyi brittiläistä Kap-siirtolaan, joka ylpeänä nousi laakiovuoren pohjoisrinteeltä. Bernhard katseli innostuen elämää, joka oli tässä satamassa suuresti tavallisuudesta poikkeavaa. Hän halusi kuitenkin pian päästä kotiin. Seuraavana päivänä oli erään hollantilaisen laivan määrä palata Eurooppaan, Vlissingeniin, ja Bernhard ryhtyi neuvotteluihin kapteenin kanssa. Hän kertoi tälle onnettomuutensa, esitti paperinsa, jotka onneksi olivat säilyneet hänen takkinsa taskussa ja pääsikin yhden matkan laivalääkäriksi.

Tämän jälkeen hän lähti kaupungille ja istuutui lähellä rantaa olevaan kahvilaan kuluttaakseen aikaansa ylistetyn Constantian viinin ääressä.

Tämä oli kuitenkin hänen onnettomuudekseen. Reimann jätti yön tullen kahvilan aikoen odottaa aamua rantalaiturilla käyskenellen, mutta silloin hän sai todeta oikeaksi Schillerin sanat: ”Koh-talon voimien kanssa ei voi solmia ikuista liittoa.” Häntä vastaan tuli tiellä useita juopuneita matruuseja, jotka alkoivat haastaa rii-taa. Bernhard asettui päättäväisesti puolustautumaan. Miehet oli-vat kuitenkin ajan mittaan ylivoimaisia. Äkkiä hän tunsu viiltävää tuskaa selässään. Joku matruuseista oli puukottanut häntä. Hän vaipui tajuttomana katukivetykselle. Vastustajat hyökkäsivät nyt kuin hyeenat hänen kimppuunsa ja ryöstivät hänet hävitäkseen sit-ten saaliineen.

Kun Bernhard jälleen aukaisi silmänsä, hän oli sairaalassa, min-ne armeliaat ihmiset olivat hänet kadulta toimittaneet. Puukonisku oli tehnyt ammottavan haavan hänen selkäänsä ja vahingoittanut samalla toista keuhkoakin. Parantuminen edistyi hitaasti vaarallisen tartunnan takia, jonka hän sai kaiken lisäksi, ja kesti kuukausia, ennen kuin Bernhard jälleen pääsi yrittämään kotimatkaa. Sairaa-lan ylilääkäri kirjoitti hänelle todistuksen siitä, että hän oli saksalai-nen lääkäri, joka oli haaksirikon johdosta menettänyt paperinsa, ja näiden avulla Bernhard pääsi jälleen lääkäriksi erääseen hollanti-laiseen matkustajalaivaan, jonka matkan päämäärä oli Rotterdam.

Tohtori Reimann saapui ajoissa laivaansa ja otti vastaan uuden toimensa. Laiva nosti ankkurinsa ja aloitti Euroopan matkansa. Kahdenkymmenenseitsemän meluisan päivän kuluttua laiva laski ankkurinsa Rotterdamin satamaan.

Reimann halusi päästä mahdollisimman pian kotimaahansa. Heti Rotterdamiin tultuaan hän hankki itselleen matkalipun Arn-hemiin ja sieltä Weseliin. Vihdoinkin hän taas sai astua kotoiselle

kamaralle ja kuulla omaa äidinkieltään puhuttavan. – Nyt hän lähetti isälleenkin sähkösanoman ilmoittaen paluustaan.

*

Muutamia päiviä sen jälkeen, kun Reimann oli käynyt notaarin luona, poistui hän kevein mielin konttoristaan. Hän oli juuri tulemasta tehtaan portista kadulle, kun sähkösanomapoika tuli häntä vastaan jättäen hänelle sanoman.

”No, se nyt vielä puuttuu”, hän murisi lähetille. ”Menen nyt kotiin. Viekää se konttoriin.”

”Kuinka vain haluatte, herra Reimann”, poika vastasi.

”Mistä se tulee?” Reimann kysyi uteliaana ja otti sähkösanoman kuitenkin vastaan.

Mitä – kuinka? Hänen keppinsä putosi, hän siveli hämmentyen ohimoitaan ikään kuin vakuuttautuakseen siitä, että oli täysin tajuisaan. Yhä uudelleen hän luki sanoman muutamat sanat: ”Tulen tänä iltana – Bernhard.”

Sitten hän otti keppinsä, huusi paikalle auton ja ajoi kotiin. Ajatukset myllersivät hänen päässään. Oliko todella mahdollista, että hänen poikansa oli pelastunut haaksirikosta? Oliko Ilse sittenkin ollut oikeassa? Kotiin saavuttuaan hän jo ovella huusi vaimoaan ja ojensi tälle sähkösanoman. Tämä katsoi häneen sanomattomasti hämmästyen, ja nyt taas monien vuosien jälkeen tapahtui, että rouva Reimann suuteli miestänsä ilokyyneleitä itkien. Illallinen oli jo valmiina pöydässä, mutta kukapa siihen olisi voinut käydä käsiksi! Reimann ei voinut pysyä sisällä. Hän syöksyi ulos – minne? Rouva Kersteninkö luo? – Niin, sinne hänen piti mennä, ilmoittamaan tälle ja Ilselle ilosanoman. Nytkään ei auto ollut kyllin nopea. Hän oli suunniltaan kärsimättömyydestä.

Vihdoinkin auto pysähtyi rouva Kerstenin puutarhamajan eteen. Reimann työnsi portin auki, ja talon emäntä, joka oli jo ikkunasta nähnyt vieraan tulevan, riensi tätä vastaan. Iloissaan hän

kertoi veljensä Rasmussenin saapuneen Tatrasta ja viivähtävän nyt hänen luonaan.

”Minullakin on teille iloinen yllätys, rouva Kersten”, Reimann sanoi, ”mutta tulkaa, sanon sen Ilsen läsnä ollessa.”

He astuivat sisään. Reimann tervehti Rasmussenia ystävällisesti ja sanoi sitten:

”Ajatelkaa, tänään sain sähkösanoman – – –.”

”Teidän poikanne on palannut”, meksikolainen puuttui rauhallisesti puheeseen. ”Tiedän sen, ja olen sen jo sanonut sukulaisilleni.”

Reimann katseli hämmästyen rosenkreuzilaista. ”Mistähän tuo sen saattoi tietää?” oli hänen kysyvän katseensa sisälly.

Hänelle ei annettu aikaa ajatella. Rouva Kersten ja Ilse puristivat hänen kättään ja onnittelivat häntä hänen poikansa paluun johdosta.

Sitten Reimann katsahti kelloonsa ja sanoi:

”On aika mennä asemalle. Tuletteko mukaan, rouva Kersten?” Tämä suostui mielellään ja jätti siksi aikaa Ilsen veljensä huomaan.

Auto kulki taas Reimannin asuntoa kohti, tällä kerralla noutamaan rouva Reimannia. Vaikka hän olikin hämmästynyt entisen kilpailijattarensa läsnäolosta, ei hän voinut sanoa mitään loukkaavaa, siinä määrin hän iloitsi poikansa pelastuksesta. He menivät asemalle, ja yhteinen iloinen tunnelma pyyhki pois kaikki entiset riitaisuudet naisten väliltä. Liikuttuneina ja iloisina he ojensivat toisilleen kätensä, ja vilkkaasti keskustellen kaikki kolme odottivat kuolleeksi luullun palaamista.

Juna kulki halki saksalaisten seutujen. Ilolla Bernhard katseli vaununsa ikkunasta kaikkialla näkyvää uuden ahkeruuden ja uusrastuksen heräämistä saksalaisten veljiensä keskuudessa. Olivatko spartalaiset aatteet jo haihtuneet, olivatko joukot jo tulleet järkeviksi? Olivatko ne oppineet ymmärtämään, että vain työ tekee onnelliseksi ja varjelee perikadosta? Siltä ainakin näytti, ja tämä varmuus sai hänen sydämensä yhä kiivaammin sykkimään.

Osnabrück–Hannover–Berliini. Bernhard oli kotona.

Hän hypähti reippaasti junasta isänsä syliin. Hän tervehti sydämellisesti äitiään ja puseri yhä uudelleen rouva Kerstenin kättä. Vanha Reimann siveli poikansa vaaleita kiharoita ja piti tätä syleilyssään, ikään kuin hän tahtoi pitää tämän aina luonaan. Bernhard kehotti vihdoinkin lähtöön.

Hänen mukanaan tuli vihdoinkin taas onni ja rauha Reimannin perheeseen.

*

Taas oli kulunut kuukausia. Bernhard oli saanut Rasmussenin lupaamaan, että vihdoinkin toteutuisi Ilsen parantaminen. Rosenkreuzilainen oli jo muutaman päivän valmistautunut tähän, noudattamalla määrättyä ruokavaliota.

Aurinko loisti vihreänkeltaisen kehän ympäröimänä lännessä. Suuren mustekalan muotoinen pilvi ympäröi sen imulonkeroillaan ja näytti aikovan niellä tuon mahtavan tähden. Hiljainen sadekuuro vihmoi vettä kuin myrskyisen päivän jälkikaiku.

Rouva Kerstenin talossa istui kolme harrasta ihmistä, rosenkreuzilainen, Bernhard ja Ilse. Vallitsi hiljaisuus. Vain seinäkellon tikitys ja sadepisaroiden hidas ropina vesikourusta kuuluivat merkeinä ulkomaailmasta.

Avonaisesta ikkunasta tuli sisään vieno tuulahdus kuin puhallus hengen, joka tahtoo tunkeutua huoneeseen ja ajaa sen raskaan ilman ulos. Tuntui kuin kaikki olisivat samanaikaisesti huomanneet illan viileän henkäyksen. Keskustelu vilkastui. Rasmussenin katse viivähti auringon edessä leijuvassa mustekalassa.

”Aika on tullut. Niin täytyy olla”, hän ajatteli. ”Ajan sinut tieheksi, jotta auringon silmä jälleen saa vapaasti loistaa. Se hävittääköön pimeyden.”

Samassa kuultiin tuulen suhahtavan läpi huoneen.

”Suljenko ikkunan, Ilse?” Bernhard kysyi huolehtivana.

”Ei”, vastasi heti Rasmussen. ”Se ei ole luonnollista tuulta, vaan merkinä näkymättömän mestarin läsnäolosta. Mestarini Nahualt auttaa minua tänään.”

Ilse, joka oli vaipunut ajattelemaan Rasmussenin viimeisiä sanoja, näytti kuuntelevan.

”Auringon silmän on jälleen loistettava”, hän kuiskasi. ”Se on hävittävä pimeyden”, hän sanoi.

Kuin äkkinäinen kyynelvirta alkoi hänen hento ruumiinsa väristä yhä voimakkaammin.

”Kuka niin sanoo?” Bernhard kysyi.

”Mestarini, kuulen henkisellä korvallani hänen äänensä.”

”Hän on ymmärtänyt”, Rasmussen kuiskasi. ”Parantaminen alkaa, ja minä olen varma sen tuloksista.”

Hän oli noussut seisomaan ja levitti juhlallisin elein kämmenensä kohti aurinkoa.

Ilse nosti päätään; näytti siltä, kuin hän olisi tuntenut valon. Hänen otsallaan lepäsi lumoava, lempeä hohde.

Ulkoa kuului yhä tuulen humina sen kiertäessä taloa. Tornikello löi hitaasti kuusi.

”Kultainen hetki”, Rasmussen sanoi. ”Näetkö tuolla”, kuiskasi hän Bernhardille, ”näetkö tuolla tähden loistavan illan vihreässä hämärässä?”

”Iltatähti”, Bernhard vastasi.

Ilse oli noussut kuin maagisen säteen nostattamana. Hänen otsansa oli suunnattu juuri Reimannin mainitsemaa tähteä kohden.

”Kultainen hetki”, hänkin toisti vapisevalla äänellä. ”Minä tiedän, mikä on kultainen hetki.”

Hänen kätensä haparoivat huoneessa, kunnes ne tapasivat Rasmussenin oikean käden. Sitten hän painoi otsansa sen kämmenpuolta vasten. Hän kohotti päänsä, liikkutti huuliaan kuin aikoi puhua, mutta painoi sitten uudelleen otsansa miehen kättä vasten,

joka seiso i liikkumattomana kuin patsas, katse suunnattuna taivaan äärettömään kaukaisuuteen ja hymyillen kuin jumala.

Minuutit kuluivat. Syvä hiljaisuus täytti huoneen. Yhä piti tyttö päättään rosenkreuzilaisen kättä vasten painettuna. Vähitellen, hitaasti laantui hurmio lempeäksi, virkistäväksi uneksi. Bernhard tarttui terveyttä tuottavaan uneen vaipuneeseen tyttöön ja laski hänet uunin vieressä olevalle sohvalle. Rosenkreuzilainen lähestyi tyttöä ja levitti peitteen puuttuessa päällystakkinsa tämän ylitse.

”Kas niin”, hän sanoi. ”Nyt meidän täytyy jättää työ näky-mättömän mestari Nahuatlin huoleksi. Meidän aineellisten ruumiittemme värähtelyt vaikuttaisivat häiritsevästi hänen astraaliruumiiseensa, sillä hän materialisoituu tähän huoneeseen. Myöhemmin, kun olette edistyneempi, voitte olla läsnä sellaisessa aineellistumistapauksessa.”

Miltä sellainen henki näyttää?” nuori mies kysyi uteliaana.

”No, kuinka sanoisin, utumaiselta kuin haamu. Mutta usein hahmo tiivistyy niin kiinteäksi, ettei se lainkaan eroa fyysisestä ruumiistamme, ja sattuu toisinaan, että sellaiset vihityt ohimennen aineellistuneina kulkevat keskuudessamme kaduilla, ilman että huomaamme mitään erikoista.”

Eteisessä seiso i rouva Kersten. Keittiöstä tuoksahti vastaleivotun leivän ja aromaattisen kahvin hyvä tuoksu.

Ilsen äidille ei vielä oltu ilmoitettu hänen tyttärensä parantamisesta. Kun hän näki molemmat miehet, riensi hän näiden luokse.

”On jo myöhä”, hän alkoi, ”ja herrat ovat viipyneet niin kauan huoneessa, mutta ette suinkaan pane mitään kahvikupposta vastaan.” Hänen kasvoilleen levisi mitä miellyttävin hymy.

”Meidän on nyt mentävä”, Rasmussen sanoi ja kosketti sisarensa olkapäätä keveästi kädellään.

”Emme voi tänään nauttia mitään, sillä tänään saa Ilse taas näkönsä.”

Rouva Kersten valahti kalpeaksi, hänen piirteensä ilmaisivat ilon ja tuskan sekaista tunnetta. Sitten hän kysyi hämmästyen: ”Uskotko todellakin – eikä mitään onnettomuutta tapahdu?”

”Olen ehdottoman varma onnistumisesta”, Bernhard sanoi vakaumuksella.

”No sitten, Jumalan nimessä”, rouva Kersten sanoi. ”Suokoon Vapahtaja, että toiveeni vihdoinkin täyttyisi!”

Kaikki kolme olivat menneet viereiseen huoneeseen. Rasmussen kehotti muita tarttumaan toisiaan käsistä ja rukoilemaan sisässään. Äkkiä rosenkreuzilaisen ruumis vavahti ja hän sanoi ääneensä: ”Se on täytetty. Mestarille kiitos, hän on tullut.”

”Minun lapseniko nähdä... oi Jumala, voitko vielä osoittaa naisparalle sellaista armoa!” huudahti äiti itkien.

Kaikki kolme istuutuivat vaieten pöydän ääreen.

Punaisia alppilemmikkejä, rouva Kerstenin lempikukkia, oli koristamassa ikkunautoja. Ulkona huojutti jättiläismäinen aurin gonkukka päätään ja koski aika ajoin ikkunanpieleeseen.

Seinällä oli oven päällä sinisellä silkillä ommeltuna tunnuslause: ”Usko – tahto.”

Äkkiä rouva Kersten sanoi lauseeseen viitaten:

”Nyt minä uskon.”

”Se on oikein ja nyt välttämätöntä, mutta tiedättekö, rakas ystävä”, Rasmussen sanoi Bernhardille, ”mitä merkitsee uskoa parantumiseen?”

”Minä vain aavistan sen. Me ihmiset olemme näinä älyllisinä aikoina kaikesta päätellen unohtaneet taidon suorittaa parantumisia uskon avulla.”

”Sanot minua usein rosenkreuzilaiseksi”, Rasmussen jatkoi. ”Näytänkö teille rosenkreuzilaisen mestarikokeen?”

Bernhard kuunteli jännittyneenä pingottaen kulmakarvojaan.

”Tiedättekö”, Rasmussen jatkoi, ”mikä äsken kohotti kulmakarvojanne, mikä sai teidät odottavaan tilaan, jännitti teidän elimenne vastaanottamaan odottamaanne kipinää ajatuksena, mutta joka ei ole ajatus, vaan voimaa ja valoa?”

Katsokaa peiliin. Teidän kasvonpiirteenne ovat nyt sisäisestä odotuksesta kaikki jännittyneinä ja yhtyvät yhteen ainoaan pisteeseen. Jos katsotte tarkkaavaisesti niin .huomaatte, että tämä piste on kulmakarvojen yläpuolella otsan keskellä. Te ette sitä ehkä näe, mutta minä näen keskuksen loistavan ja kietovan ruumiinne säteihinsä. Käsitätte sen, kun olette juoneet rosenkreuzilaista ’valon viiniä’, mikä siitä virtaa.”

”Valon viiniä”, Bernhard kuiskasi. ”Kaunis nimitys!”

”Ja vielä kauniimpi tosiasia”, Rasmussen vastasi. ”Me olemme täynnä huokosia tätä kätkeytyä valon viiniä varten. Niin, koko ruumis on vain sen astia, sen malja. Ruumiimme juuri on Graalin malja, joka säteilee ja hehkuu tästä viinistä. Tätä ihmettä odottaa koko luomakunta, siinä tulee sokaistunut aurinko jälleen näkeväksi.. Koko luonto hengähtää vapahdettuna. – Tulkaa!”

Rasmussen oli noussut kuin unissakävelijä; hän tarttui Bernhardia kädestä ja johdatti tämän huoneeseen, missä Ilse lepäsi.

Kun he astuivat huoneeseen, näkivät he tytön istuvan suorana sohvalla kulmakarvat omituisesti ylöspäin jännitettynä, mutta silmät yhä suljettuina.

Rouva Kersten oli seurannut hiljaa.

”Aivan niin kuin äskettäin sanoitte”, Bernhard tuumi. ”Nyt näen minäkin aukon kuin otsasilmän loisteen...”

”Se on salaperäinen käpyrauhanen, glandula pinealis, sielun ikkuna”, tähän Rasmussen. ”Tällä henkisellä silmällä saattaa ihminen nähdä, vaikka hänen tavalliset silmänsä olisivat sokeutuneet.

Mutta te tietänette lääketieteilijänä, että tässä ei tule kysymykseen pinnalta vaan keskuksesta lähteneet ärsykkeet, jota voisi

nimittää keskusinduktioksi. Näköhermot ovat tämän pienen rauhasen yhteydessä.

Haluaisin diagnoosina väittää, että Ilsellä oli jo syntyessään surkastuneet näköhermot. Mestarin tehtävä oli johtaa elämänvirta sähköön tavoin käpyrauhasesta silmiin ja siten laajentaa näköhermoja. Aivan luonnollinen ilmiö siis, kuten näette.

Huomatkaa, rakas tohtori, jokainen sokea voisi nähdä käyttämällä glandula pinealista, jos hän omaksuisi määrätyn kehitysjärjestelmän.”

Sokea oli noussut ja kulki nyt kädet ojennettuina keskusteluunsa syventyneiden miesten luo.

”Vielä kerran kätesi, eno”, hän sanoi, ”mutta nyt en enää tahtoisi nukkua ja uneksia, vaan nähdä hereillä. Voithan jo antaa tämänkin minulle; mestari, joka luonani kävi, sanoi sen minulle.”

Hän painoi taas otsansa Rasmussenin oikeaa kättä vasten, ja jälleen tämä jäi seisomaan samaan omituiseen asentoon kuin aikaisemminkin.

”Minä uneksin”, sokea Ilse alkoi kertoa, ”että edessäni seisoi mies, joka piti kädessään kultaista maljaa. Kun join siitä, tulin kuin huumatuksi, sillä se mikä minussa oli, ei ollut järkeä, ja tässä hurmio-tilassa näin...”

Hän näytti haluavan avata silmänsä auki.

Rasmussen lausui mantran:

”Tietäjälle antaa sana valtaa.

Älköön yksikään sitä lausuko – kukaan muu ei sitä lausu paitsi se, joka omassa ruumiissaan sitä esittää. Sanan sisältö on jumalallinen tahto, luotu tahto ei siitä mitään tiedä...”

Sitten hän mutisi hiljaa itsekseen, ja lausui entisen asentoonsa asettuen:

”Tietäjälle antaa sana valtaa. Minä tahdon, että sinä saat näkösi!”
Nyt hän tarttui molemmin käsin tytön päähiin, lähensi huuliaan

tämän otsaa ikään kuin olisi halunnut suudella tätä ja puhalsi lämmintä henkeään käpyrauhasen yläpuolella olevalle paikalle.

Huoneesta kuului kuin suurien vesien outo humahdus ja kuin salama olisi leimahtanut läpi huoneen.

Läsnaolijoiden sieraimiin tunkeutui ihana tuoksu.

Tyttö seisoi liikkumattomana aloillaan. Sitten hän aukaisi silmänsä ja katseli ensin molempia miehiä, sitten ympäristöään suuren ihmettelyn vallassa.

Rouva Kersteniltä, joka tähän asti oli seisonut miesten takana, pääsi riemuhuuto. Ilse tunsii äitinsä äänestä ja lankesi tämän kaulaan huudahtaen: ”Rakas äiti, rakas pikku äitini!”

Rouva Kersten ojensi kätensä veljelleen ja sanoi: ”En milloinkaan eläessäni voi sinua kylliksi tästä kiittää. Herra on tänään ansiotta minua siunannut.”

Ilse katseli yhä ihmetellen ympärilleen ja kiinnitti sitten loistavan katseensa enoonsa ja Bernhardiin.

”Juuri tällaisiksi ja kuitenkin toisenlaisiksi olen teidät kuvitellut”, hän tuumi.

Rosenkreuzilainen säilytti koko ajan järkkymättömän rauhansa, mutta hämmentävät ajatukset myllersivät Bernhardin aivoissa.

Hänen oli ollakseen kuin Abraham, jonka taru kertoo hukutettujen entiset epäjumalansa.

Hänen tieteellisten tietojensa rakennelma oli arveluttavasti horjautunut. Hän oli kokenut sellaista, mikä pilkkasi hänen loogista ajatteluaan. Surkastunut, anatomisesti sairas hermo oli jälleen tullut toimintakykyiseksi. Kipinä oli jälleen kulkenut pitkin rikkoutunutta johtoa.

Ihmekö? Mahdotonta! Kaikki tapahtui järkkymättömien lakien mukaan.

Kummallisten ajatusten risteillessä salamannopeasti hänen aivoissaan tapahtui vielä jotakin arvoituksellista.

Ilsen katseet olivat kysyvinä kuin heräävän sfinksin silmäykset harhailleet ympäri huonetta, kunnes ne vihdoin suuntautuivat Bernhardin silmiin.

Mitä tämä niissä näkikään?

Hän ei voisi milloinkaan unohtaa tätä katsetta.

Ne eivät milloinkaan ennen olleet nähneet, ja nyt ne näyttivät suuntautuvan täynnä neitseellistä, puhdasta rakkautta häntä kohti. Vai erehtyikö hän? Oliko tämä sanomatonta, lumoavaa voimaa uhoava katse todellakin tarkoitettu hänelle, vain hänelle?

Todellakin! Tämä madonnankatse oli kohdistunut juuri häneen, häntä se kutsui.

Ja hän vaipui tytön eteen, tarttui tämän oikeaan käteen ja peitti sen empien suudelmillaan, sillä jokin pidätti häntä vielä – tämän katseen mykkä mahti.

Silloin hän kuuli rosenkreuzilaisen astuvan heidän luokseen. Hän erotti molemmat lempeästi sanoen:

”Lapseni kumarru ensin sen voiman eteen, joka on kutsunut sinut jälleen pimeydestä valoon.”

Hän otti rintataskustaan kultaisen ristin, jossa oli ympärillä hopeaisia ruusuja.

”Risti tämän ympäri kätesi”, hän sanoi.

”Risti on puhjennut. Sille on auennut ruusu. Tulkoon se kaikkien ihmisten käsissä sellaiseksi eloa antavaksi ristiksi.”

”Minun käteni ei ollut se, mikä sinut paransi..”

”Mutta nyt, hyvä lapsi, emme saa rasittaa silmiäsi. Hermojen on vähin erin totuttava auringonvaloon.”

Hän pyysi sisareltaan mustaa kangasta ja satoi sen Ilseen silmille.

”Nyt meidän on seitsemänä päivänä annettava sinun katsella nousevaa aurinkoa ja tämän jälkeen peitettävä silmäsi lepäämään päivän ajaksi.”

”Ja nyt polvistukaamme ja kiittäkäämme.”

Rosenkreuzilainen nosti siunaten kätensä kohti itää ja lausui juhlallisesti:

”Siunatut olkoot ne, jotka ennen meitä elivät, jotka kanssamme elävät ja jotka jälkeemme tulevat. Kiitos olkoon heidän opastaville, näkymättömille hengilleen. Siunattuja olkoot ne, jotka ovat yllämme ja allamme, oikealla ja vasemmalla, kiitos heidän ruumiillistuneille voimilleen. Siunattuja olkoot, jotka meitä rakastavat ja ne, jotka meitä eivät rakasta. Kiitos heissä asuville sieluille. Siunatkoon meitä Nahuatlin voima, ja suojelkoot Hänen palvelevat, näkymättömät veljensä tätä lasta hänen elämänsä loppuun asti. Amen.”

Kaikki toistivat hartaina amenen.

Kun he olivat nousseet, Rasmussen jatkoi:

”Se, mitä täällä on tapahtunut, on tapahtunut ristin voimasta, mikä ei ole kuoleman merkki, vaan kukkivien ruusujen risti.”

Hän näytti läsnäolijoille kädessään pitämäänsä symbolia.

”Me emme kunnioita sitä, joka kuolleena riippuu ristillä, vaan me rosenkreuzilaiset olemme ensimmäisiä nykyään elävien ihmisten keskellä, jotka emme pidä ristiä kidutuspuuna, vaan jonakin paljon pyhempänä.

Minä tiedän, että kuolema on vain siinä vaikuttavan tuntemattoman voiman naamio.

Ei ole olemassa kuolemaa!

Se, mikä kuollen vaipuu maahan maaksi muuttuakseen, tulee tämän maan voimasta jälleen elämään.

INRI

“Igne natura renovatur integra!”

Maa ottaa meidät huomaansa vain ohimennen synnyttääkseen meidät uudelleen. Vain me tietämättömät ihmiset emme sitä aavista.

”Mutta kerran, kun uusi kevät tulee lännestä” – hän viittasi laskevaan aurinkoon – ”eikä idästä yli maan, opimme tämän tietämään.

Siitä en vielä voi mitään teille sanoa. Mutta vanha atsteekkien maanlännessä tulee synnyttämään uuden elämän.”

Rosenkreuzilainen ojensi kaikille kätensä ja poistui.

Bernhardkin jätti Ilsen kahden kesken äitinsä kanssa.

*

Seuraavina viikkoina täytyi Ilsen totuttaa silmiään päivänvaloon ja näkemiseen.

Kummallista oli, ettei hän osannut erottaa eri eläinlaatuja toisistaan; hän sekoitti koirat ja kissat ja piti itsepintaisesti tuulen liikuttamia kasveja eläiminä.

Samoin oli ihmistenkin laita. Hänelle ei ollut lainkaan aluksi mahdollista oppia erottamaan ihmisiä toisistaan kasvonpiirteiden nojalla, mutta toisaalta hänellä oli omituinen kyky nähdä muita enemmän. Hän nimittäin näki ihmiset erivärisen valohohteen ympäröiminä. Hänen äitinsä oli hänestä aina ruusunpunaiseen ja siniseen pilveen verhoutuneena, kun taas raivoavat ja kehnot ihmiset olivat punaisen, räikeiden salamoiden täyttämän usvan peittämiä, ja kateelliset kätkeytyivät likaisenkeltaiseen sumuverhoon. – –

Nyt vasta Ilse alkoi elää. Hän oli luonut ensimmäiset silmäyksensä maailmaan, joka siihen asti oli väikkynyt uni- ja ajatusmaailmana hänen sisimmässään.

Todellakin oli siis olemassa sellainen ihmeellinen maailma, jollaisesta Bernhard ennen oli hänelle kertonut.

Kun hän nyt sai katsella luonnon luomisiloa ja sitä loistoa ja ihanuutta, jota hän oli saanut elää vain mielikuvituksessaan, täytti hänet sanomaton onnentunne, johon vielä liittyi kehottava ja elävöittävä rakkauden kaikkivalta.

Nyt hän näki kävelymatkoillaan nurmet raikkaassa vehreydessään ja kirjavine kukkineen, hän oppi tuntemaan valkoiset, punaiset, keltaiset ruusut, narsissit ja neilikat, jotka hän aikaisemmin oli erottanut vain hajuistinsa perusteella.

Kaiken, mitä hänen ympärillään tapahtui, hän imi kiittolisena sieluunsa, ja usein suuntautuivat hänen katseensa siniseen taivaaseen ja hänen kätensä liittyivät yhteen hartaaseen ylistykseen.

Bernhard oli usein hänen seuralaisenaan näillä kävelyillä ja molemmat keskustelivat tulevaisuudestaan ja unelmiensa maasta.

Ja kerran oli äkkiä tapahtunut, että Ilse oli vaipunut Bernhardin rinnalle tuntematta ja tajuamatta muuta kuin että häntä ympäröi rakkaudentäyteinen maailma, että hän oli turvassa rakkautta uhkuvalla sydämellä, voimakkaiden käsivarsien suojelemana.

Vaikka hän olikin jo aikaisemminkin sulkenut Bernhardin sieluunsa, niin virtasi tämän osalle nyt koko se käyttämätön Sydämen voima, johon kykenee vain se, joka ei vielä milloinkaan ollut sillä tavalla rakastanut. – –

Eräänä päivänä Ilse sanoi hänelle:

”Kunpa voisin kertoa sinulle, rakas ystäväni, kuinka koko sielullani olen sinussa, ja kuinka rakas kuvasi, jonka ruumiillisillakin silmilläni voin nähdä, alati väikkyy silmieni edessä!”

Entä Bernhard!

Osasiko hän tulkita tätä enkelimäistä olentoa kohtaan tuntemansa rakkauden valtavuutta? Ennen hän osasi sokealle tytölle kuvata kukkia, maisemia, perhosia, mutta nyt hänellä ei ollut sanoja. Tällä tavalla hän ei milloinkaan vielä ollut rakastanut. Hänen sydämessään elpyi eloon jotakin pyhää, sitä kaikkein suurinta ja parasta, mitä mies milloinkaan voi tuntea naista kohtaan.

Heidän edessään levittäytyi rakkauden koko ihmemaa ihanuukseen, ja vielä vähän aikaa niin he ovat muuttaneet sen asukkaiksi.

Ilsen ihmeellinen parantumisen oli ollut koko Berliinin puheenaiheena. Professori Mertin oli sanomalehdistön välityksellä osoittanut rosenkreuzilaiselle julkista tunnustustaan.

Rouva Kerstenistä alkoi jo tuntua epämiellyttävältä, kun tuhansia pyyntöjä ja anelijoita saapui toivoen saavansa parannusta

rosenkreuzilaiselta. Tämä torjui kuitenkin kaikki anojat luotaan ja valmistautui pian palaamaan Meksikoon.

Rouva Kersteninkin oli pidettävä kiirettä, sillä Ilsen kapiot oli saatava valmiiksi ennen häitä, jotka taas oli aiottu pitää ennen Rasmussenin lähtöä.

Ilsen sielussa kehittyivät päivittäin hänen syvimmat voimansa yhä kauniimpaan kukoistukseensa.

Hänen synnynnäiset maalarinlahjansa antoivat yhä huomattavampia tuloksia. Sen, mitä hän siihen asti oli voinut uneksia ajatuksissaan, sen hän nyt saattoi toteuttaa suureksi riemukseen. Kaikki näytti hänestä nyt paljon kauniimmalta, ja menneet vuodet, kestityt kärsimykset ja koettelemukset häipyivät varjona unholaan.